

گلستانِ عجم

عجمي افسانن جو مجموعو

از

محمد عثمان ڏيپلائي

ايمڊيٽر ”عبرت“ محمد آباد سنڌ

قيمت ۵-۰-۰

ملڪ جو هندي

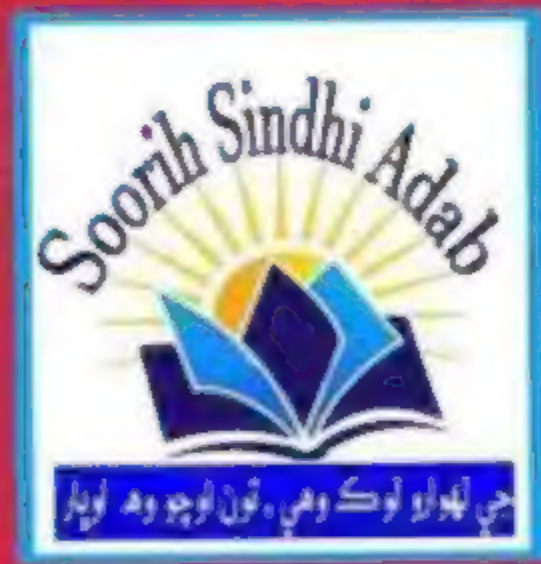
اسلاميه دارالاشاعت

نور الدين زلار اسپتال محمد آباد سنڌ

اسلاميه پبلشنگ پريس محمد آباد سنڌ

سوره سنڌي ادب

صاحب خان سوره ميرائي

Cell No: 0344 3919786

0300 3404488

شڪنتلا

جي

قدر دانن جي نالي تي !

هيءُ ڪتاب ” سنڌ سينٽرل ايڊوائزي بورڊ
آف سنڌي لٽريچر “ جي آلهن ميمبرن جي نالي
تي معنون ڪريان ٿو جن هڪ سال منهنجي ڪتاب
” غازي مصطفى ڪمال “

کي پسند ڪري ” شڪنتلا “ نالي ڪتاب کي
پسند ڪري کيس انعام ڏنو ۽ سنڌ سرڪار جي
پڇا تي کيس سفارش ڪئي ته ” غازي مصطفى
ڪمال “ جي مصنف کي ” انعام “ ٻڌدان
” چيل “ ڏيڻ کپي، جنهن ههڙو ساغوار ڪتاب
لکيو!

افسوس جو دوئي اڃا تائين انهن صاحبن جا
نالو مهسر آئي نه ڪهه اڪري آئي هئي ڏيئي
ٿو سگهان جهڪڙهين هڪ آيا ته آئنده اڀارڻ
پر داج ڪما ويندا.

ڏيپلائي

فہرست

صفحہ	لالو	صفحہ	لالو
۱۲۹	داجاھری سنگھ جي دور	۱	نعرہ مجاہد
۱۳۵	مالد جو دوزو	۲	مجاہد ڈالھن
۱۵۵	بخارا جو ختمو	۴	کیتھار جو بکر
۱۶۵	شواجي جي ساھڙي	۱۶	چنڊ جو جبل
۱۷۵	سائس جو پٽ	۳۱	آفيم جو جبل
۱۸۱	بزدل نور جهان	۳۹	پڳن جو لشڪر
۱۸۷	مرشدن جي دعا	۴۵	گودلر جو ٿو پلو
۱۹۱	بغداد جو ڌاڙيل	۵۱	ٿاڻو شاھ
۲۰۴	مرشد جي ننڊ	۵۷	غدار دکن
۲۱۱	شاھي پوراڻو	۶۳	قهر جي گھاڙي
۲۱۷	بلا شاد جو ڪلام	۷۳	ستي دي
۲۲۵	ٺاڙن جا قيدي	۸۱	چمن جو مبالغ
۲۳۳	ايتو قيرو	۹۱	الو ڪا پٺا
۲۳۹	اوليائن جي ماد	۹۷	ڪالي جي ڪرڻا
۲۴۹	بھادر مسلمان	۱۰۵	مصري عامل
۲۵۷	ٺٽي جا ڌاڙھون	۱۰۹	شاھ جي ڌڳري
۲۶۳	گودلر جو حڪم	۱۱۳	ولعزمن تشاء
۲۷۳	روئن جي پيٽي	۱۲۳	بابر جو قال

صفحو	نالو	صفحو	نالو
۳۵۱	نانگي شاه جو ڪنڊو	۲۸۱	بشي گدرا
۳۹۷	گڏه جو پيءُ	۲۸۳	درگاه شريف
۴۰۵	حق جو رعب	۲۹۵	گودار جو پست
۴۱۱	شريف ڪمانڊر	۳۰۱	ديش جو مجاهد
۴۱۷	غريب جي آزادي	۳۱۷	اورنگزيب جو اوصاف
۴۲۹	اسپيني شهزادو	۳۲۷	ڳوڙ جو سر
۴۴۹	مجاهد ايران	۳۳۱	اجوڙي لاک
۴۶۱	مصطفيٰ ص جو قومي	۳۴۹	قلندر جو هندو ڏو
۴۶۷	سيد جو ات	۳۶۵	دستگير جي يارهين
۴۸۵	اڪيلو منارو	۳۷۱	علماء جمع جو شان
۴۷۹	پنجه گڏيون	۳۷۹	ڪند جون ڳوڙيون
۴۹۵	سمد ۽ ڪنڀار	۳۸۷	نيناڳي ڪر لڏياڻي
۵۰۳	مجاهد جي اک		

ديپاچہ

مختصر انسائي طبيعت تي هڪ خاص اثر
چڏين ٿا ۽ اصلاحي راهه پر وڏا مددگار ثابت ٿين ٿا،
ڪافي عرصو ٿيو جو سنڌ جي قابل فخر ۽ سٺي ۽ سٺو
عثمان علي الصاري ايم. اي سندس اورداجنل انسائن
جو هڪ مجموعو ” پنج “ جي نالي سان شايع ڪري
سنڌ جي اديبن کي هڪ نئين راهه ڏيکاري، چنڊاڻو
انهي بعد سنڌ جا اديب به انهي ڀانڳ سان طبعزاد
انسانا لکڻ لڳا.

دافتر الحروف به ۱۹۴۲ کان وٺي عيادت جي
وسيلن مختصر اصلاحي انسائي شايع ڪندو رهي ٿو،
عبرت جي انسائن جو هڪ ننڍو مجموعو ” گلشن عبرت “
جي نالي سان هن کان اڳ شايع ٿي چڪو آهي،
جڏهنڪي سنڌ سميت لائبريري ۽ ورڊ آف سنڌي
لٽريچر پسند ڪري انعام ڏنو آهي، سنڌ جي تعليم
کاتي انعامي لٽريچر ۽ ورڊ منظور ڪيو آهي ۽ سنڌ
جي پبلڪ به چنگي انداز ۾ خريد ڪيو آهي،

(٦)

انهي ڪتاب افزائي جي انهيءَ ۾ هيٺسڙي هئي ۽ سو
وڏو مجموعو ”گلستانِ عرب“ جي نالي سان شايع
ٿي ٿو. اميد ته ائڊوائزي بورڊ، تعليم کاتي ۽
پبلڪ هڪي پسند ڪندي.

حيدرآباد سنڌ

۱۲ ڊسمبر ۱۹۴۹ع

ڏيپلائي

نوٽ

ڪتاب ۾ پروف جون غلطيون تمام گهڻيون آهن
انهن جي درست ڪري پوءِ پڙهڻ گهرجن.
هي ڪتاب هيٺسڙي ڪتاب آهي، قدردانن
همنابو ۽ سندس صحيح اڊيشن عهدي ۽ ڇپائي ۽
عمدن پٺيان ڪم ڪرڻ شايع ٿيندو.

یا رب ۛ التجا ۛے کرم لو اگر کرے
وہ ہمت دے علم دے جو دلہر اثر کرے

نعرہ مجاہد

(از ابو البیان حماد - گوثر)

ہم راہ خدا مہن ان، من ذن، ہر چیز لٹا کر چوڑائی کی
جہسی ہی ہو، اپنی روٹی ہوئی خالق کو، بنا کر چوڑائی کی
کا شاد عدل مہن اللہ کی فالو س جلا کر چوڑائی کی
بچڑی ہوئی سب سالوں کو آپس مہن، بلا کر چوڑائی کی
منجدارہ مہن امیدوں کی کشتی گر آن فتنی ہی فتنی دو
وہ جون کی تہڑی خرد ہی اکدن ساحل سی لگا کر چوڑائی کی
آثار و رائن کھیتی مہن، دور بدلی والا ہی
مظلوم کی لالی خواہدہ، صبر کو جکا کر چوڑائی کی
طاغوت سی رشتہ لوڑ چکی، اللہ سی رشتہ جوڑ چکی
ہم جسم مہن جہتک جان رہی، عہد لیا کر چوڑائی کی
دایا سی، شر کے و بدعت کی کھدکھو کھلائیہن جہت جانہن
ہر شخص کو ہم جرعت مہن، لو عہد ہلا کر چوڑائی کی
آداب کی ماری دایا کر ہوام - کون پہچانی کی
گر اون کو الا کر چوڑائی کی - لو لو کر جکا کر چوڑائی کی
مذہل کے طرف پہنچے، مہن اب روکے اوہن - کتا کوئی

و سعي من همالہ این ہوا گر لو کر سی ہتا کر چوڑا ہنگی
 ایمان کی لٹی لڑا ہنگی ہی ہی ہا فلسفہ ع الہاد فرنگ
 مذاق کی دلور قرآن کا ہم نقش بذا کر چوڑا ہنگی
 جمہوریت اور ہا ہانیت سب عیش کی گروہ ڈنڈی ہمن
 ایران شہنشاہیت کی بیاد ہلا کر چوڑا ہنگی
 ایمان و عمل کی سات اگر اللہ کی نصرت شامل ہو
 باطل کی مغروریت دلتا سی ایسا کر چوڑا ہنگی
 اصرار ہمن سنگم رگل کی کہ ہمن اور دمر وطن کی است ہمن گھمن
 ان ساری بقون کی ہر چا سی انسان کو ہنگا کر چوڑا ہنگی
 زلزلہ ہمن جکڑی جائیں یا گر کوہ مصیبت اُرت ہڑی
 مجاہد مگر ہر حل ہمن ہر حق است بنا کر چوڑا ہنگی

---❖---

مجاہد ذافون

(از نھال سیو ہاروی - مترجم ڈیہلائی)

اچ سندھ قسمت ہر کنڈا کرے۔۔۔ آہن غم لہ کر
 ہر مہا پٹی کل سان ہر او لہندہر دامن غم لہ کر
 اون نہ لہ کر از آہن جکڑیل جہنم زاجور سان
 جٹ وئی آکر آئی سا زاجور آہن غم لہ کر
 لو دھبت چوڑا مالو ہرک لٹون ہالی اچی
 دھبت ویدا آہن۔۔۔ سی شوہر و ہر ہمن غم لہ کر

اها جهون آهي - دل اڃا گرجي - لهنجي ازم دل
 صبح لهندي غروب وادي - اهو غم نه ڪو
 منزل مقصود جيتوڻيڪ آهي - غم نه ڪو
 جي - لاهه آهي - سندن همت جو اهو غم نه ڪو
 اڃا خزان جنهن ۾ - نون ڏينهن - اهو طرف
 ڏس بهاريءَ سان ڪنهن ڀر جي اڻ ڪلشن غم نه ڪو
 وري تازي خوشي ڪهڙي بهائي آهي بهار
 بهليون لهنديون ڇهن اندر اوزن غم نه ڪو
 ڪنهن به اهن خون دل قطرو وري لهنديون
 لهنجي دالي کي ملندي شان غم نه ڪو
 آهي واراڻي ۾ آباديءَ جو اڪثر ڪو لڪل
 وڃ بهائي سان بهاد لهن غم نه ڪو
 جي ڏيڻ جي اڻ ٿي کان غم جي جهڙي کي ڏيڻ
 وات ارڻدي دل - صبح روشن غم نه ڪو
 هڪ لهن دليا ڪندو آباد ڪا هائي ڪلام
 ختم ٿو هي بهاري - رڌون جو هن غم نه ڪو
 جي واري هڪ شمع آهي ختم جو طرفان سان
 جاءِ ان لي اهن هزارين لهن روشن غم نه ڪو
 آهي ٿئي اسلام جي لهن - رڌون اي دهنديون
 غم نه ڪو اي مال فرهاد وشنون غم نه ڪو

کیتپار جو بکر

(دلچسپ سچو افسانوا)

(۱)

کهری لعل جي هٿوليڪي شهر وٽ ٻاڪريجي جو ڳوٺ آهي جتي گهرو ذات جا مسلمان رهندا آهن، پر ان چانهين جو ڳوٺ به آهي. اهي خواهه پورن امڪن سميت ڏانهن هندن مان مسلمان ليل آهن ۽ پوري خبر نه آهي ته اهي ڪهڙن ۽ ڪهڙي ڪهڙي ڪهڙي مسلمان ليل آهن پر معلوم ٿو ٿئي ته جن بزرگن هندن کي مسلمان ڪيو تن وڳو ٿاڻي جا مسلمان بنائي ڇڏيا ۽ کين اسلامي تهذيب خواهه اويست مان پوري طرح بهر ورتو ڪيو، جنهن جو نتيجو هي ٿيو ته فقط هندن عقائدن تي خبر جي ڀر جا ڪرائيندا آهن پر ان جو قبضو آهي پر هندن کي ڏانهن جي ڏيو ٿاڻن جو قبضو به قائم آهي.

انهي ٻاڪريجي ڳوٺ ۾ هڪ محمد صديقي گهرو جو پٽ چارو سندس عزيز هو اوي الھڙا گهرو اڃا پڙهندو هو ان کي اها خبر ملي ته کيس مبارڪ ڏيڻ لاءِ پتي ڏينهن اتي ويو، مبارڪ ڏيڻ بعد ڏانهن نه هڪ بکر به اتي ٻڌل آهي، هن کي چيس ”عقيقي لاءِ نه به بکر به اتي ٻڌل آهي، هن کي چيس ”عقيقي“

لاہ نہ بہ بکر گھرا لیا آہن آو مان ۽ ڪو آڻاڻو آهي؟
 محمد صديق جو جواب ”علمي جو رواج نہ پاڻ
 وقت ڪونهي، هي بکر ”ڪوتهار“ -ائين ۽ جو آهي
 جو چئي ٿي -ائين ۽ جي آ-تال- ٿي رهي
 ڪهنداسون!“

(۲)

مولوي صاحب دوران ٿي ويو، هن پڇيو اهو آ-تال-
 ڪي آهي؟! محمد صديق جواب ڏنو نہ پڇي ۽
 ۾ صحت چالهي جو ڳوٺ آهي اتي ڪوتهار وليءَ جو
 ڪندو بہ آهي ۽ استاد بہ آهي، ڪنهن کي ڪو مطلب
 مراد گھر ٿو هوندو آهي نہ ٿو هڙي ٿي اچي اتي
 ناسون پائيند ۽ ڇٽائون ڪندا آهن پوءِ ڪوتهار ولي
 سندن مرادن پڇائيندو آهي نہ اهي جا ٿورا ۽
 ڇٽائون وڃي ٿيندا آهن، مولڪي بہ اولاد ڪو نہ
 ٿي ٿو، اتي وڃي ناس پائينون، وليءَ جي دعا مان
 جو ڪرڙو چالو ٿي وڃي بکر ولي پڌرائي اتي
 وڃي ڪهي اينداسون!“

هنن ايتري گفتگو ڪئي نہ ڳوٺ مان ڪي زالون
 آهن جن بکر اڳيان ان وڏو ڪمس پوءِ رهن پيون؟
 هڪ جوڙيائون، پر ٿڌ-ڻ پر آيو نہ اڳ به ان طرح آهن
 زال به ان به وڏو هو جو بکر صاحب اڳيان چڱو
 نہ ٿي ٿو.

(۳)

مسلمان سڏائيندڙن، لا اله الا الله کي جهيڙين جي
هي جهيڙن جو سڃاڻپ مولوي صاحب کي ڏاڏي ڏکي
لڳي، هن چيو ته ”محمد صديق! اهن مسلمان آهن
اسان جو عقيدو آهي ته لا اله الا الله يعني هڪ الله
پاڪ کان سواءِ ٻيو ڪوبه بندگيءَ جو لائق ڪونه
مدد ڪار ڪونه ڪونه ڪونه ڪونه ڪونه ڪونه
بند ڪونه ڪونه، اهي ريت اسان کي هر ڪا
مهر پائي الله پاڪ جي پاران ئي سمجهڻ گهرجي
هر ڪا خيرات خاص اهي الله پاڪ لاءِ ئي ڪونه
ڪونه جي، هڪ اهو خدا پاڪ ڏاڏي، خيرات ڪرڻ
ٿر ڪيٽهار جي، اها ڳالهه ڪا عقيدو آهي جي
آهي؟

(۴)

محمد صديق صديق هڪ ڪري وڃي ڪونه ؟
چوڻ لڳو ”مولوي صاحب! اسان کي وڃي آهي
تڏان جي خبر، اسان جا وڏا همدم آهن وڏيون
ڪندڙ آهن ؟ اهن به ڳالهه ڪيٽهار اولاءِ جون
مڃتاون ڪندا آهن اڄ اسان جي چوڻ تي آهي
وڏيون بند ڪونه، اسان جي مال ۽ اولاد کي
جهڙو ڪيٽهار وٺي هڪ لک لک ڏيندو.
مولوي صاحب هي ٻڌي جواب ڏنو ته ”ڇا ڪيٽهار
وٺي اڏوسپ طالب وارو آهي جو هر هنڌ هر ڪنهن

کي ٿانڊو ۽ لٽسان بهڙائي سگهي ٿو؟
محمد صديقي جواب ڏنو ” ٻهڪڪو، ولهون کي
وڏي بهڙو آهي، هو سندن منگرن کي اهڙي نه
ڪندري هئي ڇڏيندا آهن جو ايل ٿاڻو ڏندو
رٿندو آهي.“

مراڙي صاحب هي دليل ٻڌي ٻڪرو خيال ڪيو ته
هي وهر هنن جي دلين لاءِ ٻيڙي ڪرڻ لاءِ
ضروري آهي ۽ جيستائين هنن سان حضرت ابراهيم
عليه السلام واري ڌار نه ڪئي ته جيستائين هنن جو
دين حريف ئي اچي محال آهي.

(۵)

اڃا سڄي لي مس اڀريو هو ته ڳوٺ جي هر گهر ۾
مولوي صاحب جي طرفان خيرات جو گروشت پهچي
ويو جي خدا ڪارڻ خيرات ڪئي الله ارمان
کي ٻئي موڪليان ٿو. ڳوٺ وارن ڏاڍو خوش ٿي
ڪٿي لهرتون ڪيون پر ڪلاڪ ٽي ٻه گذريو ته صحت
جانهن جي ڳرڻاڻ مالهون جو ڊلب اچي وار جي
” ڪٽهار اوليا جي آسائي جي ارڙهي، کي نه ڪونه
باه ڏيئي ڇڏي آهي ۽ سندس ڪندو به ڪونه
خبرست وڌي ساڙي ڇڏيو، پر کٽي ارمان جي ڳوٺ
وٽ پهتا آهن ۽ ٻه مال جي اچ وڃ سبب ٻار ڪرڻ
آڻ ٿيڻ، هاڻي ارهاڻي ڳوٺ جي ٻين جي پهتا
ڪرائيندا آهن.

هاڻي ڳوٺ وارن جي ڪچهري لڳي ويئي ۽ اهي
مثالن پئي هليون ته محمد صديق به ڳڻپيون ڪانه ڪندو
اچي پهتو، جي ”ٻائرو! مون اولها صاحب جو ڪر
ٻڌو هو سورات چئي وڃو صوح جو ڳوٺي ڳولا به
ڳوٺ جي ٻاهران سندس اوجھ ۽ آڻا پل ڏيڻ
آيا معلوم ٿو ٿئي ته اهو به ڪنهن مڪرو ڪري
چڏاڻو.“

هي ٻڌي سڀني کي آڱ وٺي ويئي ۽ وڏي
جوش مان چوڻ لڳا ته ”هي ٻڌي ڪم ڪنهن
هڪائي اولهائين جي مڪرو جا ڪيل آهن هاڻي انهي
کي ڳولي اهڙي سيڪٽ ڏجي جو باد ڪندو
رهجي!“

(۶)

اڻي مولوي صاحب به موڪندو اچي پهتو ۽ چوڻ
لڳو ”ٻائرو! ڳولا جي اڪيٽ جي ضرورت نٿي
ڪانهي، ڏوهي ارهين جي آڳاٽن پيو آهي، پر
ڏاهي ڏليا چولدي آهي ته حڪمران جو پڇڻ ماري،
ارهين مون کي سيڪٽ ڏيو ته وسارا آهو پر پهتو
آهي ته ڪجهه ٻڌو!“

مجمع جوش مان آڱ لي هن ڏي ڏسڻ لڳو ۽
ڪن جو ته ارادو ٿيو ته بس هاڻي ئي ڪٿي ڳترا ڳترا
ڪرايوس پر محمد صديق کين چيو ته ”ٻائرو! مولوي

مواري صاحب کلي چور ”اس“ جو ڪڏهن کٽهار
 ۾ اها طاقت آهي ته پوءِ اوهن مولڪي ڇڏي ڏيو
 پاڻهي کٽهار ۽ آءٌ لهري ٿا ايندا-ون، پر جي مولڪي
 الله پاڪ هر ڪو امن عطا ڪري ته پوءِ ڇڏو اٿو !
 اوهن به الله پاڪ کان سواءِ اهن سڀني کان منهن
 موڙي هڪڙي الهی کي لی پر چور، هڪ الهی کان
 لی مطلب مرادون گهرو، هر ڪو ڏک سک الهی کان
 لی سمجهو !”

(۷)

ٻڌندڙن لی چپ پٽهي وٺی، محمد صديق لی
 خاص ڪري اتر ٿيو ۽ چالهن، ايشڪ مولوي صاحب
 ليڪ ٿو چوي هاڻي جو ڪڏهن هن ڏي ڪنهن هڪ
 کنڊو آهي ته ان هڪ کي منهنجي لی ڪهاڙي ڪترا ڪترا
 ڪندي ۽ آءٌ صاف صاف چوانو ٿو ته جو ڪڏهن اڄ
 کان پنهن ڏينهن اندر مولوي صاحب کي ڪجهه نه
 ٿيو ته آءٌ به هڪدم اهي کٽهار جا ڏاڳا ٽوڙي شريف
 موجب عقيدو ڪري الهی هڪ الله چرائي ويندس.
 صديت جي ڳوٺ وارو مجاور جنهن جو گذران
 لی اهن گذران ۽ ٺيڪن لی هو سو ڪهڙي ڪاڙ
 ليڪو پر خرد الهی ڳوٺ وارا به محمد صديق جو پاسو
 ولي بهي رهيا هاڻي هو چا ڪري.
 جاءِ الحق وڙهي الباطل ان الباطل کان رهوئا.

(حق آيو ۽ باطل نازو ٿو ۽ باطل نه آهي ئي نازو
 لفظ لائق)

(۸)

انهار ڪمل پنهنجي ڪڏي ويا پر خدا جي
 فضل سان مولوي صاحب کي مٿي ۾ سوره ۾ ڪوڙ
 بهو آهي وچ ۾ ڪهڙي جي پر چارن ۾ ڪهڙي ڪوششون
 ڪيون نه مولوي کي انصاف ۽ سادو ميرا اڪو ڪيائون
 واپس مڏيون هيٺائون پر جڏهن کي ڏٺو وڃي ته ڪي
 ماري ڪيو.

پنهنجي ڏينهن بعد محمد صديق ۽ ڇهه گهراڻي شريف
 محمد ۽ موجب عقيدو ڪيو ۽ پنهنجي ڳران جي ماڻهن
 کي دعوت ڏنائون دعوت کان بعد مولوي صاحب
 کين وعظ ٻڌايو ته:-

پاڻرو! ڇوڪا حال ۽ ڪارڻ توهان مڙهي ڪئي
 آهي - ساڳي هزارين ورهيه اڳ سيدنا حضرت ابراهيم
 عليه السلام سان به اڳيان جي پرچاران ڪئي، جا قرآن
 شريف جي دعوت الهيهه ۾ بيان ڪيل آهي، ته
 جڏهن حضرت ابراهيم کين چيو ته هي ”ڪهڙا بيت
 لاءِ مالو جن ئي ٿا ٿا ڪيو ۽ بند ڪيون ٿا
 ڪريو؟

چيائون ”- امان نه پڏهن وڌن کي انهن جي شهادت
 ڪندي ٿو هو ۽ اها پر اها ڪريون!“

حضرت ابراهيم چيو ته ”اوهين خواه اوهان جا وڏا سڀ گمراه آهيو!“

چيائون ”سچ ٿو چوئين يا چر جا ٿو ڪرين؟“
حضرت ابراهيم چيو ”آءُ اها ڳالهه بلڪل سچ ٿو چوان ته اوهان جو ڌڻي، اوهان جو ڪار ساز، اوهان جو موادون بڻائيندڙ، مشڪل لاهيندڙ، مدد گهرج جو لائق، ٻڪارڻ جو لائق فقط هڪ اهو ئي ڌڻي آهي جو آسمان ۽ زمين جو ڌڻي آهي جنهن ئي هنن کي پيدا ڪيو آهي، هو ڪوبه امي يا ولي الٰهي لائق ڪونهي!“

پوءِ حضرت ابراهيم دل ۾ راکو ارادو ڪيو ته هنن کي سڄيائڻ خاطر سندن اوليائن ۽ الهائن جا سڀ ضرور ڀڄيا ۽ سندن وڃڻ بعد وڏي پور جي سڀ کان سواءِ ٻين سڀني جدا سڀ ٻوڙا ٻوڙا ڪري ڇڏيائون.

هر جڏهن هونئو درگاه ۾ آيا تڏهن ياد ٿي ويا ۽ سڀني وڏي حضرت ابراهيم کي چيو ”اسان جي اوليائن سان هيءَ حالت ٿو ڪئي آهي؟“

حضرت ابراهيم چيو ”بلڪه اهو ڪم ڪيو هوندو سندن وڏي پور، اوهين ڪٿي ڪنهن ئي ٻيو جي جواب ڏيندو؟“

تنهن ئي ڪنڌ جهڪائي ٿڪا ٿي چوڻ لڳا ”ٿو ڪئي ته خير آهي ته هي ڳالهائي اٿا سگهن!“

حضرت ابراہیم چھو ”یوہ لڈھن اوھن بندگی بہ
 اھن جی ہا کر اوہ مطلب مرادون بہ اھن کان ہا
 گھرون جی لکھی لہ کچھ فائدو لہی سکھن
 لکھی لہ کا تکلیف و سائی سکھن؟
 افسوس آھ اوھان لی ؟ اھن لی، جن کی اوھن
 اللہ کی چڈو ہا یو چھو ؟ سلام پر ہوا
 چا اوھان بہ کدھکی کو عقل لی کولھی ؟ جواھا
 ہالہ کٹی یو وڑی نہ۔

پرو و ندي گوشت ؟ کمر - لون گو پو چمن پور فلهو
ورهن کان جي گدو غا و پو - ساھ ل آھي ماچھ - سر پو
سي کتن وجهندا پئي هر ساھ ؟ اھ ندي وري کا درگاه
لا الہ الا اللہ

هو نه اچائي بههجا نه بهن - سكي و جي ٿيا سالڪ شونهن
جنڪي جهڙا رب سان لهن - ٿهڙا مٿن مرهه جا مينهن
بخشون ٻاري ڏوهه گناه - لاه ڏي وي سڪا درگاه
لا اله الا الله

پوئین جن جا پست و پوئا۔ سی گئین نارین نئی نان نوئا
 سب خوال خداری کوئا۔ کاروڑ جی لون مکدم اکوئا
 سمجھی ویندان۔ صبح۔ لاه۔ ذلی۔ ری کاد و گاه
 لا الہ الا اللہ

حاجون هه هادي بهه كي - غورگهيدا غافل جهه كي
داخل دوزخ كندن دهه كي - سوان - پائي تهيدا - بهه كي
لجيدان جدهن بدن كهه ياه - لاهه نهه وي كا درگاه

یعنی اوشک مون منہجو منہن اوسن سہی طرفن
 تان وڙي اهي هڪ هستي ۽ ڏي ڪيو آهي جنهن
 آسمان ۽ زمين پيدا آهن ۽ هرگز ان سان ڪڏ بهي ڪنهن
 کي به بدولت ۽ بالهوار نٿو سمجهان .

پوشڪ منهنجي بندگي ۽ منهنجو لظو لپاز ۽ منهنجي
 سهري حوالي ۽ منهنجو موت سڀ اهي هڪ الله
 تاءُ ئي آهي جو ئي جهان جو پالڻهار آهي !
 انهي صاف اعلان تي اولائن جي پوڄارين مٿس
 چڙي ڪس ڪٿي باهه ۾ وڌو پر الله پاڪ جي حڪم
 سان ڪس باهه به ڪو به نقصان نه ڪيو .

سو پالو ! آءُ به انهي الله پاڪ جي مڃي موجد
 بندي حضرت ابراهيم جو پوءِ لڳ آهيان اوهان
 مولڪي نه ڪوتهار جي باهه جي حوالي ڪئي ڪيو ٿيو
 الله پاڪ مولڪي امان ڏئي ۽ ڪوتهار منهنجو ڪجهه به
 بگاڙي نه سگهيو .

پر سچ نه هئس آهي نه اهي ڪوتهار ۽ ٻيا لالا لـ
 انهن آهن جنن الله پاڪ قرآن شريف ۾ فرمائي ٿو ته
 ان هي الأسماء سمعوها ألقمواها ما نزل الله
 بها من سلطان يعني اهي نه هڪڙا لالا آهن جي اوهان
 ۽ اوهان جي وڏن ڪٿي خدائي ڪائن جا جمعدار
 ڪري رکيا آهن باقي الله پاڪ نه آهن لاهه ڪابه سند
 ڪانه لائي آهي !

سو پالو ! اوهان به چوڪي ڪر جا اولهه ۽ پٺڀنڀ

ذيق جا اولياءَ، رزق جا اولياءَ، بيمارن جا اولياءَ،
شادي ڪرائڻ جا اولياءَ، شڪل لاهڻ جا اولياءَ
وغیره قطعي بنايا آهن تن لاءِ الله پاڪ نه ڪنار بند
ڪانه لائي آهي هن نه قرآن پاڪ ۾ بار بار چيو آهي
نه فقط مون ڪڙي کي ئي نه ٻيو ۽ مون ڪڙي
کان ئي مطلب مرادون طلب ڪريو ۽ ڪنهن کي نه
مڃيو بادشاهي ۽ نه ذرو به اختيار ڪرڻ لهي.

هي وعظ ٻڌي محمد صديق نه ڪدم اعلان ڪيو ته:-
ڪه ڪه سائين ۽ کي سائين هزارن- پٽائي وٺي پر پاڻ ڏاڍائي؟
چڏيا مون لاڳ عزالت ڪل جا- اکين واري سعي لي پراڻائي
ڪهڙي لعي ڪهڻ ڪا ما آهن جا.

ڪه ڪنهن پٽي پوک پر وري پڙهي؟
نه لپي جهنڊن ڏٺي ئي جهنڊ لاهيان
بنا وٺ هو- بناوٺ ڪنهن پٽائي؟
وڃان جا ڪاڻا ستن لي- ملاهي

ڪه ڪنهن آڱري پٽا لائي اڳهائي؟
ڏيان جو وٺ واريان وڙهيون ڪوڙهه؟
ڪه وٺ وري پٽي ڏاڍ وائي ڪه سائي؟
ڏسان ڪل ڏيهه جو ڏاڍا ڪڙو

ادا ڪون ڪا اتي آهين اجائي
پٽن ماڻهو ملڪ ملا مشانج
ڏانڊو چئي مون ڏم جن ڏيهه- چڙهي
پلي وافي رهي راضي نه ان ۾

الله جي ڪٽهار جي پوڄا ڇڏي هڪ الله پاڪ جي پوڄا
اعتبار ڪئي.

(نوٽ:- ناظرين کي هي ٻڌي حيرت ٿيندي ته
ڏيکاري جهڙي وڏي ۽ علم واري شهر ۾ به اهي گهرو
جي چاچري تعلق جي ڪٽهار ڳوٺ سان لاڳاپيل آهن ته
جا ڪي جاهل مرد ۽ عورتون اڃا به ڪٽهار جا پوڄاري
آهن، هو مخفي طرح الهیءَ جا لڌاڻا ڪڍندا آهن ۽
ڌانون ڳاڻو ڪوشش ڪندا آهن ته ڪٽهار ڳوٺ لاءِ الله
ٿان ڪڍاڻو جي ٻي ڏيک ٻڌ نه ڪري ڇڏي.)

ڏيکاري

جا

عمدا اسلامي تاريخي ڪتاب

سيرت المصطفى رسول اڪرم صلي الله عليه وسلم جي
سيرت مفصل ۽ دلچسپ لاول جي صورت ۾
۹۹ سو صفحا مڪمل مجلد نمبر ۱-۰-۰

خلفاء الراشدین - حضرت جن جي چئن
ٻارن ۽ امام حسن رض جا حالات نمبر ۱-۸-۰
شهيد ڪربلا - دلچسپ لاول ۽ صحيح
واقعات نمبر ۱-۰-۰

ملڻ جو هنڌ:-

مئنيجر رساله عبرت اسلامي دارالاشاعت
حيدرآباد سنڌ.

چنب جو جبل

()

اهوئي طرف جواد حسين نالي هڪ سروي آهي
 هو سرڪاري اوڪو اڪثر مذهبي مطالعو کان
 ڪورا ڏوندا آهن مگر هو پنهنجي فرصت جو وقت
 مذهبي ڪتابن جي مطالعي ۾ ئي گذاريندو هو ۽ ٻيا
 جيتري ئي سگهندي هيس اوتري مذهبي پالهندي
 به ڪندو هو. مگر ان سان گڏ اها به حقيقت هئي ته
 هو انهي ڳالهه جو نهايت شائق هوندو هو ته مذهبي
 ڳالهه کي عقل سان پرکجي!

هڪ دفع جمع جي خطبي کي اوجھ سان ٻڌي
 وهيو ته امام فرمايو ”يا اڪروا! رسول الله صلي الله عليه وسلم
 جن فرمايو آهي ته اول ندي ۾ ڇنڊ جي جهلن مان
 لڪري لئ، ٿڌ سوڌ هئ، ڪڍي ڇنڊ ڪڍي اول،
 پر وٽ جي قدوت آهي جو ڪنهن لاءِ معلوم طريقي
 سان ڇنڊ مان پاڻي اچي دٻاءُ کي رهائي لڏو
 سبحان الله! ۴

حاضر اس م " مہمان اللہ " " مہمان اللہ "

چون لکا مگر جواد حسن جي دل نه ايت پریشان
هئي، هن کي اماڳايل ڪنهن به طرح وٺڻ نه ملي
وئي ته مگر چند مان دل لڏيءَ کي پاڻي پوي سگهي
ار، بلا جو شخص ظاهر شاعري چالندڙ هوندو ناهين
مگر راجل نه پوي ويندي نه جذبن چند

د وٻاءَ کي ٻائي ڪهڙيءَ طرح پوڄائي سگهندو هوندو!

(۲)

اهاڻ شعر لکڻ بعد مولوي صاحب جي ڏار ۾ وٺي هن مصافحو ڪري عرض ڪيو ”حضرت! مهرباني ڪري مون کي سمجهايو ته چند مان ڪي ڪي ٻائي ۾ وٺي سگهين ۽ سنڌو هوندو، هو نه ڏسڻ ڏيندو ۽ ڪنهن مهل نه لڌل د وٻاءَ جي بلڪل اهڙي طرف کان نه ٿي ويندو آهي!“

مولوي صاحب اڪدم اڳيون ڪڍي چيس ”اسڪولي شيطان! تون رسول الله صلم جي حديثن کي ڪنارن جي تعليم سان ٿو ڀڙڪين؟ ٿيندي اها جرات؟ جو مذهب ۾ عقل کي داخل ٿيڻ؟“
جواد حسن سندس منهن ڏي ڏسي چيو: ”ڇا، ٿيندي مذهب ۾ عقل کي علامت ٿي ڪونهي؟“
مولوي صاحب جواب ڏنو ”بلڪل نه، مذهب جي هر ڳالهه تي بنا سوچ وڃڻ جي ئي ايمان آڻڻو آهي!“

جواد حسن چيو ”هلا اوه جو قرآن شريف ۾ بار بار عقل آڻڻ جون هدايتون ڪيل آهن سي ڇا لاء؟“
مولوي صاحب ۾ هاڻي ٻڌڻ جي طاقت نه رهي ۽ ڪڙڪو ڪري چيائين ”ملعون! شيطان! اڪرهتان“
ٿر جهڙن ڪاليجي مڙسرن جو منهن ڏيڻ به ڪانه

آهي، آيو آهي وڏو قرآن شريف جو ماڻهو اڙي خبر
 آهي ته قرآن شريف جون معنائون آهي ئي آهن
 جهڪي عالم سڳورا ڇڏي، اهو ڪو ڪو ڪو هن اهو و
 ڏيکار جا مڙي لڏي پوڪي سگهي! اڪو هتان، مسجد
 کي وڌيڪ پاهيت نه ڪرا.

هي ڏسي مڙي صاحب جا چند حواري به کيس
 لوڏڻ لڳا ۽ هو تهايت پريشان ۽ اوعز ڏي وڏي مسجد
 مان اڪيو.

مڙي صاحب خوش هو ته مون منڪر جو منهن
 بند ڪيو، پر هن جو منهن نه بند نه ٿيو بلڪه سندس
 مسجد ۾ اچڻ ضرور بند ٿي ويو، هن جي اهدا دل
 آهي، مذهب ۾ منيت به وڃي ڪواري نه ڪو جهنم ۾
 هل ٿي هن طرح مار پوندي هجي، هو سڏو ڏيول
 ۾ ويو ۽ پستما وٺي وڃي عيسائي ٿيو!

(۳)

پنڌو هن سال گذري ويا، الڪرازي آفيسرن وقت
 هن جي ڏاڍي عزت ڏولدي هئي ڇاڪاڻ ته هو سڄو
 ايماندار ڏولندو هو، ۽ عيسائي مذهب تي دل و جان
 سان عمل ڪندڙ!

آهي زماني ۾ الڪرازي جو مصر تي مڪمل قبضو
 هو، هجي ملڪ جي سروي ٿي رهي هئي جو ٿيون
 ٿيون اڪو ٿيون هون، سروي لاءِ هندستان مان
 ڪافي عملو ويو، جن ۾ هڪ جواد حسين به هو.

ڪاهي ٺٽيون اٿي رهڻ بعد هڪ رات جو سندس
 وڏي گوري آندس ڪم ڪورائو، لٽو ۾ اچي رهڻ
 ٿي هن کائي چيس ”هسٽر جواد حسن! اوهن ٻڌي
 ٿا، ڪوشش ٿيندا ته ڇا بهراج ٿاڻن ڏاڻا جي ڪڏهن
 به عملي نفع ٿي ڪڍي ٿون ۾ اسان ڪامياب ٿي
 ويا-ون ۽ جلدي ڏاڻا جي اخبارن ۾ اسان جي
 پارٽيءَ جو نالو وڌن هڻڻ لکن ڇههه!“
 ”جذاب! اها ڪهڙي؟“

”اها هيءَ، جو اڄ ٿاڻن اها ڪڏهن ڪي خبر نه هئي
 ته لول ڏوٽو جو مڏهن هڪٻئي لڪري ٿو ۽ اسان
 جي پارٽيءَ اهو ڳولي وڃي ڪڍي آهي، -هائي
 سويل اسان سڀ اٿي هلنداسون ۽ اٿي جي سروي
 ڪنداسون!“

جواد حسن مرڪي ڇو، ”حضور! اهو ڪهڙي
 هنڌ آهي؟“

صاحب به مرڪي ڇو ”اچو ڀرسان -تن ميلن
 تي ”جبل القمر“ جي وچ ۾“

”جبل القمر“ جواد حسن جي رڙ لڪري ويئي
 ”چند جو جبل“ هن تي اختيار ڇو ”چند جو جبل!“
 آه! ”چند جو جبل!“ هو اي ٿاڻ تي ڀار ٿو ”چند
 جو جبل“ چوندو پنهنجي لٽو ڏي هاهو ويو.

(۴)

آندس حيران ٿي ويو ته هي ڇا آهي، هو ڪجهه

وڪي ۽ سوچيندو رهيو پر ڪهڙو ڪم ڪري سگهي ٿو
 ۽ ٿاڻو هو آهستيڪي سان ان جوان حسين جو ٿيڻ
 ٿي ويو، پوءِ وال ٿيڻ جي پاهون ٻيڙي هو صاحب کي
 ٿي ٿي هو وڌي آيو، هن پڇيس ” ٿيڻجو صاحب
 ڪي ڪم ڪري ٿو؟ “

پوءِ وال ٿيڻ سان جواب ٿاڻو ” حضور اجهو هلي
 ” چند جو جہل “ ” چند جو جہل “ ڪندو اچي
 ٿيڻ ۾ ڪهڙو ڪم ڪري ٿو؟ اي اڪبر ڪندي ۾ ڪم ڪري ٿو
 رهيو آهي! “

آهستيڪي خاموش رهڻ جو اشارو ٿيڻ ٿيڻ
 جي ٿيڻ واري هڪ طرف ٿيڻ مان ٿيڻ ٿيڻ
 آخر هي ڪهڙو راز آهي؟

جوان حسين ماڳي طرح ڪندي ۾ هو، هو
 خوب روئي سڏڪا ٿيڻ رهيو هو، ٿيڻ ٿيڻ
 مٿن بعد هن ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ مان ٿيڻ ٿيڻ
 رهيو ٿيڻ هن هڪ ٿيڻ ٿيڻ يا الله! ٿيڻ ٿيڻ
 ٿيڻجو رسل ٿيڻ ڪهڙو آهي اهو چاڻل ٿيڻ
 ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ جي ٿيڻ ٿيڻ
 ڪري ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ
 جي ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ

آه! الهی وڪي، ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ
 ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ
 ڪٿان وڪي ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ ٿيڻ

” پوءِ اها نه بلڪل وڌي چئسي، جهڙوڪ منهن
انهن ارهين جي رسول جي ڳالهه کي مطاع ڪرڻ واري
ها نه اسان کي جهڙوڪ اهل درياءَ جي منهن ڳولڻ لاءِ،
سدان جا سال ڏيکيا ٿا ٿي نه پون ها!“

”جي حضورا الهي سچي رسول جي تعليم کان
منهن وڌڻ موجب گمراهه اسان نه صرف اهل درياءَ
جي منهن ڳولڻ لاءِ ڏيکيا ٿا ٿي رهيا آهن مگر السالوت
جي رستي جو منهن ۽ اڇاڙي نه ٿا ڳولي سگهن، هو
سندن منجهل ڏاڳي کي سمجهائڻ جي ڪوشش نه
ڪري رهيا آهن پر ڪن جهڙوڪ هڪ باڪل ٿڌو اچي!“
نه وري ڪو سامهه وٺي هين ٻيو سوا ملڪا انهن!

صاحب بلڪل منجهل ڏيکيو، مان چيو، ”پوشڪ
السالوت جو جهڙو اهي رسول جي هڪ ر آهي جنهن
بايت مون کي يقين آهي نه هن آڌر ٿي، جي سر انهن
ٿي پيو نه نه وڪرو هو، پر خدا پاڪ هن کي اها خبر
ڏني جا اڄ تڏهن هن سڀن ڏو هن بعد اسان ڪنهن
ڏيکيا ٿا ٿي مس مس حاصل ڪئي، هن سڀن جي
پوءِ نه ڦٽي جي اهي رسول جي خبر موٽي
جيران ڪيو آهي!“

”پوءِ نه ڦٽي؟“ جيران حسن جيران ٿي چيو، ”حضورا
پوءِ مون نه ڦٽي ڪڏهن؟“

(۶)

”جي!“ ”هي پوءِ نه ڦٽي، ٿورا مهينا اڳ۔“

میری زندگی کے گہرے دل میں ان کے ہنس مکھ و
چراغ، اور پڑھی مصلیٰ نے کے کتاب اکیان و کی
پڑھی رہو ہو۔

اوڪڙاٽي جي اهو لکي پيو جو من فرات موج
من فرات موج سحاب طامس بعضها فوق بعض اذ اخرج
نزه لم يكدر ها ومن لم يعمل الله نور افماله من نور
(مخالفون جي گھو جوءِ عمل الهي اولداهي
والگر آهي، جن اولادي سوڌ جي اولداهي، جهون
لي اهر چڙهي ۽ نهون مٿان وري ڪڪر، مطلب ته
ڪڪڙيون اولدا آهن هن مٿان، اهيري قدر جزاءِ ر
مف ڪندي ڏسي ته ڪيس اهو ڏيکاريندو آهي،
۽ جهوني خدا تعاليٰ روشني نه ڏئي تهن لام ڪئي
نه روشني نه آهي!)

آء حڪومت عربى چاڻهندو آهيان . سمنڊ جي اولاد اهو
جي اما انهن مون کي ايڪه پسند آئي ، مون اولاد لئ
کان پڇيو ، ” هي ڪوڏار ڪهڙو ڪتاب پڙهي رهيو
آهي ؟ “

اودائيء جواب ڏار ” حضور! ڏسو اها نه هو ڏهر
ان جو ڏرو ڪري رهيو آهي!“
آءٌ ڇو ان تي ويس؟ ” ان شريف کي نه اسان جا
ڀادري حضرت محمد (صلم) جو اهل ڀولدا آهن
۽ مٿاڻي معاذم آهي... حضرت محمد (صلم)

ٿڌهن هل نه اور جي سروي ۽ واهرو هڻسي ٿي
ڏڏ جي اوڏاهن هڻون!

هنن انهي ڪعبت الله تي مڏهن ڪري بلند آواز
سان چيو

” لا اله الا الله محمد و رسول صلي الله عليه وسلم ۽
الله ڪانسواءِ ٻيو ڪو بندگي ۽ جو لائق ڪونهي ۽ محمد
سندس ڪو و رسول آهي جنهن تي الله تعاليٰ جي
طرفان رحمتون ۽ سلامتون هجن!

ٽيپي لائي

جا

عمدا اسلامي تاريخي ڪتاب

۱-۰-۰	مسلمان عورت	۳-۰-۰	مجاهد ڪشمير
۰-۱۲-۰	سنگدل شهزادي	۰-۱۲-۰	سهر مع الفاطمه
۱-۴-۰	ڪاڪستان حسن		هندستان کان
۰-۱۲-۰	غاري صلاالدين	۱-۰-۰	پاڪستان
۱-۴-۰	مجاهد مصر	۱-۰-۰	اسلام تي ملندو

ملڻ جو هنڌ:-

مئنيجر رساله عبرت اسلامي دارالاشاعت
حيدرآباد سنڌ.

۰-۱۲۰۰	گلشن عبرت	۰-۱۰۰۰	فتح فلسطين
	شورا جي شوش	۰-۱۴۰۰	ازبين اوزب
۲-۰۰۰	محل	۰-۱۰۰۰	جنگ ترک و جرمن
۱-۰۰۰	کفر اس		سومند جي
	ککرا-سی	۰-۱۲۰۰	سندوي
۲-۸۰۰	کوڑکو		سککين ؟
	هندوستان جي	۱-۴۰۰	ج-م-ل
۱-۰۰۰	سوي لريخ		غزي محمد ان
۰-۵۰۰	اردو اسد	۲-۰۰۰	ق-م
۰-۴۰۰	سندی اسد		غزي محمد
۰-۱۱۰۰	قرآلي انقلاب	۰-۱۲۰۰	غزوي
۰-۸۰۰	ارشاد الخلفاء		غزي محمد
۱-۴۰۰	التحذیب بخري	۱-۰۰۰	غروي
۰-۱۰۰۰	شد القرآن	۰-۱۲۰۰	فتح اسمن
۰-۶۰۰	قرآلي د عالون	۱-۰۰۰	شهر ايران
۱-۸۰۰	قرآلي خزانہ		شهر شاه ؟
۱-۴۰۰	فتوحات اسلام	۰-۸۰۰	
۰-۶۰۰	فتح ايران		غزی ارواگزیب
۰-۶۰۰	ایرانی شهزادي	۱-۸۰۰	
۰-۳۰۰	ریف جو مجاهد	۱-۰۰۰	وہامن جو او
		۱-۰۰۰	موشرا شهزادي

آفيسر جو جبل

آفيمر جو جبل

هيءَ سنہ ۱۷۵۵ع جي ڏاڏا آهي، خلد آسمان اواب
حميد و علي خان جي فتوحات جو سلسلہ سڄايل وانگر وڌي
وڌو هو، ڏار واڙ ۽ اٽاگنديءَ جا قلعا فتح ڪرڻ بعد قلعه
هاڪل واڙيءَ وقت پهتا، اتي جو راجا صاحب آفيمر جو
اٿڙو نه شوقين هو جو ڪوئين جون ڪوٺيون آفيمر سان
پريل هونديون هيس ته به ڪيس ٿو نه هونديو هو ۽ چوندو
هو ته:-

”ڀارو ڀارو! ڇهه ڪڏهين هي سامهون جبل سڄو آفيمر جو
ٿي پوي!“

هڪڙي ڏينهن مهاراجا صاحب باغ ڪهي رهيو هو
آفيمر جي لشي ۾ چور، باغ جي گلن جو نه ڪو پتو ڪونه
ٿي هيس پر آ-مائي پرستان يا راجا اندر جي آکاڙي جي
سور ۾ ضرور رهيو هو.

خلاڪ ان ڪهڙي بعد لوڪرن کان پڇو:-
لڳو.

”اسان کي مهلات مان لڪري ڪي ڪهڙا ڏينهن ٿيا
آمن؟“

لوڪرن ورندي ٿي ”ان دالا! اوهان کي اڃان
خلاڪ به مس ٿيا آهن!
راجا صاحب پنڪهون کائيندي وري پڇو:-

”پلا گھڙي وقت ۾ مهلات ۾ بهي
سگهنداسون؟“

لوڪر ورندي ٿي ”سري مهاراج! لڪو هلو نه پنهنجي
مٿن ۾ هلي سگهون ٿا!“

راجا ٽهڪڙي ٿي چيو ته ”اڙي لڪو هلي نه ڄاڻون جو
ڪم آهي! اسين نه روج سان پر مٿان جو سهر ڪندا
شام ٺاري وڃي پوهنداسون، ڪا جلدي آهي ڇا؟ اسان
مٿان ڪي وارنت آهن ڇا؟“

(۳)

قدرت به ڪڏهن ڪڏهن مٿان جا ٽول ٿاڻا
جلدي اڳواڻندي آهي راجا جي والائ ”اسان پنهان
ڪي وارنت آهن ڇا؟“ جو لفظ لڪيو ته ٻئي لوڪر
اهي عرض ڪيس ته ”حضور! اواب همدو علي خان
جو قاصد آيو آهي!“

راجا صاحب پنڪي کائي جواب ڏنو ”ڪو عمدو
آهیر آندو اٿس؟ ڪهڙو آهي؟“

”حضور آهیر نه پر سندس خط حضور آندو اٿس!“
”ڇنگڙ نه ٿو ٿي ڪري پڙهه، ڇا لکيو آهي اواب
صاحب بهادر؟“

لوڪر خط پڙهي ٻڌايو ته ”اواب صاحب لکيو آهي
نه اسان سان هڪدم ملڻ وڃو هن قاصد سان گڏوگڏ
اهو نه اسان جون فرعون اوهان جي شهر آندو هوندائون“
راجا صاحب ٺهي رهي کلي چيو ”ڇنگڙ هلو جهڪا

”پهلا ڪهڻي وقت ۾ هـلـا ت ۾ بهـڻـي
سگهنداسون؟“

لوڪو ورندي ڏاي ”سري مهاراج! لڪو هلو نه پنهن
منهن ۾ هلي سگهون ٿا!“

راجا ٽهڪڙي چيو ته ”اڙي لڪو هلي نه ڄاڻون جو
ڪم آهي! اسين نه سوچ سان پر ستان جو سور ڪندا
شارڌاري وڃي پوهنداسون، ڪا جلدي آهي ڇا؟ اسان
مٿان ڪي وارنت آهن ڇا؟“

(۳)

قدرت به ڪڏهن ڪڏهن والين جا قول ڏاڍا
جلدي اڳهاڻيندي آهي راجا جي والين ”اسان بلڪل
ڪي وارنت آهن ڇا؟“ جو لفظ لکڪو نه هئي لوڪو
اهي عرض ڪيس ته ”حضور! اواب همدو علي خان
جو قاصد آيو آهي!“

راجا صاحب پنڪي ٽائي جواب ڏنو ”ڪو همدو
آفيم آندو اٿس؟ ڪهڙو آهي؟“

”حضور آفيم نه پر سندس خط حضور آندو اٿس!“
”ڇنگو نه ٿو ٿي ڪري پڙه ته ڇا لکيو آهي اواب
صاحب بهادرو!“

لوڪو خط پڙهي ٻڌايو ته ”اواب صاحب لکيو آهي
ته اسان سان هڪدم ملاي وڃو هن قاصد سان ڪڏو ڪڏ
اچو ته اسان جون فرعون ٽوهان جي شهر اندو هوندون
واڃا صاحب لکي ۾ ئي ڪلي چيو ”ڇنگو هارو جهڪا

نواب صاحب جي مرضي، من الی حکو عدو آدم عطا ڪري |
(۴)

راجا بهادر نواب حيدر علي خان وقت پيش آيو نواب
صاحب پڇيو ”اوهن اسانجي جي آڻ ڇهه ٿا؟“
وڌيڪ خوشيءَ سان، اها نه اسان لاءِ فخر جي
ڳالهه آهي |
”لڌران ڇا ٿيندا؟“

”لڌران؟ ايترو جي دنيا سان ۽ نواب صاحب جي
اهل سان سوين من آدم جا موجود آهن |“
نواب صاحب اهو ٿيڻي چيو ”اهو ارهائ ڪي
مبارڪ هجي“

”نه پوءِ ٻيو ڇا ڪهه ڪر ٿو؟ لاءِ سوين ٻڌون ۽
خدمت ڪرڻ لاءِ منهنجي زيرن سان جهڙجهل وائي
موجود آهي ڪمپوزٽ هر وقت موٽي طلب ٿئي
ڪندي آهي آڻ نه منجهانئس اچي ٿاڻو آهن سرڪار
کيس قبول ڪري نه منهنجي چند چئي |“
(۵)

نواب هي ٻڌي هر هڪ سندس سردارن کي چيو
”ڇا هي ئي آهي اوهان دعوتن جو نگهبان؟“
سردارن ڪنڌ کڻي هيٺ ڪيو

نواب صاحب وري چيو ”ڇا اوهن هن جي
حڪومت ۾ خوش آهيو ۽ اوهان کي اهن امان ۽ انصاف

سردارن وري به ڪند هيت ڪٿي ڪور.
 اواب صاحب سمجهڻي مان چيو ” راجا صاحب
 اسان جو خيال آهي ته اوهان کي واپس جي سنڀالڻ
 جي تڪليف کان چڏايون.“

هاراجا اچل مان فرار ” وڌيڪ خوشيءَ سان! واکي
 نه ڏيڻو آدم گهر جي اهو ڪجهه نه گهر جي!“
 اواب کي چيو ” ڇنگرا! جهڪو آدم پيل آهي سو
 سڀ اوهان کي آيو ۽ آئينده آدم خرچ لاءِ هڪ ڏيهر
 اوهان کي جاگير طور ڏي جي ئي خوب کائيندا رهو“

” منظور! منظور! اواب صاحب! باڪل منظور!
 اسان کي اهن ڏينهن کان اڃا ائيندو رهيو معان لڏائي
 نه پوندا وڃن عيشن به گهاري نه پوندي وهي!“

(۶)

لوھن هي داستان ٻڌي ڪلندا هوندا ۽ ائين به چووندا
 هوندا ته اڳيئن زمانه جي پبلڪ ڪهڙي نه به وڌو هئي
 جا اهڙا حاڪم ۽ امانتدار چونڊيندي هئي پر اڄوڪي
 پبلڪ به ڪا گهٽ به وڌو ڪا به آهي اهو راجا نه
 ڏٺو نه سٺو راجا نه هو جو واپس وٺڻ جي وڏي
 به دليل هئس پر گذريل اسيمبليءَ به سنڌ جي هڪ
 لک جي ماڻهن پنهنجي خوشيءَ سان هڪ آدمي
 ميمبر صاحب چونڊي وڪليو هو جنهنجو هڪ

اسميلي اجلاس هلي رهيو آهي مومبر صاحب انيم
جي اشي ۾ چور ۱ پر-جان جا سر ڪري رهيو هو
ڪالگريسي ۽ مسلم ليگن جا پر زور بھت هلي رهيا
هئا، پر مومبر صاحب نه پوين سان موج ڪرڻ ۾
دهو هو.

(۷)

اوچتو هڪ ڪميشن هڪ مومبر صاحب جي
ڏاڙهي ۾ قاضي يعني گهڻي جي چند ڇڏائڻ جي ڪيائين
پر ڏاڙهي جهڙي ڪوريجري جي جار، مڪ غراب جي
اڪن اڳيان موت طرح لڳو ۽ هو پوري زور سان الهي
چار ۾ انقلاب اٿل لڳي هن انقلابي جنگ کان اوچتو
مومبر صاحب جي به اڪ ڪلي يعني ۱ مڪ کي نه آزاد
ڪيائين پر ان وقت ڪالگريسي ڪارڊ جي واڪ آئوٽ
ڪري ٻاهر نڪري رهيا هئا مومبر صاحب جو انهن
کي ٻاهر ويندو ڏٺو هو پاڻ به اتي اڪتو ٻاهر نه وڃي
وزار هڪل ڪري چيس ”اي مومبر صاحب! اوھن
ڪهڏانهن لا وڃو؟“

جواب ڏنائين ”هي ٻي لا وڃن نه آڻ ۾ آروچان“
وڏي وزار چيس ”اوھن واهي رھو نه؟“
نه اطمينان سان ڪوچي وھندي چوڻ لڳو ”اوھن
لا چئو نه آڻ واهي ٿو رھان!“
يعني مطلب نه لڪا خبر اڀري جي لڪا لٽي جي ۱

اڪو اهو سماءُ نه ٻيا ڇو لا ٻاهر وڃن اڪا اها ٻرواه آءِ
جو ٻاهر وڃان!

هي هر حور مهجور صاحب ڪڏهن اسههجيءَ ۾
ڳالهائيندو ئي ڪونه هو پر جي سر پڇڻ لاءِ ڪڏهن
اٿندو هو نه پر سدائين آفيم جي اڪلهڻ جو پنڻ
مهڻائيندو ۽ پاڻ ڪٽيندو هو باقي بي دليا اولڙي لڏي
نه هڪي ڇا، جي چٽ لڏي نه هڪي ڇا!

ڪن سڪي لڳندي اها ٻلاڪ، ڇا اهڙن اوائيندن
کي پنهنجن نسمتن جو مالڪ ڪري اسههجيءَ ۾ لڏي
موڪلي!

نوٽ ۽۔ اواب حيدر علي خان جي مڪمل حالات جو
ٺاڙل نوٽ ئي اسلامي لارن جي لاولن جي سلسلہ ۾ شايع
ٿيندو. قيمت هڪ روپو، ملڻ ۽ وٺڻ ۽۔

معيذڪر عبرت حيدر آباد سنڌ.

ڏيپ ڀلائي

ڇا ڪتاب

هر مسلمان لاءِ

مفيد آهي!

ڏيپي لائبريري

جا

عمدا اسلامي تاريخي ڪتاب

۱-۰-۰	نيل ڪنوڙ	۰-۸-۰	دختر اسلام
	تاريخ بهادران	۰-۴-۰	نور جهان جو پٽ
۲-۰-۰	اسلام	۰-۳-۰	سجاني موزي
۰-۱۰-۰	بلبل ايران		قسطبن جي
۰-۱۲-۰	دور جي وائي	۱-۰-۰	شهزادي
۱-۰-۰	حور بغداد		آفريڪ جي
۳-۸-۰	خطبات اسلام	۰-۱۲-۰	شهزادي
۲-۰-۰	دنيا	۰-۱۲-۰	ڪارا ڪافر
۰-۶-۰	جهاد تي سهيل الله	۰-۹-۰	چمن جو چنڊ
۱-۰-۰	اسلامي عبادتون		غازي مصطفيٰ
	پاڪستان جي	۳-۰-۰	ڪمال
۰-۳-۰	اخلاقي اڏاوت	۲-۰-۰	اسلامي ويو، نصا
	سلامتي جو وسعو	۲-۰-۰	سلطان نبيو شهيد
۰-۶-۰		۰-۴-۰	غازي امان الله خان

ملڪ جو هنڌ:-

مئنيجر رساله عبرت اسلاميه دارالاشاعت
حيدرآباد سنڌ.

ڀڳن جو لشڪر

دیگن جو لشکر

ارڙهين صديءَ جي آخر ۾ ڏکڻ هندستان ۾
 نواب حيدر علي خان ۽ موهتن جون پاڻ ۾ خوب
 جنگيون لڳي ويون موهتن سردار لومڪ واه کاتي
 لشڪر وٺي جنگيون ڪري ويو هو. نواب حيدر علي
 جي سپه سالار محمد علي ڪاميدان سندس مقابلو
 ڪري کائڻس هڪ مورچو فتح ڪري ورتو هو. ان
 ڏينهن بعد موهتن جو ڪو وڏو ڏينهن آيو ۽ لومڪ
 واه کي سندس ٻاون ٻالهن چور لهن ڏينهن تي ان
 ديوارن جي سنگر (گڏجڻ) تي اڻڌاڻ ڪرڻ سان
 پاڻ دور ٿي ويٺا لومڪ واه فوج وٺي ڪاٺڙيءَ
 لڏيءَ جي ان شاخن کڏجڻ واري هنڌ ٿي اچي
 غسل ڪيو.

محمد عليء کي هنن جي ذهنن جي خبر هئي ،
- وليمز لي آيو ۽ جڏهن هو ٿي کان دونا لال کي
هڪ ٻڌي سمڪارو ڪري کيس مرادن پهاڻا جا
سوال ڪري رهيا هئا تڏهن خودوي فوجون -
اهي من ڪڙڪيون ۽ دونا لال سندس پوچارين
جي ڪار حمايت ڪانه ڪئي هڪ طرف - ورتل
ليا نه هئي طرف سندس پکڙيل فوجن تي خود عليء
ڪا به بنيادي بغير طعن ڪانه حملو

ڪو ٿر مٿي راءِ ٿيڻ ڏو ٿو ۽ مان اتي ڪهڙي اتي
 جڙهي وئي جو پڳو ڪر ۽ ٿو وڃي ٿي ٿي ٿي
 مڙهي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي
 ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي
 جهرندي اچي اتي ڪڏ ٿي .

۲

ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي
 مڙهي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي
 ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي
 ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي
 ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي
 ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي

ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي
 ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي

ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي
 ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي
 ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي
 ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي
 ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي
 ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي
 ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي
 ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي
 ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي

۳

ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي

هزار ٻي ڳا ڳڻ ڪري انهن جي سڱن تي ڪهڙا واڙهي
ليل مان لڙ ڪري لڙ ڪو راءِ جي ڪٽپ جي چوڌاري
ڪنن پڪڙي سڱن کي باهه ڏيئي کڻي ڇڏيو ٻي ڳا باهه
کان ماريندي ئي وئي ٻي ڳا لڙ ڪو راءِ ۽ سندس فوج
جو چئمپي طرفن کان هزارين مشعلون ڏٺيون هيون
ڪوهرالي اها خبري ۽ ٻي ڳا اچي پهتا ۽ سندن لشڪر
مان گهڻا لڳا نه انهن کي به باهه وئي وڃي انهن سان
ڳڻ مٿن ڪيڏري فوجون گولون ۽ وسائڻ لڳيون.

هو ڪوهرالي گولن وارن مان مڙهي ڪرڻ جي
ڪوشش ڪرڻ لڳا پر اڳيان ماڻهو ڪنهن هئا بلڪه
ٻي ڳا هئا هنن کي ڪوهرالي ئي نه ٻي ڳا ڪنن لا گولون
۽ سائين شايد مهاڻي جادوءَ سان صورت بدلائي ٻي ڳا
اي آيا آهن هو ٻي ڳا کان وٺي ٻي ڳا ۽ ڏهن مهينن تي
وڃي ڏهر پٽيائون الي اچي فوج جي ڪمپ ڇڏيائون
۽ ٻي ڳا طرف امداد لاءِ ماڻهو موڪليائون.

ڏاڍا ۽ ڪنهن جنگيون ٿيون آهن پر ٻي ڳا جي
فوج جو ارالو تماشو جهڪو اوائ ڪوهرالي ڪري
ڏيکاريو ان جو مثال ڪنهن به نه ملندو موهن جي دڙي
ٻي ڳا جي ڪمپ و غريب فوج ڏاڍو دست ڪمپ
ڏيئي ڏيکاري!

ڪنهن عرصي واري ڏهن بعد ڪيڏريون آيون نه مادورا
مري وار ۽ سندس گاديءَ راءِ لارائڻ لاءِ ۽ راڳهه ۽

ڇڪتاڻ شروع ٿي وئي آهي هي ڏسي ڇوڪرو عليءَ
 ۾ ڪن ماڻهو موڪليو ته هاڻي ٻيهر آهي ته صلح ڪري
 اونٽي موٽو آخر ۳۶ لکن تي صلح ٿيو ۽ مريدن جا چند
 ڇڏائي واپس ويا.

هوءَ جنگ ۾ ڏوھ ڏني ۽ ۱۷۷۶ ۾ ختم ٿي.

نوٽ

هي ٻئي مضمون اسانجي ڪتاب ”اواب ڇوڪرو علي“
 کان ورتل آهن جو گهڻي اسلامي تاريخي ڪتابن
 جي سلسلہ ۾ شايع ٿيندو، اوهين جو ڪڏهين هن کان
 اڳ اسلامي تاريخي ڪتابن جا خريدار نه آهيو ته ڪم
 خريدار ٿيو، جنهن ۾ سال ۾ ۴۰۰ صفحن جا ٻوليون
 عمدا ڪتاب اڪرندا.

پراڻي خزانو، ٿورو سلطان، هندستان جي - جي
 تاريخ لکڻ جا سڃاڻا، ڪافيءَ جا ٻار، الدين مان
 جي پوئتي شاهه ارڙو لکڙب، وغيره وغيره ڇپندڙ
 سالانه، روايتي شاهي تاريخ واريءَ ماهي ۲۰۰-۲۰۰
 ڪهڙاڻ لاءِ هن اخبار ۾ پڻ ڪارڊ پوري ٿيڻ ۾ وجهو.

گورنر جو توپلو

گورنر جو ٽوپلو

(۱)

سنه ۱۷۶۶ع ۾ الگزين مدراس طرف ڪتابي علائق
تحت ڪري ورتو هو هندن ڪورنر مدراس ۾ رهندو
هو، هن جو ارادو ٿيڪ هندستان ۾ وڌيڪ ٻيو
جھانڳ جو هو، پر حيدر عليءَ جي وڌندڙ طاقت
هن کي ٿيڪ ٿي لڳي، هن دکن جي نظام ۽ نواب
محمد علي سان سازش ڪري نواب حيدر عليءَ جي ماڪ
ٿي ڪر ل اسف جي هٿ هٿ بنا ڪيون سبب
جي فوجون موڪليون، وار چندو ٿاڻي هڪ موٽو
ڏاڙيل ۾ ٺهه هزار فوجون وٺي ساڻس همراه ٿيو.
مورخ ٻيلا نوسي پنهنجي تاريخ هندستان صفحہ ۱۷۶
۾ لکي ٿو ته هي فوجون سواءِ ڪيون سبب جي
ميور ٿي وڌيون.

حيدري فوجون ۾ عوراده ٿيو، محمد علي
ڪاميدان بيمبئي هٿ ڇڏي، مور علي رضا خان ۽
نواب خود جي هٿن هٿ وڌيون، هي فوجون
سبب خون (راڻ جي ڇاڻي) مارڻ ۽ رسد لٽڻ سان
ڪم ڪندي ٿيڪ ڪري وهون هون، الگزين،
لاچار ٿي سندن فوج هٽائڻ لاءِ بيمبئي ۽ مسان هڪ
ڊچ بنگلو ٿي وڙهي ڪيترن ڏينهن طرفان والڪر

وڌي اچي منگلور اچي پهتو ڪيو ڪڍر شهر آده
ٿورو هنڌي منهن ڏاڳ لاءِ اوڏانهن آوري فوج وٺي
ويو، هن منگلور کي گهرو ڪيو پر آوريءَ فوج هٿ
سبب ڪجهه ئي نه ڪيو.

لواب کي هيءَ خبر ملي، وڌيڪ فوجون نه هو
پر ڪڍي لڏي ڪيو سو چا ڪيائين جو ادب هزار
لوان الڙ ساهي پوئي ڪري ڪن ڪاٺ جي ٿڌي
بندون جن کي اصلي جهڙو وٺي ڏنل هو سي
ڏٺائين فوج سان وري وٺي لڳي وڏا جهنڊا هئا
هيءَ فوج ڏسي انگريزيءَ سالار گهراڻجي قلم
جڏڻ جو خيال ڪرڻ لڳو ته شهزادي ٿورو به مٿن
زور ڏار حملو ڪري ڏبو هو تنهنڪري پر پٺيان ئي ڪاٺي
سامان ڇڏي وئي جو جهازن ۾ چڙهي پکا نه سڌو
وڃي اچي ۽ پر دم پٽيائون.

(۲)

هاڻي لواب ۽ شهزادي وري اڀرند ٿين معاذ ڏي
ٿوڄ، ڪيو، اتحادين جو لشڪر به ڪاٺي قلماء
ڪري چڪو هو پر لواب ۽ شهزادي جي رات جي
ڄاڻ ۽ صدين صدين لڏي اهڙو ڪم جهڙي ڏٺو جو
مرهٽن جو سردار نه ڪڪه ٿي سگهه ڪري وڃي
پول پهتو.

هي ڏسي نظام صاحب به پالهاڻ پيو ڪيا به هو
صلح ڪري سلامت موٽيا باقي انگريز مقابلو هلائيندا

رهما نواب محمد علي به سائن گذر نواب هي ڏسي
محمد عليءَ جي علائقي ٻائين گهاٽ ڏي وڌيو ۽
ڪافي ملڪ فتح ڪري ورتائين يعني طرف
شهادت به مدراس طرف ڏوڪهندو وڌندو ويو.

هي ڏسي مدراس جي گورلو سندس جبريل احمد
کي ان لائق سمجهي واپس گهرائي کيس ڪلڪٽر
امالو ۽ ڪرل اولهه کي ڪمان ڏنائين پر شهادت
جون فوجون نه ڏڙا ڏڙ وڌنديون اچي مدراس جي
انگريزي قلعہ سميت جارج وٽ پهت-يون ۽ شهر تي
بمباري هلائڻ لڳا.

هڪڙي ڏينهن گورلو صاحب قلعہ اندر نواب
محمد علي سان صلاحون ڪري رهيو هو ته شهادت
ٿيو جي فوج جو اڃا لڙيل گورلو سڌو اچي مير وٽ
ڪريو گورلو صاحب کي سخت چرڪ پيو ۽ وٺي
جو ٽپ ڏنائين ته ٿوپلو ۽ گولواڻي جهڙي سڌو
وڃي بندوئي جهاز ۾ ڏم پٽائين اني هوش حواس
سالم اچي بعد هڪ لڳي ۽ چر لاه ٺاهائين جو هڪڙي
قابل سي آه ٻي کي بچندو سلطاني فوجن جو
ويس ڏيئي کيس سمجهائين ته پوئيان ٿري شهادت
کي وڃي ڏوڪو ڏي ته لو ٺاهي ۽ ۾ اوهان جي فوجن
کي شڪست آئي آهي، پڪڙم اتي پهچو!

شهادت فوجوان ۽ ان لڙيو ڪار هو، هو هن
ڏيکي ۾ اوتري هتي ويو ۽ گورلو صاحب مڪ جو
ساهه ٻڌيو.

(۳)

ڪرال اوڻ صاحب کي ۽ وڃر حمدي فوجن
اچي چئمن طرفن کان گهرواري هڻي ۽ هٿيار وٺو ۽
سندس جاءِ تي ڪرال لڳي آيو ۽ حمدي علي
طوفان مهاڻي ڏاڍو هو الڪراڙن جا هٿ ڪمڻ خواه
ٻيا ڪافي قلعا دٻج ڪندو ۽ منظور طوفاني ۽ چالماڙي
جي رفتار سان فقط ساڍن ٽن ڏينهن ۾ ۱۳۰ ميل
ڪري جبل سميت ٿامس تي وڃي پهتو جو مدراس
کان صرف پنجن ميلن جي فاصلي تي هو.

هي ڏسي گورلو صاحب ۽ ٻين آفيسرن تي اهڙو
هراس طاري ٿي ويو جو بنگلن ٽاڻن ۾ وڃي لڪا
(ٽاريٽ، ٿامس صفحہ ۱۷۰)

هن نهايت عاجزيءَ سان صلح الاءِ منيف ڪئي
آخر هن شرطن سان صلح ٿيو ته ٻنهي طرفن جا ملڪ
هڪ ٻئي کي واپس ڏين. مگر محمد عليءَ جو علائقو
ڪروڙ حمدي عليءَ کي ڏيڻ ۾ ملندو، آئنده انگريز
۽ حمدي علي هڪ ٻئي جا دوست ۽ مددگار رهندا،
انگريزن حمدي عليءَ جي حڪمراني شڪست جسي
يادگار ۾ هڪ تصور ڪڍائي قلعي سميت جارج جي
دروازي تي لڳائي ڇڏي جنهن ۾ ڏيکاريل هو ته
گورلو ۽ ڪائونسل جا ميمبر حمدي عليءَ جي اڳيان
گورڻ جهڪائي ويٺا آهن هڪڙي ميمبر جو هٿي
جي سولڊ جهڙو لڪو حمدي علي چڪي رهيو آهي
جنهن مان ڪيترن ڪري رهيو آهي ڪرال اسڪوٽ

هڪ طرف صلحنامون هڪ ٻي جهلي پنهنجي لٿوار
پڇي رهيو آهي!

هن شڪست تي سرفرد لائل لکي ٿو ته:-
”جھڪڻ هين جنگ جي شروعات هڪ سياسي غلطي
هئي خالو انهي کان به بد تر نڪتو“
ٻي لافوشي پنهنجي لاريچ هيند صفحہ ۱۲۲ ۾
لکي ٿو ته:-

”جنگ جو خالو شڪست ۽ ٻي شرمي ٿي ٿيو“
هي عهدنامو لکن وقت اوائل حيدر علي پنهنجي
مقابل شاه انگليسان جو ٿيو لکايو هين ايسٽ انڊيا
ڪمپنيءَ کي انهي درجہ جو مڃڻ کان به انڪار ڪيو
جو سائس ڪو عهدنامو ڪري

هي خبرون انگلينڊ پهتوون ته اتي ڪمپنيءَ جي
ساز ايتري ڪري پوئتي جو سندس حصن جي نومب
سٽ تي صدي گهٽ ٿي وئي!

ٽامسن لکي ٿو ته ”انگريزن جي فوج ماڪهيلي
گهڻي حصي کي لٽي تهاڪ ڪري ڇڏيو هو، رعيت
پڪاري رهي هئي، ۽ آفيسرن جو هي حال هو
جو ٻار ڪٽيندڙ ان جو ٻارو به ادا نه ڪندا هئا“

۲۹ مارچ ۱۷۶۶ جي صلح ٿيو ۽ اٽڪل ٽيڊ لک
حيدوي فوج انڌي نه ڪروڙن سان سرنگپتر آهتي جو
سندس ڏڪر ڪندي به هڪ فريڊج موروخ حوران
ٿي رهيو آهي، ۽ دوهين لائين هي چاروس ٽيڊنڊون
کي ٻاڏ وھندو!

ثانجو شاه

ٽٽانڊو شاه

(حاجي نبي احمد خان ارباريءَ جو ٽٽارو ڪهل ”ٽٽو واٽو“)

(۱)

هو شهر جي وڏن دولتمندن مان هڪڙو هو، کيس
خدا تعاليٰ ڪنهن به قسم جي ڪهي ڪار ڏي هئي
پر کيس اولاد نه هو سندس من شاد نه هو، به شاديون
ڪيون هئائون پر بهو ٻڙي خبر، ڪهڙي دوائون
ڪرايائون ۽ عاتون ڪرايائون، شاه جي رسالي جي
فرمان موجب بهو پوڄيائون پر ڪٿان به فوض حاصل
نه ٿيس، سندس حالت گريو ٿي آهي سوڏوڙو ڪو،
والڪو هئي جو فرمائيندو هو ته مونکي نه مائون لاءِ
پت آهن جشن ڪهڙي به ڪڙها (پٽو) پر اهڙو ڪو
ولي آهي جو مونکي پت ڏي!

(۲)

سو سمجھ سلطان محمد به بهون فقيرن کان اي ويساه
ٿي چڪو هو ته اوچتو خبر مليس ته شهر جي ٻاهران
هڪ پھل دويش آيل آهي جو اس لوح محفوظ جا
لکيا بهو بدلائي

سمجھ ڪي ويساه نه ٿي آيو پر جڏهن اکين سان
ڏٺائون ته هڪ شخص بلڪل نه ڪٽر ۽ جهڙو مقدس
مائون جي دعا سان ڪٽيو پئي ڪي اهڙو غدي خزانو

۾ حضور ۾ آيو ۽ وڃي سائين نالدي شاه جي
حضور ۾ پهتو

سائين ۽ کيس ڏسندي ئي لال لورائي اکيون مٽي
کڻي ڏانهن لهاري چيو ”اولاد ڪهڻي؟“
سيڪ حيران ٿي سندس قدم چمي چيو ”هائو
حضرت! سهر مٽي جو گهوڙو آهيان!“
شاه صاحب به جلال آواز ۾ چيو ”ملندو! ٻي
ڦڪرو ۽!“

سيڪ ڏاڍو خوش ٿيو ۽ عرض ڪيائين ”حضرت!
ڪو حڪم!“
سائين جواب ڏنو ”خير خيرالن خوب ڪندو
وڃي صد قرون بلا، قول مصطفىٰ“
(۳)

سائين جي فرمان موجب هاڻي سيڪ خير خيرالن
خوب ڪندو هو ۽ سائين جي حاضري ۾ پريندو هو
سائين وٽ سدائين سوائين جو هجور هوندو هو،
ڪمڙن کي خوراڪ ڏيڻ جو خود سائين به حڪم
فرمائيندو هو اهي طرح ڪمڙائي ڏينهن گذري ويا،
پر اڃا سيڪ صاحب مقصود کي نه پهتو
موجود حڪم مولوي محڪم الدين وٽ هڪ
ڏين هڪ سيڪ وڃي هن جو ٽروڪ ڏرا وٺڻ آيو،
حڪم صاحب پڇوس ”ادا! ڇو ڪونهيو آهي؟“

جواب ۾ اهو ” فلاڻي نڙوڪڙ جو “
حڪم صاحب وري پڇيو ” ادا! پوءِ فيض عرض
ڪو ٿيو آهي؟

نه ٿڌو شوڪارو پري چٽا آهن ” سائون! اهن کي نه
مرشد سڳوري وڳي ڇڏيو آهي پر منهنجي ڪا قسمت
قتل آهي جو موانڪي ڪو فيض ٿي نه ٿيو آهي!“
سو ساڳيءَ طرح سميت نه نڙوڪڙ جي حضور ورجي
عرض ڪيو نه حضور لا! اها نه فرض مان لال ٿي ويا
پوءِ مون ٿي اڃا اوازش ڪانه ٿي!

(۴)

مرشد ساڳيءَ طرح لال اکيون مٿي کڻي چيو ” اڃا
هڪ ڪٽر امتحان آهي!“

سميت عرض ڪيو ” فقط حڪم جي ڏاڍو
آهي!“

نڙوڪڙ فرمايو ” ڇڏو نه وڃ، سميت جهڙو مون
جو پتلو وڃي گهڙاءُ ۽ جمع جي واس ٻارهن بعد اسان
وٽ اچي پهچاءُ نه مٿس چاهيو ڪڍي وڌائو پڙهيو
پر باد وڪڻي دل سوڙهي ڪنڊين نه فرض نه گهٽ
ملندو جهڙي سميت نهڙي مراد! اسان کي ڪو اهو
مون ڪونه ٿو ڪهڙجي اهو وڪڻي، غورين کي
وراها!

سميت حاضر چئي هليو ويو ۽ جهڪا پڇي هوس
 ان موجب وڃي پتار ٺهرائون
 جمع جي رات ۱۲ بجه بزرگ وقت کڻي آيو بزرگ
 اڳيان ٻاهه پئي پري ۽ وڌيڪ هر ٻيا به ڪيترائي اهڙا
 پتلا هيل هوا جي سبب اولاد جي خواستمدن
 عرض وڪيا هوا

(۵)

مرشد جو حڪم هو ته چاليهه ٽينهن آهين بنا
 کاڌي پيئي جي جلدي وطن ڏي ڏيڏا-ون اڪري
 جهوپڙي کي ڪوبه ويجهو نه لنگهي نه پسر آي
 ويندو ان ڪري چاليهه ٽينهن نه ڇوڪرو پري رهيو،
 باقي چاليهه ٽينهن صبح جو مراد وٺڻ جا مجمع
 اچي گڏ ٿيا

۽ حضرت مرشد کي اول پري کان پوءِ ويجهو
 اچي پاڪارڻ لڳا پر جهوپڙي مبارڪ مان ڪوبه
 آواز نه اڪري سگهيو ٿيڻڪن مان ٺاهڻ لڳا
 پر مرشد ته اندر ڪونه هو، وڌيڪ ڪاٺي ڪٽي
 هڻي، ان ڪري لاچار ٿي نه ويجهي اندر ويا، ٽين
 نه ڪاٺيءَ به ڪاغذ هيل آهي، کولي پڙهيائون
 نه لکيل هو:-

”سہی اولاد گھڑاندون کی دعا لا کر یوں نہ
 اومان کی اللہ سائیں اولاد عطا کری
 آمین، اسانجی الوداع! نالدو شاہ عرف کل
 مہجہ داکو!

مرد نہ سولا پلا وچٹ لی مہن مہو پٹ لکھا ہو
 وال مان جوکے پوت مان لی ویدون سی اج تائیں
 چولندون وھن لیون نہ بے شک ہو اولاد ہو۔ ہو، ہاں
 کی وگو نہ ورت طور داکو سڈو الس نہ مالھو
 سندس پیمان نہ یوں!

ڈیپ لائی

جا کتاب

ہر مسلمان لاء

مفید آھن!

غدار دکن

ڈیپلائی

غدار دکن

اڄ ڪلهه اخبارن ۾ حضرت علامه اقبال رح جو هيءَ
هڪ عام هلي ٿو ته

جعفر از بنگال و صادق از دکن
هڪ آدم، هڪ دين، هڪ وطن

يعني بنگال مان جعفر ۽ دکن مان صادق، اهي
ٻئي انسان لاءِ ۽ وطن لاءِ دين لاءِ شرم جا باعث آهن
دکن جي غدار صادق جو احوال اسين هن مجلس
۾ ٽيون ٽا باقي جعفر جو احوال وري ٻئي دفعه.

غدار دکن علامه الموحڙ ازاله مشابيه و صادق حضرت
سلطان الجاهدين سلطان فتح هلي ٽوپر شهيد رحمت الله
علامه جو وزير اعظم هو ۽ هو رحمت ۽ نور جي لاله
هي سلطان سان غداري ڪري وڃي انگريزن سان ملهيو.
۽ سلطنت جا ڳڻپها راز هنن کي ڏيندو رهيو.

(۲)

سرايڪا پٿر جي آخري جنگ وقت هن غدار هڪ
طرف گولن ۾ بارود پدران مٽي وغيره وجهائي ته
اهي انگريزي فوج کي نقصان نه وڌائين

ٻئي طرف انگريزي فوج جي -ڇاپڻ واسطي ڪن
ڇهه نه جنهن شخص کي آءٌ هڪ چوڙيندس اهو -ڇاپي
ڇڏيو ته اهو سلطان آهي ۽ جنهن شخص مٽي ڪو

ماڻهو ڇڏي ۽ سان پاڇو ڪري اهو سندس وڏاڏاڙو سيد
غفار آهي

فوج آهن ئي اڃا آهن سان آهن شخصن کي سڃاڻو
جڏهن انگريزي فوج کي مٿي ۽ ڀريل گولن لـ
روڪيو ۽ هو قلعہ کي اچي ويجهو انهن اطلاع ملي
ئي سلطان مقرر ڪائي پندي وڃان ٿي ڏيئي اهو ۽
فوج وٺي ڏي ڏروازه کان ٻاهر اڪتو هن ئي ڪلاڪ
ٻاڙ انگريزي فوج کي روڪيو ۽ وري ڏاکڻي طرف
جي فوج کي مير صادق حڪم روڪيو ۽ پڪهار ٿو
وراهين ۽ هينئر اچي وار ۽ واھ ۽ ٿو پوء ڪين ملندو
فوج ويجهاري لاچار ٿي پڪهار وٺڻ ويئي ۽ انگريز
مقرر ٿي ان قلعہ ۾ گهڙي ويا
(۳)

هيءَ حالت ڏسي سلطان مجبور ٿي واپس ڏي
ڏروزه موٽيو ۽ قلعہ اندوڙجي مقابلو ڪري ٻو غدار صادق
اهو ڏوڏار ٿي بند ڪرائي ڇڏيو ۽ سلطان اندوڙي
ئي ۽ ڪهي ! هي ڏسي سلطان کي پندرجي شهادت
جو پٿر ٿي وار ۽ هن آخري حملي ڪري جان ڏيڻ
جو پڪو قصد ڪيو

ان وقت سلطان کي ڪنهن صلاح ڏني ته هاڻي
پهو ٿو ۽ انگريزن جي ٻيڙي ۾ مگر سلطان جواب
ڏنو ته

”ڪه ڏينهن جي شينهن جي زلدي سو سالن
جي گذر جي زلدي ۽ کان گهر ٿو وڌيڪ آهي!“

دو جهان اتوان اڳ—ر مردانه زيبست
همچو مردان جان مهر دن زلد گهست

داه هر جه گڏهن مرد وانگر زلد گي گذاري اڄ
سگهه نه مردن وانگر مرڻ لڳو وڏي زلد گي آهي.

(۴)

سلطان شهيد ٿي ويو ان کان اڳ غدار صادق وليم
جي پرنديهن دروازه مان لڪري الڪرازن کان انعام
طلب ڪرڻ ٿي ويو نه سلطان جي هڪ جان نثار مهاڻي
احمد خان ڏسي وڙاس ۽ وڏي جهالپنس ”غدار!
هڪ حرام! تون ههڙي انسان کي موت جي منهن ۾
ڏيڻ باق وڃي انعامن ماني سگهنداين! اهو ڪونهي
ولي ڪري!“

انهن چئي سداوڙيل شهيدن وانگر اوارا ڪئي جو مٿس
لنگر ڪري ڇڏيائينس!

(۵)

پر ڏانهن هيءَ لاش اٿئي هي ڪورو ڪفن
پهرهه هيءَ سولڪاپتر جي ماڻهن کي هن غدار تي ايڏا
خبر هئا جو سڄو لنگهندو مٿس اڪه يا موچڙو
اڇايندو ٿي ويو پوءِ الڪرازن کي خبر پئي تن لڙي
لنگر مان وات جو ڪس اٿا غسل ۽ ڪفن جي اٿئي
پوري ڇڏي پڙهندي اها خبر نه رهي نه مسلمان لاش
کي ان ڏکڻ پوڄندا آهن سر الهمدي اڀرندي ٿي

پوري چڙيا تر اس - موط بعد کيس ڪجهه لاءِ ڏي مڏهن
ڪرڻ ۾ اڪيپ نه ٿيو.

(۶)

اڄ ۾ غدار جي هن الهندي اڀرندي ٺهڻ ٺهر ٿي
ماڻهو اچن ٿا ۽ مٿس لڪون ۽ موچڙا اچائي وڃن ٿا
يا مٿس لعنت وجهي پوشاب ڪري وڃن اهو آهي
نه مامڪ اٿون کيس هي اهو العام ملندو رهندو!
نوٽ:- سلطان شهيد جي مڪمل احوال اسانجي ڪتاب
”حميد علي“ ۽ ”ٽوپو سلطان“ ۾ ۱-۲ ڏسندا
گهٽ اٿي ۱۸-۲۰-۲۱ آهي.
موجوده عبرت حميد آباد سنڌ.

تاريخ

بهادران اسلام

زمانه لموي صلح کان وٺي فتح اومت المقدس
ٽائون ٺهڻ ۱۸ مشهور فتنن جا واقعات اهائيت دلچسپ
۽ صحيح پورا ۾ هي ڪتاب گهڻي عرصه کان
انجاب هو ۽ سندس گهر امام گهڻي ڏسي وري ڇپايو
ويو آهي جو ٿوري تعداد ۾ ٺهڻ آهي جلد گهرايو نه
نه پوءِ وري ۾ خلاص ٿي ويندو گهٽ ۾ ٿورو
۽ اڄ جو هنڌ

مٿيچر رساله عبرت

اسلاميم دارالاساعت حيدرآباد سنڌ

سیرت المصطفیٰ

عرف

نور توحید مکمل

رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم جي
سوالح مبارڪ لھائين عمدي اسلامي تاريخي
ناول جي طرز تي لکڻي عمدي ٻيو ڀيرو
لکيل آهي، جو هڪ پرڪشيد بعد ڪتاب
پروي ڪرڻ کان سواءِ دل نه وهندي.

هي ڪتاب اور توحيد، شوكست اسلام
عروج اسلام، فتح اسلام ۽ هويت محمدي
جي لالن سان ڏاڍا حصن ۾ شايع ٿيو هو
جو هاڻي ڪڍ ڪري مجلد ڪرايو ويو آهي.
سندس لکاءِ اوڙيون صفحا ٻيو اڇل آهن ۶۰۰
صفحا عمدو جلد قيمت چھ روپيا ۶-۰۰-۰

سیرت الرسول - مختصر ۽ جامع سوالح پاڪ

قیمت ۰-۸-۰ آڊ

قور جي ڪهاڙي

ٺور جي ڪهاڙي

(۱)

ايرانيءَ کي واپس هڪ ڳوٺ کان هڪ ڪاٺيءَ
جو آهي جنهن جي ڀرسان جهڙاڻو واه، وهي ٿو. اٽڪل
سٺ سال ٿيا جو واه، ۾ هڪ لاشو وهندو آيو، لاشو
خون ڪمڻ جو هو ۽ سڄو ڪاٺو ئي ويل هو پر لاش
هنجي لاش ڪرڻ بعد ڪولهن کان پورائي ڇڏيو.

اهي ڳوٺ ۾ هڪڙو فقير ماڻوڪاڻي وهندو آهي
جو ٻارا ۽ ٻيا غور شوعي ڪم ڪندو آهي اهي کي
مال کن بعد خيال ٿيو ته ڇو نه ڪمائيءَ جو ڪو مستقل
دوڪان کوليان سو ماڻهن کي چيائين ته موٽي واپس
خراب ۾ هڪ سيد چيو آهي ته اهو لاشو منهنجو هو،
تون مرڻ تي فقير ٺاهي منهنجو ظهورو ڪر !

بس ٻيو ته اهو قومن کان شهيد بادشاهه جي قبر لاءِ
پڻا اڳاڙي ٺهرايائين ۽ ڇو ۽ مٿان پڪو ٿي پيائين جاھان
کي ڦرڻ جو دوڪان، شهيد بادشاهه سڄي جـون
مرادون ٿو ٻوڙون ڪري، اهي ڳالهون ڪرڻ سان
ڪهڙيءَ جاھل مرد ۽ زالون اتي اچڻ لڳا، ٿان جو
دوڪان اهڙي ٿرڻي وڙي جو ٻڪي مان ڦري ڦيرو
ٿيڻ ٿي وڙو ۽ - وڙي ٿي ٿيڻ دوڪان والگر جاھان
جو مڙ ٿيڻ لڳو.

(۲)

پر ڳوٺ ۾ هڪ خدا پرست اڻو جوان خميسو خان
ڪلوي رهندو آهي کان خاني جا هي شرڪي ڪم
سڌا نه ٿيا، تنهن سندس هڪ غريب وديق کي شامل
ڪري هڪ رات جو شهيد جي قبر جا سمورا پڙ لاهي
کيس ڏيئي ڇڏيا ته هن ڪهاڙي جي قحط ۾ وڃي ڪم
آڻ ۽ پوءِ پاڻ صبح جو نماز ۽ تسبيح لڳا ته مجاور صاحب
جا ٿو فرمائي ا

صبح جو مجاور صاحب پڙ نه ڏسي پر ڀشان ٿو ٻو
ليڪ عقل آيو هلائي هڪ بهالو ٺاهي وولائين جو ڪالفس
ڇڏين مائون ٻڌو ته ظيورا اولياءِ صاحب جا پڙ
ڪاڏي ويا؟ ٽڏهن جواب ۾ مرڪي نضر مان چوڻ
لڳو ته ”مولائي اولياءِ صاحب خواب ۾ اشارو ڪيو
ته اسر جو رستي تان هڪ مسڪين هٿ لڌڪهندو اڃا
معصوم ڪهڙن لاءِ حوران آهن تون اسان جا سڀ پڙ
لاهي ان کي ڏيئي ڇڏج، مون اسر جو رستي تي ڇاڇ
ڪئي ته پراڻو هڪ سٺو سڳورو آهي لڌڪهو مون سڀ
پڙ لاهي هن کي ڏيئي ڇڏيا ا“

ماتو ته مطمئن ٿي ويا پر خميسي خان مجاهد ڏلو
نه ملندو ته حاصل ڪرڻ لاءِ سو وري ڪنهن ٻئي
موت کي لاڙڻ لڳو، آخر هڪ رات جهٽ لڳس ۽ سڄا
سارا سٺ پڙ کڻي سڌو ڪنهن جهنگ ۾ پهتو ۽ کڻي
ڪڍ، ڪن ٻڌي ڪهر آهي سمجهي رهيو.

(۳)

صبح جو مهاڀارو جي اکين اڳيان آند اچي ويئي
 جو هيترو سارو مال غنيمت غالب هو، ڇا سارا سڀئي
 ڀڙ، يعني مهاڳائيءَ جي زمانه ۾ راسري ئي چارو
 ويو جو ڏاڙو لڳي ويو سو پوڻيان ئي بهرو ڪٽڻ
 اڪترو پر هو لا پاڪ پنهنجي بندي کي اڇائڻ جو اهڙو
 بندوبست فرمايو جو هڪ ٻڪراڙو جون ٻڪريون وڙي
 مان اڪري سڌو ڦٽي شريف ٿاڻن پهتو ۽ ٻيو اهو
 سڀ ملڪ ٿرڙوون جتي مجاهد جي بهرن ٿي ڪٽڻ جو
 ڏپ هو.

اڪري مهاڀارو گهڙيئي مڙا هنيا پر مجاهد جي بهرن
 جو بهرو ڪونه هو، سندس گهرڙا يا حصن ئي شهر جا
 گهڙيئي جاهل اچي ڪڍ ليا، يعني ڪڍ جي ڪوشش
 ڪئي پر بهرن ٻڌڻ نه اڏراو هو، اڪري جهڙي
 اول ڪوڙ شروع ڪيا نه ڀلائي، هي ڪم ڪهاڙي
 وهائيءَ ڪيو هوندو.

آخر ٻڪراڙو ٻولي ٻڌائون ته اهي ڪم ٻڌندا
 خميسي جا، بس نه وڃي خميس وٺي اچواس ته
 خبر وٺولس!

(۴)

خميسو مجاهد نه منظر هو نه ڪڏهن لا گهرائين
 ۽ وڃي سندن شرڪ ۽ بس پرستي تي لوحيد جون
 ڪهاڙيون وسايان، انهن کي سڏيو ته هو بهاري آهيو.

اچي جو کڻي نبي شريف ٿي، نه پوڄاري ڪاوڙيا
 اکيون ڪڍي پو پيدا آهن، کيس ٿي سڏي ٿي پوڄارين
 جو، پتل ڪڙڪو ڪري چيو ”اڙي ڇهه سا! اوليا
 صاحب جا پڙ ڪاڏي ويا؟“

مجاهد اطمینان سان جواب ڏنو ته اوليا
 صاحب جا پڙ نه سندس ڪم موجب مهاورو صاحب
 هڪ سيد سڳوري کي لاهي ڏنا هئا ۽؟
 پتل چڙي چيو ”اهي نه آڳ، پر رات ڪنهن
 پڙ کنيا؟“

ڇهه سي کي چيو ”اچا، رات پڙ وري به لاهي ويا!
 پلا صاحب هوندا ڪنهن مسڪين کي مهاورو ڏنا، اهو
 پيدا وري ڪاڏي؟ پڇوس ٿا؟“

مهاورو فرمائڻ لڳو ”نه نه! مون ڪنهن کي ڪو نه
 ڏنا آهن (شو ڪارو پڙي) سڄا سارا سٺ پڙ هئا،
 ضرور تو کنيا آهن!“

ڇهه سو- تو مون کي ڪيئن ڏٺا؟

مهاورو- مون پر ڪو نه ڏٺا، ٿي سڏا، ها نه جهڪو
 ٿا چورا به ڪڍي نه وجهان ها!

ڇهه سو- اوه اوه ڪنهن تو چوان نه مون کنيا؟
 مهاورو- کنيا ضرور تو هوندا اهو اهڙو خراب ڪم
 ڪير ڪندو جو اوليا صاحب جي امالت ۾ خيانت
 ڪندو!

ڪميسر - مجاور صاحب! اهي اوليا ۽ گمان نه ڪر.
 توکي نه اوليا صاحب ٿي ۽ ٿينديءَ جي خبر بهو ٻڌائي
 نه. هاڻي نڪر ڪراهي، اڄ رات جو ڇاڳو ڪڍي
 وٽائين ڪڍي خبر، نه سندس پڙ سڳورا ڪڍهن ڪڍا
 آهن ۽ ڪٿي وڪا اٿس. توکي نه اوليا صاحب سڀ
 ڪجهه ٻڌائي ڇڏيندو بهو ارمان ڪرڻ جو ڪهڙو ضرور!
 (۵)

سڀ ماڻهو مجاور ڏانهن ڏسڻ لڳا. منجهن هڪڙا
 اهڙا به هئا جي صفا شرم ۾ غرق ڪن نه هئا، سي
 ڪڇي ٻيا نه ”هاڻو ڏس! اڄ رات ڇاڳو ڪڍي
 اوليا صاحب کان خبر وٺي ڇڏ نه پڙ ڪڍي لڪل آهن پاڻ
 صبح جو وڃي اهي ڪڍي اينداسون بهو وري ڇاڳو
 مجاور جا هي لفظ ٻڌي وائسرو ٿي ٿري ويا، مجاهد
 موڪي رهيو هو جو امر ايشان ٿي پورو وڃي لڳو هو،
 ۽ کيس پڪ ٿي ته ٻڌ مجاور صاحب هاڻي لاجواب آهي پر
 مجاور سمجهڻ سان جو دوڪان ائين هڪدم ڪٽڻ لڳو
 ڦٽڻ ڏئي سو مجاور نه جلال سان چوڻ لڳو بس ڪهڙي
 وهائي بس ڪر، اوليا صاحب کي ٺهڻجي سڀ خبر
 آهي، اسين اهڙا والدا ڪونه آهيون جي اهي حسوس
 ڳالهه لاءِ ڇاڪا ڪندا وٺون، لڪا اسان جي اوليا
 سڳوري کي ائين ڪهڙن جي پورا آهي، هتي نه گنج
 لڳو بهو آهي، اڄ جهڙا منڪر هڪڙا ڪٽندا نه ٻيا ايندا،
 پوناد وڪ، اهي ڪم آندو نه اوليا سڳورو دست ڪري

ماڻهندا، هجڻي همت نه پوري ٿيڪار نه ٿيڪون ڪهڙو
 ٿو حال ٿيندي، ٻار جهڙو ٿيڪون ٿاڪي ۽ رت جا دست
 نه پئي نه ٿيڪون اوليا صاحب جي ڪرامت هر ڪو
 دهر آهي ۱۵

(۶)

اس مجاهد کي گهريل ئي اها ڳالهه هئي هن موڪلي
 چيو ”اچا، ٿو نه پاتس هي؟ چڱو مجاور صاحب! توکي
 نه اوليا صاحب ٻه ٽي آهي نه اهن ڪهڙن پهريندڙن
 کي هو دهر جي ڪهاڙي هڻي ڇڏيندو نه؟“
 مجاور: هااا! پر ڪا اجهو دنيا ٿي ويندي!
 مجاهد: ٻلا جهڙو ٿيڪون اهن جا ٽڪر ٽاڙي پئي
 پر پڪن ٽاڙن لاه ٿيڪون نه؟

مجاور: نه اها پئي ئي - ڙي ويندي!
 مجاهد: (ٿيڪو ٽيڪي) چڱو صاحبو! ارهين سڀ
 ٻڌو، اهي ٻه ٽيڪو مون کڻا آهن ۽ آءُ اڄ جو اڄ
 وڃي هڪڙا ٿو پهرين اها پئي پر ٿيڪون. آءُ ٿو ڪريان
 الله پاڪ کي سوال ۽ مجاور کي موڪل آهي نه - اهو
 مهڻو وڃي سندس اوليا کي - عالي نه مون ئي دهر
 لازل ڪري ۽ مهڻي پئي ساڙي.

ٻار جي مهڻي ٽالين مولڪي ۽ مهڻي کي اتي ڪجهه
 نه نه ٿو لاه پوءِ ارهين سڀ اوليا جي پوڄا ڇڏي
 پنهجي خدا ٿي وڃو!
 مجاور جو منهن لهي ويو، هڪي هڪ ئي نه مجاهد

له مڙو، هاڻي الائجي ڇا ٿيندو!

(۷)

سارو مهينو مجاهد ڪهڙا پهريا، بسترا بدائيا ٿين ۽ پٺي ۾
ٽنگيائين پر هو جهڻن پرڻ ٿيڻ بس ۾ ڪڙهو ٿيندو
ٻيو وڃي ڇڏا ٿي ڪو ڏور ڀرو جي چاهي جو پاڻي ٿو
پهچي يا مولن جو ڇاڪو پيو کائي.

رات جو چند هو ۽ صبح جي ٻريءَ خاني ۾ مجاور
جي پٽاڪ جو وچ ڪاٺر هو، مجاور پريشان ٿيو آخـ
مالي کائي رات جو ماڃوس ٽٽي ويو مجاهد جي پٺي
کي باهه ڏيڻ.

پر مجاهد به غافل ٿي هو هڪي گمان هو ته شايد اولهه
صاحب نه لڳائي اڃا سواج مجاور اڳاٽيندو واکري پٺي
وٺي وٺي اٿي ۽ وقت لڪي رهيو، آڏي رات جو
اڃا مجاور ماڃوس جلائي پوکي ٿيئي مس ڏئي نه
مجاهد ۾ سندس وٺي وٺي ۽ ڇوڻي ڪٽي
ٻڌائون.

۽ صبح جو وٺي اچي ماڃوس سمهڪ خاني وقت
وڃو ڪهاڻوس.

(۸)

ساري گوت جا ماڻهو اچي مڙيا مجاهد پيو مجاور ۽
ٿان ٿوڪون ڪري ۽ هر پيو اها ڪري ٿي. ڪوڙ ٿا
ڪن آڏو ٿي ۽ وقت پهنجي وڃايل اڪري ٿو
ويو ٿيس.

ٺي ٺي ڪهاڙي سگهندي، پر آءُ نه پالمان ٿو ٿو نه ٿي
ڏينهن اندر الله پاڪ ٿو ٿي الله ڪهاڙي سان ٿي
نهر لال ڪندو.

(۹)

مولا پاڪ جون ٺرون ٺسي سندس احڪامن جي
پوئو ٿي ڪندڙ هن جي نهر کان پوئو ٿي هوندا آهن پر
هنجو نهر ڪڏهن ڪڏهن نه اهڙو ٿيڻ ٿو ڪڙڪي
جو جن نه ڪن ڪهاڙيءَ پر ڪهاڙو ٿي !

جلال گهر پهتو نه پوليس اگهي سندس اچا پر هئي
۱۱۰ قلم جي ڪارڙ والي جا واولت موجود هئا اها
ساڳي ڪهاڙي جا مهاڏ جي خون واهڻ لاءِ ٺاڙ
هئي سا ڪسي الله جي ڳن سان خوب دلعي مار ڏيئي
پڪڙي ويس ٿي پر ۲ هلائي همدو ڏٺائون ڇو
مهاڏ جبل.

اڃا اهو عرصو پورو ٿي ڪو نه ٿيو، لڳي مارشل لا
جئن الله پر ٿيو ٿي ڪاڏي عرصو ٿوڙي پر ٿيو ٿيو.
پوشڪ مولا پاڪ جي مدڪرن لاءِ سندس نهر هر وقت
ٺاڙ آهي.

ڊهل من مدڪرا! (پوءِ آهي ڪو اوصاف وٺڻ وارو؟)
(هن واهه سبب آسپاس جي ڪيترن ماڻهن جو
نهر پرستيءَ مان علوت وٺي هڪ خدا پاڪ ٿي
ٿو آهي)

سنتي رڍ

سڌي ري

(مستر نور احمد سومره جهڪب آباد جو بيان ڪيل - قصو)

رامت جو چلو، ٿي پيا ڪور ڪندي پيو پرستي ۽
الهي مثالن بنسبت ڪر ما ڪور اهڙي ٿي ۽ هو به نه
دروان گنگوڙ ۾ منهنجي ماني مولڪي چيو ته ”او
ڏاڏو ستون، مرندي ستون ۽ غموره غموره ستون
ڪوڙي ڏيئون ٻڌيون هونديون، مگر ڪڏهن ”سڌي
ري“ نه ٿي؟“

منهنجو رامت عجب وڃان ٿاڻي وارو، سو چئي لڳس،
ڏٺو ته ستون ٿي سگهن ٿيون پوءِ جالورن جو سڌي
ٿي ڇهه معنيٰ ڏارڊا ۱۱ ٿيندڙي سڌوڻ نه بلڪه مامو
سائين مواسان مذاق ڪئي رهيو آهي. مون اي اعتباري
جي لوهه وڃان چيو مائس ”شايد هر ڇو لا ڪراوا“
”نه، نه، چوڃي جي ڪا به ڳالهه ڪانهي، صبح
جو انعام الله ٿرڪي الهی ڏيارت ڪرائي. “ سڌوڻ
لوهه ۾ جواب مليو.

(۲)

صبح ٽانن العطار جون ڳڙيون ڪاٽندي ٿوري
جي نماز بعد لهرالو ستر، رجا شريف جي ڏيارت لاه
ڪورين ٻڌي پيا. .
سڌي ري چاندين جي ڳوٺ لڙدڪا آهي محمد

(ټول چستان) ۾ آهي .

جان ئي وڻدار صاحب مون شهري کي پنهنجي
ڳوٺڻي مامي سان ايندو ٿو ٿين . - مڃهائين ته اڄ وڏي
ڇو ٿي آهي .

”السلام عليكم“ مامي مائين چيو ”والهڪم سلام“
وڻدار جواب ڏنو ۽ خوشامدانه نوع ۾ سرائڪي اولي ۾
خوش خبر عافيت ڪئي . ڳوٺڻي ٻلو چي وڙج موجب
جوتائين هو ٻاٿر حال احوال ٿين وائين توتائين
مڃهيو شوق زيارت و چي ٻي ڳري به ٻي ڳري وڌندو .
آخر پاڻ جهلي ته سگهيس ۽ پيغامال چير ”اوهو هائي
سعي و نه ته ٿيڪايو.“

سعي و نه جي بچارو (وڻدار) پنهنجي آمد به آمد
ٿيندي ته سرائڪي ٻولي ۾ فرمايو ”جلو، جلو،
ٿي لارين، جلو نه ڏيار ته ڪرو. ٿاڏي بچارڻي سعي
اي . سوين ڏي مرادن بچاڻان هيس ته سعي ٿي تي
نه ڪرڻي مراد هوري ته سعي سائڻ ڪتون منگوائ!“

- سعي سائڻ کي ٿيسي بهرين لڪار ۾ ته
مولڪي نه هفت وڻي وڻي . و نه ته سعي به عزائين
جي جهولي زمالي جو ڪاهن هو . ڪردن ۾ لڏپلاڻ وڌان
آهڻ جون ئي اڏاڻ مالهاون ڪاهن جي ڳچي به اهل
هڏان جي مالهاڻن وانگر ٿيڪاري ٿيئي رهون هون .
بدن ئي ڪهاڻا ۽ وڏا واڻهيندا جي چپشين جي وارن

جي اسان تڙي ڪري رهيا هئا. سندس رعب
اچڪل جي ٻهون کان ڪنهن به حالت ۾ گهٽ نه
هيو. اسانجي اچڻ تي هن ستيوارڊ ستي والڪر ان مٿي
کڻي نه نهاريو.

(۳)

ولياڻو موجوده مجاورن جي سبب موجب اسان
کي ستي مائي جي رعب و هارڻ لاء پوري عقيدتمندي
سان ڪيس ٿيڻو ۽ ٿڌ ٿڌ ڪري چيائون ” مائي ستي
آس والڊمن دي آس ٻڌو ٿين. الله دي ٻاري
هٿين.“

مون ٻڌو ته آخر هيءَ ستي ڪهڙي ٿي. واپس
منهجي منڪرانه سوال ٿي ٿورو ٿوري مون کي
سمجهاريو ” ان ستي ۾ ٻه ڏيان هن ٽي وجهن وٽان
ٻڌج ٻڌج، جه جه ٿڌ ٿڌ ٻڌج هن ٻو مائي ستي
اچا ستي هئي. ٽڌ وچ ٻي ٽي وجهن وٽان ڪنهن
جدا جدا ٿردي ٿردي هئي، ٺڪر ٺڪر وچ مهر
هولدي هي. ٿر گهٽين دي ڪول به اٿين واپسدي
اچا، سڀن ڏيان مرادان ٻڌيان هيس. مراد پوري
ڪرڻ دي مهرض هڪ ٿي منڪدي هئي. الله دي
ٻاري اسان ڪنهن ٻي ڪڇ لڏو ٿي واپسدي
هٿن — ستي مائي دي ڪاهه پٺي دي
واسطي“

مون اچو مالس آه وار چو لڏا ڪٿريوس ؟ له
 ٺهائجان ، ” اچا ! مٽي دي وال ڪون ڪٿري .
 ڪرئي مٽي هووي نه سٽي دي والين ڪون هڪ
 لاري . اسانڏي ڪها مڃال !! “

2

ايتري ۾ ڳوٺ مان ستي ماڻي ڪانن دعا پئڻ لاءِ
 ٻه ڄار ٻوڙ ٻه سوالي آيا ۽ چڱو خاصو مجموعو ٺهي ويو.
 ڪالهن ڏوڏاڪا ڪندي معامو ٿيو لاءِ هو وڏي شريف
 ڪانن ماضي الهي ڪري مرادون پمندا آڻين جو اهي
 پورا پورا ٿيندا پورا آهن.

مون ڪن سمجهائيندي ڇو ”اوهين پاڻ ڪي
مسلمان سڏايو ٿا، مسلمان سڏائيندي ڏيکار ٿا وٺو ٿا-
مسلمانن جي نالي تي هڪ ٻڌ ٿا داغ ٿا لڳايو-
ارهان ڪلام پاڪ پڙهو ٿا پر سندس معنيٰ کان نا آشنا
آهيو. ڪلام مقدس اسلامي سمجهائي ٿو ۽ وڏي
واڪي سان چوي ٿو ته اي مسلمان اوهان هڪ الله
کان سواءِ ٻئي ڪنهن کان به مطالب مرادون نه ڪهرو
جنهن وٽ اسان ڪلام پاڪ لا اله الا الله چئون ٿا ان
وٽ اسان التجار ٿا ڪريون ته اي اسان جا پاڪ الله
ٿو کان سواءِ اسان جو ڪو به والي وسيلو ڪونهي، ٿو
کان سواءِ ٻيو ڪو به سڏ ٻڌڻ ڪو نه آهي، ٿو کان
سواءِ ٻئي ڪنهن کي به طاقت ڪانه آهي جو مشڪل

کمالی کري سگهي. اس نو کان سواء ٻئي ڪونهي.
 کي به طالب نه آهي جو دڪ دود دوح کري
 سگهي.

پوءِ اي مسلمانو! مولڪي ٻڌايو ته ڪلمه پاڪ
 پڙهندي به ڪنهن ٿا ان کان منڪر نه ٿي

ڪنهن ٿا اهي واحد القهار کي چڏي ان جا دور
 ٽٽي ويا. اهي هڪ کي ٿي ٻئي کي اهي هڪ کي

ٽي سوال ڪريو ته اسان جون منهنجيون آسمان کري
 اسان کي اولاد ٿئي، اسان کي رزق به اچي وڃي.

اهي جو ڪو به شراڪ ڪونهي، ڪنهن کي به
 طالب ڪا نه آهي جو دڪ دود لاهي سگهي.

”ولم يكن له شريك في الملك“ (ڪائنات جي
 شهنشاهت ۾ هن جو ڪو به شراڪ ڪونهي) پوءِ

هڪ شخص وٺي ڪهڙي مهال آهي جو اهي
 پاڪ مولڪي سان اچي سگهي جهن جو ٿي

(ڪهنديهن) سبب ان تي مهال آهي،
 نه ڪري اسان کي ڪي به اهي مني مالڪ

سڄي خالق ڏانهن رجوع ٿيون جهن سان هو امان
 ۾ اهو عهد ٿا ڪريون ته ”اياڪ نه ٿا ڪو

استعین“ (اي ڏي، خاص ٿي ڪري ٿي عبادت
 ٿا ڪريون ۽ خاص نو کان ٿي مدد ٿا ڪريون).

سوالين ٿي منهنجي قرار چڱو اڻ ڪو ۽ هو ٿو

ٻڌو ته ڪنڊا ٿو ٿئي. مون ٿيا ٻار مجاور صاحب جي دل
۾ سو چئن پئسن ڪمال جي حسرت و هٿي وٺي ؟
وٺي مائي وٺيڪ ٻار کڻي کان آزاد ٿي. ڇو اٽڪاري
لاه ٻڌائيندا علاج ؟

نوٽ :- انسان پنهنجي دماغ کي اهڙو ذلول ڪري
جو خسيس جالور کان وڃي ملحد مرادون ٺهي، اهي
جو علاج اهي کان سواءِ ٿي ٻيو ڪو به ڪونهي ته
”ڪهڙو جي اٽڪر“ واري انسان وانگر ڪو مرد مجاهد
هٿ ڪري اهي شرڪ ۽ ذلت جو خيالو
ڪري.

”سٽي وٽي“ جو افسار ڪو اڪيلو مثال نه آهي
انسان مسلمان ۾ ڪيترائي اهڙا شخص ٻيا آهن جو خدا
پاڪ جو دروڇڏي پٽڪڻ بعد سمجهن سمجهن اڳئين جي
وڃڻ ڇڏن ٿا، وطن نه ڏنن، قبرن ۽ آستانن جي به وڃا
ڪن ٿا. سچ فرمايو آهي رب پاڪ ڪلام مجيد
۾ نه :-

و من يشرڪ با لاه فڪالما خر من السماء فخططر

الطور اولهوي به اربح في مڪان مذهب

(جنهن شخص الله پاڪ جا ٻيا پائو وار بنايا سو ڇڻ

نه آسمان مان ٿي ڪريو به به يا نه ڳجهون ٿورا ڪري

کڻي ويس يا هڙا کڻي وڃي ڪنهن نه ورائهن هيند

(اچيس)

هي سڀ ڳالهه آهي لاله الا الله کان مذهبن موڙڻ
 جا ۽ سچ نه هي آهي نه اهي جا جوابدار اسان جا
 ڪوترا نه علم دارا ۽ صوفي به آهن جي ماڻهن کي
 اول اوليائن ايمان کان ڪن وٽن وڪڙن سان سوال
 ڪرڻ جي اجازت ڏين، پوءِ اهي ماڻهو قرآن شريف
 جي ڏل مثال والڪر هڪ الله پاڪ جي در اسان
 ڏين ته پوءِ اهي ايمان اوليائن کي سوال ڪندي
 وجهو وٽن ۽ ٻي وٽن کي به سوال ڪن ٿا! افسوس نه
 اسين محمد جي آسمان و هيندڙ شخص جي حالت هي
 آهي، هن به ڪو به اهڙو مجاهد ڪو اهي جو هن
 السالوت کي ذليل ڪندڙ مصيبت کي دافع
 ڪري!

مجاهد و!

خدا پاڪ ايمان جواب ڏيڻو آهي

چين جو مبلغ

چين جو مبلغ

(۱)

” الله اكبر | الله اكبر |

چين جو شهنشاهه ، خاتمان اعظم اعليٰ ايمرو خان
پنهجي ايمرو ۾ ڏيکري ٿو ته مني لڏي ۾ هڪڙو هو
نه اوچتر پر واري جهنگل مان ڏوڏو ڏار آواز ۾ اهو نعره
ٻڌند ٿو ، بادشاهه چارڱي ٿو ۽ پاڻ ٿي چوڻ لڳو ” هي
آواز ڪڏهن ڪهڙو؟ پنهنجي لڏي ڪڏهن ڦٽائي؟ “

اٿي وري ۽ اهاست مني سر ۾ ساڳو ڪجڪوڙ ڪڪندڙ
آواز آيو ، بادشاهه هاڻي پاڻ ٿي چيو ” اهو آواز ڪڪندڙ
ڪي هڪدم گرفتار ڪري آڻو! “

ٻيچ سوار هڪدم اهو طرف ڏي وڌيا ته وري
آواز آيو

” شهدان لا اله الا الله! “

بادشاهه وري به ڏوڏو سان چيو ” هن ڪسٽاخ ڪي ٻيا
ڏار جي حاضر ڪريو! “

سوار گهوڙن کي هوا ڪري ويا ايتري ۾ هڪ ڏٺو
وڙي به آواز ٻڌند ٿو

شهدان لا اله الا الله “

بادشاهه پاڻ ٿي چوڻ لڳو ” ڪمبختن اڃا به هن
ڪسٽاخ کي گرفتار نه ڪيو؟ ايتري ڏار؟ اٿي وري
به آواز آيو:—

”اشهد ان محمد رسول الله“

نه پر حاٿي وڌيڪ آواز نه آيو معارف لکي ٿو ته آواز
ڪندڙ گرفتار ٿي ويو.

(۲)

اوست ٿي هڪ سادن ڪهڙن وارو سهڻو ۽ منجهو
لو ٿو ته شاهه جي حضور ۾ حاضر ٿيو، مگر ڏي-ڄا
۾ ٿي آيو ته هو اهايت خارش هو.

”اسان جي مٿي ٿلهه ۾ ٿو ڳول وڌو؟“ بادشاهه
ڪڙاڪهڙو آواز ۾ چيس، ٿو چوان مڙڪي جواب ڏنو
”جي ها! اهي ڪنهن سوا ٻيو چارو ڪونه هون!“
”ٻيو چارو ڪونه هون؟“ بادشاهه چڙهي چيو ”اهو
ڇا چيو؟“ ٿو چوان ورندي ڏئي ”حضور اهو ٿي
آواز ارمان جي خدمت ۾ پهچائڻ خاطر نه ٿو
دور سفر ڪري آيو آهيان، هفت ڪن اوهان تائين
پهچڻ جي ڪوشش ڪيم پر ڏور وڙي جي ڪنهن
نه ڇڏيو، ان ڪري انهي رستي لڏي جي جو آواز
پهچائي ٿو!“

ٿو نگاهن سان ٺاهري بادشاهه کيس چيو ”اهي
آڙو جو اسان جي زبان ۾ مطلب؟“

”مطلب هي، ته اي اسان! اوهان ۽ ساڻي
ڪائنات کي هڪ الله ٻڌا ڪيو آهي، جو سڀني ڪنهن
وڏي مرڻي وارو آهي، اهي هڪ الله کان سواءِ ٻيو
ڪونه ٻڌي ٿو لائق، مٿي لکيل جو حقدار،

مشڪل ٿي پئي. ڏيڻ ۽ لاهيندڙ، مرادون ڀڄائيندڙ ۽
اضايف وسائيندڙ ٻيو ڪو نه ڪري، سڀ هڪجهڙو،
ان کان گهرو، اهي هڪ کان ٻيو، اهي هڪ ۽
اهو ٻيو، هر هڪا هڪ غيرات وڃي اهي لاه ٿي
ڪريو! *

(۲)

حرف مان لهاري اسان شايد چيو ” هڪ سڀ ڏانهن،
آهي، هي موهن جا وٺي، هي ڪمر جا اولياءَ هي
شادي ڪرائيندڙ گهوت سڳورا، هي پٽ ڏانهن
پاڪ ڏي، هي هڪل ۽ حسابي ٿيندڙ حضرت، هي
فرياد رسي ڪندڙ غريبن، هي چڱو چرڇو هلائيندڙ
طب، جي هڪ ڪاٺ اسان ۽ اسان جي وٽان
جي دستگيري ڪندا آيا آهن ڪي ڇڏي
ڏن! *

لو جوان جواب ڏيو ” اهي سڀ خوالي لاه ۽ گمان
آهن، اولياءَ سڳورا به هڪ ٻه آهن، اسان لاه هڪ
جي ٻيو به ضروري آهي پر اهي سڀ لاه
سندن لا خلاف اولادون جا لهن آهن ٿي هڪ
ميهن وسائج ٿا، يا ڪمر پٽ ڏانهن لا، يا شاديون
ڪرائن ٿا ۽ مرادون ڀڄائڻ لاه، فرياد رسي ۽
دستگيري ڪن ٿا ۽ چڱو چرڇا هلائين ٿا، بلڪه
هو نه ٻه ٻه وٺي ٻيو ڪري ٻي دنيا ۾ پهن جي

د ٿي. چون عطا آون مائي رهيا آهن. هندن کي نه ڪا
 خبر آهي ته سندن اولاد ڪٿي ٿي پيو سندن
 درگاهن کي دوڪان بنائي سندن نالي کي وڪڻي
 خزالا کڏ ڪري!

بادشاهه جي خوشيءَ کي نه هندن لوحود جي ڪفن
 اڏائي ڇڏيو هو. هن مٺي آواز سان چيو ”لو جوان
 درويش! تون غلط ٿو سمجهين، ڏس! جوئن آءُ بادشاهه
 آهيان، پر منهنجي راج جو چرخر سٺ وڏو ۽ ڪامورا
 هلائين ٿا، تن بادشاهه برابر خدا آهي، پر سندس ڪا
 اوليائن وٽ ووهائيل آهن ۽ اهي ئي جڳهه جو
 انتظام ڪن ٿا!“

”بلڪل غلط“ او جوان چيو. ”توهن هڪ انسان
 آهيو، توهان جو علم محدود آهي، توهان جي سمجهه
 ۽ بهت محدود آهي، ان ڪري اوهان ڪامورن ۽
 لوڪرن هتان انتظام ڪرڻ تي مجبور آهيو، مگر هو
 ذوالجمال والا ڪرام زار دست بهنج ۽ آگاهه علم وارو
 آهي. هو اوليادهن والهن ۾ ڪيڙن جي سڙڻ جو
 آواز به نهايت آسانيءَ سان ٻڌي سگهي ٿو ۽ ڪنهن نه
 ڳالهه لاءِ صرف چوندو آهي“ ٿي. ”نه هڪدم اها
 ٿي ٻولي آهي، هو آسمان ۽ زمين جي هر چيز جو
 انتظام ڪري ٿو ۽ کيس لڪا لڪاوت ٿي لڪا ٻي
 خبري. هڪي وڙاون ۽ ڪامورن جو اڪو ضرور آهي
 اڪو ڪنهن اولياده يا ٻئيءَ الهن چيو به آهي، اهي نه

ٺاهه فقط مدد ۾ ڪن ۽ بعد معاش اولاد ۾ خالق ڪسي
 ٿرڻ خاطر ٺاهيا آهن ۽ هو هڪل ۾ ڪاهي ٿين ٿا ۽
 منڪرن جا ڪند پڻ ٿا ! ۽

(۴)

” ٻڌو ٿا ؟ “ بادشاهه سدس پوئلڳن استاف
 ڏي ڏسي چوڻا

سدس گستاخ سوڪري پري سا مدارالهام چوڻ
 لڳو ” هن اولهائين جي ٻي ادي ڪندڙ کي حضرت
 ڪشميوش جي ٻاڪي پهلوان شاهه جي هڪ لڙ ٿي
 جهڪڻ ڏوڪري ! “

اوجوان مسلمان ٽوڙ اکين سان ڏسي کيس چوڻ
 ” جهڪڻ مهندو موليٰ پاڪ پڙائي ۽ نه ٿيندي
 پهلوان شاهه جي لڙ جي نه ڇا پر امروڊ جي آڱر ۽
 ڪجهه ٿي ڪري سگهي ۽ جيڪڏهن هو چاهي ۽
 مڃر والڪر مون جهڙي ڪمزور انسان جي حمايت سان
 سدس هٿيون نه چور ڪري ڇڏي ! “

بادشاهه شڪار خاطر اتي آيل هو اس ۽ اس ٻن
 اميرن ۽ لشڪرن جا ٿيو هوا ۽ هن کڙ ٿي شاهي
 ٿيو ۽ جي چوڌاري ڪافي مڙوق اچي کڙ ٿي هئي،
 بادشاهه جو ٻاڪو جنهن جو ٿالو ” سائي پٿر “ هو
 ۽ عام طرح پهلوان شاهه سڏيندا هوس ۽ سو مسلمان جا
 هي لفظ ٻڌي غرور سان ٿيو ۽ ڏيئي چوڻ
 لڳو ” ڇڏو پٿر ڪاشف ۽ اهل ڪنيل اڪل مسلمان

اچي ڪو لڏڻ جو وار، يا سمون ڪري ٻيو
 ڪو لوڪ اسهدين؟

مسلمان جي منهن تي ڪا به پریشاني ڪانه هئي
 هن ڪپور تي چيس، ”جن لوڪي پسند هجي. اهو
 دنيا ڇڏين يا ڍارل، جن گهروين کان خدا پاڪ
 ٿيندو!“

(۵)

سند هزار چيني مشرڪن جي اکيان هتي به
 شخص مودان تي آيا، هڪ ۱۷-۱۸ ورهين جو ٻوري
 پٽي پٽ وارو ٿورو جوان، اهو پنهنجون ورهين جو
 ڏاڍو ٻڪر پهلوان جنهن جي چمڪ مڇ پڇ نه سگهيو
 نه ڇا، پر ڏاڍو جي جهل جي به نه هئي!

خلق سموري منعظ هئي ته بادشاهه ڪپور تي
 آيو، هن ٻه جلال آواز سان چيو ”دوستو! هن
 مسلمان جو ڪري جو لالو ارشد الدين آهي ۽ هو
 چوي ٿو ته آءٌ خاص طرح اسلام جو پيغام اوهان
 وٽ پهچائڻ لاءِ آيو آهيان جو هي آهي،
 لا اله الا الله

يعني ڪار سار قدرت وارو هڪ الله آهي ۽ هي
 پڪڙن تي نه اولياءِ الياءِ ڏاڍي ڏاڍا ڪي سندس
 قدرت به ڪو به اختيار بلڪل ناهي، اسان جي
 پاڪي حضرت ڪشوروش جي خاص شاهي
 ”پهلوان شاهه“ ساڻس مقابلو جو اعلان ڪيو آهي،

اوهين ٻنهي جو ٻيٽ ڏسو ٿا، بهانوان شاهه کي
سون اولهائين جو ڀروسو آهي ۽ هن لوجوان کي
هڪ الله جو، آءُ اوهان کي صاف صاف ٻڌايان ٿو
تہ جيڪڏهن لوجوان ۽ سندس آندل ٻڌار مسچر
آهي، اسان جي اولهائين هڪ معرڪي ۾ اسان جي
مدد نہ ڪئي نہ آءُ نہ اڳتي لاءِ هڪ سمجهندس
تہ اولهائين ۽ ديوتائن کي ڏيئي جيڪا خالن ۾
اڪو اختيار آهي اڪا سندن مريدن جي هو وٽس
۽ هو هند معلم آهن.

منهن جو اهو ارادو آهي وڌيڪ اوهان جي

مريض!

ساري مجمع مان ٻڪراهه آواز آيا تہ اسان سڀ جي
۾ اها مريض آهي!

(۶)

هاڻي بهانوان هڪ مٿي کنڀو ۽ ”مدد ڪڇ شاهه
ڪيڏو ڏس!“ جو نعرو لڳائي لوجوان مسلمان ڏي
اها زور ڏاڍو لڳو وهائين جا ٻلا شير پتو کي ۽ ٻرزا
ڪري وجهي پر لوجوان اڪي ڏاڍو اڪي لڙيو هن
جواب ۾ صرف ”يا الله مدد“ جو لفظ چيو، اٿڻ هن
کي ڏيکي پر هن ٻي ڪو اثر نہ ٿيو، هو بدستور
مرڪي رهيو هو! بهانوان ٻي هٿ سان چاٽي وٺي،
هن جي اکين اڳيان اجل ٿي رهيو هو ۽ جيڪڏهن
مجمع مان ”هاڻي بهانوان جو وارو آهي“ هاڻي

پهلوان جو وارو آهي ” اهي آواز نه آهن ها نه پهلوان
شايد ليداري هيئي او جوان جي چمڪندڙ جھلڪ لاءِ ۽ تيار
نه ٿئي ها.

او جوان هن ڏي ڏٺو. سندس اکين مان نهر الاهي
جا شعلا اڪري رهيا هئا. هن ان بطش وٽڪ ليدندڙ
(پشڪل ٽوڙجي ٿو) جي ٻڪڙن مان سخت آهي اهو لفظ
چئي وري ” يا واحد القهار ” جو ٻي جلال لفظ چئي
وئي، جو کيس ٿڌو وڃائي نه پهلوان وڏو ڪري وڃي
اڀري ڪوٺو. سندس اک ۽ واٽ مان رڪت جا ٿوڙا
رهيا هئا، هو بندوڙي کاڌل ٻيڪي والڪر چڙيو. هٿ
لڳو بادشاهه ۽ سٺ هزارن جي سموري جمع جي
واٽ مان اڪوٽو

لا اله الا الله

ناهي ڏٺي ري ڪا درگاه

سٺ هزار ارلھائن ڪي پرچمندڙن جون چوٽيون
جي سندن ارلھائن جي سالن تي وڪيل هون الاهي
ڏينهن ۾ ڪٽجي وائون

هي سنه ۱۳۴۸ع جو واقعو آهي. هن بادشاهه جو نالو
نغلي ٽيمور خان هو، هو مشهور ظالم چنگيز خان جي
اولاد مان هو، هندستان جا مغل شهنشاهه الاهي جي
ٿي لسل مان هئا!

زندیا عمدا کتاب

جي ٻارن خواه وڌن لاءِ ٻڌڻ ۾ هڪ جهڙا
مفيد آهن ۽ نهايت دلچسپ آهن ۽ هڪ جي
قيمت ۱ آڊ آهي.

۱ داستان ابن قلام	۲ ايم ۽ جو قتل
۳ عجيب شاهدي	۴ ڏاڏا جي ساريگي
۵ لياڳي ۽ زيارتي	۶ دوڪانہ شريف
۷ پيئي ڪندڙا	۸ ڦڙ ۽ وڏو ۽ وڏو
۹ ٺاڳي شاه جو ڪندڙو	۱۰ قلندر جو ڪندڙو
۱۱ مسلمان ۽ جي اهتري	۱۲ ڪڍڻ جون ڳوٺون
۱۳ ڪاوڙيل مريد ٺاڳي	۱۴ ڪڏھ ۽ جو ٺاڳي
۱۵ لڏي جا ڏاڙھون	۱۶ وڏن جي نامي
۱۷ ڏسڪر جي ٻارھون	۱۸ علامہ حق جو شان
۱۹ ايم ۽ وڏو ۽ وڏو	۲۰ اوليائن جي ماڻ

۽ ٻي ڪتابن جي قيمت ۱ آڊ آهي ۽ وڏو.

ماڻ جو ڪندڙو.

مئنيجر رسالہ عبرت

اسلاميه دار الاشاعت حيدرآباد سنڌ ۽

آلو کا پنا

الو کا پندا

(الطاف حبیب قریشی، مالیر کوئٹہ جو ریاست
اخبار پر شائع کراہیل ہلکل - پور واقعہ)

(۱)

آئے چھون د و جو الکریزی پڑھندو موس، ک
د نہ اسان کی تی ہو کلون کدھون مامون، مان خیال
کرو نہ، ہن د نہ، ہو کان ملوانج جو کو عجیب
الوکی پڑوگرام ناہی۔

انہن نینھن اسان جی شہی ہ سٹی (جوا جو ک
سدویل نمولو) جو زور ہو، مالہو پری پری کان سٹو
کودج ابتدا ہوا ہ الہی مقصد ہ کامیابی حاصل کرک
لاہ اللہ لوک فقہون وقت ہ سوالی ویندا ہوا الکری
فقہون جو تعداد ہ وڈ لدو لی دیو۔

اسان ہ خیال کرو کہ جو نہ اسان مان ہ کو پور
بدھی ہ ہلک کی لٹی موج ہ، کراون نہ زور ہ واون
آخر اسان مان کڑو قدارو پناں، جہنمی شکل
قد رانی ملین جہڑی ہی، سو بندو قلندرو کڑو
سندس خاص خلیفہ، باقی ہا سب شہر ہ ہکڑی
حضور قلندرو سائون چرائگ علی شاہ جون کرامتون
انان کرک لگا

(۲)

س ہ، کلاک کی، مشہوری، لاہ کافی ہوا

هندو عالمن لاء ته بازار ۾ موجود اواز وڪري وڪو
 ته به ڪيترائي ماڻهو مڙي ويندا سو ڦلندو سائين جي
 ڏياريندڙ خاطر ته هر قسم جا مرد عورتون، غريب امير،
 جوان پوڙها، پڙهيل جاھل سڀ اچي لڳا، ڪي روپيا
 ڪٽو اچن ته ڪي مٺايون، ڪي ميوو ته ڪي کاڌا،
 پر ڦلندو سائين خدا جي ڌيان ۾ مڪن لڳو پيو آهي،
 ڏهن پنڌوهن منٽن بعد ڳالهائي ٿو ته به ڪارڻن جي لوي
 لڳايو وينو آهي.

پر تعجب اهو ته سائين جي ڪارڻن تي به مرادون
 خوش پيا ٿين ۽ ڪي ته انهن ڪارڻن مان ڳجهائين وانگو
 انگ پيا ڪڍي، هڪ صاحب ڪي ڦلندو فرمايو
 ”الو ڪا پنا“ هن صاحب ”الو“ جو هڪ عدد
 ۽ ”پنا“ مان پنج عدد ٻڌائي خوش ٿيندو ويو ته
 سائين مون کي ڇهن جو انگ مٿي لڳائڻ لاءِ ٺٺو
 آهي!

(۳)

شام ٽائين اها حالت رهي، اهو وڃر ڪنهن ڪنهن
 مهل سائين بادشاهه ڪاوڙ جي ڪارڻن ٺٽي تي چيو
 ”ته ڪٿو هي سامان، اسان وقت جو ڪوڙ لڳايو آهي؟“
 ته اسان جهڙي مٺايون ميوو ۽ ٻيا ڪٿي ٿي اٿو
 ويئون، وري وڃر به نه سائين جي عبادت جو
 خاص وقت ٻڌائي ماڻهن ٻڌائي ڪي اهو وڃي ٿي کاڌوسون
 اوهن ٻڌي حيران ته رات ٿيڻ ٽائين مون ماڻهن

کی ہزارین کار یوں ڈیخ جو اتھو اھو لکھو جو قلندرو
 سائیند وقت اوٹھو، روپو، چھ، آد، لڈوانہ ۽ پو اکھو
 کادی جو سامان جمع لی ویو، ہائی، مٹھو، سب سٹی
 لیجانہ ہلوا ویا ۽ اکھلائی ڈی انسان بہ مال غنیمت
 روہار بہا نہ سب گھر ہلوا ویا پو قلندرو سائین اچان
 بہ الی ویڈو روہو نہ معان اچا بہ کرو روہو کھو روہو
 کرائی لاء اچی!

(۴)

اسی گھر واسون پر دل نہ سائیند وقت اڈھل
 ہئی الکری کلا کہ بن بعد کروا کرو پھانو کری
 انسان مان ہرھک سائین ڈی آہو، سب کان اول آ
 پھس، چا ڈسان نہ ات ڈھ، مٹائی سائیند کی ٹراو
 ویلا آھن، مہندی دل ڈڑکک لیگی نہ ”معان آھن
 نہ نہ آھو جو سب سٹی باز ہارائی سائین مان کسرون
 کدھ آہا مہن!“ پو وری بہ دل چھلی اچی واس
 ۽ چھ نہ ملان بہ شراکھ ہوس ہائی کرو حصو نہ
 مہوڑن مان بہ ولان۔

پو مہندی چھرت جی حد کال وھن جڈھن
 ڈلم نہ جڈھن، والدوڈ ”الو کا پندا“ مان جڈھن جو
 ایک کدیو ہو سو الھی الکر بہ کامیاب لی ڈیڈ
 ہزار کٹی سو روپو، سائیند وقت لڈوانہ کٹی آہو،
 پو وری پھندی لسمت پھا پھن نہ ہو الھو، والکر

سائن جي ڪارڻ مان الڳ ڇو نه ٿا ٿي سگهيا!
 ويچارا، معتقد مراد ولد اجهو اهڙي طرح ڦلندڙن
 ايمان وڪندا آهن ۽ ڪافي ڦلندڙ سندن ڏال سان ڇو
 نه وهائون ڪندا هجن!

(۵)

اها خبر بهن چوڪڙن کي به پهتي ۽ هنن اسان تي
 پئي ٽپهن ۽ اهڙي لائڪ ڪرڻ تي زور وڌو، اسين
 اگرچہ ڏچي وهيا هئاسون ته متان گهر وارن کي ڪا
 خبر پئجي وڃي ۽ پئون نه مصيبت ۾، پر انهن به
 دل جهلي پئي ٽپهن ۽ نصو جاري وڌو، اسين
 اچر کي آمدني ٽيڪ روپو ٿي، پر چوڪڙن کان
 سواءِ ڪن وڏن کي به خبر پئجي ويئي هئي ۽ اهو
 ٺاهو ٽيڪ آيا ۽ ڪل ۾ ڪهڙا ٽيڪ لڳا پر شڪر آهي
 جو راز ڪونه به ڏاش نه ڪيو، اسان ايترو غصيت
 سمجهي لائڪ ختم ڪيو ۽ هڪ چوڪري جي حوالي
 اهو ڪم ڪيو ته اٺن مراد ولدن کي وڃي ٻڌائي ته
 ”سائن کي خوبي اشارو ڪونه پئي هنڌ ظهوري
 ڪرڻ ۽ فيض رسائڻ جو اهو آهي اڪري سائن
 بادشاهه هليو ويو“

ٻانڀ سائن کي اهو اها خبر وڃي پهتي، سو
 ڏاڍو خفا ٿيو ۽ ”ڪمبخت! بعضي بعضي اهڙيون

فراموشی کندی الھن مان خوب مزا لہندو ڈسی
ماٹھو سچ پچ اھو ڈانڈو اختیار کری ویندو آھی !

(۶)

ہیہ رگو لاشو لہ آھی، پر عہد جو داستان آھی،
خدا پاک جی واہ کان شیل سب پھر فٹھو اہڑائی
لماشو اہڑیون تی کرامتون کن تا فرق فقط ہیہ
آھی جو ہی جو کون جو دل ولدوائی خاطر ڈینھن
بن جو کیل ہو مگر اھی شخص باقاعدہ دائمی ڈلڈی
طور ہی پھرو کن تا ہندن اسعاد صدین ہلک ہڑون
رومن جی لہون اہد اہڑیون نہ لکھون ایجاد
کری چکا آھن جو وڈن پڑھیلن خواہ
سمجھدارن جو اہد ہیکر ہل چرخ لی وجی ار
الھن جی لکھن کی پوکھ جی ڈار دس کھوئی
آھی "قرآن پاک" اھا کھوئی لکھیل شرط کوٹو کو
صاف لی پوی تو، جڈھن کان مسلمان اھا کھوئی
لکھیل جڈی آھی لڈھن کان ہو ارپی ہندن ایمان
ہ دولت کی ڈاڈو لکھو پھو وجی !

ڪاليج جي ڪرپا

ڏيپلائي

ڪاليءَ جي ڪرپا

(هي سکر ضلع جي بلڪل سڄي ڳالهه آهي اٽالا
بدلول آهن)

(۱)

”جهست ڪر ادا ٿيڻ، مون کي ڪڙو
سامان ڏي، اسان کي ڪالي مالا ڏي وڃڻو
آهي“

اهي لفظ هڪ مسلمان سڏائيندڙ مائي صاحب هڪ
واڻي جي دوڪان تي ٻڌي فرمائي رهي هئي،
واڻي وڃاري حيران ٿي چيو ”مائي! توهان ڪي
مسلمان آهيو، توهان جو ڪالي مالا سامان ڪهڙو
ڪم؟“

”جو نه ڪم آهي! هيءُ ادي باههڻائي مون کي
هڪ ڏيئي رهي آهي ته ڪالي مالا ٻڌي جي مالا
آهي، پاڻ ڪالي مالا وقت ايترو دور جو رکي ٿي جو
ڪهڙي به مراد هجي، به ڪالي مالا ڪان قبول
ڪرايو ڏئي!“

”اڃا تڏهن مون به هن ”ٽيڪن ماءُ“ جي ور
چڙهي آهيان، اهو ٽيڪن ماءُ جي چوچ به ڪالي مالا
اهڙي ٻڌل آهي جو الڪيڙن کي چرمي ٿي ٿيڻ
به هن ولرائي ڏسي هئي، تڏهن نه هن سال کيس
به ”راءِ بهادرواڻي“ جو لقب ملندو!“

واڻيو اڃا وڌيڪ ڪڍي ها پر ٿڳڻ ماءُ ڏاڍو
 سٺي ڪم ڪندڙ هئي سڀني جيهر ڪئي ٿو هتان وڃايو ڏٺي
 ڪجهه ڪٿي ڄاڻو پر پائيمس، واڻيو اشاري پر سمجهي
 ويو، ڪڏهن همدو پاڻ جي رو چڙهيل جيت ان کان
 ڪاٺ لڳل گهر جي لهن ڪٿي چپ ڪئي ۽ ٿڳڻ ماءُ
 وري ٺهڪ ڏيئي چيو ”ماريا! توکي آهن مشڪر پون
 ڪرڻ هون، پر اسان کي ٿڪڻ آهي، مانا
 جي پوڄا جو وقت ٿو وڃي، جهٽ مڪر سامان
 ڏي!“

واڻي سامان ڪٿي ڏاڍو ۽ مائي لهن خالون ٿڳڻ
 ماءُ سان گڏ وڃي ٿي وئي.
 (۲)

ڳوٺ کان ٻاهر ڪري رستي لڳهون لڳهون
 مائي جو هڪ عزيز الله ڏاڍو اڀدو ڏسڻ ۾ آيو، ٿڳڻ
 ماءُ ڏٺي لڳهون ۾ ماريو هي به شڪار ۾ وڃي وڃي، لهن
 رستي کان ٽڙ جي ڪوشش ڪئي پر پوءِ ٻي پاسي
 پوکي هاڻي ڪري ڳا، لاچار اڳتي وڌيون،
 الهڏ لهن خالون کي ڏسي چيو ”اڏي ڪئي
 ٿا وڃو؟“

ٿڳڻ ماءُ جهٽ فرمايو ”ماريا! توکي لڳهون اسان
 جو سونڀ ڦٽائون، ماڻهو مڪر ٿي ويندڙ کان لڳهون
 پنهجو رسو وٺو هليو وڃي!“

الـهـه ڏاڏـه جـراـب ڏاڏـس ” جي ها ! سـوڙـڻ ٿو
ٿي يا ڪار ٿو هٿان وڃي ؟ اڏي اڪيٽ ٿو
به هن ٿيڻ سان گڏ ڪاليءَ تي وڃي رهي آهي
؟ ”

نعمت شرماني چيو ” ٻارو ! پوءِ ڇا ڪريان ،
ڪڪي کي سٺ ڏيھڻ مالا اڪي ٿيا آهن ، ڪوڙ جي
ٽڪنن ٻڪن مان ٿاڏو ڪو نه ٿو ٿئي ، مٿن ٻاڪٽون
جا وڏا خرچ پرت اسان به ڪو نه آهن ، ويڙهي هي
ٿيڻ ماءُ اسان جي پاڙيسري آهي ، هڪي اچي وڃي
حالت تي تپاس آيو ۽ چيائون جهڪي اچي سگهڻي
سو هلي ڪالي مالا وقت ارداس رکي سوال ڪو نه
نهجي اچي ٿان پوڙا لهي ويندي ، مون وقت به اهو
نه ڪو نه هو سو ويٺي جي منائي وري اهو ماڻهو
وڃي رکندڙس ، اهو هيءَ ويڙهي ڪا ڇا ڪا نه آهي
ٿرلر ! ”

الهڏ نه جو منهن لال ٿي ويو هن چيو ” تون فقط
سو ويٺي کي ٿي ٿي ڏسڻ ۽ اچي جهڪا ايمان جي
سوري دولت هيءَ شيطان جي خاموشي تي ڪسو
وڃي ماڻهو تون ڏسڻ تي ڪانه ٿي ؟ ماله ” خدا پاڪ
ڏي منهن ڪر ، اهي ڪاليءَ جي پٺ تي ڪوٺو
پيشاب ڪري وڃي نه به هره کيس هڪائي ڪا نه
سگهندي ماڻهڙي نهجي اچي ٿان آس ٿاڙيندي
ٿران مسلمان ٿي ڪري اڏو شرڪ جو پهرندو ڪم

ڪري اهي الله پاڪ کي ڏورائي رهن آهن جنهن
 جي ڏم کان نه ايندي دنيا ايندي نه آخرت!
 خدا کان ڇڏو ۽ پوئتي موٽي اهي ڪي وڃي سوال
 ڪر نه اهو نوان مصيبت لاهي، ڪاليءَ جي هٿ
 ۾ ڪجهه به نه آهي!"

ماليءَ لاهي ٿي چيو "ادا ٻڌو-ن جو ڪهڪڙو
 ڏاڍو ڀرو آهي، ٻين خاطر مالون کولن نه ٿيون ڪالهن
 ڪئن صبر ڪريان!"

الهڏا جواب ڏنو "مگر ڪالهن ڪاٺ سولو آهي پر
 هي دوزخ جا ٽالڻا ڪاٺ تمام پرا آهن، تون اهي جي
 سڄا لاهين پر دشمن آهن، جا رب تيار ڪي ڪارڙائي
 سٺس ڏهر لال ڪرائي رهن آهن، توکي سٺس لباس
 واري مٿي ڪي وڃي ستائين نه هڻو سٺس
 ڪري!"

اٿي ٿڳ ماءُ آڪڙ جي چوس مائي! ٺوڪي نه آهي
 وٽس وڃاڻو ۽ منهنجون ٻون اڇا ٿيون ڪوئي
 لهندون هوندا ٻون هين نه هل نه مان
 ڇانه ٿي!

آهن چئي هوءَ لکي لکي هلڻ لڳي نه سمجھ
 ٿي اهي نه مڃي ۽ سڏو وڃي سڏو
 ۾ وڃون.

(۳)

ڪاليءَ ڏيويءَ جي ڪرپا ۽ موري اٿي هئي

رنگ جي ڪاري، ڇپ اڪيل، گلي ۾ ڪو ٻيون،
هٿن ۾ هٿيار، رت ٽماڻيندڙ سسي، سندس اڀرن
هٿ ۾ ڪو ماڻهو ٻيل هو، جنهن ٻاٻٻ و واپس آهي
۽ هن ڪو واکاس ماڻهو هو جنهن خوش آئي اهڙي
لڳل لڳي جو لڳندي لڳندي سندس مڙس کي ۽
لن سان ماري وڌائين!

ٻاٻٻڻيءَ کي ڏسي پوڄاري ۽ ٽپ ڏيئي اهو
ڇيائين ”ٽپڻ ماءُ! رات مون کي ڏيئي ۽ ڪراب ۾ ڇو
۽ هڪ ماڻهيءَ جو هٿ ”سڃاڻ ڏيئي“ جي چٽي مان
ڇڏايو ته سا ماڻهي هي آهي ڇا؟“

ٽپڻ ماءُ اڪدم هٿ ٻڌي چيو ”سٺ وڃي
مهاڄ! ڏيئي“ کي سڀ معلوم آهي سڀ ڪجهه
ڪري سگهي آهي، ماڻهي اهو ئي مطلب لاءِ آيل آهي
هاڻي ڪرڻا ڪري ڏيئي ۽ وٽ ڪا زور دار ٻاراڻا
ڪريو!“

پوڄاريءَ چيو ”اڳي ڏڪر و هڪ ماڻهي! تنهنجي
ڏال کي ڪو جوکوئي ڪواري! جي ڪالي ڪاڪو
والي، ٻهرا وڃن ۽ وڃي خالي، تو وٽ جوڪو اچي
سوالي تنهن کي ٻهرا وٽ جي ٻهراي!“

وڃي دل ۾ ڇيائين ”سلامت رهي اسان جي خاليءَ
اڄ ان جي ۽ ٽڙي ئي ڏال، سندس اڪل آهي
ٻهراي، ٻهرا وڃن ۽ وڪو خالي!“ ۽ ماني کي
ڇيائين

”مائي! هاڻي هن ڏاڍيءَ کي سجدو ڪري سوال ڪر، ڄاڻا پر ۽ گهڻيون ڀاءُ، گهڻي لال چرو وار ۽ وڻگر ڪو نه ٿيندو، پر اڏي، لوت صاف وڌي، سندس چڱي پلي ٿيڻ تي ڏاڍيءَ کي ڪو ڪم وارو دور ضرور ڏان ڪڍج!“

مائيءَ جواب ڏنو ”سائون آهون غـراب آهون ڳئون ميهون نه، پر اڪري ڏيئي سگهنداسون!“

پوءِ هڪ ڏيئي چو ”مائي! تون اڪري به نه ڏج، پر وڏو لوت صاف وڌي، کالي توکي ڪڍج ڪري ڏيندي، پر پاڻي هڪ ڀيري هر سال ڳئون ميهون ڏيندي!“

ڄاڻا ڪهه پاڻي ڪس سڃاڻ ڪرايا، ڄاڻا به ڀرايا، نه گهڻيون به ڪرايون، ۽ هر سال لاءِ ڏاڻي به پالي ڇڏيائين.

(۲)

مائي نه خارش ٿيندي ڪو آڻي پر چوڪري جو حال ٻرو ٿيندو ويو، نه ڪا دوا نه ڏني، وقت دغا، بالهڻائي ڏينهن به ڏهر، دغا اچي کاليءَ لاءِ هڪ نه هڪ نه ٻيو صدرڪڍرائي، سان جو پورا پنج ڏينهن غرب ٿريائين، جهون ڏينهن چوڪر نه ٿيڻ تي ٿيڻي پورو آڻي ويو، مائيءَ جو ڏهن

۽ ويو، ايمان ۽ ويو، ۽ سا ۽ ويا ۽ ڇوڪر ۽
ويو

من يـمـرڪ ٻا للـه فـڪـا لـمـا خـر من السـمـاء فتـطـطـط
الطـير او تـهـوي بـه الـرـيـح من كـل مـكـان مـهـق
جـنـهـن الـلـه ٻا ڪـهـن مـان مـڪـهـن ڪـي ۽ الـهـو ۽ ٻـنـا ۽ لـهـن
جـو اـڌـو ۽ حال آهي جو ڇڻ ۽ آسمان مان وڃي تهڪو
ڪـهـن ۽ ٻـڪـي ڏـرا ڏـرا ڪـري ڪـٽـي وـس، ۽ ڪـهـن
طـولـان ڪـٽـي وڃي ڪـهـن ٻـا ۽ هـنـد اـڄـهـو!
(قرآن شريف)

هر هڪ قسم جي ڇپائيءَ جو
ڪم سهڻو سٺو پوري وقت
تي ڪري ڏيڻ ۾ اچيٿو.

اسلاميه پرنٽنگ پريس
نزد زانه اسپتال، حيدرآباد سنڌ.

مصري عامل

ذیلانی

مصري عامبل

(۱)

اخبار و اسف د هليء جو قابل اڀيتر سر ډاډ د روان
سنگه لکي ٿو ڏيڻ.

مون ٽائيمس آف الڊيا ۾ اشعار ڏٺا ڏيڻ.

”روحاني لکپڙه“

گذريل ۶ آئنده احوال روح جي وسيلي ڪاغذ
تي لکيا وڃن ٿا، عمل عضن ڳاڙهه ٻاڙهه تي سگهي
ٿي. واپرو ڏسڻ مهرون اي مصري امبئيءَ
آڻ ڇڏهون امبئي ويس ٿڏهن هن مان ملين ۽
هن وقت هڪ خوبصورت پورٽي چوڪري به وٺيل
هئي جا سندس سوڪري پٽي هئي.

هن مون کي مهر وٺڻ وهايو مون کي اچڻ پيو ۽
پيسل ڏئي، ڄڻاڻن ٿا اسون هليا ٿا وڃون اوهان ڪي
به ٿي سوال ڪاغذ تي لکي ڪاغذ وٺڻ هي پوء اسان
کي سڏ ڪيون.

مون هن تي هي سوال لکيا

(۱) اڄ د هليءَ ۾ اوسائ ٿي يا نه؟

(۲) اڄ امريڪا ۾ ڪٿاڪ جو ڪهڙو اثر آهي؟

(۳) آڻ مقدمه ۾ ڪٿيڏس يا نه؟

مون هالي مهرون اي کي سڏ ڪيون هي ٻئي مهر

جي هڪ پاسي کان اچي ويٺا، مڪروڊ اي مون کي
 'چور نه ڪاغذ هڪ ۾ جڙهي امان کي هڪ سامهون
 ڪر مون ائين ڪيو، پاڻ پنج سٺ سٺ ڪجهه پڙهي
 پري کان شوڪارو هٿائين ڏوڍ ڇڏائين نه ڪول،
 آءُ ڪاغذ کولي، حيران ٿي ويس جو هو سول کي
 سامهون نه ڪڍڻ هٿن سان هٿيان جواب لکيا پيا هئا
 ۽

ڇا وري نه هئ
 هاڻو

(۲)

هي نه هئ آءُ حيران ٿي ويس، مون کيس چيو ته
 جوڪڏهن هي والهي روح جو ڪم آهي ته نه اوهان
 کي ائين آهي، جوڪڏهن ڪو هڪ لاک آهي ته
 وري ٻيل ائين آهي ڇاڪاڻ ته مون جهڙي قابل
 ماڻهو سان هڪ لاک ڪري وڃڻ اهايت زبردست
 عقلمنديءَ جو ڪم آهي.

هو ٻي هي ٻڌي بي اختيار ٽوڪ ڏاڍو لڳا ۽
 موهن صاف ڪر ٿي ۽ واکاڻا ٿيون.

ان بعد هنن جي مون سان دوستي ٿي ويئي،
 معامرو ٿيو ته هنن جي وسيلي چار پنج هزار رپيا هن کي
 ڪڍائي ٿي ٿي عالمن مولو الس عمو و شراب، عمدا ڪاڏا
 ڏروين سڀڪر پٽرا ٿيون ۽ ٻيو هر ڪم عيش و سرور
 آءُ حيران ٿيس ته هيءَ ڪهڙي سر جي روحاني

آهي جنهن ۾ هر ڪا بدڪاري هر ڪو عيبن معاف آهي
 نه ته مون نه ٻڌو هوند هر قسم جي روحانيت ۾ ڏاڍو
 ٻيڪه ٿيڻو پوي ٿو.

آخر هڪ ڏينهن هن مون کي چيو ته روحانيت
 ۾ حالت ڪجهه ٻه لاهي آهي هڪڙو هن آهي ته مون
 اشعار پاري ۽ پڙهي ڪند جا قال آهن، مٿن مان
 جيڪڏهن پالووار ٿيو ته آڇ اوهان کي ۱۵ ڏينهن ۾
 هي فن سيکاري ڇڏيان، پوءِ اسين ٻئي آراءِ ڪا ۽ ٻيو
 قانون الي جي قرار تي هندستان جي روحانيت جي
 ڏاڪه ڇوڻل آهي اسين ٻئي ڪڏهن جي لکون واپس پيدا
 ڪري سگهندا-ون.

آڇ هن اهو ڪري واري مڙجي ٿيڻي لاءِ تيار ٿي وئس
 پر ان وقت مون تي به ٻال جي اوائ ڇا ڪافي مقدمات
 هئا الڪري ڪافي عرصي تائين فرصت ٿي نه سگهي
 پوءِ وري مصري عامل صاحب جي به خبر ڪانه پئجي
 نه ڪاڏي ويو.

(۳)

هي واقعو اچ ڪلهه جي مڪران بدڪار پورن جي
 مڪرامتن جي خراب ٿيڻي کولي آه ۽ صاف صاف ٻڌائي
 ٿو ته بدڪارن کان جهڪي به ڪرامتون ٿينديون آهن
 تن ۾ ضرور ڪو هڪ ايت هوندو آهي ڪٿي هو اسان
 جي سمجهه کان مٿي هجي، ڇاڪاڻ ته الله پاڪ قرآن
 مجيد ۾ فرمايو آهي

ان اولياءِ الا المتقون

جهڙي شخص ٺيڪو ڪار نه آهن سي هرگز الله
 تعاليٰ جا ولي نه آهن!

شاہ جي ڏکري

شاھ جي ڏکري

()

سنہ ۱۹۲۹ع جون جون برساتوں! الامان والاھمیت!
ملک جا ملک اڈی ویا فصلن جا فصل تہاہ لی ویا
اور سامت نہ ۴۴۱ پر کا طو فان ارج جی لہاہ۔ ۴۴۱
نہ وامت وامت نہ ڈیہون آوام۔ بس لہکا تار شوو شارا!

[illegible]

(۲)

مٺين زور سان وٺي رهيو هو ته اڇو مائي جي
 گهر جي ڇت جو ٽٽو ٿاڻو، مائي ٽٽو مان وهڻ
 جي پٿر ٿيڻ وٺي لڳو، هن طرف مٿي مٿي
 ٿيڻ، ڇا ته ٿيڻ خطرناڪ هئي ان ڪري گهر وٺڻ

واڙي جو ڏڪر ڪو نه مائي وڙ ڪري چوڻ لڳي
 ”وڃ شاه قادي! ڪڇ ڪا ماڙ مريدن لڳي،
 ڏيکڻ ڪا واهر ڪڇ، ڇا مٽي مون بلا سا بهدادِي
 بد ٿارئون!“

پوءِ ڏهر وادن کي چوڻ لڳي ”ڪو به ڏڪر نه ڪريو،
 شاه قادي اچو ٿو واهر ڪري، ڇت کي اهڙي
 ڏکري هڻندو جو ٿڌڪ بند ٿي ويندو ۽ پاڻي لٽاري
 مان وهندو!“

ڏهر به ڪو وهائڻو نه واپل هو تنهن ڇو ”شاه،
 ڇوڪن ڏکري هڻندو ٿي هڻندو تنهن ڇت ڪري
 پوندي مات ڪري ڪا واڙي جي ڪريو“

نه مائي ڪڙڪر ڪري چوڻ لڳي ”هولهن! ارهون
 ولهن جي منڪرن کي ڪهڙي مهڙان شاه جي مدد
 جي خبر ٿي ته ڪنهن ٿو ڏکري هڻي!“

اوجھو سڀ رانڙا ٿي ٺهارڻ لڳا جو سو، اچو پاڻي
 لٽاري مان ٿي وهي رهيو هو.....

(۳)

مائي هٿوڇوڪن هڻي چوڻ لڳي ”ٿو شاه قادي،
 جي ڪرامت؟ ڪنهن نه ڇت کي ڏکري هڻي ڇڏيائون؟
 هاها ٿو اوليها ڪنهن ٿا اچي رهن؟ اس هڻي منهن
 اس ٿي نه شاه جي مواباڻي جي ڪنهن به ڪنداس؟
 سوا روپو چاليهي جو بدبطن موڪلنداس.
 شاه جي هيءَ ڪرامت ٿي هيران نه سڀ هرا

وقتہز سن قشء

وٽعز من شاه

(۱)

اڃ دهان جي بازارن ۾ غوغا لڳو پوءِ هر ڪو
لٽو وڌو ۽ مدد ۽ اجازت ڏي بازارن مان ائين لڳي
۽ هو هر جڳهه ڪو مٺي تي ويٺو ۽ هڪ ڳاڙهي
هڪي لاءِ رات جو ٽي ڪنڪان مان هڪ واپاري ٺاهيو آيل
هو جهن ۾ ٽن ٽن سامان ۽ ڪيترائي غلام ۽
ٻالهيون ۽ ٻيون -

هنن ۾ اهي سو ٽي غلام ۽ هوا جي سلطان
الدمش جي فرمائش تي بهرام سوداگر آندا هوا ۽ ٻين
مٺي اهي سڀ غلام بادشاهه جي ٻنهي هڪٻئي وٽ
سڀني کي عهدا ڪري پورايل هوا ۽ هنن مان هر ڪو
بادشاهه وٽ مقبول ٿيڻ جو خواهشمند هو
ڇاڪاڻ ته بادشاهه وٽ مقبوليت معنيٰ انبال جو
دورازو ڪڍڻ جو اهه ڪان -

بادشاهه هر غلام کي ٽي سئو سندس حالات ٻڌندو
پسند ڪندو ٿي واپس ٿان جو ۹۹ غلام پسند ٿي ويا
ٻائي هڪ بادشاهه کي پسند نه آيو جو هر بندو ۽ صورت
جو ٻڌو هو ۽ نه فقط ٻڌندو آيو پر بادشاهه هنجي آڻ ٿان
سوداگر تي غصي ۽ گير.

هي ٽي سي اهو بد صورت غلام نهايت جگر منديءَ

سان داد شاه کي مخاطب لي چوڻ لڳو " حضور! بعضي معاف ، مهر ۱۱-ي فرمائي مون کي ٻڌو ته هي ۹۹ غلام مڪهن جي واسطي ورتا ويا آهن ؟ "

شاهي جواب ۾ هڪ غلام ڪري ، سڀني حيران ٿي " مون ڪير نه سندس سر ڏيک سان وڌو پر بادشاهه جي دل سندس جواب جو ڏانهن ڏيئي جواب ڏنو " اسان جي واسطي ٻيو وري مڪهن لاه ؟ "

غلام ٻيڙي ۾ چيو " نه مولائي خدا جي واسطي ڪم ڪريو "

غلام اهو لفظ چيو جو بادشاهه کي به اڪار ڪرڻ جي جواب نه رهيو ، هن هن کي به حرايت جو حڪم ڏنو ، اتي وڌو .

پر ڏورو غم مهلات کي ڏٺائين ته هن بد صورت کي اهو وڪرو ڪم ڏنو جو اسان جي منهن ۾ چڙهي !
(۲)

ٻيا بهائي سورا ڪم ٿي چڙهندا هئا پر ٿورن بهائي " ٻنهن " سڄي ملي اهو به ڏٺو ، جهڙو هن کي چيو " ٿور سورا ڪم ٿي چو نه ٿو چاهين ؟ "

بهائي جواب ڏنو " آئون اشراق ٻڌڻ به ڪم ٿي چڙهندو آهيان پر اهو صورت ٻنهن

جي حص جو ڪم ڪري ڇڏي پندو آهيان پوءِ او هن
ڇڙو ڇڙو ڇڙو ؟

”هو عرف ! توکي ٻين سان ڪڏ به ائين نه ٿي ٿي آهي
نه نه دل تي موچڙا ڪاٽينديون.“

”موچڙا نه پورن مرضيءَ وارا آهيو، آءٌ پنهنجي مشور
وقت کان اڳ ڪم نه ڪندس !“

داروغي اهي ٻاهه ٿي چيو ”عرب ! اڃا به
ڪي نه ٿي.“ جو بادشاهه ٿو سمجهي ڇا، جو آهين ٿي
ڪم ڪرڻ وارو ٿيون ؟

بخالي ”سڄي دنيا مان چيو“ منهنجو مالڪ ساري
جهان جو بادشاهه آهي، بادشاهي ڏيڻ به ان جو ڪم
آهي هو مولڪي نه ٿي، جو بادشاهه کڻي بخالي نه به ان
وقت ڪا به ڪانهي، آءٌ هجي عبادت جي پالهندي
ڪا ڇڏي سگهندس !“

داروغي آهر ٻڌي ٻين بخالن کي چيو ”اڙي
هيڏانهن نه اچو، نه ٿي، جي بادشاهه جو منهن نه ڏسو،
شڪل جو اچڙو، ڪد جو بدرو، اڪي جو غلام،
نه ٿي، جو بادشاهه پنهنجي چون سڏون پيو
ڪري !“

بخالن نه ٿي، نه ٿي، پر غلام شمسار نه ٿي، هن
پند آواز سان قرآن شريف جي هي آيت ترجمو سميت
ٿي ٿي.

اللهم مالك الملك اولى الملك من اشاء وتخرج
 الملك من اشاء ولعز من اشاء وتذل من اشاء يهدك
 الخير الك علي كل شيء تدبر
 تولج الليل في النهار وتولج النهار في الليل وتخرج
 الحي من الميت وتخرج الميت من الحي وترزق من
 اشاء تدبر حساب

اي الله ! اي ملك جا والي ! تون جنهڪي وٺي
 لهنڪي ملڪ ڏين او جنهڪي وٺي تنهن کان ملڪ
 ڪيون لو، جنهڪي وٺي لهنڪي عزت ڏين لو،
 جنهن کي وٺي تنهن کي اسي عزت ڪرين لو،
 هر ڪا چڱائي لهنجي ئي هڪ ر آهي، تون هر ڪم
 تي وسارو آهين !

تون وات مان ڏينهن لو بڻالو ۽ ڏينهن مان رات
 او بڻالو، مٿي مان چوڻو او ڪڍين ۽ چوڻي مان مٿل
 او ڪرين ۽ جنهن کي وٺي تنهن کي بي حساب رزق
 لو ڏين !

(۳)

”هي ڪهڙو پرڪ ڳالهي رهيو آهي ؟“

ڀاءُ شاهه غصبي مان چيو

بخالي بد صورت غلام کي بادشاهه وقت حاضر ڪيو

وٺو

”اڙي تون ڇو هن مهل هتي آهي ؟“

بخالي رهيو هتي ؟“

”هر بابت شور! ظل الله جي ليد قتل هولدي!“

اسان غلامن کي ڪهڻن آرام ايندو؟

”اسان جي ليد قتل؟ ڪهڻن لوڪي ٻڌايو؟“

”بنگال جي بادشاهه، لالائي ڪوٽيون جي بد انتظامي

کان صوبو هٽڻ مان وڃڻ جو خطرو، ڇا نه بادشاهه جي

ليد ۾ ڏٺائي هولدي؟“

”اها لوڪي ۽ ٻڌڻون ڀرپندي بنگال جي ڪٽي

ڪٽي ويئي؟ اٺن ۽ بنگال جي سردارن کي لالائي

سڏڻ لکڻ؟ ڇا نه اٺن اٺن کان وڌيڪ انتظام وڪي

ڪهڻن آيا؟“

”ڇو نه حضور! سون ۽ مٽيءَ مان هڪ ايندو

آهي، ذات ناهي ذات اي جهڪو وهي سولهي، مرد

۽ گهوڙي جو نصيب ڪڪڙن آڏو هولندو آهي، ڪوٽيون

۽ سردارن جي غلامن جون خبرون ٻڌي دل کي پٽي

ٻاهه وٺي ۽ وڙجي صوبو ۾ آيا اڪرن، ڪهڙو

عجب، جهڪڻ شاهه هن لالائي ڪڏا کي لوازي

ڪجهه فوج ڏئي بنگال موڪلي، پوءِ سندس لاوار

۽ انتظام ڇا جهڙو ڏسي اٿئي؟ مان ڪٿي پٽ

ٻڌائي!“

جنهن ان لکائيءَ سان هڪ ڏکي جو اٿائي غلام

ڳالهائي رهيو هو، پٽي اٿائين؟ اوڪرن کي جهڙو

۽ وڃي رهيو هو، بادشاهه واقعي بنگال جي فڪر

کان ڌيان ڇڏي غلام جو به نصيب ڪٿو هو،

باد شاه نور نظرون سان ڏسي چيو ” ڪهڙي فوج
ڏي گهر جهڙي ؟ ”

” ٽي هزار ! ”

” ڇا فقط ٽي هزار ؟ توکي خبر آهي ته ٻنڌ و هن هزار
جي فوج شڪست کائي واپس آهي رهي آهي ؟ ”

” جي ها حضور ! انهن جي غلطيون تان ئي ته دل
سڙي رهي آهي مگر الله پاڪ به امدادي آهي اها
ڪافي ٿيندي . ”

” چڱو ڏاڍو اعظم ڪي چيو ته پاڻن کي ئي هـزار
فوج ڏيئي اڄ اسر کان اڳ وٺو مڪو وڃي ”
بادشاهه سندس حاضريءَ جي نوڪر کي حڪم
ڏنو .

انهن امان ٿي رهي هي موليٰ پاڪ جو مسڪين ؟
ٻڌ صورت ٻڌو الهی کي ئي سوال ڪري مٿس ڀروسو
وڪي وٺو ٿيو !

(۲)

” اڙي مڪو ٻڌو ؟ ”

” ڇا ٻڌو ؟ ”

” پنهنجي ٻڌ صورت ڀڄائي دوست ٻاٽ ! ”
” هو ٿو ! ڪم ڪم فوج سميت تعليم آيو هوندو
آيو ڇا ”

” چپ ، چپ ٻيو طرف ! هن جو نالو ادب سان ورتو
هو هينئر گورو بنگال ٿيو آهي ! ”

جا چي ۹ گروټر بنگال ۹

پٽاليه کان نه پٽال به ڪري پٽي ا

ڳالهائيندو ساڳئي لفظ به چيو ”جي ها گروٽر
بنگل. اڄ بادشاهه وٽ اطلاع آيا ته هن ريندي غوط
اهڙي بهادريءَ ۽ عقلمنديءَ کان ڪم ورتو جو باغون
جا باڙدالا لڪري ويا! اڄ بادشاهه خوش ٿي هن کي
بنگل جو ٻڪرو گروٽر ڪيو آهي اجهو آئون ٿي پنهان به
هتي ايندو ۽ بادشاهه طرفان سندس جلوس به اڪرندو!“
”اره ٻار! تڏهن ٻار سڀ سندس دوست پٽالي
به سندس سلام ٿي وينداسون!“

”پر هو ٻار کي ڇڏيندو سهي؟“

”ڇو نه! اڙي ٻار! حلال ٿي انهن وارا اقبال ٿي
پنهان بعد ايندي ٿي ٻار جا زمالا پادا وڪندا آهن (ڪن
الاهي وانگر آڪڙ ٻار نه هوندا آهن) العام سان مالا مل
ڪري ڇڏيندو“

”پر دوست! آئون جو هن سان اڌ لڪو هلندو
هوس؟“

”لو کي نه سڀ کين گهڻو العام ٿي پندو نه پل وڌيڪ
هر مسار آهن!“

پنهان جي پٽالن دوستن به اڄ صبح جو اها گفتگو
ٿي رهي هئي.

(۵)

لڳ ڀڳ آهي، هود ۽ گهڙي جو اصيب ڪڪر پٺ

آڏو آهي، الله ڀاڱي ڇڏي ڪري طرفت لوڏاڻي ٺهڻ
 ڪري، انهن لوڏاڻي جو اهو اڻڌالي بد صورت غلام ٿرڻي
 ڪندي ڪندي وڃي واپار اعظم آيو ۽ ٺٽي اهو به
 ڏيکون ٿو جو آمون واپار دستي ڪم ٺٽي هندن سان
 جي آفت آي و هارايو ۽ هندن سان جي هر مسجد و جمع
 جي خطي مڃي، اهو لفظ ٻڪار جي ويو ۽ .

”خاقان اعظم، سلطان معظم، امير المؤمنين ۽
 سلطان محمد غياث الدين بلبن اڻڌو الله بد صورت
 الصرا“

الله جو هو بدو، هر شخص ڇڏي هو ٽهري
 آهڙي ٿرڻي ڪري سگهي ٿو، بشرطڪ هو ڪاٺس
 مدد ٿئي، سندس ٻروسي ٿي ڪوشش ڪري،
 هڪ ٻڌي لڌار جي ٻروسي ٿي ۽ هندن جي اکين
 اڳيان اڄ هندن جو عروج ۽ سندن زوال سوچو وڌ
 آهي!

ٿرڻي نه ڇڏي ۽ جهڙ ڪر ٿرڻي وصل د و سڀ

ٿرڻي نه ڇڏي ۽ جهڙ ڪر ٿرڻي وصل د و سڀ

نه ٿرڻي نه ڇڏي ۽ جهڙ ڪر ٿرڻي وصل د و سڀ
 ٿرڻي نه ڇڏي ۽ جهڙ ڪر ٿرڻي وصل د و سڀ

مجاهد ڪشمير

وادي ڪشمير ۾، جتي ۹۵ لک مسلمان رهن ٿا، الي ڪافرن غريب مسلمانن تي جهيڙن ظلم شروع ڪيا آهن ۽ ان جي جواب ۾، مجاهدن پنهنجن لاجواب سرن وروڻهن کي ڪاري ساريءَ دٻا ۾ ڇوڪ ۾ وجهي ڇڏيو آهي. ان جو هر مسلمان جي ڀرڻ ۾ دل سان هٿيار لائي آهي.

جنهن ۾ نهايت دلچسپ سوال جي صورت ۾ ڪشمير جي گذريل تاريخ، راجا هريشڪ، شيخ عبداللہ، سردار محمد ابراهيم، چوڌري غلام عباس، جا مفصل حالات، ڏوڪرين ۽ سڪن جا مسلمانن تي ٿيل بي انتها ظلم، مجاهدن جون مجاهدان ۽ سرفروشان ڪاروايون، ڪشمير جي لکين روح اورو قومن لکين قرآن و حديث جي تعليم مهيا ڪرڻ ۾ دل آهي وري لاول ۾ ٿوري عشق و محبت جي چاهه ۽ ڪتاب کي همڪاري دلچسپ بنائي ڇڏيو آهي مگر الهی هو لڏي ۾ ڪتاب اهڙي مهيا ٿا ڪن ته ڪل آهي جو هر هن ۽ ٻارن کي ڀڙهائڻ ۾ ڏورو ۽ مڙج ڪوٺائي پڪو ضروري آهي ته هر عورت ۽ هر ٻار کي اهو ڀڙهائڻ وڃي. قيمت ۲۰۰۰

2

ماڻ جو هنڌ :-

مئجسٽر سالي عبرت

اسلاميه دار الاشاعت حيدرآباد سنڌ ۽

بابر جو قاتل

بابر جو قاتل

(۱)

هي اهو وقت هو جڏهن مشهور وائو سالڪا سان بابر جي واري دست جنگ ختم ٿي هئي ۽ وائو اڙيءَ طرح شڪست کائي مارجي ويو هو. وائو جي جان اٺارن مان هڪڙي کي هن شڪست جو ڏاڍو ڏکيو هو ۽ کيس اماڻڻ لڳي ويئي ته ڪڏهن به طرح الهي بابر کي قتل ڪريان جنهن هندو جاتيءَ کي ذلول ڪيو آهي. هو هڪ ڏهريائي ٿلوار ٻڌي آڱر ۾ ٻهٽو ۽ موقعي جو منظر رهيو ته ڪڏهن ئي بابر هڪ اچي ۽ کيس قتل ڪري وائو سالڪا جو ويرو واپس ۽ اهر جو جهنڊو بلند ڪريان.

(۲)

سڄي ٻڌار ۾ هاليدوس مڃي ويئي. هڪ مست هالي خوفناڪ جنگهاڙون ڪندو اچي رهيو هو، ماڻهو جان بچائڻ جي خوف کان ٻڃڻ لڳا، ڪو ڪهڙو لڪي رهيو هو ته ڪو ڪهڙو اچي رهيو هو اوچتو هڪ طرف کان وڙ ٿي. ”اڙي اچاڙو! پگوان جي واسطي منهنجي ٻوڙيءَ کي اچاڙو!“
ماڻهن ان طرف نظر ڪئي، هڪ غريب پنڪيالي ٻڙيءَ طرح ڏانهن ڪري رهي هئي سندس لڏڙي

ٻيو ڪري بازار ۾ ڏهن ڏينهي هئي ۽ هائي پريان اچي
وڃڻو هو.

پر هائي هن جو ڪري ڪي بهائي ڪير؟ ڪهه نه
هر ڪنهن کي ساهه جو ڏپ. ٻيو وري هو اچوڻ ۽
ٻيا اچوڻ ڪي مگر اوچ ڏانڊ جو هڻڻو هٿ لائي
پر هٿ ڪنهن لڏي؟

مڏو مهراج جي ڪرپا سان اچوڻ فورم اوچ هڻڻ
جي نگاهه ۾ ڪئي کان هزار دفع ڪهه ٿي آهي، اڪري
ڪو به بالڪو بهادو هڻڻو اهڙو ڪرڻ اڪيڙو جو هن
مقصود جي جان اچائي.

هائي هائي نه اچي ويجهو بهتو، غم و فداڪ آواز
ڪندو... اکين مان شڪلا ڪڍندو... ماڻهڪو غم فداڪ
وڙ ڪئي نه بس هائي سندس ٻوڙي کي ختم آهي
نه..... اوچتو.....

(۲)

اوچتو هڪ بهادو مسلمان بهتو، والڪو وڌو ۽
جو ڪريءَ کي ٽٽي ڊولائين، هائي غضبناڪ ٿي هن
ٽنڊي واري، مجمع مان هاڻا ڪار جا آواز بلند ٿيا نه
جهلي هائي اهو هن جوان کي سمجهو ٿو بنائي پر جوان
لڪي لڙيو اڪي ڏٺو، بلڪ ”الله اڪبر“ جو ٻا-و
ڏوڏو لڳائي لڙو جو اهڙو ڏٺو هٿ وار ڪيائين
جو هائيءَ جي سواند وڌي ڪمڙن وڌي والڪو وڃي پري
پئي، هائي ڏوڏ کان پوءِ ٿي ڊالهن ڪندو وڃي

پوئتي ٻڌو.

بھادر جوان وڏي چوڪري ماءُ جي حوالي ڪئي.
جنهن فرط محبت کان سڀني کي لڳائي، ٻار هن بھادر
کي غور سان ڏسندڙي ۾ ڇڏي. مجمع مان آواز بلند ٿيا
”شه ٻار“ ”خود ٻار بادشاهه“ ”شاه ٻار ڏند بادشاهه“
مجمع ۾ اسان جو مٿي ڏڪر ڪيل اهو بالڪو به
بيل بل ۾ ڇوڙ وائي سالڪا جو وڏو وٺڻ لاءِ ٻار کي ڦهل
ڪرڻ آيو هو، اڄ هي راتو ڏسي هو بيتاب آي. مجمع
کي چورائيندو اچي ٻار وٽ پهتو ۽ ٿارار چوڙي سندس
ٻارن تي وڌي ٻاڻ ۾ جهڪائي پيو رهيو.

”هي ڇا آهي بھادر راجپوت؟“ ٻار چيو

”جهڙو ٺاهي حضور! هيءُ ٿارار وائي سالڪا جي
ڦاٽل ٿان وٺو وٺڻ لاءِ آيل هئي، ٻار جڏهن ڏٺو ته
وائِي جو ڦاٽل نه اهو جهڙو ڇوڙ ٻار آهي جو جهوڪڙهن
ميدان جنگ ۾ دشمن کي ڳترا ڳترا ڪري ٿو ته ميدان
امن ۾ وڌي الهی چوڪريءَ جو پوءِ پنهنجي جان
چوڙي ۾ وجهي ڪري ٿو جنهن کي ارڇ هندو جهڙو
به پام ۾ ڪونه ٿا.

ڏهن مناسب آهي ته اهڙي بھادر کي خون
ڪوڙڻ جي لاپاڪ ارادي سان آيل کي ٻار بھادر جي
سان ڦار ڪري.

(۵)

ٿلار سندس معان ۾ وجهي کوس پاڪر ٻائي ٻار
 چيو ” ٿو ڄڻ راجپوت ! پنهنجي قومي دشمن کان
 وٺي وٺڻ جو ارادو ڪر ڪو گناه ناهي، خاص ڪري
 الهی بهادر لاءِ، جنهن کي ڏيڻ ۽ اٽاس ڪرڻ جون
 اکيون نه هجن، ٻار بهادر ۽ غيرت مند جو مدد ڏيان
 آهي، خصوصاً جڏهن هينڪي اها دل هجي، جنهن
 سان مرد ۽ گالڙو ڄم ٿي ڪري سگهن ٿا.“
 ” نه حضور! اها دردناڪي به فرمائي وڃي ٿي —
 بدويءَ کي هميشه لاءِ پنهنجو وفادار دل ٻڌايو وڃي ٿو.“
 ڳرائڙي ٻائي ٻار چيس ” منظر آهي! ٻار ٿو کڻي
 هميشه پنهنجي دلي دوست لاءِ تصوير ڪندو ٿو.“
 هي بهادر راجپوت دائماً ٻار جو جان ٿلار وفادار ٿي
 رهيو.

ٺٻيلائي جا ڪتاب

ٻڙهڻ مان

دل کي موت

دماغ کي روشني

ڇڪر کي طاقت

روح کي پاڪي

حاصل ٿئي ٿي

صحيح اسلامي معارفات حاصل ٿئي ٿي شالدا

اسلامي اوزار جي واقفيت ملي ٿي مستقبل بهتر

بائنچ جو وسعو معارف ٿئي ٿو

پاڻ ٻڙهو

پنهجن ٻچن کي ٻڙهارو

پنهجن نياڻين ۽ عورتن کي ٻڙهارو

پنهجن دوستن کي ٺٻڪارو

وڪوافت ۽ خيرت جي بچس مان وٺي

مشت وراڻي ثواب حاصل ڪرايو

گهراڻي لاءِ هن سال ۾ ايل ڪارڊ ڏيو

ٺهال ۾ وجهو. ملڻ جو هنڌ.

اسلاميه دارالاشاعت حيدرآباد سنڌ

راجا هري سنگھ جي درٻار

(۱)

اڄ دسوي جو ٿينھن آھي ۽ گذريل سال اھي
ٽي ساڳئي ٿينھن ڪشمير جي راجا هري سنگھ
پنھنجي درٻار منعقد ڪئي هئي .

راجا محل جي وڏي حال جي جهڙي ئي لفظ
وڃايل هو ، هو هڪ شاعري ڪري هئي جنھن جي
مٿي ، هيٺ ، اچي ۽ ڪاھ ، سولھون چاليھون لکي
وھيون ھيون .

جھڪر درٻاري اندر ئي آيو سو جتي لاهي دٻار
حال ۾ ڪنڌ جهڪي ئي سنگھاسن (لفظ) کي لمسڪار
ڪندو پنھنجي جاءِ تي ويٺو ، بالڪنڊ ۾ ڪي
فوجي اڳواڻ ڪرل ڪرل ۽ مھمان ويٺل هوا لفظ
جي ساڄي پاسي پھرايو ۽ قطار ۾ گانڌي ٿرپي ٺاھي هڪ
سھڙو شخص ويٺل هو ، هي ڪو هو ” درٻار اعظم
بھادر شجاع عبداللہ شير ڪشمير ! “
هاڻي هڪ ڪرخت دار آواز آيو ” خبردار ! هوشيار !
راجا جن ڪي راجا مهاراجا سر هري سنگھ بھادر چڌاري
ھن ! “

سڀ درٻاري نظرون هيٺ ڪري سر جهڪائي
اٿي اٿي راجا بھادر خان سان وڃي لفظ ئي پراچان

ٿيو، وزير اعظم هڪدم اتي ڪوريشون ٻڌائي مڙجڻ جو ساهه ڪيو، هن لاءِ ته راجا بهادر ٿي هميشه هي ساهه هڻي ۽ مڙجڻ جو فخر به مولڪي حاصل هجي، هاڻي ڪڙين جي هلڪي سرسراھٽ ٿي ۽ آفت جي ٻئي طرف واري بالڪن ٿي مهاراڻي سندس سڪون ۽ ڪرو جيءَ سميت پراچان ٿي.

پوءِ هليا نذرانا سڀ کان اول وزير اعظم بهادر مڙجڻ لوڪر کي ڏيئي راجا ڏي منهن ڪري پوئتي هٽيو ۽ آفت جي سامهون وسعي جي چوڙي ٿي ويو غلجھن ٿي وڌا گل پٺيل هوا. هر گل وقت ٻوٽي راجا صاحب کي جهڪي سلام ڪندو روارو پھتو ۽ وڪوع کان به ڪوٽر هيٺ جهڪي سلام ڪري ويڻي رومال به اشرفون راجا جي قدم ۾ پوئس ڪمائون ۽ هڪ چنڊي ڪوريشون ٻڌائي ٿيندي ائين اٿس مڙي پٺهڻي ڪري ٿي ائين اچي ويو چئو سندس سر راجا کي ٿي سامهون جهڪيل رهيو.

ان بعد ٻڌا وڌا، اهو وڏا جاگرو ڏاڍا، پوءِ ٻڌا پوءِ ٻڌا جاگرو ڏاڍا، ان بعد ٻڌا لفظن جي سر ڏاڍا، پوءِ وڏا عملدار ڪريٽيڊ آفيسر ۽ ائين همدارن ڏوٽي اچي نذران پوئس ڪيا مهاراڻي جا آواز بلند ٿيا.

(۲)

هاڻي مهاراڻا بهادر بلند آواز ۾ فرمايو ”خولي پوئس ٿي!“

جي گهرن ۾ انهن ئي چڪر هون ۽ هاڻي منهنجو وارو
هو ۽ غريبت مان اعتبار ئي آڻي ٿي - هي نه سگهيس،
مون پنهنجي بددوق کڻي ٿي جو ان اوائين کي
سامهين ڪئي، غريبت مند لياڻيون منهنجو ارادو معلوم
ڪري ڪلمون پڙهي اکيون بند ڪري اهو ڪون ۽
منهنجي گهرين لڳل سان ڪلمون پڙهنديون ڪري
ٻيون سندن سندن مان وقت وهي رهيو هو، منهنجي
اهرن روشن جي پٽ الھي پاڪ وقت مان اڳڀرائي
ڏهن ئي لکيو:-

”پاڪستان ڏنل باد!“

(۳)

”خاموش! گستاخ“ راجا هري سنگھ جي چوڻ

مسلمان سرڪي چيو ”جي ها ٿي ٿي پنهنجي
سڪن منهنجي انهي سعادت مند فرزند کي ههڙو لاء
خاموش ڪرائي ڇڏيو ۽ دلڪي به شهيد ڪن هاڻ... خبر ناهي
نه جو شهيد ڪرڻ بدران پنهنجي درٻار ۾ بهن ڪرڻ
جو لائق وڃايو ويو (ٿو ڪه ٿي) هاڻ اهي لاء
نه مائو ٿي ٿي نه مهاڀاڻا بهادور جي درٻار ۾ خولن
کي سرائي ٿي جو ڪهڙو نه عذر اعظم آهي! الصاف
جو بهار ڪهڙو نه هوندو آهي...“

”اڏاڪ!“

سردار لڳو هلي مسلمان کي ڪهرائي وڌو، شهر
ڪشمير، الصاف جو فرشتو، حق جو دعويدار، شمع

انڪدم هڪ ميڙن ڪهڙن ۾ سندوات وڌيل مسلمان
 کي هڪڙان ۽ ٻئي سان پيش ڪيو ويو، سڀ هن
 ڏي لغت جي لکاء سان ٺاهڻ لڳا، مگر هو بلڪل
 مطمئن هو، ۽ ڏي ۾ ئي آيو ته سندس چوري تي
 ڪوبه غم ڪونه هجي.
 ”اهميت گذارش ٿئي ٿي.“

”حضور! هن تي اها اهميت آهي ته هن پنهنجون
 ئي اوصاف لياڻيون فعل ڪيون آهن.“
 مهاراجا فرمايو: ”خولي! اهو سچ آهي؟“
 خوليءَ بلڪل اطمینان سان چيو: ”جي ها، بلڪل سچ!“
 ماڻهو حيرانيءَ سان ڏسڻ لڳا، راجا جي واٽ مان
 لڪيو: ”سب؟“

سڀئي ماڻهن خوليءَ ڏي ڏٺو، مگر ڏي ۾ آيو
 ٿي ته پيش ڪندڙ سردار کي اهو سوال ٿا ڪرڻ ڪڍڻ
 پر راجا جي اڳيان ڪجهه نه ڪهڻو.
 خوليءَ بلڪل ائين ڪريءَ سان جواب ڏنو: ”سب
 اهو، ته اوهان جي درج اسان جي ڳوٺ کي ڪهڙو
 ڪري وٺي، هو ڪهڙن ۾ ڪهڙي بنا ڪونهي وڃي، بنا
 ڪونهي نهڙ جي مردن جي عزت وٺڻ لڳا، اهو
 ماڻهن تي اهي ڏسي رهيا هواسون ته ڪونهي به منهن
 ڪونهي به پيشڪش هن تي، مطلق اثر نه ٿي ڪيو ۽
 مڙس، ۽ ٻين ۽ ٻارن جي اڳيان سندن ڏال، لياڻين
 ۾ ماڻهن سان بد فعل ڪري رهيا هئا، منهنجي احساس

عبداللہ بهادر موي سڀ ڏسي ۽ ٻڌي رهيو هو مگر
 ... ٻڌڻ هٿ ۾ وٺي ويٺو پڪهار ۽ ٻي مشاهدين پڻ عبداللہ...
 هڪ وڏي ماسٽر لاءِ وڏو اعزازي ۽ ۱۰ ڏينهن بلندو رواج
 هو تہ... جا ان کان وڌيڪ ٻه زبان کڻي گهڻي لاءِ
 گهريل هون؟... هاراجا بهادر حڪم ۾ ماڻو ”هن کي
 وٺي وڃو ۽ جلدن تي سندس گردن اڏاڻو ۽ حڪم
 ڪرايو... پر هاڻ!...“ ۱۰ ڏينهن سرور هڪي
 سندس وطن لاءِ ۽ ٻي ٻي ٻي لاءِ لکائي
 ما بدولت کرم اهي طرف لشرف ۾ ماڻهندا!

(۴)

ٻڌي ۽ ٻي اخبار ٽوڪ ڏٺو، مگر ڪڏهن سندس
 ۱۰ ڏينهن ۾ ڪهڙو اڻسي کيس گهاري ڏوٻارو مان ٻاهر
 لڪري وٺي مگر، جاهد زبان مان چڻ چوندو رهيو
 ”ٻولي ۽؟..... ٻولي ۽ شريف ۾ ماڻو... ظلم
 ڏوڪرا!..... ٻولي ۽ هاڻي ٽينجا پلمٽ ڏم ڏاڏا
 ٻهجي سگهن..... هاڻي ٽينجا پلمٽ ڏم ڏم جون
 خبرون کرم ٿي ملندو ڏي.“

ڪفر ڪي ۽ خشنده يعني من الذنرا ڪڙ ڏيا
 ٽن سولنهن ٿي اسڪول ٽن ٽن ڪر ڏيا!

غازي

مصطفیٰ کمال

رحمت الہ علیہ

ذہلائيء جو اهو به نظرو ڪتاب جهڙو اوجوان جي
دلن ۾ اُٿل وڃي ڇڏيو!

جهڙو پاڪستان کي آزاد ڪرائڻ ۾ وڏي مدد
ڪئي. جهڙو غريب ۽ پٿر مسلمانن کي پنجن جي راه
ڏيکاري.

جهڙو غازيءَ جي سوانح جنم کان وفات
تائين نهايت دلچسپ ناول جي صورت ۾ ڏنل آهي
۽ پوريان چون اسلام دشمنن ڪرڻ لڳا ڏس جا ڪارناما ۽
غازي مصطفیٰ کمال، غازي اورو پاشا، غازي عصمت
پاشا، خاندان ادب عالم ۽ هن جهان جا به نظرو
ڪارناما مفصل صورت ۾ ڏنل آهي.

اُن حصن ۾ مڪمل چار-ٽو صفحو عمدو ڪوڙو اڪل
ٿيا ۽ قيمت چار روپيا ۴-۰۰-۰ ڪتابن ملڻ جو پتو.

مئنيجر عبرت حيدر آباد سنڌ.

حضرت

خالد جو روزو

ڈیپلائٹ

حضرت

خالد جو روزو

(۱)

دور فاروقی جو واقعہ آہی و روم جي هڪ نهايت
وڏو دست قلع ”آمد“ نالي آي مسلمانن چڙهائي ڪئي ۽
هو اڏو ويڪرو هو جو هڪ لک گهراڻي سوار ساري
ڏينهن ۾ به سندس چوگرد ٿوري نه اچي سگهندو هو
۽ مضبوطي ۾ جن لک چيل مسلمانن قلعي جو گهرو
ڪو قلع جي عيساين به ڦاٽڪ بند ڪري نڪتل
(ديوار) تي نور انداز وهاري ڇڏيا، مسلمان وڏا
قلعي کي ويجهو ويندا هئا ۽ اوري جنگ ٿيندي هئي
مگر عيساين ڪجهه به ٿئي نڪتو.

پنج مهينا ئي ويا، هاڻي مسلمان نهايت پریشان ۽
ڪڪ آي ٿا ته ڇا ڪجي قلع ۾ وڃڻ جو ڪو به
وسيلو نظر نٿو اچي ۽ هن طرح ڪيترا ڏينهن گهرو
ڪري ويٺا هوندا آهن.

رمضان جو مهينو هو مسلمان سڄو ڏينهن جنگ
ڪندا هئا ۽ رات جو ڪارڪسان روزو چوڙي سانجهن
لڙائي ٿي پر جن جي وڏي مالي ڪافي معاش ٿي
پئدا هئا ۽ لڙي جو ٿيلا ڪجهه چوهارا کائيندا هئا

اس!

هي آھن خدا جي امان ۽ بدن جا روزا ۽
 اسان جهڙن مسلمانن وانگر ڪنهن ۽ ڪنهن جو سر جو ڪو به
 سٺو طعام کائي اهڙو ڀوت ڪي ٿي ۽ ڪنهن جو ڀوت ڪرڻ
 نه چٽ ٿي ٿو ۽ ڀوت ڪرڻ کان پوءِ ڪم به نه ٿي
 سگهي ۽ شام جو به ڪنهن ۽ ڪنهن طعام ٺاهڻ ڪرڻ به
 پوءِ اهڙو مالي ۽ اي اولاد ٿي اچي ڪرون جو ڀوت
 اچي ٿو ڪي ڀوت ٿي ۽ ڀوت ٿي ۽ ڀوت ٿي ۽ ڀوت ٿي
 ڇاڪاڻ ته شل ان ۽ ڪنهن ٿي ڀوت ٿي ۽ ڀوت ٿي
 ۽ ڀوت ٿي ڪن وڏي سرور نه ٿي!

در حقيقت روزا آھن ۽ ڀوت ٿي ۽ ڀوت ٿي
 مختلف طعام کائي ڪنهن ۽ ڪنهن ڪنهن ڪنهن
 ڪنهن ڪنهن ڪنهن ڪنهن ڪنهن ڪنهن ڪنهن
 عبادت ڪنهن ۽ ساڳي وقت زبان ۽ ڪنهن ۽ ڪنهن
 سڀني عضون کي گناه ڪن ٿي ۽ ڀوت ٿي ۽ ڀوت ٿي
 خواجه روح ڪنهن ڪنهن ڪنهن ڪنهن ڪنهن
 آه! اسان جا روزا ۽ ڀوت ٿي ۽ ڀوت ٿي ۽ ڀوت ٿي
 خراب!

حضرت خالد سالجي ڀوت ٿي ۽ ڪنهن ڪنهن
 عبادت ڪنهن ۽ ساڳي وقت زبان ۽ ڪنهن ۽ ڪنهن
 سڀني عضون کي گناه ڪن ٿي ۽ ڀوت ٿي ۽ ڀوت ٿي
 خواجه روح ڪنهن ڪنهن ڪنهن ڪنهن ڪنهن
 آه! اسان جا روزا ۽ ڀوت ٿي ۽ ڀوت ٿي ۽ ڀوت ٿي
 خراب!

هڪ ڏينهن حضرت خالد نبو ر اهي ماني ڳولي
 نه ماني هڪاله هئي. هن سمجهيو ته شايد سڌو خلاص
 ٿي ويو آهي سو چوهارا کائي پائي بي القعد لك چئي
 ٿراديون ڏي ڏيئي ويو ۽ اسر جو ٻي نه سڌو ورتوب
 جهارن تي روزو رکيائون.

سڌو ڏينهن چٽڪ ٿي. اچي واپس ٻي حضرت خالد
 سان ساڳي حالت ٿي جو ماني هڪ نه آيس.

ساڳي حالت ٿيون ڏينهن ٿي. اتي خالد کي خيال
 ٿيو ته واهي سڌو ڪٿي ويو هجي ته ضرور اهو ر عياض
 سڌي هڪ ڪرڻ جي هڪ صلاح ڪري ها ٻي انهن
 نه آهي ته غلام بيمار آهي!

هن کي ڏاڍو اندوس ٿيو ته آڻ ڏينهن ٻي ٻي همار
 کان اڳو پورو واه و هوس جو ٿي ڏينهن ٻي آهي نه.
 سندس پڇا به نه ڪئي اتر.

(اهي هئا اڳيون مسلمان جا اخلاق. اڄر ڪن مسلمان
 جي ماني به لوڪو به منڍ نه ڪري نه جيڪر قص
 مان آڳي ٿي وڃن ٻي اڳيان مسلمان قص ٿي ٻي
 وڪندا هئا قرآن شريف جي هن ڪر ٿي هلندا هئا
 نه والڪاظمين الذم والعاملان هن الناس والملك يهيب
 المحسنين يعني هو قص ڪي ڪاٿين ٿا ۽ ماڻهن ڪي
 معاف ڪن ٿا ۽ الله اڳيون لوڪو ڪارن سان محبت
 رکي ٿو.

خالد همار وقت اچي اچيو همار تون بهادر آهين جا ؟
 همار آلي آهي ڇا تون نه مڏهه جا آيا الله الله لا آ
 چڱو ٻيو آهيان !

خالد - ٻيا سڌو خلاص ٿي ويو آهي جا ؟
 همار - نه ! گهڻي پيو آهي . ڪو مهمان آهي جا ؟
 خالد - مهمان نه ڪونهي پر مولڪي ٿي ڏينهن کان
 مالي جا جي ڪري ٿيڻ ڏي وڃي ؟
 همار - هاڻي هتان ٿي ٿيو ڏي ڏوڙي وار
 ۽ ٻاهر اڪري جهانن پوڻ سائون مالي الله آهي
 ٿي ڪا نه آتون وڙو ڪندو آهيان الا آهي ڪر ڪر
 چڱو آهي وڃي ؟

همار گهڻي زور وڪيو مگر حضرت خالد پيو ڏيڻ
 مالي ڪرڻ کان روڪيس ؟ اتي عبادت ۾ مشغول
 ٿي ويا .

(۲)

پيءُ وٽ هر حضرت خالد ٿيو پر آيو همار مالي
 آهيان وڪيس . مگر همار جو چهر وڃي خوشي مان بهڪي
 رهيو هو ؟ اتي اختيار هو .

خالد ماليءَ کائيندي هن جي حالت ڏي ۽ تعجب
 ۾ اچي چوڻ لڳو اڄ هيتو خوش جا جي ڪري ٿو
 آهيان ؟

شرح لکيت سچ ڪو ڪيون مڪرائي آلي هو
 صبح ڪا ٿارا پي هو چمڪائي آلي هو

ہمارے حضرت لا آئوں و اجاؤں میں ہوس نے مالی اور جان
جی نہیں لے سکتا کان و لی کے ذریعہ گم نہ ہو وجہ سے
سواچہ مالہوں پر مالی کے لئے لوہاں لاء باہر رکھ کر
یہ لئے رکھی لکھی واپسی رہیں نہ ہی چور آہی
کھڑو کچھ واپس بعد کے کے آؤں خاموشی
سان مالی کٹی باہر لکھو۔

مون خيال ڪيو ته اتي ويجهي ۽ رات ڪو به ڳوٺ
يا والد ڪونهي ۽ آيو ڪنارو ! لاڙڪ ڪيو قلعي
مان لڙا جي سو وڙي سالس پٺ ! آخر ڪيو قلعي
وٽ هڪ گهاٽي جهنگل مان ٿي قلعي اندر گهڙي
ويو مون ڳولا ڪري وڃي ٿو ته ڪي بهائي بهڪال
ٿوڻ جي هڪ اهاٺ ڪمڊي ۽ وري آهي ڪو اهي
پر گهڙي ويو .

خالد هائي خاموشيءَ مان بي اختيار آي چيو ” ڄا
 آهي جي معنيٰ آهي ته جنهن موري مان ڪٽو لنگهي
 سگهي ٿو ان مان ماڻهو به لنگهي سگهي ٿو؟ “
 همارو حضور الله آهي مون موري ٿي آهي ته
 هلڪي بدن وارو ماڻهو لنگهي سگهي ٿو، اهو الله
 تعاليٰ سان.

حضرت خالد هالي کوس الهی موری ڈی ولی
 هلمو. موری لهابت گهانی جهنک وک هتی. جتی
 لکړو لکړ. کتی پالی له کال لوی سبب تمام گهتی
 کپ هک و اهږو له کن کسرو هلو جو کوا به

ماڻهو جهڙو رواجي طرح اولڙاهن رائج جو خيال آهي.
نه ڪري.

موري تي اچي حضرت خالد چڱي طرح چاهي ۽
جهڙو همار ايشڪ خدا گهر پو آهي نه. هن موريءَ جي
ذريعي قلمو نسخ ٿي ويندو ۽ جئن مشهور حلب جو
قلمو به هڪ غلام وائس پو الهول نسخ ڪرائو هو تن
خدا تعاليٰ هن قلعي جي سڀ جي نعمت به ٺهيندي
ٿي ٿاڻي ٿي عطا ڪئي آهي. (هي حالت لاول حور
حلب ۾ پڻ هئي.)

همام - آغا مون جا ڪيو آهي ڏوخت هئي.
اوهان جي ٽن ڏينهن جي فائن جي آي برڪت آهي.
هي آهي مٿي لکيو ڪي ويجهي آيا حضرت خالد
همام کي جهڙو نه منهنجو خيال آهي نه. هڪ سو ماڻهو
وٺي قلعي اندر وڃان پور الهی لاءِ حضرت عياض
سان صلاح ڪرڻ ضروري آهي ۽ ايتري ڏار هئي
نه سگهين ڇڏڻ آلون عياض ڏي وڃان ٿو ۽ ٿون اهي
سو ماڻهو سڏي اچي منهنجي لاءِ وقت بهار ايتري
۾ آڻ نه اچان ٿو.

خالد لالو ٿا : همار - حديث - عمران. مالڪ اشتر
نيس : اهڙي طرح سڙ لالا ٻڌائي واء.

جو نه مڪمل ڪي ڏين منهن مرد ٿي ميدان ۾

: حضرت ضراڻ جا ڪارناما - نعر حامد اسلام ۾ پڙ هو - - -

: حضرت نيس جا ڪارناما "بابل ايران" ۾ پڙ هو - - -

جن کي الله آھ ڏاڏو ايمان ابراهيم جو.
(جوهر پائائي)

حضرت عياض ڏاڏو و غمگين هو ڪيترا ڏينهن آئي
ويا هئا مگر قلع فتح ٿيڻ جو ڪو به پتو نڪر نه هو
جئن اسان شروع ۾ لکيو آهي تئن قلعو گهاٽو ڏاڏو دست
هو ڪو به دستو قلعي ۾ گهڙڻ جو ڪونه هو.
اڄ سالجهي امار ڙهي عياض - عهدي ۾ چوڻ لڳو
خدا يا تون مسلمانن جي لڄ وڪڙ ۽ هنن کي نضل ڪر
هي ڏاڏو دست قلعو آهي مگر تون پنهنجي قدرت سان
هنکي انهن پٺاڻي ڇڏ جئن اڌاالجهال بسيف (گهاٽو
جبل واري ٿي ويندا)

برابر ۶ ڪلاڪ حضرت عياض اها دعا گهري رهيو هو
هو ۴ وولي رهيو هو.

هڪ رب پاڪ جو مخلص ٻالھو سڄي دل سان
الهي ڪم جي واسطي جو خاص خدا ڪارڻ هجي
۽ هن جو منجهس ڪو زاني مطلب نه هجي تنهن لاءِ
رب پاڪ کي وولي ٻا ڏاڏي ۽ اهو ڪم نه
تئن انهن ٿيڻ خدائي رحمت جي شان سان ٻاڏو
آهي !

رحمت پاري ڪم اها جوش ڪر سگھي تنهن
۽ چڙهي لڏي گهاٽو لکي ڏي سگھي تنهن
اسان اڳ ڪتاب آخري ايمد ۾ ڏيکارايو آهي ته
هڪ دفع حضرت عياض چيو هو ته خدا گهريو آهي

۲۰ ر باد شاه جي منڱ شهزادي مورو نه، جڏهن لاء هر
 اسان سان فریب ڪري رهيو آهي سا لوت کي اسان
 جي قبضي ۾ ايندي اڃا توڙي ئي دير گذري نه
 مورو نه لیس سان اچي پهتي (ڏس هو اسانجو دلچسپ
 ڪتاب آخري ايمڊ) سو هينئر به حضرت عباس وٺي
 ۵۰ دها گهري رهيو هو نه، حضرت خالد به اچي ويو
 عباس معزمتي کڻي پچيس نه خالد اڻن هي وقت
 ڪئن؟

خالد - حضرت لا مبارڪ! ڏٺي تعاليٰ عالمي جي
 فتح لڳ جو سامان پيدا ڪري ڏنو!

۲۱ عباس الحمد للہ چئي وري به سجدي ۾ ڪري
 اهو.

خااص ۵۰ ها جي قبوليت ۾ اهو ايتري دير آهي
 ۱۰۰ ۱۰۰ ڪڏهن اسان هنن سڀني طرفن کان منهن موڙي
 ۵۰ ۵۰ مالڪ کي ئي ڀڳاڙيون ۵۰ ۵۰ ۵۰ فرمائي
 ۵۰ ۵۰ ۵۰

هر لو مال ۵۰ ڪور ۵۰

۲۲ ڪوئي سائل هي ۵۰

۵۰ ۵۰ ۵۰ ڪي؟

۵۰ ۵۰ ۵۰ ۵۰

حضرت خالد کيس مورو احوال ڏنو ۵۰ صلاح
 ۵۰ ۵۰ خالد سو ماڻهون وٺي عالمي ۾ موري جي

انجام جي ڀرسي تي جو انجام الله تعاليٰ نوراني انجام
۽ اُن ۾ ڪهو آهي ۽ الله کان وڌيڪ ٻيو ڪو انجام
پورا ڪندڙ آهي؟ پر اوهان کي اهي - ردي جي
مبارڪ هجي جنهن ۾ نوحان - پاڻ کي وڪهو آهي ۽
اها نهايت وڏي ڪاميابي آهي (لوقا ۱۴)
ٻڌايو نوحان اهي لفظ بخش - ردي لاءِ تيار آهين؟
سوي مسلمانن کي زبان تي جواب ڏيو ”اسين باڪل
تيار آهين.“

خالد وري چيو ”ڏسو دوسترا ڪو به صاحب
هن ڏسي وائين دوست لاءِ تيار نه هجي نه ٻيوڪ
واپس وڃي.“

ضراڙ وري چوڻ مان جواب ڏيو ”ٻڌو! تون ٻار
ٻار اسان جي ايمان جو امتحان ڇو ٿو وٺين؟“
اهن الذي يا يهوا مهيدا
علي الجهاد ما بقوما ابدان.

(اسين اهي آهين جن مهيد صلعم - اسان پوئين
ڪئي آهي ٿي جهيٽائين ڏاڏا ۾ آهين نهنن جهاد
ڪندا رهنداسون) ڇا اسان لاءِ ان کان وڌيڪ ڪو
اوتارين رهنمائي سگهي ٿو جو جان ڏيندڙ خالق اسان
کان جان طلبي ۽ وري اهي جان جي عوض ههههه
جو اهميت عطا ڪري حالانڪ جان نه سندس ئي ڏال
آهي ان ڏيڻ ۾ اسان ڪهڙي رتب پاڪ جي خدمت
ڪئي!

جان ڏي، ڏي هڙي اسي ڪي ئي
 حق لوڻ — هي ڪر حق ادا نه هئا
 خدا جي واسطي هن اهڙين ڪم ۾ ڏيو نه ڪريو.
 (۴)

هاڻي مسلمان هلي موري ئي پهتا خالد ليزي
 — ان موريءَ کي اندران ڇاڻي ڏنو. معلوم ٿيو
 ته موري پاهران ڪجهه ٺيڪ آهي مگر اندران
 ڪشادي آهي.

جيستو ته ڪ حضرت خالد کي اهن — اماڻ ڪوٺائي
 روڪيو ته اول اسان اندر وڃون مگر هن مجاهد سڀني
 کان معافي گهري پاڻ دعا گهريائون.
 ”خدا يا اَءُ فِط ٺهڻي ئي ڀروسن تي اسلام ۽
 مسلمانن جي خدمت لاءِ موري ۾ ڪهڙا ٿو. اهن منهن
 جي مدد ڪج ۽ واري ڪي هر قسم جي خطري کان
 محفوظ رکنج.“

سڀني مسلمان آهن چئي ۽ هو اندر ويو.
 انهي پٺيان خراو، حديد، هٿيار، عام ۽ ٻيا به
 اندر داخل ٿيا.
 موري امام ڏکڻ هئي. پاڻي وٽ هجڻ سبب
 گهٽ هو مگر بدبو ۽ گپ گهڻي هئي.
 اسي مسلمان ته اندر داخل ٿي ويا مگر واه ڪجهه
 ٿلها هئا سي پاهر رهجي ويا.
 مالڪ اشتر پڇه وٽ ڪاٺي چون لڳو ”ڪهه فتن
 موري نه ٿاڻي نه اهڙي واري نه ٿاڻيون ڇو ڪو

کٽي لنگهي سگهي .”

هڪ جهاد کي چيو ته: ڇٽ نه سائين جن جي

لنگهڻ لاءِ ٺاهي هئائون !

”اٿي روي کي چيو ٿورو بدن کي چلي ڇڏ نه

الدر و جي سگهين !

مالڪ - اوهان کي ڇرڇن جي لنگهي آهي ! منهن

جي دل چلي وئي آهي نه افسوس هو اسي مسلمان

ثواب ۾ وڃي داخل ٿيا ۽ امن هتي مڪهن مارڻ لاءِ

رهجي ويٺائون، (جوش مان) نه ٿا وڃن مان نه مروي

کي پچندس انهن چئي لڳو پٿر لهڙي سان اڪوڙڻ . هن

کي ٿي ائين به ائين ڪيو . آخر ڪلاڪ کن ۾ منهن

اهڙو واکرو ڪمائون جو هر ٻه لنگهي الدر ويا .

الدر پوڄي خالد وري به دعا گهري ته خدا يا هي

مٺ جيترا مسلمان خالص لهندي ٿي مدد جي

آري ٿي لکن ڪائون جي وچ ۾ وڃن ٿا . تون

هنن جي مدد ڪج ۽ باطل کي پاڻمال ڪج !

دوست ٻاڙو ۽ مسلم ۾ عطا ڪر سو جرش

مڙج نه اٿل هر اها ٿهر هر طرفان ڪري

(سڪايل)

هاڻي خالد ذهن ماڻهن کي دروازو ٿي وڌو

ڪير ۽ اٿي لوي پاڻ سان وٺي ڇانوڻي ٿي

! خ و ڪمائين .

خالد جو خيال هر نه آهت. آهت وچ چالوئي ۾
 ٻوڙجي پوءِ جنگ ڪجي پر اولداهي رات هجڻ
 ڪري هنن کي پوري خبر نه پئي چالوئي ڪي
 ويجهي بهتا ئي من له بهر ابدارن هڪل ڪئي
 ڪير آهيو؟

هاڻي چپ رهڻ جي پڙهائي شهران اسلام جي
 شان کان ٻاهر هئي خالد ۽ اهن مسلمانن زور سان
 الله اڪبر جو نعرو هنيو هي ئي اهو نعرو هو جو
 وائيءَ باغ ۾ پڌو هو.

مسائي مسلمانن جو نعرو پڙهي هراسن ويا. ان
 وقت مسائي دلچسپ ۾ اهو وهر پڪڙيل هو ته مسلمان
 ”جن“ آهن ۽ هر جڳهه ٻوڙجي سگهن ٿا ۽ سچا
 مسلمان ڪم ۾ عجب ڪري ڏيکاري ٿا.

حلب جو زبردست قلعو مائورو اي مائورو وهاري
 عجب طريقي سان فتح ڪري ڏيکاريائون.*
 يورپ ۾ سڀ هزارن کي سڀ ماڻهن سان شڪست
 ڏنائون | روم جي زبردست بادشاهه کي شڪست
 ڏيئي اطاڪه ئي قبضو ڪيائون :

* حالات ناول ”حور حلب ۾ پڙهيو.

| هي حالات ناول فتح يورپ ۾ پڙهيو. ۰-۸-۰

: هي حالات فتوحات اسلام ۾ پڙهيو. ۰-۰-۰

ايران جي بي مثل حڪومت کي ٽڪرا ڪري
چڙياڻون + سو هنن عيسائين ۽ شورو ڪيو ته ”جن
آيا، ڙي جن آيا.“ مسلمانن ۵-۵ ماڻهن جو دستو ٺاهيو
۽ اوڙهن دستا ٿي وڙهڻ لڳا.

عيسائين کي اڏاري سبب خبر ڪا نه پئجي ته
مسلمان ڪهڙا آهن هن سمجهيو ته ڪي ابي الـداڙ
مسلمان آهن سو هراس مان بيدار ۽ مان وڙهڻ لڳا
مسلمان ٺاهيس جوش مان حمل ڪرڻ لڳا هو هر ڪنهن
حمل ۾ هڪ ان کي ڪهڙائيندا ويا.

مسلمانن جي ڪوشش رهي ته جهڙو ٿي سگهي
اولو ٻڌو ٿيڻ کان اڳ عيسائين جو ڪم ٺاهڻ نه ته
سو جهڙي ٿيڻ تي عيسائين کي امان جي تعداد جي
خبر پئجي ته ٻڌو شهر ٿي ويندا. برابر ٿي ڪلاڪ
وڙهيا ٽهڪڻي عيسائين کي ته ٽوڻ ڪهڙاڻون ۽ آخر
هزارن عيسائين سان فقط نوي مسلمان ڪهڙي طرح
اچي سگهندا.

حضرت خالد ڏاڍو ٿڌي ٻڌو ٿي آئي آهي
۽ مسلمان به ٿڪي پيا آهن شهادت وڃي آهي جو
آخر ٻڌو حملو ڪري ٻڌو شهيد ٿي وڃي سو

+ هي حالت ٺاڙل ”ايراني شهزادي“ ۾ پڙهو

پوري روزو سان نعره هڻي سر جو سالگره ٻاڪل لاهي
 عيسائين ۾ ڪڏهن پوري هن کي ڏسي ائين مسلمانن ۾ الله
 ڪهر. ارچيو پنهنجن طرف کان به الله اڪبر جو ٻار شور
 نعره ٻڌڻ ۾ آيو.

(۵)

ڦاٽڪ وارا مسلمان اهايت آهستي آهستي سان هلي وڃي
 دروازه لٽي اهايت. دروازه جون ڏهاڪو واکيون
 (ڪرايون) هون هر ڪنهن ونگ اندر ۵-۵ ساهي
 ٻڌي طرفن کان پوري ٿي ٻيل هوا ۾ هڻا ٿي ٿي
 ڦڪر هوا چوپٽ سان پٺا لڳائي جهوٽا کائي وهيا هئا.
 مسلمان سٺين کي فعل ڪرڻ لاءِ ٿي سمجهو ۽
 روزو سان الله اڪبر جو نعره لڳائي وڃي هنن ٿي
 ڪڙڪيا. هو به ٿله مان چرڪي اٿا پر هنن جا حواس
 خطا هئا سو ڪلاڪ کن مقابلو ۾ ڪي مارجي ويا
 ڪي اٿي لڳا.

مسلمان وڏي دروازه کوليو. ٻاهران هياض جي
 فوج هڻي جا ڏوڪي اندر آئي.

پري کان خالد جو نعره ٻڌڻ ۾ آيو ٿي ان ڪري
 فوج هلندي هلندي اچي چالو ٿي ٿي پهتي.

۹. مسلمانن جون ٻه هاڻي ڏٺيون پوري ٿي ويون

۱. هو نعره هڻي روزو لڳا.

هائي جنگ ڏاڍو سٺو صورت واري، ڀرتو به ڦٽي
 ويئي هئي عيساين کي ڇڏي اهو معلوم آيو ته رات ۾
 فقط هڪ ڳاڙ ڳڻيا مسلمان آيا هئا ڏهن هونديون
 ڪيون لڳا ته اسان لاهي هراس ۾ پئجي مسلمانن کي
 چيڀاڙي نه ڇڏيو آهي. جنگ هلندي رهي ڏهن جي
 جمع واپڪار کان آسمان زمين کولجي رهيا.

حضرت ضراڙ اڳ فقط هڪ ڳوٺ ٻڌي وڙهندو هو
 اڄ عبا (پهراڻ) به وڏو هٿائين هو جنگ ۾ ايترو مهرو
 ٿي ويو جو ڇڏي پهراڻ سڄو رست سان ڀري ويو
 ڏهن به خيالي ۾ لاهي اچيائون ۽ پٺن اکهارو
 ڏانهن لڳو.

مالڪ اشتر اڏو ڏکڻ هو جو ڀاڙي هوندي به
 سوار ٿئي معلوم ٿيو. هو به نهايت پسي چڪريءَ سان
 لڙي رهيو هو.

هڪ مڪاني به ٿي جنگ جو دٻو ٿي ويو. مسلمان
 عيساين کي گهرن وانگر ڪٽيندا وڃي، هٿاڻ ۾ پهتا
 هنن جو خيال هو ته ڪوشش ڪري وائي ڪي وڃي
 گرفتار ڪجي مگر هٿاڻ ۾ پهچي معلوم ٿيو ته وائي
 باڪل ٿي آهي.

هائي عيساين به هٿيار ٽٽا ڪيا. حضرت عياض
 اعلان ڪيو ته هائي ڪڏهن کي به باڪل نه ماريو.
 ماهين ۽ ورهين کي گرفتار ڪريو مگر حورتن ۽ پٽن
 ٻارن ۽ پادريجن جو باڪل ٽٽو نه ٿيو.

هن حڪمرانن شرط سڀني مسلمانن جو لڙي کان
هڪ وڌيڪي ڇڏيو.

قاضي ۽ اديب ائري اڳي وڃي هئي جو چيف سو
انڪ ڪري رهيو هو، مگر هن اعلان ڪان پوء سڀ
هوش ۽ آيا ۽ عواس ڏور آهن.

هي هو الله پاتڪ جي لوتڪ بدن چا روزا، جن
جي طاهر آمد جوڙا به نظر ۽ زبردست قلم آهي فتح
لها ۽ عام ادوي عرصي ۽ مسلمان ڏايا جي زبردست
باد شاهين لي غالب لي ويا!

(نوٽ ۽ هي اڏاوت پڻ ڪري بهترين دلچسپ ناول
”روم جي والي“ ۽ ”رف“ ”شڪست حسن“ ۽ ”ان
ورل آهي جو بهترين ۽ ڏهه چوڻي رهيو آهي (۰-۱۲-۰)

مفکر اسلام

علامہ سید ابوالاعلیٰ ہودودی صاحب جا لکھیل

ۛ

ذیپلائی جا ترجمہ

کیل

بہترین اسلامی کتاب

جن جو پڑھن ۛر مسلمان ۛر د خرافہ عروت لاء اکل ضروری آھن

اسلام جو سماجی نظریہ ۛ-ۛ-ۛ

اسلامی حکومت کھڑی طرح قائم ٿی سگھن ٿی ۛ-ۛ-ۛ

جہاد فی سبیل اللہ ۛ-ۛ-ۛ

سلامتوہ جو دستور ۛ-ۛ-ۛ

حق جی گواہی ۛ-ۛ-ۛ

قرآن پاک کی سمجھ ۛر جا بجا دی اصول ۛ-ۛ-ۛ

ھک صالح جماعت جی ضرورت ۛ-ۛ-ۛ

مسلمانن جی طاقت جو اصلی چشمو ۛ-ۛ-ۛ

اسلامی جہاد ان ٿی ھک لکھنوی نظار ۛ-ۛ-ۛ

پاکستان جی اخلاقی ادارت ۛ-ۛ-ۛ

ماہ جو ہندو متیچر رسالہ عبرت حیدر آباد

بخارا جو ختمو

ڏ ٻلائي.

بخارا جو ختمو

(۱)

هيءَ اوڻويهن صدي جي شروع جي ڳالهه آهي
بخارا جو هر ڪو باشندو پريشان آهي ته روسي فوج
بلدار ڪندي قلع کي ويجهي اچي پهتي آهي، هاڻي
الائي ڇا ٿيندو.

بخارا جو امير سڀ کان وڌيڪ پريشان هو ۽ هن جي
سمجهه ۾ ئي ٿي آيو ته روسي فوج سان گڏ جيڪي
جبل ڏار ٽوپون آهن تن جو مقابلو ڇا سان ڪجي
ڇاڪاڻ ته مرشدن جي دعا ۽ عنايت شامل حال هجڻ
سبب هنکي لڪو ٽوپن جي چڙهائي جو ڪمان هو
لڪي هن به انهن جي مقابلو لاءِ ڪي ٽوپون ٺهرايون
هيون.

(۲)

اڄ صبح جو چئن ئي امير صاحب ٿله مان الهه
سندس مرشد حضرت آغا عبدالقدوس جان لقيبيدي
جي لشريڪ آروي جو اطلاع مليس.

امير صاحب خود اڏاوت ڪون سڏائڻ جو هو پر الهه
ڪرامت ۾ شڪ ڪرڻ جو سبب ئي ڪونه هو ته
مرشد مڪرم دلين جا حال ڄاڻيندڙ هو ۽ امير صاحب
جي دل ۾ خيال الڳ شرط مرشد جي دل ۾ روحاني
الهيڪي وڃي اها خبر پهچي ويئي ۽ مرشد صاحب

جن ڪرم فرمائي اڳڀرائت ٿي. شريف فرما ٿي ويا.
 امير صاحب مهلت کان اهر ڪري سندن استقبال
 ڪيو ۽ وڏي عزت ۽ ادب سان کين مهلت ۾ اچي
 وهاريائون. هي خود عافيت ياب ۾ شد ۽ پوري مرڪي
 ڇو ”امير صاحب! اسان ۾ لوهان جي دل
 جو حال معلوم ڪري لوهان جي اسڪول ڪرڻ کان
 اڳ ٿي اچي حاضر ٿاڻون!“

امير. صدق! صدق! ٻيلا! ارهڪ حضور جن دهن
 جا معاوضي آهن ۽ اڪ الڙ هن وقت کان وڌيڪ
 مصيبت جو علاج به حض و جن ٿي اهڙو ڪندا.

مرشد (کلي) اها! لوڪي پریشان آهن جو ڪو ضرور
 ڪونهي لوڪي هيء بادشاهي ۽ خدا کان پئي خواجهگان
 ڪرام عطا ڪئي آهي ۽ سندس ڏيکهاڻ اهي ٿي آهن
 (لال مان) روڻي ٻيلا جا آهن جي انهي شهر طرف
 اڪ کڻي ٺهاري جن ٿي هر وقت خواجهگان ڪرام جي
 چراڪي آهي! حضرات الشهدائي کين وڌ ڪري
 ڇڏيندا.

(سندھي مان) پر بابا! اها ٺهڻي ٿي غلط
 آهي ڇو تون ”ختم خواجهگان“ (الشهدائي پورتن جو
 ختمو) ۾ ڪڏهن دير وجهند آهين ۽ ڪڏهن خرچ
 ڪرڻ ۽ ڪندو سي ڪندو آهين ۽ ڇڏن ٺهڻا
 وڌا باقاعدي ختم خواجهگان ڪرڻ ڪري ٿي هن
 بادشاهيءَ ٿي وڃي رسالو ٺهڻ جو ڪر ٺوڏا آهن ۽ ڪنهن

منڪر ۾ دود کی اڪ کڻی اوارڻ جي جهڪر جرات
تي نه لڻي!

امير هي ٻڌي اڪدم حضرت جي اهرن تي ڪري
چوڻ لڳو ”حضرو! ائين ٻرايو آهي نه زماني جي
لڪرات سبب مولڪن خواجهگن ڪرام قدس الله -
هم العراز جي ختم ۾ ڪڏهن ڪا ديو ٿي ويندي
آهي مگر هاڻي اوهن سندن ارواح طه کان اهي غايطون
اڪشائي ڏيو ۽ ڪن عرض ڪرايو. الله پاڪ کان ٻڌي
هي مشڪل لاهن!“

(۳)

مرشد ڪڍري جو سجدو ڇهرو هي لفظ ٻڌي
وڌي نه جلال مان ٻڙجي ويو ۽ هو چوڻ لڳو ”امير!
تو اهي لفظ ڳالهائي منجهن ڏاڍل آڏو ڪي ٿو ڏاڍو آهي
منهن جا چٽل ٿڪ آلا ڪيا آهن تنهن جي لاءِ فرصت
نه هجڻ جو لفظ ڳالهائڻ بلڪل غلط آهي مولڪي خراب
خير آهي نه ڪنهن جي اثر هيٺ اچي اٿن ”ختم
خواجهگان“ کي ڏار ڪرائيندو آهين!“

امير حوران تي چوڻ لڳو ”حضرا! گستاخي معاف!
اثر وڌي ڪنهن جو؟“

امير باهر تي چوڻ لڳو ”اثر ڪنهن جو؟ مولڪان
کو ڇهن؟ ڇا تون ڄاڻين ٿي ڪو ڏاڍو اڙي آهي
جي واهيڙا ملا تهنجي اڏ شاھي ۾ ڪهي وعظ ڪري
دهيا آهن نه اس ڪنهن اولهه کي نه ڇڏيو آهن جو

تو-ل ڪا شيءِ ڪانهي، بزرگن - ڳوٺن جا ارواح اوهان
توهي زندگي ۾ صرف ڪري ٿا سگهن آهن کان مدد
نه ڪن ٿا بلڪه - ٻڌي ۽ طرح ۽ ڪ خدا کان دعا ڪن ٿا ۽ غم ۽
لنگي جا ٺهڻجي شهر ڪانهي ؟

آءٌ چوان ٿو ته آهن وهاڙن جي گستاخي ۽ سب
تي اوليا - ڳوٺا جوش ۾ آيا آهن ۽ هنن جو ڪوٽ ۽
وڪ جي واڙي تي بيل هو - و ناراض ٿي هئا ۽ ان
ڏهن نه پلا آهي وهاڙا ۽ سندن خدا ڪنهن ٿو ٿو
اوليائن جي تو-ل ڏانن ٻڌائي !

امير هي ٻڌي ٿو ڪي چوڻ لڳو ”حضرتا ! مولڪي
آهن جي خبر ڪانهي آهي ڪم ڪي ڏانهن ۽ ڪاهون
جا آهن جو هنڪي چوٽ ڇڏي ڏار ان، لوهين مهرن تي
ڪري ڪر اٿا ڪريو جنهن حضرت خراجگان ڪرام
پنهنجي مهر جو هڪ جهڻ منهن وڌن تي ڏيندا
هئا تن وري نه ڏين، منهن جو وعدو آهي ته هن
پر شاهي اهو بعد اوهان کي فوج جو - اڃا ڪري ڏيندس
نه جتي نه ڪر وهاڙي ٿو سڙي ڪيس عذاب ٿي
ماري ڇڏان ته اوليائن - ڳوٺن جي حرمت ٻڌرائي

(۴)

هي ٻڌي امير مرڪي چيو ته ”بابا ! تون بي فڪر
و، مولڪي رات حضرت خواج صاحب خواب ۾ تسلي
ڏئي آهي ته هي روسي مر ڏوڏ سندن آڱر جي اشاري
سان فنا ٿي ويندا.

تون سان ڪم ڪندڙ ”ختم خواجهگان“ جو وڏي ر
وڏو بندوبست ڪرڻ، سڀني حضرات لکيبندي کي
دعوت ڏيئي گهرايو، وڏن سڳورن کي وري پڙهائون
پوءِ کيس نه خواجهگان ڪڙار جا ارواح طهر ڪرڻ لهن جي
ڪهڙي مدد ٿا ڪن!

امير صاحب حاضر چئي وڙار کي ”ڪم ڪندڙ لکيبندي“
جو ڪم ڏٺو، ان ڏينهن اندر ساري بظارا جا لکيبندي
اچي گڏ ٿيا، جنهن سنڌ ۾ به ڪي لکيبندي حضرات
سنڌن خاص خليفن ۽ خاص پوڙن سميت ”علف
المسايف“ جي پوڙدار ڪم جا عادي آهن تن بظارا
۾ به ڪن لکيبندي ازوڙن جو اهو نهض جاري هو،
اڄ اچي به پنهنجي نو جوان گهرو ۽ مظلوم خليفن سميت
اچي حاضر ٿيا هئا.

(۵)

”ختم خواجهگان“ زبردست پيمانه شروع ٿيو ته
دو-هن به اچي قلع کي سامهون ڪمپ لڳائي، امير
جو لشڪر به ڏهاڙو پوري قلع جي سموريءَ فصل تي
وڙهي ويو ٿاڻڪ مظلوم بند ڪيو ويو، سڀني سامهون
کي لکيبندي. تعريض ٻڌا ويا ته هنن ئي توبن جا ڪولا
اڻو نه ڪن.

مشهور نه آهن هو نه حضرات لکيبندي ۽ ”ختم
خواجهگان“ جي طفول اولياءَ جا ارواح طهر، اهڙي مدد
ڪندا جو وڏي توبن جا ڪولا هائڊائي ڪولا، ٻيو

بد سمع ۽ سان هنن لڪو جهڙون دلون جو ادب ڪيو
 لڪو ديت ليل اولهائي جي سڳوري ختم ۽ جو خيال
 وڪو ۽ جو ڪجهه ڪجهه لڏما لڏم ڪولا و سائينديون
 لي وڙهيون !

پر لڏهن ۽ اولهائي جي ختم جي ڏال ۽ ايترو لاشو
 ڪيو جو جهڪو ڪرلو ڪي ٿي لڳو الهه ۽ جڏهن
 عمر خواجه کان پڙهندڙن جو لفظ ”از ارواح طيبه ايمان
 مدد مي خواجه مدد مي خواجه“ ٿي ٻڌو لڏهن اهو
 ڪولو ۽ بي اثر ٿي ويو ۽ دل ڪي ڪجهه ڪري ڪرد
 ٿي ڪههرا !

(۶)

روسي ڪولي بازي کي اڄ تيون ڏينهن هر شعر
 خواجه کان ”ڏرو غور سان هلي وڃو هو، اهو صاحب
 خود ۽ الهه مهمل ۽ هو ۽ حڪم احڪام ۽ سڀ اٿان
 ڏيندو ٿي وڃو، اگرچ ڪن پوڙهه ۽ ڪن ڪن ڪن
 ڪنهن ڪنهن مهل اهو اطلاع پئي ڏنو ۽ روسي ڪولي
 بازي سڀ قلع جي فصل (ديوار) ۽ ڪن ڪن ڪن
 سنهون جهڙون پئي وڃون آهن پر مرشدن سڳورن
 بادشاهه کي اهو ارشاد پئي ڪيو ته ”هو ڪن ڪن
 سڀ وهائي آهن، ۽ عمر خواجه کان جو لفظ ”از ارواح
 طيبه ايمان مدد مي خواجه“ هنن کي ٿر بندوب
 وانگر پيو لڳي هي ڪجهه وهائي نه ڪن ٿا ۽ بخارا
 جا ماڻهو سڀ اولهائي جا منڪر ٿي وڃن ۽ سندن

نوسل بنا سڌي خدا کان دعا گهرون، اوهن هنن جي
ڪوڙن اطلاع جو ڪرڻ لڏ ڪراو حضرت خواجه کان
ڪڙار جن جو هي ختم هلي رهيو آهي سي لوهان جي
علم کسي خدا جي ملائڪن سميت چولڪي ڏيئي
رهيا آهن!

شام جو وقت ٿيو ته ”ختم خواجه کان“ اچي ٻارو
ٿيو، مرشد پڇروي سميت دعا ”اڙ اراج طيب ايشان
مدد مي خرامهر“ (اوليائن جي پاڪ روحن کان مدد
ٿا گهرون) جو لفظ چئي چئن کسي طور هن
شوڪاري زور سان چار ٻنڌ ٿاڙيون هلي چيو ”يا اهر
مجاوڪا! اوليائن پڇرون جي مدد اچي وئي؟ روسي
مردود خبيث اهر ٿا پڇن!“

سهي زور سان آهن چيو: سچ ٻچ روسي گولا باري
بند ٿي وئي يا نه منٿ منٿ ۾ گول جو ڌڌ ڪو ٻڌڻ
۾ ٿي وئي يا نه هائي خاموشي ٿي وئي! پيشڪ هيءَ
عجب ڳالھ هئي جو ”ختم خواجه کان“ جي ختم اهو
سان ڪڍ روسي گول ٻاوي به ختم ٿي وئي!

ختم خواجه کان جي شهرتي لکسر ٿي رهي هئي
(پهري ملائي وراهجي رهي هئي) مرشد پڇرو وٽ ٻار
نظر سان چئي رهيو ته ”ٿورو خواجه کان ڪرام جي
ڪرامت! هائي الهن وهاڙن کي ٿاڙي ۽ کان جهلي
اچي روسن جي اچڻ جو لاشو ڏيکارڻو ته اچي

ڪڏهن به انهن نه چون ته اوليائن جي توسل ۽ سندن
اُرواح طهر جي مدد طلب کان سواءِ سڌو سمنون خدا
کي ٺاڪار ٿي ٿا.

مجلس مان ”صدق!“ ”صدق!“ جا آواز بلند
ٿيا، اڻڄاتو هڪ خودنياڪ ”ٺاڪار!“ ٿيو ۽ ان سان
ڳڻ زبردست ”ڏڪار!“ به بلند ۾ آوا سڀ حيران
ٿي اٿي بهي ٺاهوڻ لڳا ساهي وڙيون ڪندا اچي-
وهيا هئا ”امير صاحب!! امير صاحب! ٺهر ٿي ويو
روسن جي سڀ کان زبردست ارباب الهه هنڌ تي
وڏي ۾ وڏي ۾ وڏو گولو وسايو جتي سندن ننڍن
گولن اڳيئي سڀها سڀها شڪاف وجهي ڇڏيا هئا قلع
جي فصل زبردست ڏڪار سبب ڪري پئي آهن،
۽ روهي بندر الان قلع ۾ داخل ٿي رهي آهي!“

امير جي هٿ ۾ ”ختم خواجهگان“ جي غبرائي
هئي سا ڪٿي رسن ٿي اڃا انهن ۽ ٺهر آلود نگاه سان
مرشد ڪروڙي ٺٺي ٺٺي اٿي کڙو ٺهرا!

”ختم خواجهگان“ جي خاتمي ٿيڻ سان گڏ
بخارا جو به ختمو ٿي ويو (غبار خاطر نان)

ڏيپلائي

جا ڪتاب

اردو استاد

سواء استاد جي اردو زبان - ڪارڻ جو اها ڪتاب عدد
۹ جامع ڪتاب قيمت ۵۵ روپيا ۱۰۰-۰۰

سنڌي استاد

مهاجرن کي سنڌي زبان سکڻ جو سڀ کان
عدد ۹ جامع ڪتاب قيمت ۸۰-۰۰

سجائي موڙي

شاهوڪار مسلمان پنهنجي موڙي ۽ وقت مسلمان
جي، اتي لاء - ڪارڻ ڪڙي سگهجن ٿا. عدد ۹ روايتون
قيم ۳۰-۰۰

نورچوان جو پٽ

انصاف جي لاء همد ڪم وٺي اورو جهان پنهنجو
پٽ قتل ڪيو دلچسپ ۽ روايتون قيم ۴۰-۰۰

ملڪ جو هنڌ: مٽيچر رساله عبرت حيدرآباد

شېرواجيءَ جي ساهڙي

شېواجي جي ساڙي

شھدي بادشاهه !

هندستان ۾ هڪ آزاد شھدي بادشاهه !

جي هان ! هندستان جي ڪنارن تي اهو ڪنهن

مالي ۾ آزاد شھدي بادشاهه جي حڪومت هئي !

هڪ ڏينھن پنھنجا ڏاڏا ۽ پيءُ ساڙا

ٿي سو روھو !!

۴ پوءِ ؟

پوءِ اها ڪاڏي وائي ؟

ڪئن مٽائي ؟

(۲)

حاجن جي ٻوڙ کي ڦرڻ جو واقعو ڪو معرلي ۾

هو، ساري هندستان جي مسلمانن کي اڏو وٺي ويئي،

دائما ۾ حاڪم هڪ ٻئي سان لڙن ٿا، هڪ ڦرين ٿا،

مگر حاڪمائي ۾ لڪيل حان ۽ مذهبي زيارت ڪندڙن

کي ڪو به حاڪم ڪونه ٿو سڏائي، پر شهر جي حاڪمن

واري طرفن مان ڇا ڄاڻي، هو ئي ڇو ٿا ڏڙيل هو ۽

ڏڙيلن وارا حڪم ٿي ڪندو هو. حاجن جي جهازن

کي ڦرڻ لاءِ شهيد ۽ هندو مذهبي اديبن ۽ ڪردارن

(وحمد الله) کي پوءِ ڦير آيو ۽ هن سندس

گورنمينٽ لاءِ هڪ چارو لشڪر موڪليو پر انهي کان

اڳ هڪ نامراد ٿي حاڪم، سندس باغيل ٿي وئي.

ڏور ۾ هن جا پلر ڌاڙيل کي اهو ڏسڪ هيو جو مرن ڪوڙي
گائين کيس فراهه ڏس ڏنو.

(۳)

جنجهر ۾ هندستان جي الهنديئن ڪناري ۾
هڪ ننڍڙو ٻوٽو آهي پنڌ و هين صديءَ ۾ پريءَ جي
شروع ۾ انريڪ جي مڪن جهڙين هن لي اچي قبضو
ڪيو هو ۽ پنهنجي ٻوٽي ٻڌي سان آهسته آهسته
سندن اهڙي آزاد حڪومت ٻڌائي ويهي رهيا هر ڪو
حاکم هن ڏي اڌ ڪٽي ٺهاري ٿي سگهيو، کيس
جهان ڇوڻ اهڙيون حفاظتون موجود هيون جو اڪي
ٺوان جي ڪوئي ٿي ڪو اٿس ڪو اڪي ڪو لشڪر
چراو منجهس ڪهڙي ٿي سگهيو.

هرليءَ جي رات هئي، ڪناري جي شهر ”ڏاڍ“
۾ شهرآچي ۽ سندس ساٿي ٿلهه ۾ جشن ملهائي رهيا
هئا، موافقي حسن جا ٿاڍا ٿاڻا، ٿاڙڪ هٿن ۾ ڳال
چون اڇڪارون ٿري ٿاڙ سان سر ڏاڙن ٿي اچي
” ڏور مچي هي آڇ جڳت ۾

ساچي چرا چوري

اهي اهي گهر سڀ اڪلي

ڪوئي ڪلي ڪوئي ڪوري

هوري آلي وي ڪوٺيا

اچ ڪي پتا

جهڙا ڏلهاب گانا ڳائي رهيون هيون ۽ شهرآچي ۾

جي پياري، صديق، ملا، مهاراشتر جي حسن جي راڻي
 چار و مينا هڪ ۾ کڻي ساڻي ڪري ڪري رهي هئي،
 راجا شيراجي سندس هر هڪ ادا ٿي اشرافن جون
 خدمتون اچي رهيو هو.

”دروغ سي نه ٿو، ٻي آرو مڙي سي ٻي“
 جي مصرع سان گڏ هو. جهڙن ملاجهڙا ٿان بلند
 ڪئي انهي نهي ۾ چور لول مرهتن جي واپس مان
 ”ماري ڇڏي آ“ جا آواز بلند ڪري ڇڏيا.
 اوچتو نهي جي دوداري وٽان آواز بلند ٿيا،
 ”اڙي مارين ٿا! ٿين ٿا!“

عيس ۾ پراڻ مرهتن سمجهو نه اهي به ڪي گان
 ٻڌڻ ٻي سوچ جا آواز آهي نه، نه لڳائي چور ”ٻي
 مارين، ٻي ٿين، اهو نه اچ ٿو“ جي واپس ساڻس
 جو حق آهي آ“

پر سندن اهي ٿوڪ هڪدم بند ٿي ويا جو
 ”هوڏو ٿو ٿو ٿو ٿو، جهڙي اچي ويا“ جا آواز
 به بلند ٿي ويا.

(۴)

جهڙي اچ، ٿو ٿو ٿو آيا هئا، مرهتن جي وٽ
 ۾ پنگ ٻڌي ويا، شيراجي ۽ ابا سردار هڪدم ساڻس
 کڻي لائڪ ٿي وڌيا ساڳئي وقت سموري فوج به
 ٻاهر نڪتي، هڪ هڪ لڙائي هڪ لڳي جهڙي غروب
 سموري آيا هئا ٿو ٿو ٿو مرهتن جو ٿاڻ نه جهلي

سگھيا ۽ آھستہ آھستہ ٻنهي ھٿن لڳا، مڙھتا دلير
 ٿيندا ھن ڏي وڌيڪ لڳا، ٿاڻ جو ميل ڏيڍ پري
 اڪري ويا ھاڻي حبشي جھنگن ۽ جيان ڏي اچڻ
 ٿوري وقت ۾ ڪي ٿورا ھٿا ٻيا سڀ پڇي ويا،
 شوراجي ۽ سندس سرڌار جن جي ڪار جا ٿورا لڳائيندا
 پوئتي موٽيا پر ٿلهه کي ويجهو ٻھتا نہ
 (۵)

اڪيون ملي ملي مڙھتا وري وري ٿلهه ڏي وڌيڪ
 لڳا، ٿلهه تي چڻڻ ٿاري جو اسلامي جھنڊو ڏوڙ
 ڪري رھيو ھو، اڀرڻ جي ٻوڪ حبشون، عقلمند ۽
 ٻارن وار شوراجي کي اهو چڪو ڏاڍو جهنگي مڙ
 ڪھڙي ٽالين ياد رھيو، ھن ٿورو لشڪر ڏٺو ڏي
 موڪليو ٿي ھو، مڙھتن کي ٿلهه کان ٻاھر ڪڍڻ جي
 لاءِ اشي جي ٻڌ ھراسين مڙھتن کي سوچ وڃاڻ جو
 ڪر موٽ نہ مليو ۽ ھو حبشون ئي نڪج ٿوڻ جي ڏن
 ۾ سڀ ٿلهو ڇڏي ٻاھر اڪري ويا ۽ اڃا بہ پري
 اڪرندا ويا، حبشون جي جوار بوج ٿلهي تي ٻڌ ٿڪو
 ڏسي ٻيا مقابلي جي مقصد نظر ڪري وڌو ۽ ڪلال
 جون ٻوڪڪاريون ھٿين ۾ خوب ضرورت گواھن جي
 ساري بوج جيڪي ٿلهي ۾ سندن ٻالھون پڇي
 رھي، جي ڏيڻا ٿي حبشون اڳيان ڇوڙيون ٿي وڌون
 وڌ ٿيون
 مگر ٿلهه ... ؟

(۶)

چتر يعني مهاراجا شيراجي ” هاءِ ايلا “ ڪري
 ٿي ڪري جي ويو، جڏهن ٻڌائو ته اها به مڙي سان
 جهڙي سردار جي آغوش ۾ آهي ڪس وڃي هاءِ
 رهي آهي.

هن هڪدم ٻاهي ٿي حملا ڪرڻ جو حڪم ڪيو،
 مرهٽا به ٿيا پر ڏوي به ٿي ڇوڪري به ڪجهه به
 صرف سندن دلچسپي جو مقصد هو پر ڪناري
 جي سندن عاليشان آواز (جهڙن) ٿي وڌيڪ اڳيون
 به مٿن ٿي ڪوڙا رسائي ٿي ڪجهه حاجين جو انعام وٺي
 رهيو هو.

دائيه شهر ۾ سندس جهازن جو شيراجي مهاراج
 کي ايترو اولاد نه هو جيترو ڇندو مڪي ۾ آيا جو
 ٻار ڳولڻ ۽ ڳولڻ جي بهرحال ڪس هڪڙو مهاراجتر
 ڏي وڃي ڪو وڏو لشڪر وٺي اچڻ ٿي ڇوڪرو
 ڪيو هو.

عرش و هو اهل وطن هر لوشن ڪري هن
 ڏرو ڏيوار به صرف سي نظر ڪري هن
 چئي پياري ۽ لڏائي ٿي ٻاڪ ڪندو واپس وطن وريو.

(۷)

لشڪر ۽ تيار ٿيو پر ڏائيه ڏي وڃي نه ڪيو
 ڇاڪاڻ ته ملڪي ٿي ڇوڪرو ۽ حاجين جي جهازن لٽ
 جو ڏي وٺي لاهي ورتو هو.

ڪيترائي عرصو هي مقابلو هليو، شيراجي هن
کان چند ڇڏائڻ لاءِ نهايت منتظر هو، صرف هن لاءِ
ڪا ٿوري ذر صرف ماني نه هڪڙو لڙيل ٻاريءَ کي
جهڙي راکاس کان ڇڏايان!

هن جي مراد ٻوڙي آهي، ڪجهه دولت شاهي
لشڪر کان ذر صرف مائيس نه سهڙيءَ فتح سان ”ڏاڏا“
کي پٺاڙ ڪيائين ڦٽو به فتح ٿيو ته ڪڏاري جا جهاز ان
پر اسوس لڙيا اتي ڪا هئي، اها پڻ مٽي نه جهڙهه
جي ڦاٽ ۾ ڦاٽ هئي.

ڇڙ ۾ ٻي جي هن جهڙهه ٿي ڪو به ٻاري شروع
ڪئي، اڻڻون اڻڻ مل ٿا ڪو لاڙو سائيندڙن و هون
ٻي جهڙهه جي جهان کي انهن جي ڪا ٻوڙهه ڪا هئي،
ڪو به ٻاريءَ جي هر ڪنهن دس جي دونهن جي ڏٺو
ٺوڻ بعد سامهون، جهڙي پٺا آڏو ته ڏيکاري جهڙا ٺهڻا
هئا ۽ بس!

مهاراجا ڪا وڙ جي اڻڻ مل ۾ ٻي جي ٻل ٻالڻ
جو حڪم ڏنو پر جهڙي ٻيڙيون نه ساڙي ويا بلڪه
موت وٺي وري به ڪڏاري ٿي هڪ ڪامياب ڇاڻو
هئي هزارين ٻالهن ٻالها هڪ ڪري دولت ٿي
هليا ويا.

شیراجيءَ ڪا وڙ جي ساري اوت کي کڻي گهر و
گهرو، نه رسد کان لنگر اچي شادي صلح ڪري
ڪم ۾ ڪم هڪڙو لڙيل ٻوڙيءَ جو روشن ڪرائين

مگر ” لڳا “ ” لڳا “ ڪندي ڏسڻ جي ڏيوار جو

ڏر اڪري ويو پر ڏسڻ اصيب نه ٿيو

شوراجي سر ڳراسي اور سندس ڀٽ سڀاچي ۽

مقابلو ڪندي ڪندي ڏيوار کان ٽوڙ پٽا ۽ ڀٽ ۽

مقابلا هلندا و هئا مگر حبشين جو وار به ونگو ٿي نه

سگهيو ۽ هي ڏيوار ۽ ڀٽ پهندي آزاد حڪومت جو

لڳائين ٿا واکو وڃائيندو رهيو جهڙائين

(۸)

سترهين صديءَ جي ڀاڱڙي ۾ جمھوريه جي آخري

بادشاهه عبدالرحيم جي وفات بعد سندس ڀٽن ۽

نظمت ٿان اچي جهڙو معر، اتحاد ختم ٿي ويا ۽ ڀٽ

ڀٽ جو دشمن ٿيو، حبشي ۽ پارٿيون ٿي ڀٽ ۾ وڙهڻ

لڳا، وڙهي وڙهي ڪڪ ٿيا، پهندي ڀٽ ٽپيلو نه

ڪري سگهيا، هڪ وچي مرحن کان مدد ورتي ٿي

الڪرلان، اور ٽپيلو ؟

ٽپيلو اندر ٽن سون ورهين ٽائين جنهن جهڙي

کي شوراجي ۾ جهڙا اتحاد و مرعيا ۽ جهڙائي نه سگهيا

ٿي سو جهڙائي نه ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي

ڇو ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي

جو بنياد ۽ اڪري ويا

الفاق (ٻڌي) هن کي ٽن سو ورهه حڪومت

ڪرائي ۽ ٿي (جهڙي) ڪن ٽن ورهين اندر

ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي

اڄ به جنهن به جي جڙاري ڄا- اولها اولها جبل
'هند معالي مسلمانن کي اهو پڙهار و سائي وهما-
آهن نه؟-

وامتنصو ايهل الله جميعا ولا تفرقوا
۽ سڀ گڏجي الله جي دٻن کي مضبوط جهليو ۽
ٽولا ٽولا نه ليو

ولا لنا دهرًا ففعلوا و نه ڏهب ڏانهن ۽ پاڻ به
نه وڙهو نه نه ٿئي وڙهو ۽ اوهان جو رعب
اڪري ويندو،

(اوه انهي ٻڌي ڪندڙ توڻن جو سوچڙو هوندو ۽
اوهان جو سرا)

فاعتبروا يا اولي الابصار
(اي اکين وارو! ڪا خبر نه وارا)

ڏيپلائي جا ڪتاب

ارشاد الخلفاء

چئن ٻارن - ٻڌڻن جا عهدا قول ٺاهڻ ۽ سلسلو
سنڌي زبان ۾ چوڻدي گڏ ڪيل جي ۾ - مسلمان پاڪ
السان لاءِ وڌيڪ جو ڪم ڏيندڙ آهن ۽ ۸۰۰ -

اسلامي انقلاب

اسلامي دنيا ۾ ڪنهن انقلاب آندو ۽ هاڻي خالص
اسلامي حڪومت ڪنهن قائم ٿي سگهي ٿي ان جا
۲۰۰۰ - ۱۰۰۰ - ۱۰۰۰ - ۱۰۰۰ -

ڪفر ناس

آري سماج ۾ ڪي مشهور ڪتاب ۽ ڪتاب ۾ ڪاش
جي چوڻ ۾ آيل ۽ ڪتاب ۾ ڪاش ۽ ڪاش ۽ ڪاش
۽ ڪاش ۽ ڪاش ۽ ڪاش ۽ ڪاش ۽ ڪاش ۽ ڪاش
۽ ڪاش ۽ ڪاش ۽ ڪاش ۽ ڪاش ۽ ڪاش ۽ ڪاش

ڪتابن ۽ ڪتابن جو پتو:-

مئنيجر عبرت حيدرآباد سنڌ.

سائنس جو پت

؟

سائنس جو پٽ

(۱)

ڊاڪٽريءَ جو وڏو امتحان ٿيڻ بعد ڊ. رشيد هي
علمي پاس ٿي ۽ هو بهتريءَ وڃي ڊاڪٽر
لطيف جي ڪمال سان نالندو حاصل ڪرڻ لڳو ،
ڊاڪٽر لطيف سائنس طبع جو ماهر هو ۽ ڪو عوامي
پهچد ناليءَ سندس لپهاوتريءَ ۾ رشيد کي انساني
ڳوٺ جهڙي هڪ ڳوٺ ٺيڪل ٿيڻ ۾ ايندي هئي
۽ ڊاڪٽر لطيف به ان ٿي لپهاوت ڪوٺو ۽ معرجه
هراندو هو .

ڪن ٿيڻ ڊ. رشيد کائڻس ان ڳوٺ ڀاڱا هڪ
ڊ. ڪئي ۽ مگر هڪ ٿيڻ ڀڄي ويو ” استاد اها
ڪهڙي الزامي ڳوٺ آهي جنهن ٿي ٿو هون ههري
هندو ٿي ڳوٺ ؟ “

ڊاڪٽر لطيف کي جواب ٿيڻ ” ٻٽ ! هيءَ منهن
جي ٿيڻ ” جي مڙي آهي “ منهنجي لپهاوتن جو
ٿيڻ آهي ، هاڻ ، هاڻ آهي ” ڳوٺ ڏهن ڪل ٿي
ٿيڻ موليٰ هميشه لاءِ امر پائي ڳوٺ پئي ! “

رشيد وڏو ڪو جوان ٿي ڳوٺ ” استاد ! ٿيڻ ٿي
هر دور اسان کي الهي ڳوٺ جي مڪمل واليت ٿيڻ ! “
لطيف اندر مان ڳوٺ ” جي ها ، هيءَ عجيب آهي

۽ سندس ٿر جو ٽالو به عجوب ٿيندو، اڌ ٽنڊا ڏاڪٽر!
 مون هن به اعاليٰ ايج وجهي مختلف مصالح سان پرايو
 آهي ۽ روزانه کيس الجھڪڻ ٿيندو رهائج ٿر، هائي
 الهی جي بار بچڻ جا آڙ ڏيکاري ڇڪا آهن ۽ مون
 کي پڪ آهي ته اٺن مهينن پوري ٿيڻ بعد هن به ايل
 ايج الهی ٻار ٿيندو، اهو منهنجي سائنس جو پٽ
 ٿيندو ۽ آئون هن جو ٽالو ”عجوب“ رکندس!“

(۲)

وڌو ته الهی بعد مهينن سا رهڻ ڪونه ضروري
 سبب ڪري نه هئي، هليو وڃو ۽ وري بمبئي ڪراچي
 آيو، پنهنجي ڪافي ڏاڏي سبب وري کيس ڏاڪٽر
 لطيف جي ياد ڪري به ڪانه هئي مگر پنهنجن ورهين
 جي طريل هر مهينو اوچتو نه فقط ڏاڪٽر لطيف بلڪه
 سندس سائنس جي پٽ ”عجوب“ ۽ سندس سائنس
 ڪورس جي به ياد ڪري لاري ٿي ويئي!

ڳالھ هي هئي جو اڄ ڏاڪٽر وڌو ته هڪ اڄ
 واقف مهمان آيو پڇا مان معلوم ٿيس ته هي سندس
 استاد به حرم ڏاڪٽر وڌو جو پٽ ”ڏاڪٽر عجوب“
 آهي هن ملاقات تي ڏاڪٽر وڌو چئن حيران ٿيو
 تن خوش به ٿيو ۽ چوڻ به کيس چاهين ته ”اڄ اوهان
 جو پٽ ٿيو ڪير ڪيو“

۽ پوءِ ڏاڏي به وڌو، مان پڻ هن مضمون
 جو اشتهار هزارن جي تعداد ۾ شهر ۾ لکيو ڪراچي
 ”دوستو! اوهان جي شهر ۾ اڄ سائنس جي ڪمال

جو نونو آيل آهي يعني بمبئي جي لائبريري سائنسدان
ڊاڪٽر لطيف جر السالي پڻ مان هٿرادو ڳهرڻ وڃي
پيدا ڪرايل پٽ ”ڊاڪٽر عجب“! اهو صاحب اڄ
اوهان اڳيان دلچسپ لکچر ڏيندو جو ٻڌي اوهين
انهن ئي خوش ٿيندا جڏهن هن سائنس جي پيدا ڪيل
مڪمل انسان ڊاڪٽر عجب کي ڏسي! ”

(۳)

مقرر وقت تي همار ماڻه جا اچي گهٽ ٿيا
سهڙو جوان ڊاڪٽر عجب آيو ۽ سرڪندي ٿيڻ لڳو
ڪمالهن :-

” ڏسو! لوهين مون کي ڏسي حيران ٿي رهيا
آهيو ته سائنس جي رستي هٿرادو ڳهرڻ مان ڪيئن
هٿ ورتو ڪري انسان بدو ۽ هاڻي نه عورتن کي نه ٻار جنم
جون اڪيلون به پرڏاشت ڪرڻون نه ڀرنديون!
مگر (اهو ڏيئي) مون کي اوهان کان وڌيڪ
حورائي ڊاڪٽر شهيد صاحب جي اهرائي ٿي ٿي
آهي جو مون کان اڪي هن ڀڄڻ لکي ڳاڙهو
انهن ئي کڻي اعلان ڪيائين ته انهن والد محترم جو
سائنسي پٽ آهيان!“

ڊاڪٽر شهيد حيران ٿي سندس منهن ڏي ڏسڻ
لڳو ۽ اهرائي مان پيغام ٿي ڄاڻي ” ڀرو ڄاڻ
توهين استاد محترم جي سائنسي ڳهرڻ جي پيدائش
نه آهي؟“

ڊاڪٽر محبوب ٺهڪ ٿي چوڙ ”مي... ٺهڪ آڏو
 د سروي سالي گهرڻ جي پندائش آهي... اسوس
 جو والد محترم جي سائنسي گهرڻ پر اگرچ ۵ مهين بعد
 ڪر سالي پوڻو ٿيڻ ۾ آيو ٿي، پر هوءَ ٻي ڇهه مڙڻ
 لڳي، ۽ ٻائي صاحب گهڻي ڀڃڪڙي ڪئي... سائنس
 جا سڀ ڪمال ختم ڪيائون مگر ويڙهي گهرڻ ٺهڪ
 پوڻو ٿي وئي ”ڊاڪٽر لطيف جي ڀڃڪڙي ڪمال
 شرمندگي سان چيو ”۵ ڀوءَ توهان جو ٺالو...؟“

ڊاڪٽر محبوب کلي چيو ”جي ها، والد صاحب
 جي دل و دماغ کي جيڪو صدمو آهي اهو
 گهڻاڻي خاطر هن ٽرس ٿي پئجي ٿي. ڇهه مهين ٺهڪ
 يعني مون تي ٺالو ”محبوب“ رکي اهو صدمو جي
 لسڪين ڪئي!“

ماڻهو ڊاڪٽر رشيد جي اهرائي تي ٺهڪ ٿيڻ لڳا،
 هر ڀڃڪڙي ۾ شر ٿي ويا

(۴)

ڊاڪٽر محبوب وري مسرڪندي چيو ”ٺالو!
 ڊاڪٽر رشيد ويڙهي جو ٺوڙهه ڪونهي، اصل ۾ ڪل
 اڇڻ گهر جي ٻائي مرحوم جي خيالن تي، جنهن صاحب
 انسان پنهنجي جو ٺوڙهه ڪيو، پر ان کان اڳ نه ڪيس
 انساني ٻچ ٺهڪ ڪري ٿيڪاڻ گهر ٺهڪ، انسان ٺهڪ
 ٺهڪ ۾ نه ٺهڪا ٺهڪا ٺهڪا ٺهڪ ٺهڪ ٺهڪ ٺهڪ
 ۾ ٺهڪي ها، مگر سوين هزارين لوڪن جو ٺهڪو

ٺاهيندڙ ٻيلا سائنس اها ڇو نه ٺاهي سگهي ٿي ؟
 (ٺهڪ ٿي) خير اها ڇو نه ٺاهي ٿي ، مگر
 انسان جو دماغ اهو نه سمجهي سگهي ٿو ته
 بس چند ڪاڌن مان ان ٿي ٺهيو اندر ٿو ٺهيو ٿئي ،
 مگر اڄ تائين ٿي آهي سمجهي سگهيندڙن کي سمجهي
 جو انهن ڪاڌن مان هڪ فطري دماغ به ٺهيو ڪري
 ٿيڪاري ؟

دوستو! انسان ۽ انسان جو اڄ ٿي ٺهيو ڪرڻ ٿي
 رهيو پر لک ڪوششون ڪندي ، ٺهاري سائنس اهو
 معمولي ڪاڌن جو سبب ڄاڻي سگهي ٿي ، ٺهيو ٿئي
 ڪري سگهي ! آڏو اي احسن الخالقون ٺهيو جي
 ٺهيو ! هي جنسار ٿي ٿي جوڙين ٿي ڪي ٻيلا
 ڪهڙي طاقت !

سائنس لک ڪماليتون ڪري ، مگر انهن ڪهڙي
 ڪماليت کي نه ٺهيو ٿي سگهي !

انڌن اي خالق کان منهن ٺهيو ٺهيو ٺهيو !
 ٺهيو و ٺهيو خالق جي قدر ٿي نظر ڪري ٿي
 اختيار سندس حضور ۾ ٺهيو ٺهيو ٺهيو ٺهيو
 ٺهيو ٺهيو احسن الخالقون !

(ٺهيو ٺهيو ٺهيو ٺهيو ٺهيو ٺهيو ٺهيو ٺهيو)
 جو سڀني کان بهتر ٺهيو ٺهيو ٺهيو !

انسوس آهي انهن شخصن جي حال ٿي ، جي اهڙي
 ٺهيو ٺهيو ٺهيو ٺهيو ٺهيو ٺهيو ٺهيو ٺهيو
 ٺهيو ٺهيو ٺهيو ٺهيو ٺهيو ٺهيو ٺهيو ٺهيو

بزدل نور جوان

ڏ ڀڙاڻي

بزدل نورجهان

هن زمانه جو گهڻو ڪري رواج آهي ته بادشاهه يا
هن لفظن ۾ پڙيندا آهن اڪثر اهڙي بديو آهي جو
سڀ کان وڌيڪ چالاڪي يا دماغ قابليت وارو
هي ۽ بهادري يا چالاڪي کان سوين ڪوهه پري
پڇندو هي پر اڳئين زماني ۾ ائين نه هو، اڳي جو
شخص سڀ کان وڏو بهادر هوندو هوئي سڀني جو
اڳواڻ بنبو هو ۽ هو پسند به اهڙن ئي شخصن کي
ڪندو هو جي بهادر هوندا هئا بزدلي مردن نه جا
پر عدوتن لاءِ به عيب نه ڪبي هئي.

(۲)

شاهه جهانگير وڏي ۽ گهڻي جهنگل ۾ شڪار
ڪري رهيو هو، جهانگير هڪ نهايت بهادر شهزادو
هو ۽ هن سڀني شڪارين کان وڌيڪ مڙو کيس شينهن
جي شڪار ۾ ئي ايندو هو الڪري هو شڪار لاءِ به
اهڙائي جهنگل وڌيڪ پسند ڪندو هو جن ۾ شينهن
جهڙا جو کمان هوندو هو جهنگل ۾ منگل هو،
نهن جون قطارون ئي قطارون لڳل هيون وات جو
وقت هو، اڃا سوال پئي هئي الڪري مائهو به جاڳي
وڃيا هئا ۽ گهمي رهيا هئا اوچتو هڪ شينهن نهن
جي حد اندر گهڙي آيو ۽ غريبتاڪ گهڙوڙون ڪندو
نظر آيو بدقسمتيءَ سان سڌو شاهي نهن ڏي ئي آيو.

رائي اور جهان به لاز سان لهي رهشي شهمن جي
 * خوردياڪ اڪين ۽ گجگورڙ سان اچڻ هن جي دل لسي
 اهڙي هيجت طاري ڪئي جو اي اختيار پڇي وڃي
 وڃي لڏيو ۽ لڪي .

بادشاهه ۽ ابن اهادون شهمن کي نه ٿوريءَ دير
 دير ڪري ڇڏيو پر بادشاهه کي جڏهين معلوم ٿيو ته
 اور جهان شهمن کان به وڃي لڏيو ۽ لڪي آهي
 تڏهين سندس پٽ به ٿي وڃي ۽ پاڻ نه اور جهان سان
 ڳالهائڻ کان ٿي پاسو وڪيائين پر حڪم ڪيائين ته اهڙي
 بزدل رائي ڪو ڪر هرگز اسان کي پنهنجو مدد نه ڏيکاري !
 (۳)

اور جهان کي معلوم هو ته جهانگير جو ارادو اٿل
 آهي ڇڏايو. جهانگير کي سائس ايتري هيجت هئي
 جو هو علائق ڇوڏيو هو ته ”اسان نه پنهنجي سلطنت
 ڪم، ان اچان شراب ۽ هڪ سويچ ڪباب تي اور جهان
 وٽ وڪيئي. ڇڏيو آهي“ ۽ هڪ منٽ هن کان جدا
 گذارڻ لڃار هوس سو جهانگير اور جهان جي مدد نه ڏيڻ
 کان به بهزا هو.

هن ڳالهه اور جهان کي شرم کان گونيا زمين داخل
 ڪري ڇڏار هن. هوس ڪيو ته والهي ورن جو
 ڪو ڪيو آهي اهو ئي هڪ رائي ته چا پو ادائي
 عروس جي نه هجي ۽ هي شان کان گهٽ آهي.

۹ هوء ڀرويءَ لوجہ سان ڀندوق ڀاڙي جي شڪار
جي مشق ڪرڻ لڳي.

هر انسان جيڪڏهن دل و جان سان ڪڏهن ڳالهه
سگھڻ جو ارادو ڪندو آهي ته يقيناً هر الهی ۾ ماهر
لي ويندو آهي، نور جهان به اگرچہ سهڻگري ڄاڻيندي هئي
مگر هاڻي هوءَ هم تن الهی الهی طرف لوجہ ڪرڻ
لڳي ۽ نشان ٻاڙيءَ ۾ اهو ڪمال پيدا ڪيائون جو
هاڻي نه نه سندس نشان خالي ٿي ويو نه ڪڏهن
خواجهوار جانور کان هڪي ڏپ ٿي ٿيو.

(۴)

اڄ وري شاه جهانگور شڪار ڪري رهيو ۽
شڪار به ڪهڙو؟ اهوئي ساڳيو سندس محبوب
”شوهن جو شڪار“!

شوهن جي جهنگل ۾ شڪار ڪيو آهي ته ڪڏهن
انهن نه نه هوندو آهي جو بس هٿرادو وهارل شوهن
هوندو آهي جڏهن کي کڻي ماري، مگر هتي نه ڪڏهن
شوهن ڳوليو به هفت نه ايندو نه ڪڏهن ڪٿان ڪٿان
هڪ اهڙا شوهن لڪري پوندا آهن سو اڄ به شڪار
ڪندي ڪٿان هڪ اهڙا شوهن لڪري پيا، ڪن کي
شڪارين منهن ڏار نه ڪي شاه کي به ٿري آيا، شاه
سندس سامهون هڪ ان کي منهن ڏار نه هڪ زبردست
شوهن ٿور ۾ ٻر جي پڪا پڪ شاه جي هاڻي پٺيان

جڙ هي آرو ۽ الباديءَ جي لڙ لڙڪا ٻهڙي چڪر ڦرڻ
 ۽ هو نه هو هڻي شاه تي ڪو چڏي جو وار ڪري نه
 اوچتو ڪڪ شهباز ڪهوڙو ڏوڙائي اچي ٻهڙو ۽ بندوق
 جو اهو نه اٿس اوچتائين جو شهنشاهه وڙ ڪري وڃي
 ايترو ڪريو!

شاهه شڪرداد انداز سان سوار ٿي ڏاڙ ڇو مرڪي
 وهو هو هن اها به ٿي ڦير ڪري ٿي شهنشاهه ڏي
 ڪري وڌا ۽ وڌي اچي شه ڪي سلام ڪيائين!

”منهنجي لور جهان!“ چئي شاهه ٻڪدر سندس
 ڪم ڪٿي چيائين هن جو لاراضو اڄ دور ٿي وڃو
 لاراضو لڙ لڙي کان شروع ٿيو هو ۽ وري راضو شو
 دليءَ تي ٿيو ۽ اڳيون کان به هزار دفعه وڌيڪ ٿيو!
 هر ڪو هو لا هي انسان

لورڪر ان کالي ڪي اهو

دلڪ لائي هي چيائين

پتري پس جالي ڪي اهو!

خاني سهروئيءَ ۾ واه واه پٽي ويٺي شاهي خزان
 شڪرداد طور خوب لڳي وهو هو هڪ شاعر حاضر
 ٿي اوچتو هي شعر پيش ڪيو.

لور جهان گرجه ظاهر زن اسف

دو صف مردان زن شهر انگن اسف

يعني لور جهان اکرچ ظاهر ۾ زال آهي ٻيو مردن

جي صف ۾ شهنشاهه مار بندڙ زال آهي!

(۵)

هي واقعوا هن نور دلن کي خوب سچي ٿي ٿي
جن جا اڄ ڪلھ جي بدامنيءَ ۾ ڏاڙيلن جا وڏي
اسڪول ۾ پڙهي پڙندا آهن يا کين کي سمجهائيندڙ
سمجهائيندا آهن نه ٻڌڻ کي مضبوط بنايو بهادر بنايو نه
چوڻدا آهن نه پوءِ اسان جا ابا ڏاڏا ٿي بهادر ڪو به
هوائي اسين ڪهڙا بهادر ٿي سگهيندا-يون.

اهي عورتون وٺن نه جا عورتون بهادر ٿي سگهن
کي ٿي وڃي نه پوءِ به پليڪن پليڪن اڪي ٿي سا
وڏي ڪهڙن چارو چارو شينهن هڪ لفظ به ماري
نه ٿي ٿي!

فوق صرف ايترو آهي ته هڪڙا شخص ڪوشش
۽ جدوجهد سان وڃي مقصد کي پائيندا آهن ٻيا سمجهن
جي حال ڪم ڪري ماڻ ڪري مٿي کڻي هڪ
ٿي وڃي رهندا آهن.

فروغ به جدوجهد

گرفتارن وٽ دوست

فروغ ڏيکارو حال به

نه ٿي ٿي ڪندا!

مرشدان جي دعا

ڏيپلائي

مرشدن جي دعا

(۱)

ٿورن ورهين جي ڳالهه آهي ته ڪن ڪسٽمر وارن
پن پهر صاحبن جي موٽر کي ٻڪڙيون هن ڏوهه سبب
سائن گڏ هڪ پستول بنا لپسن هو ۽ ٻه شيشا شراب
جا، هو ڪن چواڪي آهي رلي آيا ۽ جيئن ته سندن
دو ڇو ۽ مرلہ مان وائف لہه هرا ان ڪري ٻاڪل
سرڪاري نمونہ سان پئي هليا.

اها خبر آهي جي پوليس جمعدار کي وڃي پهتي،
هو ۽ سندس خالدان قديم ايلام کان اٿون مرشدن جا
مريد ۽ معتقد هئا سو مرشدن جي نه ها هڪ ڪوڙ جو
اهڙين واقعو ڏسي ڏوڙي ويو، ڪسٽمر وارن کي
ماي ڪن آهي ڳالهه آهي ايلام ڪمائين ته پستول ۽ شراب
پهر صاحبن جي لوڪر جو لکايو، آهي ڪن ٻن ٻن
ڪرايو ان ۾ به ضمانت خود پهر صاحب کي وارن مقرر
ٿاڻي تي هو ڪوڙو مٿ ۾ حاضر ٿيندو، مطالب ته اهڙيءَ
طرح ڪم لاهيائون جو پهر صاحبن ٿان وڏي مصيبت
ٿوي وڃي ۽ پوءِ ڪن وٺي ٻيڙي جي جاءِ تي آيو
ڏاڍيون خاطريون سرجهائون ڪمائين ۽ عمدا طعام
حاضر ڪمائين.

(۲)

مرشد سڳورا مرشد جي هيءَ صدف دليءَ ڏسي

ڏاڍو خوش آيا ۽ کيس زور وڌائون ۽ اهو انسان اڃي
 مهر يادون ڪيون آهن هاڻي تون پڻ پڙهين ۽ مرادون
 پيش ڪر ۽ دستگير ڪي عرض ڪنداسون اهو خدا
 پاڪ کان زوري به نٿو ڏيندڙون مرادون ڏرواڻون ڪرائي
 ڏيندو.

مراد هي ٻڌي ڏاڍو خوش آيو ۽ پاڻ دستگير جي
 ڪائي ڪرامت جو ڪو مددگار ٿيندو ڇو ته سڀني
 کي خبر آهي ته هو اهڙو مڙس آهي جو مددگار ڪو
 کي به ڇڏي ۽ خدا پاڪ وقت پڻ پڙهي مرادون
 لاءِ اهڙيون ڇڏيون هلائيندو آهي ته هن کي بهشت
 ۾ نه وجهندا ته اهڙي دهشت جي ڏانهن ڪندس
 جو دوزخ مان عذاب اڪري ويندو ۽ بهشت مان
 راحت اڪري ويندي

۽ پاڻ هڪ مانيءَ جي پٽ جي ڇڄ جو رهايو ورهين
 جو ٻڌل اهڙو به اهڙيءَ طرح لارو هڻائون جو مڱهه
 ڏهل ڪندڙ وجهي ٿيندا آيا

۽ پاڻ هڪ سوداگر اڌ لک جو ريشمي ڪهڙو ڏيک
 هڪ ساڙي سندس ڀاءُ هن ڪٿي هئي ته صبح جو
 اها ڏيک سون سان ڀريل ڏانهن

سو مراد به ڏاڍو به مرشدن مولعي ته اڄ وڏو وڏو
 ڪير آهي اهڙيون مهلون به ڪن ايتري واري کي هڪ
 اينديون آهن اڄ جيڪي گهر ڏس سو ملندو ۽ ڏانهن

دل سان مائو ڪري ڇڏائون ” حضرت! گهرڻ جو ڪهڙو
 ضرور آهي اوهان جي دعا ۽ دستڪري جي ديسا
 سان اسان تي فضل جون اڳيئي پالوئون آهن!“
 پوءِ صاحب چيس ” دل! ضرور گهر، هٿر دعا
 جا در ڪامل آهن، جيتائين جو خوش چلوا پوءِ ڪري،
 گهرڙي مريد، جهڪي گهر ٿو اٿئي، اڄ پيشو پارهين
 اٿئي!“

مريد عرض ڪيو ” حضرت! منهنجي صوابدار ۽
 لي ڪنهن پوءِ هلي سگهون ٿي، هر روي پنهجي
 درجي تي چڙهي، ۽ آڏو غلام جمعداري مان وڌي
 صوابدار ٿيان، اس اهڙي ۾ مطلب پورا آهن!“
 پوءِ صاحب ڪجهه آواز ٿي فرمايو ته ” وڃ ڙي مڃا
 مريد! ٺههجي ٿي مطلب پورا ٿيا!“
 (۳)

مريد جمعدار صاحب ڏاڍو خوش هو، مبارڪي
 جون ملايون ووهائين، کيس ٿي ڏانهن آيو اٿي مائون
 ۽ مبارڪبادين جو شور مچي ويو، مائو کيس
 بوسه ڏي دعا سبب اڳرائي ٿي صوابدار صوابدار
 سڏجڻ لڳا

اڃا اٿي ٿي هو ته مبارڪون ملوس جي :-
 ” مرشد جي دعا سان ٺههجي ٿي ۽ اڃا ڪي پارهين مهينا
 سخت پور هٿي سان چل مائو،

۽ ارڪي هڪ ڀڪار سبب مريد ڪهي ٿو!
 مريد جي رات مان ئي اختيار ٿڪو :-

” راه مريدن جي دعا، ٿي مطلب پورا!“

بغداد جو ڌاڙيل

ڏ ڀڻاڻي

بغداد جو ڏاڙيل

(۱)

چو اٺون صديءَ هجريءَ ۾ بغداد شهر جي ڏاڙيل
”ابن سابط“ جي اهڙي مشهوري هئي جو مالهور پهاڪي
طور ڪنهن وڏي ڏاڙيل لاءِ چوڻا هئا ته ”هي ته
جهڙو ابن سابط!“

انهي ابن سابط جو قصو به عجيب آهي ۽ سڀ کان
اول ته هن ابن ڏينهن جي بڪر بعد هڪ نارائي جي
چوڙي ڪئي ۽ نارائيءَ بجاءِ هن جي ۽ جو هن تي
رحم ڪري مٿس درياد داخل ڪيو اذن حاڪمن جي
الذي قانون اهو نه ڏنو ته ”هن جا چوراڻو ۽ چور؟“
بس هنن هن ابن ڏينهن جي پڪايل سورهن ورهين
جي لوجوان تي ڪو ڦاس ڪوڙ پڌر ان التو ڪس
ڪافي ڇاڪن جي سزا ڏني .

هن سزا هڏجي جڏهن التقار ڪي ڀڙ ڪارو ۽ ڀڙ هو
هڪ ڀار دس ۽ ٽيڙو ڏاڙيل پڏجي ويو ۽ اڪر خاطر
نه بلڪه التقار خاطر ۽ لطف خاطر ۽ هڪ دفع
خاطر!

(۲)

آخر هو گرفتار ٿيو سندس هڪ هڪ وڏو ويو ۽
وڏي پور دعوو ڪرڻ لڳو ۽ ڪس ڏهه سال جيل ڏنو

ٺاڪيا آهن اهل هئا ڇڻ نه ڪڏهن جلديءَ مان اڇلايا آهن.

هالن ۾ ڪل اهو نه مال جي قيمت گهٽ ۽ ٻار ڳرو، وري هڪ نه هڪڙو ٻو هن ٺاهو ڏاڙيل کي هينرو خالي نه موٽڻ لڳي آيو، هڪ ٺاڪيو کولي ان ۾ اها ڪٽي وڪڻ ۽ ٻڌڻ لڳو پر صوف جي ٿلهي ڪپڙي سان ڳنڍ اچڻ مهال هڻي، ان هڻن واري لاءِ نه هي مشڪل ڪم هو سو هڪ هڪ واري لاءِ نه ڇڻ ٺاهه ڪن، هن ڪاٺي ڪوشش ڪئي يگهڙ ۾ شم لڳي واري، ٻو ڪاميابي خاڪي اوچتو هو چرڪي واري هڪ سڌو سڌارو، سادن ڪپڙن وارو شخص شهيدان ڪٽي اندر آيو ان ساٿاڻ چرڪي ڀري چوس ”اوهن ڪير آهن؟“

(۴)

ايندڙ جي منهن تي حيرت انگيز اهڙڪري هڻي هن همدرديءَ ڀري آواز مان چوس ”منهنجا دوست ٿوئي خدا جي رحمت! جهڪو ڪم اوهن ڪرڻ گهران ٿو سو روشنيءَ ۽ ذهني کان سواءِ لي لڙو سگهي اوهن ڪي اڪو آهن (وهائو پٽ سان اڳواڻي) اچي! هڪي ٺهڪ لڳائي ڪجهه ڊر پٽ، ٺهڻجو رهيل ڪم آڻي پالهي ٿو ٻورو ڪرمان!“

ان ساٿاڻ حيران ٿي واري سندس دماغ تي ڪم نه ڪرڻ لڳو نه ڇا ڪرمان،

هو اڪل هو الڪري اي اختيار وهاڻي کي آهڪ
 ۴ لڳائي آرام وٺائون، ايندڙ اڪل بي ڏڪريءَ سان
 هڪ وڏي ڳنڍي ٻڌي بي لڏي پڌائون. اوچتو هن
 کي ڪو خيال آيو ۽ سندس ٻوڏو ڪوٽ ۾ لاهي
 کڻي لڏي ڳنڍي ۾ وڌائون.

پوءِ ان سابط ڏي مڏهن ڪري ساڳيءَ مڏهن ڏي
 سان چيائون ”مڏهنجا دوست! تون اڪل هڪ سان
 گڏ ڪجهه بڪايل به ڏسجن ٿو؟ بهتر آهي ته هليا کان
 اڳ هڪ ٻيڙو ڪو جو بي وٺ ٻوڏو، نه آءٌ هڪ ڪري
 اچان!.....

(۵)

هو ماڻهو نه اڪڙو هليو ويو پر ان سابط حيرت
 ۾ ئي غاڻان وهيو، آخر هي ڪير آهي، هيتري
 مرحبا چر ٿو ڪري، ڇا جاءِ جو مالڪ آهي؟ مگر
 مالڪ ايتري مرحبا ڪئن ڪندو؟ ڇا هن ۾ ڪو
 ريب هوندو؟ پر هن شخص جو جهڙو لاءِ ريب
 هو ڪو ٿورو ٻڪاري! پوءِ آخر هي آهي ڇا؟

اوچتو هن کي دل ۾ ڪو خيال آيو ۽ هن ٽهڪ
 ڏنو..... بي اختيار چيائون ”ٻوڏو! آءٌ به ڪهڙو
 نه پوءِ ريب آهيان، ڳالهه ته صفا پيئي آهي، عجب
 آهي ته مون اڳ چر نه سمجهيو، بس هاڪ سان هي
 به ڪو مڏهنجو ڏڏي ٻائي آهي، هو به هتي چوري

ڪڙڻ آڏو هوندو، هتي جو ڪافي واقف هوندو،
هن کي خبر هوندي ته اڄ جاءِ خالي آهي ان ڪري
پوئڪريءَ سان شمعدان کڻي چوري ڪرڻ آيل
هوندو پر مون کي ڏسي مڙهيو وڌيڪ ڀڄڻ ۾ خوش
نستيم مڙهندو هوندو ۽ مڙهجي هو خذمت اڃا
آئي ۾ خوشي، ٻلا مولڪي ڪهڙو ٿيو ڇڏي؟

اٿي هو ته ڪهڙو ٿي اچي پيو، اٺن ساڃاڻ ڪهڙو پيو
۽ ڪيس حڪومتي آواز ۾ چيائين ”ڏس! مولڪي
هرڪو ڇڏي ٿو، آءٌ ٿو ڪان اڳ ته پوئل آهيان، ان
ڪري اچرڪي مال ۾ لهندو اڌ ٿي ٿو سگهي،
اهڙي ڇوڪري مون مناسب مڙهندو سو ملندو، ان
ٿوڪي مڙهندو هر حڪم ڇڏو پوندو ته پوءِ پنهون جو
وڃو هوندو جو وڃندو ۽ ٿين ته مون مان ڪافي فائدو
پرائيندو! ياد رک آءٌ اٺن ساڃاڻ آهيان!“

پوءِ هراڻ اڃا چپ هو مگر ٿورو مرڪيو، هي ڏسي
اٺن ساڃاڻ جي اکين مان الڻ ڪرڻ لڳا ۽ ڪڙڪو
ڪري چيائين ”جواب ڇو ٿو ڏين؟ ياد رک! ٿو سان
اهو اٺن ساڃاڻ ڳالهائي رهيو آهي جو پنهجي سالهن
لاڻ ٺاهيس خدمت آهي ۽ ڏوڪهن وٺيس ۽ ڪنهن
جي ڪانڊ نه ڪڍيندو آهي، جواب ڏي.....
جلدي.....“

هن هراڻ ڳالهه ڪچي مرڪي چيس، ”مڙهجا
پيارا دوست! جو دل کي وڃي ٿو ڪرين؟ مون کي

هيٺو منهن جي حصو جو مصلو ڪرڻ لاهي، اميد ۾
 آهيون هميشه جو وسو ۽ ڪنداسين ۽ هن وقت ڪم جو
 خيال وٺڻ ڏس، هي ۽ ٻيا ڪيترائي مون ٻڌايون آهن،
 وڏي ورڇ لاءِ، ننڍي تو لاءِ ڇاڪاڻ ته منهن جو
 حصو هڪ آهي، اول ڪم پوءِ ڳالهون، اميد ۾ آيون
 مولڪي هميشه منهن جو بهترين دوست ڏسندين!

(۶)

”هان، اهو ته آهي!“

انهن چئي ان سابط هن کي ڳڙي ڪڍائي پر اها
 تمام ڳري هئي ۽ ايتري ننڍي ڳري، جو سندس
 ساليءَ جي پٽ ڪجهه ڪڙي اڳي هئي، هالي
 موڙو پٺي لڳا لڳي، اتي ڳڙي نه تمام هڪڙي
 هئي سا ان سابط پاڻ تي هڪ هڪ سان ڪٽي مٽي
 ٿي وئي.

هالي هو هليا، ان سابط جلدي ئي هليو، سالي
 وڃاڻو ڳري ٻار ۽ هولي پٽ سبب ڪجهه آهستي
 ٿي هليو هن اول چوڻوس ٿي، ٻي پوءِ نيم ڪارڻ
 لائين پوءِ آخر ڪار هڪ لائين ۽ هڪ لائين
 ڪڍيائون ۽ وڃاڻي سالي اتر وڃي هڪ لائين سان
 معافي پئي ڪري.

هالي هو شهر کان ٻاهر ڪن ٿل ۽ ويران جالن
 وٽ پهتا، ان سابط اتي ڪيترائي گهرايون هن کي اندر
 ڪڍي ڳهي ٿي هالي ۽ وڃي هليو پر اتر وڃي ساليءَ تي

اعتبار نه رکيائون ۽ کيس جهالين. ” چڱو هائين تون
 پاڻي وڃ. تون سمجهو ته آهيون پر ڪم ڇو نه آهيون، مان
 تو مان خوش آهيان ۽ اميد ته جلد ئي تون منهنجي
 وٽان مان به واپس لهندين ته منهنجي مڙهي اڪائي
 مان به! ”

سالي مرڪن لڳو، هن جي منهن تي نروالي جهڙڪ
 نه اچي هئي پر پوئين ڀيري جي چالڊوڪي ان کي
 وڌيڪ جهڪائي رهي هئي، هن سندس ڪلهي تي
 هٿ رکي چيو، ” دوست! الله! تون مون کان
 ڏانهن خوش رهندان، پر اڄ ڪن ڪوئلاهن جي
 معافي گهرڻ بعد آءٌ توکي پنهجي اڪائي ۽ وار مان
 اڳواٽ واپس ڪريان ٿو. آءٌ اهو نه آهيان جو تو
 مون کي سمجهو آهي، آءٌ پوئين ڀيري اندو آهيان، اڄ
 توکي نه مان ٺاهيندو ڏسي ڏوٿ به مون خرد لاهي
 ڇڏيو هو ۽ اهي ٿاڪيا اهي ڪمري پر جلدي جلدي
 اڃا به مون هراڻ ته تون منهنجو مهمان، جو منهنجي
 گهر پر اميد رکي آئين سو ٺاهو واپس نه وڃين، اگرچ انٽرس
 اٿم ته منهنجي اڃا وڌيڪ خاطري ڪري نه سگهيس.
 پر تون هائين منهنجو گهر ڏار آهي ته جڏهن به منهن
 جي خدمت جي ضرورت اچي ٿي ته منهن سوا ڪونه
 حجاب جي ڀيڻ ڏاڙڪ پنهجي سائيءَ کي پساد
 ڪجهان به خدا پاڪ جي سلامتي ۽ برڪت مل هوندي
 تون سان رهي!

آئين چئي هو هڪ هڪ سان ملائي تمام لهڙيءَ
۽ سان پوکي هائڙ واپس.

(۷)

اين ساڃاڻ جي مٿي تي چڪر اچي ويو، هن جا
دل ۽ دماغ سڀ هڪ حيرالڪو جي عالم ۾ اچي ويا،
”يا الله! هڪ هي ۽ انسان آهي، جنهن هڪ چور
۽ ڏاڙيل سان هي ورڻاڻ ڪيو ۽ پوءِ آڻ ۽ انسان آهيان
جنهن داما جي انسان جي دامن تي باهه ٻاري ڏني
آهي..... ڇا هي ۽ ڪا زندگي آهي؟..... درلڏن
واڙي زندگي..... آه!..... منهنجي وڃڻا.....
مون ههڙي انسان کي ۽ ڪارڻون ۽ ڏٺون پر بس به
ٿو ڪاٺي ڪڍي..... نف آهي انهي زندگيءَ تي...
هو ٻار ٻار اوجھڪارون ڏيڻ لڳا!

هڪ ڏ... ٻه ڏ... پنج لکي سٺ، ٻار سڃا
سارا ٻارن ڪلاڪ هو انهي هنڌ کي ويٺو رهيو،
ڪنهن مهل سوچيائين تي ۽ ڪنهن مهل ڦاٽن تي،
هن کي اڪا اڄ هتي اڪا پڪ، ۽ مٿس اٿس ڪو
لڪ!

”آه! اهو ۽ انسان هو، جنهن مون پڪ کان ابتڙ
ليل جي ماني چورائي آهي، مولعي رحم ڪرڻ ٻڌوان
ٻوليس جي حوالو ڪيو، ۽ اهي ۽ انسان هئا جن مون
کي قوت ڏيڻ ٻڌوان چاڪو هئا، ۽ پوءِ چئن ٻن
چئن ٻڌيءَ جي اولهي غلام ڪو ۽ ڏڪڻ ۾ ڪا
ڪولاهي نه ڪئي.

پڙهي به انسان آهي ، جنهن مون کي تسليم ڪيو
وڃي ٿو ڀڪاري ، اهي غلام ڪوه مان هڪٻڙ جي
ڪوشش ڪئي آهي ، ڇا آءٌ اڃا به اهڙي انسان جو
هڪ ڀڪڙي هن اولداهي ، ڪي ڏوراني ڪوه مان
ٻاهر به اڪرلڏس !

هو هكدم تب ذيقى اليوم وذا-ون وذا-ون
وكون اري اى-الى سايقى والو كى مكان
و ايتو.

(A)

رات هو لڪندو، ڇهندو، ڊڄندو آيو هو پر اڃا
 هو به ٽوڪ به ٻي ٻي ٻي سان ڪندو هليو ويو، هڪ
 ڏينهو کان اڃا به ”هي ڪهڙو ڪو آهي؟“
 هن مرڪي چيو ”عجب آهي! ٿو. حضرت
 شمع جيتوڻيڪ بدداديءَ جو ڪو به ڪم ڪرڻ وٺي
 آهي!“

"آف لڏهن هي حضرت جديد بغدادي هو؟
 ڏاڙن جي امام نه آءُ هن جو اسالو ايتي مڃڻيون
 ڪندو هوس، هن جي اي شمار مرادن جو ايتي
 انهن جي پيڙهيءَ سان ڪندو هوس، پر اڄ نه
 هن جهڙي محبوب شخصيت مڏهن جي نظر ۾ اتي
 ڪا به ڪانه آهي!

الہی ساکشی رالکھی سہی ہر حضرت وینو ہو ہر
سارو عمر و معتقدن سان اربل ہو، ابن سارباط د

اندر گهڙيو آه، شوبخ ڏوڙي ”ٻه آرا دوست آهي“
 اچي کوس ٻاڪر وڌو، هـو بي اختيار اوچنگارون
 ڏيئي روانو لڳو.

مگر شوبخ گرائڙي ڏيئي چيس ”ٻت! ڪو آهـان
 نه ڪر. هل نه سڀ مولائي پاڪ جي ڏوڏار ۽ هلون
 سونهلي جي نماز جي ٻانگه اچي چڪي آهي!“

(۹)

مولائي پاڪ جي ڏوڏار ۽ ائين ساڃاڻ اوچنگار
 ڏيئي چيو ”چا! هن جي ڏوڏار ۽ مون جهڙي سنگدل
 جفاڪار، ظالم، وڏي گنهگار ۽ ٻن نه ٿورو مگر آهـان
 جهڙن سندس ٻانگه کي سڃاڻيندڙ لاءِ به ڪا
 بهـر وڪڻجي جاءِ آهي؟ چا هي ڪارڻ بهـ.
 ٻـه وال مڏهن بهـ، الهی مولائي پاڪ کي ڏيکارڻ جو
 لائق آهي؟“

شوبخ کلي چيو ”چو نه! ٻت! هن جي رحمت
 نه سڀ کان وڌيڪ گنهگارن جي ئي الماش ۽ هولدي
 آهي، گنهگار هن ڏي هڪ وڏو ڪٽي ٿو نه هرو ڏانهس
 نه وڪڻن ڪٽي ئي، هو اڪو هي ٿو نه هرو ڏوڙي
 ۽ سڀ آهي، گنهگار کي پنهنجي حضور ۽ ابدو ڏسي
 هن کي اهڙي نه خوشي ٿئي آهي جيئن ڪنهن شخص
 جو ٻار سان پراڻو ٻت ۽ وڃائجي وڃي، هن
 جو ڪو آهي واهي نه هجي، هاڻي به ٻت آهي ۽ هجي

ڪري ڳوٺي وٺي سبب هـ و پواس ڪسان پوءِ اٿس آهي
ڪري پري ؟ اڃاڪ اهو اٿس آهي
اڳيان اٿس پري ! *

اين ساهاڙ وري به هڪ زبردست اوچنگار ڏيئي
چيو ” ٻو حضور ! منهنجي رهڙين کي ڏسي آءُ نه
پنهنجي لاءِ ڪا اميد جي جهلڪ به ڪا نه آءُ
ڏسان ! *

شيخ ڪلي چيس اٿو ته مون به مڙيل پاڪ اوکي
ڏيکاري ٿو ته ” يعبادي الذين احرقوا علي الله
لا لظما من رحمت الله ! ان الله يغفر الذنوب جميعا
(اي منهنجا پوءِ گنهگار بدو ! الله پاڪ جي رحمت
کان نا اميد نه ٿو، بوشڪ الله نه سڀ گناه بخشيندڙ
آهي ! *

اين ساهاڙ وري به اوچنگار ڏيئي چيو ” بوشڪ
اها پاڪ آيس منهنجي لاءِ اميد جو پندار آهي، مگر
هي گناه ۽ رهڙين ڪسان قتلار لول دل وري
جوئيندي ڪن ؟ *

شيخ وري به مرڪي چيس ” اٿن، چئن الله
پاڪ فرمايو آهي ته ما نذر الي انار ورحمت الله ڪيف
يحي الارض بعد موها (پوءِ تون الله پاڪ جي رحمت

جيڪي انسان ڏانهن ڏس، نه ڪنهن زمين جي ورڻ
بعد هڪي جهاري ٿو! ”

ان ساهڻ شيخ سان گڏ ۾ لاڳاڪ جي حضور ۾ وڃي
پاڪ نماز پڙهي هليا ويا مگر هي رهندو ۽ پڙهيندو ۽
پاڪ کي پاڏاوندو ڪوس پر چالهندو رهندو!
(۱۰)

د اها آهي ” ڏاڏيل ان ساهڻ ” کي اڄ ” حضرت
شيخ احمد ان ساهڻ و حبيب الله علي ” جي لاهي سان
پاڪ ڪري ٿي!

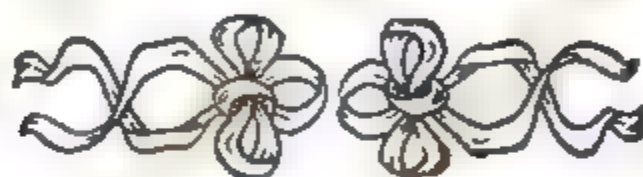
پوشڪ حڪيم الامام علام اقبال جو اهو قول لفظ
۾ لفظ صحيح آهي نه ” نگاه مرد مومن سي بدل
چالي هنن لفظن ۾! ”

الله جا پورا پورا پيدا، پڙهيندو ۽ لاهي اخلاق سان،
رهڙان جي دل کي انهن موهيندا آهن، جو هو شيطان
جي مظلوم چنن مان بي اختيار پاڻ ڇڏائي اچي ۾ لا
پاڪ جي حضور ۾ سر ڏري پيدا آهن ۽ پوءِ انهن
رحمان الرحيم جي رحمت نه ڪن آغوش ۾ وٺي اسفل
السفالن (هاڻي جي ٿري) مان ڪڍي ٿر دوس ٿران
ڏانهن رسائي ڇڏيندي آهي!

اي السان!

السان کي انهن اخلاق سان سڏارو، جي الله پاڪ
جا فرمايل ۽ سندس سچي رسول ۽ انهن جي سچن

هر وي ڪنڊ ڏن جا ڪري ڏيکاريل آهن، ڏاڍي هي
 زور سان ڪهراڻو نه آسان آهي پر ڪرايل کي الهاري
 ڏيکارڻ تي - چون اسان جو ڪم آهي!
 لهر پلا ڪي ڪرانا لو سڀ ڪو آڏا هي
 مڙالو جب هي ڪم ڪرئون ڪور ٿا اي سالي

هر هڪ قسم جي چپائيءَ جو
 ڪم سهڻو سنو پوري وقت
 تي ڪري ڏين ۾ اچيٿو.

اسلاميه پرنٽنگ پريس

نزد زفانه اسپتال، حيدرآباد سنڌ.

مرشد جي فنڊ

مرشد جي زندگي

(۱)

پنجاب ۾ هڪڙو وڏي مرلہ وارو - مرشد - ڳورو آهي جنهن جا هزارين مريد آهن ۽ سڌ ۾ به آهي پکڙيل آهن، اهي جي جواني جي زماني جي روايت ڪندا آهن ته هڪ دفع شام جو وٽس هڪو مريد سندس زال ۽ ٽي سهڻا ڌاڻا هڪڙو آيو، مرشد ڳورو جو کڻي لنديءَ ۾ مريد پالڻي ۽ ٽي فيض جي نظر ڪري ته اس جي ڇوٽا هڪا بهشت جي حور آهي يا راجا آدر جي سهڻا جهڙي اميرا (جنهن و شرامتر رشيءَ جي اوشما ۾ پڻ رهي سڌ جي اداسي ۾ ورتي ٿي وڻندڙ ”شڪملا“ پٽ ۾ ڪري ورتي هئي)

مرشد جي دل تي اختيار يا محبوب يا محبوب ڪرڻ لڳي، هڪ دعا اها اها ۽ نظر محبوب جي چوري تي هئي، دعا اهڙي نه ايندڙ، ڪٿي جو ايتنهن ۾ ڪٿي جهڙنهن مريد کي چڪ آئي ۽ مرشد کي چرڪ آيو!

مرشد کي صاحبزاديءَ ڏانهن رات جي فوض جو پوڄار و سڃاڻ هو پر بد قسمتيءَ سان سارو ڏينهن اهڙن ڪن ڪن ۾ مشغول آهي وڏو جوانيءَ جو سن والدو آيو، اڪهي جو وڃي استري تي ڪرايو ته محبوب جي صورت اکين اڳيان ٿري ايس پر هاڻي ان مهل

ٿرڻ جو اهدا ڪئي ويندڙ لاسد ڪڍان هڪ اچي،
 ۱ صبح جو نه سڀ ڪم لهي وڃي ها پر مرشد صاحب
 کي صبر اچي جو ٿو!

(۲)

جوانيءَ جو الڏ، جهان کي به نه ڏسي، مرشد
 سگوري جي ضبط جي طالب ڪافور آي وڃي، اڪ
 هتي نه سڃاڻي مرشد پاڻي مرشد جي فيض ڏسي ايندو
 ڏسندي اعتراض نه ڪندي التو پنهجي پاڳي تي
 نظر ڪندي، سواي اختيار ٿورو سڌو وڃي موهان
 خاله به بهتو جتي سڀ ستا هون، هوءَ ڪلاب جي گل
 ۽ چنبلوءَ جي ڦل جهڙي نالين به جوانيءَ جي خواه
 ۾ مست هئي، چالڊوڪي ۾ جهري جي اها بهڻي
 هئي، مرشد به اختيار وڃي هڪ وڏس.

نالين جهڙن جا ڳنڍڙ هڪي ها نه شايد ”اچي
 مرشد پاڻي“ والڪر مرشد جي فيض کان الڪا نه ڪري
 ها پر هوءَ وڃاوي هئي جوانيءَ جي لند جي الوڻ
 ۾، سا چرڪ ۽ ري جاڳي پيئي ۽ ڪرڻ لڳي
 وڏائون، مرشد مرشد پاڻي سڀ جاڳي پيا ۽ وڻي
 اهو اهو ڪيائون.

پهر صاحب ڏٺو نه ڳالهه، ڳڙ آي هئي، تنهن سگوري
 اکيون کڻي پورا پورا ۽ جهومندو جهومندو ”هو الله“
 ”حق الله“ ڪرڻ لڳو، ڳوڙ آي ڇو ڪندو به اچي ويا
 سڀ کڻي ڏسن نه هي نه مرشد سگورو!

(۳)

مرشد نه حيران هوان پر چو ڪيڏان مان هڪڙي
کلي چيو ” مرشدو! معتقدو! اسانجي مرشد سڳوري
جي اها عادت آهي جو اڪورو لڏي مان اتي عبادتون
۽ ذڪر فڪر ڪندو آهي، هيئن نه فقط مهمان خان
۾ هلي آيو آهي پر ڪڏهن ڪڏهن نه لڏي جي ئي
حالت ۾ وضو ڪري نماز پڙهي وڙي وڃي بستري
تي لٽيندو آهي مگر کيس خبر نٿي هڪا نه ٻولدي
آهي هڪا ياد ڪيري ٻولندي آهي نه ڪهڙي مهل
الو هئس!

ٻولائي حڪيم چو لدا آهن نه اها هڪ بيماري آهي
جنهن کي ” مشي في النوم “ يا ” لڏي ۾ هلي “ سڏيو
آهي، پر يارو اسين نه سمجهندا آهيون نه ڪنهن
ٻڙوڪ جي قول

” ستا سي سواهن ۽ لڏي عبادت جن جي “

والڪر اسان جو انهي جهان جو پر جهلو مرشد
عبادت ۾ لڏو مڪو جو هن جي لڏي نه، عبادت
آهي!

اوهان جا وڏا ڀاڳ، جو مرشد هتي فيض خاطر
آيو، اوهان جون سڀ مرادن ۽ دروازن، اوهان
جو نقص ڪاهو ۽ هيءَ صاحبيزادي؟ اڙي اها نه،
هتي نه رائي ٿيندي ۽ اهڙي ۽ رائي ٿين جي
سڏارو!

مرشد سڀ سڃاڻ الله - سڃاڻ الله چوڻ لڳا.

(۴)

لاڙاڻ هي ٻڌي حيران ٿيندا ۽ - و آمد عاشقان ،
حضرت منصور ٻيچارو صاحب ، جنهن کي وڏو ولي
ٿو سڏيو وڃي ۽ جو ” آءُ خدا آهيان “ چوڻدي وڃڻا
ڪاليندو وڃي ٿا سو آءُ جي ڇڙهر لهن جي - ڪوريءَ
سوانح عمريءَ يا مافوظات ۾ به لکيل آهي ته هڪ
دفعه پاڻ اتر مهل وڃي ڪنهن مرشد پاڻيءَ جي سيني
مبارڪ تي هٿن مبارڪن جو سٽڪو ڪيائون .

چوڪريءَ ۽ چرڪ ڪاٿي ڪنهن وڏاڙن، مرشدن
به - هڪڙي ٿي، ڇهه ” حضرت! “ هي چا، ” جي ”
هن کي لفظ مان اٿارڻ آهر هوس ته اٿي اهڙو ٿي،
اڄ خدا جي فضل جي برصابت ٿي وهي آهي ۽ هن
کي انهي فضل لاءِ خاص سڏ ٿيو، هيءُ ” چ اوليائن
جي سردار بهي! “

(۵)

اهي اٿو مرشدن سڳورن جا فيض ، پر پاڻ، اهڙن
فيضن ۾ ڪوڻ لاءِ به دل ڪهر جي، جگر ڪهر جي
۽ اخڻ ڪهر جي، - و ڪنهن لستيداريءَ دل ۽
هٿي جگر واريءَ نياڳي وڃي پاڻيءَ جي هٿي جام
نه آهي!

هي اهو اوست وارو
عشق صادق جي لاءِ
هيءَ ملي لاءِ پلا
ڪا جهڙي لهري ڪي جڳاه

هتي نه ايمان العارفين جي فرمان موجب اهڙا مرشد
گهرو جن جي مرشد کي راضي ڪرڻ لاءِ ڪوس ڪڏهن
دنيا ڏين، پر ڪو لاهي ڪوس وٺڻ لاءِ ڏين ۽ ڪو ڏين
جي چادر لاهي ٻوڏو ڪن نه مٿان ڪو مرشد کي
ڏي، بلڪ پنهجو سهڻو پٺ پٺي ڪٽي مرشد جي
حوالو ڪن. نه پوءِ فوض چون ته اهي ٻالوئون ڏهن
جو ڪيا ٿا!

ذبيح پلائي

جا ڪتاب

هر مسلمان لاءِ

مفيد آهن

شاهي پروانو

د پښتاني

شاهي پروانو

رات ڪافي گذري چڪي هئي چوڪيدار سمجهڻ
جون لماريون ڪري رهيو هو، ڇاڪاڻ ته هاڻي ڪنهن
مسافر جي اچڻ جو ڳمان لڳي ٿو. پر آيو، پر اوچتو
هڪ مسافر ايندو ٿو. پر آيو.

چوڪيدار هن ٿي ٿو لڳو، هو هڪ او جوان
هو، مگر پريشان حال ۽ ٽڪل، چوڪيدار کي وڃڻ
اچي چيائين ”آءُ هن سراءِ ۾ رهندس!“

چوڪيدار جواب ڏنو ”ڪٿو به ڏور، موصول!“
جوان جواب ڏنو ”موصول نه هوند ڪونهي!“
چوڪيدار چيو ته ”سراءِ ۾ رهن به ڪنهن
ٿي نٿا سون.“

جوان ويٺو، سان چيو ”آءُ اهايت پريشان حال
۽ ٽڪل آهيان، مهرباني ڪري مرا کي موصول جي
معافي ڏي.“

چوڪيدار ارمان مان چيو ”افسوس! آءُ مجبور
آهيان موصول منهنجي ٻائي جو لاهي خلاف جو
مقرر ڪيل آهي، آءُ انهي جو امين آهيان، توهان
موصول ٿي رهند وٺو، مون کي ڪنهن به حالت
۾ اهو ڇڏڻ جي اختاري ناهي!

(۲)

جوان ڪاٺي ويٺيون ڪيون مگر چوڪمدار هڪ
 نه نه ٻڌيس، هاڻي هو چڙيو ۽ اڪيون ڪاٺي چواندس
 ”خبر آهتي آءُ ڪو آهيان؟“

چوڪمدار ئي پرواهي نه ڪرڻ چيس ”ڪو به
 ڪنهن ڪٽي ڪاٺي جو وقت هجي، مگر آئون
 پنهنجي فرض منصبو کان ڪنهن رعب به اڇي
 هٽي نه سگهندس!“

جوان مزڪي چيس ”آءُ سچ ۽ سچ ڳالهه ڇو ٻڌ
 منصور آهيان!“

چوڪمدار اتي مصافحو ڪري چيس ”مرو حيا!
 خوش آمديد!! اوهان کي ڏسي ڏاڍي خوشي آئي،
 مگر موصول ڪنهن به صورت به ڇڏي نه سگهندس،
 اوهان جو والد هن مال کي ڇڏا به نه ڇڏيو هجي ۽
 ڇا به سمجهي خرچ ڪندو هجي، اهو ڄاڻي ۽ هن جو
 خدا ڄاڻي، مگر آءُ خلافت جي مال کي خدائي مال
 سمجهي ان جي حفاظت ڪندس، مولائي جهڙي
 قائم قانون آهي مليل آهن انهن کان مولائي ڪنهن
 جي به شخصيت ڏيئي سگهي!“

جوان هاڻي چڙي چيس ”هي ادب گستاخ! تون
 سڄاڻ ڪند ٻه مذهبي هي عزتي ڪري رهيو آهين؟
 تون سوچ ئي نٿو ڪرين ته عدالت خلافت تي وهڻ
 بعد لائق هن گستاخيءَ جو عرض ڇا ملندو؟“

چو ڪيڏار به ڪاٿس وڌيڪ اڪهون ڳاڙهون ڪري
چو ”ڦاسيءَ جو پروانو مون ڪاهيندو نه؟ پر واه ڦاسي!
شمع مهديءَ اي چئن ٻيا لکين پروانا ٺاهي ٿين
هڪ آءُ ۽ اءُ“

ولي عهد يهودي چوڙ مان هليو ويو، سندس
ٻائي جي لهرائيل سراه هوندي به هوندي جهنگ-
هه ٿي!

(۳)

ڏينهن ليکي هدي ويو ۽ ٿي ڪا نه ٿي ۽ اهو ساڳو
مصور خلافت جي اضماع ٿي ويو ۽ سچ ٻچ نه
اضماع ٿي وهڻ شرط هن الهه چوڪيڏار ڏي پروانو
هڪاهو.

چوڪيڏار کي پهندي پر لاءِ وري ڪو نه وارو
خاموش، جي قاصد جي اچڻ جو پڙي هن گهر وادين کان
مورڪلا ٿي ڪئي، هن کي اڪهه ٿي نه گهر مان اڪرڻ
شرط خلافتي جا ماهر موڪلي هدا ڪري سڏو وڃي
ڦاسيءَ تي ڇاڙهيندا، اڪري ٻارن ٻچن کان مورڪلا ٿي
ڪري وصيتمون نه ڪري وڃان!

هائين هو والدو ٿي ٻاهر اڪتو، خاموشي جي قاصد
ڪيس سيل مهر لعل پروانو ڏنو، ڪراڻ کان اڳ، اڪهون
جي نه خبر هيس پر ٿين هوندي به ڪٿي ڪولمانهن. هو
هيران ٿي ويو جڏهن ار رائي ٿي ڦاسيءَ جي حڪم
اندران لڪل هو

ڪو اٿس ته ”دوستو! يقين وکو ته اوهان جي ايمالداري“
 جو قدر ضرور ٿيندو، جيستو ٿيڪ ايمالدار شخص وڻندڙ
 کي نظر ۾ رها ڪندڙ آهن، مگر اهي هوندي به
 سندن ايمالداري هر شخص جي دل ۾ ضرور گهر
 ڪري ڇڏيندي آهي ۽ ڪن ضرور ڪڏهن به
 ڪڏهن چانس ملندي ۽

مگر جيڪڏهن اتفاقاً ڏاڍا ۾ ڪن چانس نه ملي
 ته به آخرت جو انعام ضرور ڪن ملندو، ان جي
 خلاف جيڪي وڻندڙ مان عيش ڪن ٿا ۽ ملڪيتون
 ٺاهين ٿا، انهن شخصن کي ڳڻڻ ڪري نه ڏاڍا ۾
 ٿي ڪو عذاب اچي وڃي ٿو، پر جي ڏاڍا ۾ ڪن
 مهلت ملي وڃي ته آخرت جو عذاب يقيناً هنن لاءِ
 تيار هوندو ۽ ڪا به چالاڪي ڪن اهي ڪان بچائي
 نه سگهندا.

بلا شاه جو ڪلام

بلا شاه جو ڪلام

(۱)

سند جي هڪ لاهوري پير جي فراليءَ جي مجلس
لڳل هئي، پير صاحب مختلف رهن جا ڪلام ڳائي
وهيا هئا، طبيروا، اڪتارا، ڏڪڙ ۽ ڏلا به، وڃي
وهيا هئا، ڳائيندي ڳائيندي حضرت بلا شاه اوليا
جهڙي ڪافي ڳائي، جهڙن جي هڪ مصرع هيءَ به هئي

مهڻي ٿي مهڻ مهڻ مهڻ مهڻ ٿي مهڻ مهڻ

وڃ ڏوخت ڏي ٿو ٿي مهڻ مهڻ

انهي مصرع جي اکر اکر ٿي پير صاحب کي چڻ
وجد اچي وهڻ هڻ هڻ هڻ هڻ هڻ هڻ هڻ هڻ هڻ
طبيروا ”وري چڻ“ اي وحدت جي درياءَ جا
مسئلا ”وري چڻ“

فقيرن نه اها ٻار ٻار پئي چڻي ۽ ارچندو ان هڪ
موجود شخص اچي لنگهيو، انهي مصرع ٿي اٿڻ ڏٺو
وڪڻ هڻ جي دل کي لاهند ٽڙو ٽڙو ٽڙو، سندس
دل چاهيو ته هڻ گمراهن کي ڪا سمجهائي ڏيان،
پر ڪنهن ڏانهن طريقي سان

هو چئن جهڙو پٽڪ ٻڌي مڪمل ۾ آيو هڪ ٻي
کان اچي ويٺو، خالي پوري ٿي اچي هڻ ٻڌي
عرض ڪيائين ته ”بلا، حضرت اوليا صاحب جي
هيءَ مصرع سائينجن کي ڏاڍي پسند آهي“

اهو صاحب جواب ڏنو ”هاڻو مراد واد! اها مصرع
 ۽ هر صديءَ جي جان آهي!“

”موجود چيو“! بلا قبال! اسان مريدن کي به انهي
 مرض مان ڪو قطرو ڏيو، اسان کي به ڪا سمجهاڻي
 عطا ڪريو.“

اهو صاحب ڪمڪار ڪري چيو ”هاڻو بابا! ٻڌو
 مريدو معتقدو! حضرت اولوا صاحب فرمائي ٿو ته
 ”در حقيقت حضرت موليٰ آءِ آهوان، نه حضرت
 موليٰ آءِ آهوان! حضرت موليٰ جو ڪو طور جبل
 تي اور ڏنو هو سو به آءِ آهوان، يعني مطلب ته هر
 چيز آءِ آهوان!“

(کلي) مريدو! در حقيقت هن ڪائنات ۾ جو ڪا
 به شيءِ ڏسجي ٿي سا خرد خدا پاڪ آهي جيئن ”مامقولهان
 “ واري اوليا فرمايو آهي ته:-

ڪم چشمان دل مومن جز دوست
 هر چه آهني ابدالڪم مظهر اوست

يعني ”اي مالڪ! تون دل جي اکين سان
 هڪڙي خدا کان سواءِ ٻئي ڪنهن کي به نه ڏس،
 جو ڪا به شيءِ ڏسڻ سان سمجهه نه اچي خدا پاڪ
 ئي آهي جو انهي روپ ۾ ئي آيل آهي!“
 جيئن عارف ڪامل حضرت شاه پٿاڻي رحمته الله عليه
 فرمائي ٿو:-

”ٺٽو ٺٽو ٺٽو جي ، نه هه ڪي جي چرين“
 ”لڪا ابتدا عهد جي لڪا انتها“
 ”وهر دور-اس نه نه پهرون آء پاڻ هتي“
 ”پهرون لوس پاڻ سستي تان سور هوا“
 مراد سڀ هن ڪي سمجهائيء سان ”سبحان الله“
 ”سبحان الله“ چوڻ لڳا .

(۲)

موحد هڪ ٻڌي عرض ڪيو ”حضر لا ! سائينجن
 جي هن معنيٰ مهجور روح وجد ۾ آئي ڇڏي-و آئي
 دل چواري تي نه آء به هڪ پياراها ڪافي پڙهي
 روح ڪي ٿاڙيان ؟ وحدت جو سبق پڙهان ، اجازت
 ملي !“

مرشد سائين ٺهڪ ٺٽي چيو ”پڙهه اها پڙهه !“
 موحد جو ڪو سٽو هو ، هن ٺاهه سٽي ؟ ملي -ر-
 سان اها مصرع پڙهي :-

”هو-ئي اي هن هون هو-ئي اي هن هويء

وچ نه رخت دي نهو-ئي هن هون !“
 نه سڀني راه راه جا ٺهرا لڳايا .

نه موحد وري سندس ئي مصرع هن اکرن ۾ چئي .

”ڪها ٻي هن هون ، ڪها ٻي هن هون ،

وچ جهنگل دي سوئر اي هن هون .

نه سڀ چرڪ پري چوڻ لڳا ”اهو چالو چوان ؟“

موحد سمجهنديء مان چيو ”اهو لڪ ٿو چوان ،

اها مصرع به اهي ڪاهي جي آهي اوهان کي اهي
”آهي، تن چئي ٻڌائي!“

پير صاحب ڪڙڪو ڪري چيو ”ڪم ڪم!
انسان پاڻ کي ”ڪيو“ ”گڏو“ ۽ ”سوئر“ ڪئن
سڏيندو؟“

موحد کي چيو ”توهان پاڻ فرمايو ته هر ڪا
شيء خدا جو روپ آهي، اوه انسان جهڙو ڪڏهن پاڻ
کي عسلي، موليٰ ۽ طور جو ٿو، سڏائي سگهي
ٿو ته ڪئن، گڏو ۽ سوئر سڏائڻ ۾ ڪهڙو عيب
آهي؟“

(۴)

پير صاحب اِي خدا ڄاڻي ڪهڙو رعب اهو جو هو
چپ ٿي ويو، موحد ماڻهن ڏي منهن ڪري چيو،
”اي گمراهيءَ ۾ ڦاٿل سالو! پنهنجو دوجو سڃاڻو،
امين ته وڃي انسان آهيون، پر خود رسول اڪرم
صام الله عليه وسلم بابت به الله پاڪ فرمائيندو ته ”قل
الما انا بشر ابعث الله رسولا في كل امة“ اوهان
جهڙو ماڻهو آهين (قل سبحان و اِي هل معبود الا بشرا
و رسولا (اي رسول اِتون ڇڙ نه منهنجو رب پاڪ آهي
آءٌ نه فقط انسان رسول آهين) قل ان صلاتي و نسبي
و محبتي و مما لي و رب العالمين (اي رسول اِتون
ڇو ته ايشڪ منهنجي دهار منهنجي ٻڌڻي ۽ منهنجي
ڏندڻي خرافه منهنجو موت سڀ اهي الله ۽ي واسطي

آهي جو جهان جو پالڻهار آهي (قل هو ولي لا اله الا هو) جو نه اهو الله ئي مهذب جو ڏي آهي ان کان سواءِ اهو ڪو به بدگي ڪوڻ جو لائق ڪونهي (قل اني لا املڪ لڪم ضرار لا وشدنا) اي رسول! تون جو نه مرانگي اوهان جي لڪاڻف يا سڪر رساڻ جو ڪو به اختيار ڪونهي (قل لا ادرل لڪم عدي خزائن الله ولا اعلم الغيب) اي رسول! تون جو نه مون وٽ لڪي الله پاڪ جا خزانا آهن اڪي آءٌ غيب ڄاڻان ٿو ٿيس ڪمڻه شي (الهى الله پاڪ جهڙي ڪا به اهي جهڙ ٺاهي) قل هو الله احد الله الصمد لم يلد ولم يولد ولم يكن له كفوا احد (اي رسول! تون جو نه اهو الله هڪڙو ئي آهي (اهو ڪو به الله ٺاهي) الله سڀني کان اڳ ٺهرايو آهي اڪي هو ڪنهن جو اولاد آهي نه هڪي ڪو اولاد آهي ۽ ڪو به شخص الهى جو ٺاهي شريڪ باڪل ٺاهي)

اوه پاڻرو! اي مسلمان سڏائيندڙو! اي قرآن پاڪ تي ويساه وڪندڙو! اوهانجي دل لڳي ڪنهن جي جڏهن اوهن اهڙي ڪستاخيءَ وارا بهت چئو يا ٻڌو يا نه طور جو اوه آءٌ ئي آهيان ؟

ياد وڪرو! الله پاڪ فرمائي ٿو ته ان الله لا يغفران بهرڪ به ويغفر سادون ڏاڪه لمن يشاء (اي هڪ الله تعاليٰ اهو ڪنهن به شخص جو ٻڌي ڪنهنڪي ان جهڙو

سمجھو وڃي ۽ اهي کان سواءِ ٻيا گناهه جهڙن ڪي
۲. وٽس گنهگي بخش ڪندو)

اهي انسان بلڪل گمراه آهن، فرعون جا پٽ آهن
جيڪي پاڻکي خدا ٻڌائيندا آهن يا نبين جا لالا
پاڻي ڏريندا آهن.

ڏسو ۽ اصرحت وٺو، ته انسان پنهنجي وڏائي ثابت
ڪرڻ لاءِ وڏو ٿيڻ لاءِ اهو آهي پر ننڍو ٿيڻ لاءِ اهو
بلڪل ڪو اهو، اهي مان ثابت آهي ته هن کي الله
تعالٰي جي درجي ۽ عزت گهٽائڻ جو به هرگز حق
ڪونهي، هڪ بندي جي واسطي اها ڪهڙي به بري
گستاخي چئي جو پنهنجي مالڪ جو شان گهٽائي وڃي
پاڻ کي مالڪ سڏائي!

اڪري ٻڌو! اوھين ھرگز اڏڻا ڪندا پوءِ به ٻڌو
جي الله پاڪ کي اراض ڪندڙ ۽ ڄڻ!

ان مجمع مان هڪڙي چيو ”پر اها ته ڪافي
حضرت بلا شاه جي هئي جو اهو وٺي هڙ!“

موجود جواب ڏنو ته ”الله سائين توڻ پاڪ ۽
فرمايو آهي ته ان اولياءِ ه الا المتقون يعني اوشڪ الله
جا پورا فقط اهي آهن جي کائڻس ڏجن ٿا ۽ لوڪ
آهن، اڪري جو ڪڏهن حضرت بلا شاه برار وٺي

هو نه هن اها بهودي مصرع هرگز نه چئي هوندي
 نه ڪو آءِ اچي آهيان آءِ خدا آهيان، پر جهنگل هن
 چئي هوندا آهن نه. پر اهڙو گستاخي ڪندڙ شخص
 ولي الله ئي اهو سگهي، مگر اسان جو الله پر اهو
 پاڻ جو نه ضرور ڪونهي نه. اها مصرع ڪنهن جي
 چهل آهي اسان کي قرآن پاڪ ۾ صاف هدايت آهي
 نه اليهوا ما ازل الذڪر من و بڪم ولا اتجمعوا من
 دونه اولياء (اوھين شط الله قرآن پاڪ جي لاءِ ڪناري
 ڪرايو جهڙو اوهان جي رب اوهان ڏي. وڪلهو
 آهي؟ ان جي خلاف ڪنهن نه اولياء جي لاءِ ڪناري
 نه ڪرار) ان ڪري ٻڌائون! شط الله، اتي واه.
 ئي هلو جا قرآن پاڪ ڏسي ٿو، اهو ئي صدهج
 وسر آهي!

فقارن جا قيدي

ڏ ڀلائي

نقارن جا قيدي

(۱)

” هاء منهنجا ٻچڙا، هاء منهنجا لال، اڙي ظاهر!
خدا جي واسطي هنن ٻيگناه معصومن کي ڇڏيو، اڙي
هنن ئي قماش ڪرايو!“

هي آواز بالائون جي هڪ ٻنگلي مان اچي رهيا
هئا، اندر وڃڻ لڳي معلوم ٿيو ته، مرحوم مير فتح
محمد جي اوچوان ٻيگم برقع، اندر ئي ڏاڍو روئي
دانهون ڪري رهي آهي، صوبو جي حاڪم عباس
نالي خان جا موڪلڻ سڃاڻي، مجيده ٻيگم جي گهر
جو سامان ضبط ڪرڻ بعد سندس پنجن ۽ ٽن سالن
جي ٻن پٽن شهباز ۽ حميد علي کي به گرفتار ڪري
رهيا هئا، ڪم لڙيب ٻيگم پنهنجي ٻچڙن ڇڏائي
لاه دانهون ڪري رهي هئي پر سنگدل آفيسر ڪڙڪي
ڏاڍو آواز ۾ سڃاڻي کي ”جلدي جلدي“ جا حڪم
ڏيئي ويو هو، معصوم لاهون اکيون کڻي هنن ٽي
ڏسي رهيا هئا!

هنن ٻنهي کي گرفتار ڪري گهر کان ٻاهر ڪڍيو
۽ ٻو مامتا جي ماري ماءُ به وڙايون ڪندي ٽپندي
کان ٻاهر اڪئي به اڃا ناهن ستم ڏٺائون، ۽ وڏا لاهو
آندا ويا آهن جن ۾ هئا جي اچڻ لاه سوراخ به ڪم

هوا معصومن کي زور ڏيئي ان ۾ بند ڪري ڇڏيو
 بعد ڪيو ويو. هي نقارا ان سوان جي مٿن تي وڌيا
 ويا ۽ ٻيا به سوان هنن تي ڏاڪو هڻي ”اهو عباس
 قلبي خان ڏند، باد“ جا لورا لڳائي هن جي
 پنڪل ڏي وڃڻ لڳا.

ستڪاريءَ جي هن انتهائي نظاري عام ماڻهن کي
 به وڻائي وڌو هو پوره ماڻو نه ٿو ڇري ٿي ٻيئي
 هو وڏيون ڪندي مٿو پٽيندي هن جي پٺيان وڃڻ
 لڳي، هندو صبر ۽ فراز، موڪلائڻ لڳو.

(۲)

عن الله وقت هڪ شهيد وڙهن لورائي چوري
 وارو اڙوڪ، ايندو ڏسڻ ۾ آيس هن وڏي ٻوڪر کي
 چيو، ڏي، صبر ڪر، جيئي مسلمان جو شهيد
 مصيبت وقت صبر ڪرڻ جو آهي ۽ الله پاڪ صبر
 وارن سان همراه آهي.

ٻيڪر هن کي ڏسي اي اختيار چيو ”اي سڳورا
 سمد! تون هي ظالم ڪو، او ڏهن ڇا؟“
 شاه جو ٿالو سمد علي شاه هو، هو هڪ وڏي الله
 اڙوڪ هو هن اطمينان سان مٿي تي هٿ رکي چيو
 ”ڏي، آءٌ سڀ ڏهن ٻوڪر توکي صبر جي ٿي
 ملهين ڪريان ٿو!“

”ڪٿن صبر ڪريان ٻاٻا! منهنجي معصومن کي
 ظالم هن طرح قيد ڪري ٿو، ٻاٻا! توهان نه اڳ

ڪٿي ڪٿي هئي ته ته ٻڌڻو ڪندو علي خدا جي
فضل سان بادشاهه ٺهندو؟

”جي ها! آڻ اڄ به سندس عطا ڪيل علم جي
وسيلي انهن تي چوان ٿو!“

ٻيڪر مٿو پٽي چيو ”ڇا، بادشاهه ٺيڻ وارا هٿن

نقارون به ٻيڪس ٺهڻي ٿي ويندا آهن؟“

ٺهڻو جواب ڏنو ”جي ها!“

سرخرو هو ٿا هي انسان ٺوڪرين ڪساني ڪئي بعد

ولڪر لائي هي حنا پٿر سي پٺس جالي ڪئي بعد!

الله الله تعاليٰ اهي نقارون جا ٺهڻي هن ملڪ جا

حڪمران ٺهندا الله پاڪ فرمائي ته ته لاکه اڻ ٻار ٻڌا ويا

م الناس اهي ٺهندا اسين ماڻهن وچ ۾ به ٺهندا

ڪهڙا ٻڌا!

(۳)

ٻيڪر هي ٻڌي وري به اوچنگار ٿي، اڙوڪ

شفت جو هڪ مٿي تي رکي چوس ”ڏي“ صبر ڪر

۽ واپس ڪهر وڃ، هر لکي معلوم آهي ته عباس قلي خان

اوکي حاصل ڪرڻ لاءِ لسورو ظلم ڪري رهيو آهي،

هن جا مرحوم امير ڏي ڪئي به پٽيا ڪو نه هئا پر

ڏي! ٿاڍي جي لت کڻي به مٿا آهن، هن جو چوڻ

ٿي ٻيو سمجهيو، ٺهندڙي مال واسباب ضبط ڪرڻ

بعد هن ارڙهن هزارن ۾ ٺهندڙي بلند اقبال صاحبزادن

کي قيد ڪيو آهي، ڪهر وڃي ڪنهن عزت کان پٺس

جي مدد گهري هين کي آزاد ڪراڻ !
 ٻيڪر جواب ڏنو

”تازو؟ ڪهڙو عزتو؟ هن مصيبت ۾ هنن اهڪستن
 جو عزتو ڪيئن ڪرڻ ڏاڍا ٿيندو؟“

شاھ چيو ”چو نه ڪندا ڏي، نه لڳا پر وقت چا
 وارو مطلب جا ايلي گهڻا آهن ۽ ڪي شريف ۽ مهان
 کي منهن ڏيندڙ به موجود آهن، تون هنن جي سوت
 حيدر صاحب، جو ميسور جي راجا جو ملازم آهي ان
 کي خط لکي مدد طلب ڪر، مرد ڪڏهن به موقع
 هٿان نه وڃائيندا آهن ۽ اهو آهي ته هو مرد به هي موقع
 هٿان نه وڃائيندو! هاڻي صبر ڪري پنهنجا ٻچا الله
 پاڪ کي بهاري گهر ڏي وڃ، هو سندس لکيل
 آهي هن جو وار به ڏيکڻ نه ٿيندو!“

(۴)

ٻيڪر ”آهين“ چئي گهر موٽي-ٻار کي نوان
 هن جي دل کي لکڻ ڏيئي ڇڏي هو ”وڃاڻ
 واري، وڏا ڪم ڪرايڻ“ چئي دل ڏاڍي ڪري
 وائي ۽ حيدر صاحب کي خط لکيائون حيدر صاحب خط
 مان شرط به قرار آئي ويو ۽ پنهنجي هڪ اعتماد جوڳي
 آفيسر هڪ ارڙهن هزار روپيا-مؤڪلي چئي لکيائون
 ”نه ارهين بهرپاي ڪري هتي اچي رهو“ ۽ پنهنجي
 آفيسر کي لکڻ لکيائون ته ”هن کي به عزت و آرام
 هتي وٺي اچ!“

چونڊا آهن ٿي ” ٲهٲون ٲوڊن کي هٽ ايندڙون
 آهن “ ۽ ” ٲاٲو هٽ اچي ٲو ٲاٲو هٽ ۽ اچي “ مطلب
 انسان ڪونهجي. سڪمائي وقت ۾ ان جا غلام ٿي گذريندا
 آهن ٲو ٲنڊر سان ڪٽي هن جر زوال ايندڙ آهي ٿي. ٿي
 ٲس هڪدم ان جي عروج کان ٺاهيندڙ ٿي ان کان اٽل
 مڏهن ٿورائي ڇڏيندا آهن جو ڇٽ ۾ ڪوس سڃاڻيندا ٿي
 ڪونه هوا.

ٲر وڏي ٲنڊر ۽ دل وارا انسان ڄاڻيندا آهن ٿي. ٿي
 ” آسرو ڪهڙي ڪاڏل مان ۽ ۽ لاهجي “ خدا ٲاڪ
 وڏي ۽ طيف وارو آهي هو چئن سڪل ۽ ٲر ٲاڪ ٿيل
 زمين کي اوچو سالوڻ جي مڏهن سان سر سبز ڪندڙ
 آهي ۽ سڪرائي ٲريل انسان کي اڪا اڪا ٿين زلندي
 بخشي ڇڏيندو آهي ٿين مصيبت جي ماريل انسان ٿي
 ۽ ڇڏين فضل جون ٲاٲون ٿون ڪندو آهي ٿي مڏهن ڪوس
 ٿاڻي جي اٽل ٿان ۽ موٽائي هڪدم جي اٽل
 ٿي ڄاڻو افراز ڪري ڇڏيندو آهي.

اره اهي مهل هن کي صرف اهي ئي شخص ٲاڪ
 هر ٺڌا آهن جن سندن همدردي مصيبت ٲر ڪئي هئي.
 ازان سراء هي ۽ ٲاٲون طرٲ آهي ٿي. ٿي هڪدم
 ڪر شخص ڪونهن سان مصيبت جي وقت همدردي
 ڪندو آهي ۽ الله ٲاڪ وري اهي خود ٿان ۽ ڪا
 مصيبت ناري ڇڏيندو آهي يا هن لاء ۽ مصيبت جي
 وقت همدرد ٲندا هڪري ٺڏيندو آهي.

ٻي ٿوري جگر وارا شخص ٻيڻ لاءِ اهي مهلون
 ڄڻائي ڇڏيندا آهن ته ڇڏي ڇڏي ڪا زمانه جي گذرڻ
 ۽ اچي ويندي آهي ته ڪو همدرد نه هوندو ان .
 حميد صاحب د کابل چاهي ۽ پتھر و پوکس سون
 سان به نظر همدرد ڪئي جو هنن لاءِ چڻا ۽ مڙش
 جو زمانه واپس اچي ويو. هنن جي راحت جو سامان
 ميسر ڪري هنن کي پڙهائين. وڏو ڇوڪر شهباز ۽
 دل لائي پڙهڻ لڳو پر حميد عليءَ جو ميلان پڙهڻ
 طرف ۽ ٿي هڪي فوجي ڪمن جي تعليم وٺڻ تي
 ڇڏيائون جو ٿوري مهينن ۾ هڪ اهاڙو شهرسوار بڻجي
 آيو. ۽ اهو ساڳيو حميد و علي ايٺ وڃي هڪ وڏي
 هڪ جو نوٽ لھو! *

(* تفصيل پڙهو اسانجي لاول ”حميد و علي“ ۾)

ڏيپ ڀلائي

جا

عمدا اسلامي تاريخي ڪتاب

۱-۰-۰	ليل ڪندو	۰-۸-۰	دختر اسلام
	تاريخ بهادران	۰-۴-۰	نور جهان جو پٽ
۲-۰-۰	اسلام	۰-۳-۰	سجاني موڙي
۰-۱۰-۰	بلبل اڙوان		قسطظم جي
۰-۱۲-۰	دور جي وائي	۱-۰-۰	شهزادي
۱-۰-۰	حور بغداد		آفريقه جي
۳-۸-۰	خطبات اسلام	۰-۱۲-۰	شهزادي
۲-۰-۰	د پيماني	۰-۱۲-۰	ڪارا ڪافر
۰-۶-۰	جهاد في سبيل الله	۰-۹-۰	چون جو چنڊ
۱-۰-۰	اسلامي عبادتون		خاري مصطفيٰ
	پاڪستان جي	۴-۰-۰	ڪمال
۰-۳-۰	اخلاقي اڏاوت	۲-۰-۰	اسلامي ويه قصا
	سلامتي جو رستو	۲-۰-۰	سلطان ٽپو شهيد
۰-۶-۰		۰-۴-۰	خاري امان الله خان

ملڪ جو هنڌ:-

مئنيجر رساله عبرت اسلامي دارالاشاعت

حيدرآباد سنڌ.

اُبتو قیرو

آبڙو ڏيڙو

سنه ۱۲۴۸ع ۾ فرانس جو بادشاهه اوليس پنجاه هزار لشڪر ۽ اڙڙهن سو جهازن سان اسلامي ملڪن يا عيسائين جي پاڪ ملڪن تي قبضو ڪرڻ لاءِ روانو ٿيو، هنن جنگين تي عيسائي ”صلوبي جنگيون“ سڏائيندا آهن، (هنن جا ذڪر اسان پنهنجي ڪتابن ”ترڪ و جرمن“ ۽ ”سازين يورپ“ ”صلاح الدين“ ”فتح فلسطين“ ۽ ”مصطفى ڪمال“ ۾ مفصل طرح ڪيا آهن)

لوليس وڏي اچي مصر جي سامونڊي شهر ”دمياط“ تي حملو ڪيو. سامان مڪهه، واسع مقابلو بعد ٿيڻ تي ۽ ڪار آمد سامان کي اساهه ڏيئي شهر خالي ڪري قاهره هليا ويا ۽ عيسائين قبضو ڪيو. اهو زمانو اڄ ڪالھ وائڪر لاءِ وائيليس جو زمانو آهي، هو جهڙو هزارن ڪو هن جي خبر منٿ ۾ ملي، دمياط تي اوجھن قبضي جي خبر حڪومت مصر کي انهن مسلمانن کان آئي، انهي وچ ۾ عيسائين دمياط کان وڌي قاهره ڏي ڪڍي ڪيو، ۽ درياء ليل لائين اتي ڪٽڪي پهچي ويا. ان هاڻي حڪومت مصر جون فوجون اتي ڏيڙو ڏيڙو هٿيارن ۽ آتشي ٿورن اڇلن وارين منجهن سميٽ اچي پهتيون.

۱- ۾ وٺي بادشاهه لوئس پنهنجي لشڪر سميت
 درياهه جي وٽي جي حفاظت ڪري ويٺو هو هن
 ڪاٺ وغيره مان ننڍا برج ٺهرايا هئا جن ۾ وڏا وڏا
 بهادور سردار ڪجهه ڪجهه لشڪر سان هئا، خود بادشاهه
 به هڪ اوج ۾ هو.

(۲)

آلشي ٿورو ڪي معمولي ۱۰ هئا بلڪه هو گویا ڪي
 وڏن پنهن جهڙا ۾ گرلا هئا هينجي اچڻ وقت ڪڪرن
 جي ڪچڪور جهڙو آواز ٿي ٿورو ۴ سوري ۵ چالوئي ۶ ۾
 اهڙي روشني ٿي ٿي جو چڱا ۷ ڏينهن ٿورو هجي !
 هيٺان هن مصيبت کي دفع ڪرڻ جو فقط هڪ
 ذريعو ٿي سمجهيو، اهو ئي ۱۰ ” حضرت موسيٰ عليه
 السلام کي مدد لاءِ ڀڪارو جي ۱۱ “ ۽ بادشاهه سميت سڀ
 انهي ٿي متفق ٿيا.

هوڏانهن کولو ڇڏو ٿي ۲ هوڏانهن ” ولي صفت
 درويش بادشاهه لوئس ۳. سردارن سميت سهدي ۾
 ڪري وڌي چئي ويٺو ” وسج يا مسيح ۱۲ “ جا
 مٿي مون بلا سا مسيح ارن ٿاڙ ڇڏي ” پر مسلمان اڪو
 ڪنهن لڳي ۱۳ کي ٿي ڀڪارو ڪنهن وٺي ۱۴ کي،
 هن فقط ” الله اڪبر “ کي ٿي ڀڪارو ۱۵ ۽ سندس ڪم
 ” اعدوا لله ما استطعتم “ (ڪافرن جي مقابلي لاءِ جهيڙو
 ٿي سگهي اوارو ڪهڙو سامان ٿار ڪريو) اتي عمل
 ڪري ڪاسميٽ مان ٻڌل ۱۶- اه ڏال گولا ٻي اندازي

وساڻا. مسيح جي اوڄاوين کي ڏسڪ هئي. مسيح ضرور هڪل ۾ ڄامو ٿيندو ۽ اولائيءَ لاءِ سوار ٿي. مدي مٿي ڪندو ۽ ايسوس! مسيح ٿي ڪنهن مٿي جو اثر نه ٿيو. هن مرادن ٿي ڪار ڪار ڪئي ۽ سمورا اوج جاني خاڪي ٿي ويا. چاليهه هزار عيسائي مارجي ويا. بادشاهه سلامت پاڻ خود سندس ڀاءُ ۽ ٻين وڏن سردارن سميت ڦٽي ويا. آخر گهڻو وقت ٿيندو رهي ٿو. هزار ڪنهن ٿيئي جند ڇڏايائين ۽ شهر اهڙو ماريس جو سڄا سارا چار سال وري وطن نه ويو ۽ هڪ جي شهر ۾ ويندو رهيو!

(۳)

مگر ۵۰۰ ورهيه اڳ ۽ ؟

ساڳئي فرانس، جي بادشاهه لوڊولف مصر ٿي حملو ڪيو هن سنان گڏ ٻين ۽ ولهن کي ٻڪارڻ ڏارا ٻيو ۽ خلافتا ڪرڻ هئا مگر الهي زمانه جي ضرورتن موافق اهڙائي زبردست هٿيار هئا جهڙا پنج سؤ ورهيه اڳ. مثالين حمل ڪندڙ مسلمانن وٽ هئا گویا قرآن شريف جي حڪم ”اعدوا لهم ما استطعتم“ ٿي هنن ٿي عمل ٿي ڪيو ۽ وري مسلمانن ؟

مسلمانن الهي ٿي ڳالهه ٿي عمل ڪيو جا پنج سؤ ورهيه اڳ بادشاهه لوڊولف ۽ سندس همراهن ڪئي ٿي، يعني ٿيئي جو سامان گهٽ ٻاڦي ٻين ولهن کي ٻڪارڻ جي ڏب!

(۴)

سلطان مراد بک جامع از هري جي علماء ڪرام و
 مشائخ عظام کان صلاح پڇي ته هاڻي ڇا ڪجي، عالمن
 ۽ مشائخن فرمايو ته ”هروڻ ! ڪهڙي پراڻه آهي ڪاڏين
 جي ڄمان جي، اوڻهن اڄ آي جامع از هري ”صحيح
 بخاري شريف جو ختمو“ شروع ڪرايو ۽ رسول الله
 صاعمر کي ڀڳاڙيس، پاڻ خدا جا محبوب آهن، اسان
 جي هر ڳالهه، هر سهڪند جي خبر ڪهن پوي آهي،
 پاڻ هڪدم ملائڪه وٺي ايندا ۽ سندن حديث صحيح
 بخاري شريف جي ختمي جي لڄ رکندا!“

ڇڻ ته ختمو شروع ٿيو ۽ ٻين عالمن ۽ طالبن
 مٿي آواز سان حديثون پڙهيون ته مشائخن سريلي
 آواز سان هي شعر ٿي لڳايا.

اغشني يا مهديا وس يا نبي خير البشر

غرر ڪر غمگين جو اي اور لاهع نامور

پوءِ ٿيو هو؟

(۵)

ابو قهر هو ساڳيو لکيو، جو پنج سو ورهه اڳ
 لکيو هو، قانون دستور اي طرفدار آهن جهڪو جو
 پرڪمندو سو جو لڳندو چاهي ڪٿي ڀڳو مسلمان هجي،
 جهڪو ڪٿي پرڪمندو سو ڪٿي لڳندو، ڪٿي هو
 ڪٿو ڪاڏي هجي، يعني اڃا بخاري شريف

جي ختمي ۽ ستاويهن ٻارو مس ٻورو ٿيو هو ڪو.

ٻهولن مصر تي قبضو ڪري ورتو!

جڏهن مسلمانن هڪ خدا ڪي ٻڪاري سندس

حڪم موجب دشمنن جي مٿان لاه هٿيارن وغيره

جي مڪمل ٽپاري ڪئي اڏهن اهي فتحياب آيا ۽

اڄ هو هٿيارن بدران اڻڻي ۽ الفت جي ٻڪاريون ۽

مقبول وهيا ۽ رسول اڪرم صلعم جي حديثن جا عالم

سندس حديثن جو اهو لفظ ”اذا تعصب فاستعن بالله“

(جڏهن مدد گهريان اڏهن هتي خدا پاڪ کان گهر)

ڪي واري خدا کي جڏهن سندس بندي ڪي سڏڻ

لڳا ۽ الهني پاڪ رسول جي هن ارشاد ۾ ”خدا ئي

توڪل وڪي، پر پنهجو ان مضبوط ٻڌي ٿي عمل ڪري

مقابلو مضبوط ڪرڻ بدران رسول الله صلعم جي آدل

ملائين جي مدد ٿي ٻورو ڪري ۽ بنا اڏهن ڪافر

فتح جو نعره هڻي اچي ڪن ڪن کان ٻڪاري ان

وايه ڪرائڻ لڳا!

(اي اکين وارو! صبر وٺو!)

(”غبار خاطر“ لاءِ)

اوليائن جي مار

ڏ ڀلائي

اولياڻن جي مار

(۱)

هيءَ الله زماڻي جي ڳالهه آهي جڏهن ڪن مڏاڻ
نه ۽ بلڪ هزارين ورهين کان پوءِ مڪو، شريف جي ڀر ۾
جيڪي ڪنهن تي اهر پڙاهيو ته
لا اله الا الله

(هڪ الله کان سواءِ ٻيو ڪو به نه ۽ ڪو به ڪا به شين جو
لائي ۽ مشڪل ٺاهيندي ۽ ڪار ساز ڪرڻ آهي)
وما کان لهرين دنيا ۾ اولياءِ مصر و اهرين دنيا ۾
(سورج شروع ٿي) ۽ انهن لاءِ الله ڪن سواءِ ٻيا ڪي
نه اهڙا اولياءِ نه آهن جيڪي الله کان سواءِ مدد ڏين
قل من رب السموات والارض قل الله ۽ قل انا اذد امر
من دنيا اولياءِ لاهلڪون لافسهم وضرا (رعد)
اي رسول تون چيو ته ٻيا آسمان ۽ زمين جو دئي
ڪم آهي؟ چيو ته فقط الله ۽ جو ٻيا پوءِ به اوهان هن
کي ڇڏي اهڙن اوليائن کي وڃي ٻي جهلو بنايو آهي
جي پنهجي جان جي فائدي يا نقصان لاءِ به اختيار
وارا نه آهن؟

مثل الدين اذدوا من دون الله اولياءِ ڪم مثل المعجبين
(معجبين)

جيڪي شخص الله کي ڇڏي ٻين کي اولياءِ (پر جهلا)

ٿا بهائين ٿن جو حال اهڙو آهي جهڙو ڪورائڙي جي
 ڪور ٺاهڻ جو، جو سڀ کان ڪمزور ڪور آهي ڪورائڙي
 جو! و مالڪن من دون الله من اولهائ ام لا نصرون
 (هو)

۾ ارهائ لاءِ الله کان سواءِ ٻيو ڪو — اولهائ
 (ڪار ساز) ناهي، ٻيو ارهائ کي هن کان هرگز مدد
 نه ملندي

البعوا ما نزل اليكم من وائكم ولا تتبعوا من دوائه
 اولهائ (اعراف)

اوهين فقط اهي قرآن شريف جي ٽاهداري ڪريو
 جو اوهان ڏي اوهان جي ڏٺي جي طرف کان
 موڪليو وڃي ٿو. ۽ ان جي ابتڙ ڪنهن به شئي اولهائ
 جي ٽاهداري هرگز نه ڪريو

ان الله هو الرزاق ذوالقوس المتين
 ايسهه فقط الله اهي رزق ڏيندڙ هر ڪا طاقت
 و ڪندڙ سڳورو آهي -

(۲)

اهو ٻڌاءِ ٻڌڻ شرط آهي شخص، جن جي رڳو رڳو
 ۾ اولهائ جي پوڄا وسيع رهي هئي، جن جو عقيدو
 هو ته رزق، اولاد، ڪير، ڏن، شادي وغيره جا
 ڪاٺا سڀ ڌار ڌارولين کي ورهائي ڏنل آهن، هاڻي
 الله انهن ۾ داخل ٿيو ڏسي: سگهي ايتري قدر، جو

الله جي هٿين ۾. اولهه واري لا سگهن ۾ اولهه جي
هٿن. الله هرگز واري ۾ سگهن

سي بهه ۾ الله ۽ الله پوڄا ۾ الله ۽ الله
مصطفى صلي الله عليه وسلم ۾ الله ۽ الله
سالي الله پوڄا ۾ الله ۽ الله ۽ الله ۽ الله
چڪا هوا ۾ الله ۽ الله ۽ الله ۽ الله
هنن مان چڪا ۾ الله ۽ الله ۽ الله ۽ الله
انهن اولهائين جي پوڄا ۾ الله ۽ الله ۽ الله ۽ الله
۽ حڪم ۾ الله ۽ الله ۽ الله ۽ الله ۽ الله ۽ الله
خطري ۾ الله ۽ الله ۽ الله ۽ الله ۽ الله ۽ الله
چوڙي ۾ الله ۽ الله ۽ الله ۽ الله ۽ الله ۽ الله
هو ۽ الله ۽ الله ۽ الله ۽ الله ۽ الله ۽ الله
پر داشت ڪري ۽ الله ۽ الله ۽ الله ۽ الله ۽ الله ۽ الله
”الله!!!“ (الله، الله، الله) جو لکائي رهيا هئا،
پلا شريڪ جي غلام ڪو مان ڪري جو ڪو شخص
توحيد جي ڪل ڪل روشنائي ۾ ايندو ۽ وري ڪري
ڪو ۾ الله ۽ الله ۽ الله ۽ الله ۽ الله ۽ الله

(۲)

الله مولا جي مٿان انسان مان الله ۽ الله ۽ الله
”الله“ (الله، الله، الله) ۽ الله ۽ الله ۽ الله
پوڄا ۾ الله ۽ الله ۽ الله ۽ الله ۽ الله ۽ الله
(هنن جي دوست) ”الله“ جي ملهه ۾ الله ۽ الله ۽ الله
الله ۽ الله ۽ الله ۽ الله ۽ الله ۽ الله

کي هو ڏرو ڏي ڏن کان ا. بد او سمجهندا آهن تن مان
 ڪهڙي باهي به اولهائن کان ڦري وڃي هڪ خدا
 ئي ويساه آندو آهي، سواه ئي گهر آيو ۽ اهي زهره
 کي سڏي چوانهن ” اهو سچ آهي ڇا نه تو (حضرت)
 محمد (صلعم) جي ڳالهه ئي ويساه آندو ؟ ”

باهي جواب ڏنو، جي ها، اهو پاڪل سچ آهي
 نه آءٌ چوان ٿي نه ” لا اله الا الله ! ” اهو جهل ڇڙي
 جهو ” ڪم ڏس ! توکي ڪهڙي لالچ اولهائن کان
 ٿي رهيو ؟ ”

اهي زهره چوش ۾ اچي جهو ” آها ! توکي خبر

آهي نه حضرت محمد صلعم ڪو بادشاهه يا دولتمند

ٺاهي، هو نه هڪ مسڪين شخص آهي. هن لالچ
 وري ڪهڙي ڏاڍي هوندي ؟

هن اسان کي ٻڌايو ته هڪ الله ئي سموري خلق
 کي خلقيو آهي، سموري ڪائنات جو انتظام هون ڪري
 ٿو، ڪو به سندس مرضي خلاف چون به ڪري نٿو
 سگهي، ڪو به ڪنهن کي سندس مرضي خلاف ڏک
 يا سڪ لاءِ ڏيئي سگهي، اڪري فقط اهي جي
 بدگي ڪريو، اهي ڪان مدد گهرو، ڏک سڪ ان
 کان ئي سمجهو، خبر خيراون فقط اهي جي ئي لاءِ
 ئي ڪريو،

اسان اهو پڙهڻ ٻڌو، سمجهو، دل تي هڻايو ۽
 ڦريل ڪيو، اهي به لالچ جي ڪهڙي ڳالهه آهي ! ”

ابو جهل طوش ۾ اچي چور ” اچ! لئون به هائي
سمجهون، هندائن ۽ ٻول ڪرڻ واري پڇيئن؟ اهو
نه لکي آڻ لاهي سمجهايان!“

انهن چئي هڪ چمڪت زور مٿان کيس ڏيکائي
ڪڍيائين، هن الله پاڪ جي لوهه بديءَ اها پر داشت
ڪري زبان مان فقط اهو لفظ ڪڍيو ۽
انا لله وانا اليه راجعون

امين الله جا آهون ۽ اسون انهي ڏي نسي
موتيداسون!

ابو جهل کي چڙ وائي وئي ۽ وڌيڪ ڏک هلائڻ
لڳو، هر ڏک سان پڇيائين ” ڪيئن؟ آهن نه
اولياءِ طاعت وارا؟ آهن نه حضرمات لاس، منات ۽
بهره عزلي اعمار وارا؟“

انهي صاحب هر دفعه اهو ئي جواب ڏئي ڏنس ته

احد! احد! احد!

هڪ! هڪ! هڪ!

شام تائين ايترو نه ماريا هئس، اڏڙا نه اچي واهي
ڏک هڻيائين، جو هوءَ پاڪل بهروش ئي ڪري ويئي
۽ هي اهو بهدور ڪار ناهه اڪر سان ان خليفن کي
بدالڻ هليو ويا

(۴)

رات جو گهر آيو سندس زال ان پڇيائين ” زندهه
جو ڪهڙو حال آهي؟“

جواب ڏيڻ سڄي ”وقت ٻيهر هتي، مگر ڪڏهن
 به مهل وڌي ٿي ته به لفظ اهو ئي ٿي ڪڏيائين نه“ اهو
 اهو!

اڄ جهل ڇڙ مان ٽٽڻ وڃي ٿو، زال چيس ”ڇا
 ٿا ڪريو، اڃا به ماري بندوڙس ڇا؟ خبر آهي ته هن
 کي ڪي اهڙا ٽڪ ٿيڻ آهن جو انهي ٿي ٻيئي آهي
 ڪجهه به ٿئي ٿي؟“

هي ٻڌي اڄ جهل ٽوڪ ٿيڻي چيو ته ”واه واه!
 اها ته ٿاڀي سٺي ڳالهه ٿي، اهوڪه حضرت لاءِ
 اهي سڙيل وڏي طاقت وارا آهن، بس، هاڻي
 ضرور هو سڏي ٿي هوندي، هاڻي ماري بندوڙس
 ڪو نه، پر سڏ ڪري ٿو. ڪجهه سمجهايائين!“
 اهوئي اٿي سڏ ڪيس ته هن ڪهڙو آواز مان چيو
 ”حاضر آهي اچان ٿي!“

انهن چوڻدي ڪوئيءَ مان لڪي ٻاهر ڪانڊري
 شمعون روشن ڪيون پر هيءَ غريب انهن جي روشنيءَ
 ۾ به ڪجهه ڏسي نٿي سگهي، ٻيلا ٿوڙا آهن جو،
 اهو ٻنهن ۽ سڄي ڇنڊ جو ڪهڙو ٿورو! هو هٿن ڀري
 ٽپندي ٻنهن کي جهلي ٿوڙي ٿوڙي اچي ٻيئي
 اڄ جهل چيس ”ڪئن ٺاهه! ٽٽي ٿوڙي ٿوڙي
 غضب جو ٿيڻو؟ هن کي ٽٽي ٿوڙي ٿوڙي
 ڪسي ورتائون!“

ٺاهه جواب ڏيڻ ”ڇو ته هن سڳورن ٿي ڪرڻ“

(۵)

صبح جو اهو جهل اڀاڳ جي لند مان الهو آي ڪن
 نه هن مولا پاڪ جي لاه ڪي پنديءَ روشن اکين سان
 مرڪندي سندس ساهون اچي چيو ”آقا! السلام
 هاميڪر!“

هو حق کان لڙيل، مٿيون منجهل انسان، اجهه
 الهو جي جو مولا پاڪ جي عطا جو ڪرشمو ڏسي
 ڪجهه هوش ۾ اچي، التوهتي جي ڏورن مزاج
 زميندارن وانگر ڏنڊو کڻي الهو ڪوس اي السدا مار
 ڏنڊو گهليندو ٻاهر وڌو.

خلق هن ستر کي حوريت سان ڏسي وڃي هئي
 جو اهو جهل ڏکي آي هيو نه پيئيءَ ”لا اله الا الله“ جو اهو
 ئي لڳايو، اتي حضرت ابا بڪر صديق اچي لنگهيو،
 جنهن ڪوس چيو ”هان چو ڏو غريب کي مارين؟“
 اهو جهل طيش مان ڏکي هڻي چيو ”اڄ ڏاڏيس
 نه کڻي؟ لهندي ڏين ڀاڻ، کي پٽ ڏيئي کڻي آزاد
 ڪرائيس!“

حضرت ابا بڪر صديق بي اختيار چيو ”نه ل آهي
 جيڪي پٽ چارين سي مرڪامان لڙا هائي ٻانهي
 منهنجي لي، ان پٽ زوره! تون الله جي راه
 آزاد آهين!“

فهرست کتاب ڏيپلائي

۰-۱۲۰۰	گلشن عبرت	۰-۱۰۰۰	فتح فلسطين
	شيواجي شيش	۰-۱۳۰۰	لازلين يورپ
۲-۰۰۰	محل	۰-۱۰۰۰	جنگ ترڪ و جرمن
۱-۰۰۰	ڪفر اس		سومناڪ جي
	ڪالڪرا-سي	۰-۱۲۰۰	سندري
۲-۸۰۰	ڪوڙ ڪو		سپڪتيڪن ؟
	هندوستان جي	۱-۴۰۰	ج-ٿه-ال
۱-۰۰۰	سچي تاريخ		غازي محمد ابن
۰-۵۰۰	اودو استاد	۲-۰۰۰	ناصر
۰-۴۰۰	سنڌي استاد		غازي محمود
۰-۱۱۰۰	قرآلي انقلاب	۰-۱۲۰۰	غزوي
۰-۸۰۰	ارشاد الخلفاء		غازي محمد
۱-۴۰۰	التغاب بخاري	۱-۰۰۰	غروي
۰-۱۰۰۰	ارشاد القرآن	۰-۱۲۰۰	فتح اسهين
۰-۶۰۰	قرآني دعائون	۱-۰۰۰	شهر ايران
۱-۸۰۰	قرآلي خزانه		شهر شاه ؟ دعائون
۱-۳۰۰	فتوحات اسلام	۰-۸۰۰	
۰-۶۰۰	فتح ايران		غازي اورنگزيب
۰-۶۰۰	ايراني شهزادي	۱-۸۰۰	
۰-۳۰۰	رہف جو مجاهد	۱-۰۰۰	وهاين جو بابو
		۱-۰۰۰	هوشربا شهزادي

بہادر مسلمان

پيوار مسلمان

(۱)

هي مارچ مه ۱۹۴۷ع جو بلڪل پورو واهو آهي.
۷-۸ لاريون ڄام جو هڪ بس (پاڙا ٽينڊر لاري) اورنگ
کان لاهور وڃي رهي هئي وڃ ۾ ڳوٺ ”رعه“ وٽ
اهي ٽي هڪ مسلمان ٻن ايراني اوش عروتن سان
اچي چڙهيون، بس پاڙي جي هئي انگري مسلمان
بلڪل بيمڪريءَ سان انهن کي سڙو ٿيو جئن هميشه
چڙهندا هئا، اهي وٽس پنجاب ۾ هندو مسلم فسادات
شروع ٿي چڪا هئا انگري مسلمان کي ذرا هوش
ڪرڻ ۽ هي ڏسڻ ڪو به هو نه بس ۾ ختمو ڇڏي هل
آهن، هو انهن ڪري هاڻ ڏسي ها ته بس جو ڊرائيور
۽ ڪليمنڊر پئي مڪ. آهن ۽ بس ۾ صرف اٺ هٿيار
بند مڪ ويٺل آهن ۽ بس ۽ اهي ڏسڻ بند هو ۽
ضرور ڀرڻ ائين عورتن کي اهڙن ماڻهن سان ڏي-و-ڏي
لاري ۾ نه چڙهي ها مگر جيڪر شخص بلڪل لاهلي
ٿي ته انهن مڪ ويٺو ته دماغ کان، نه اهو ٿا وڃن
وڌيڪ موجب ضرور لوڪر ڪاٽيندو.

(۲)

لاري رعه کان ۱- ٿي مهل اچي هلي ته ٻڪرو
رستو ڇڏي هيٺ جهنگ ڏي هلڻ لڳي، هي ڏسي

مسلمان ذرا گھبرائو؟ چنانچہ ”اڑی پالی! ہی“ لاری
کادی لا والی وجو؟

دروالہو، جواب ڈلو ”اسان کی ہریان کرت مان
ہترول کھلو آہی!“

مسلمان وڈیک گھبرائی چہر ”مکو گوان پر ہترول
کدن آہو؟“

کامندر لیکوئی چہس ”بس، گورڈا، کر، چپ
کری واپ، لوکی پھوٹا سان کر، سو لوکی
پھولندا سون۔“

واچارو مسلمان ہائی چپ کری واپو، بس لہ
سچ منون کندی ہائی، لان جو ہل ڈاڈ پڈ چہو
ہان بعد اچی ہک کھائی جھگل جہی وچہر ہائی؟
ہا، ہا ہی لہ!

(۳)

دروالہو، کامندر؟ اب ہتھار ہند سکے
لہا؟ مسلمان؟ دروٹن کی چہانوں لہو، جڈھون ہو
ہا لہا لڈھون ہک سک، مسلمان کی چہر ”ہائی جی
جان ہاری لہی لہ، چپ چاپ ہلو وچ، ہائی
دروٹن لہون والی ویداسون جھکڈھن کچھدین لہ
لہنچہر ہ سر لہی ہویدو!“

ہی لفظ ہڈی مسلمان ای جٹ لہ کا چپ کری
ہئی، ہواڈو لہ وائڈو ای رلو جو سونو ہٹوس لہ
رک ٹرو لہ لکری، ہکی خبر لہی لہی ہئی لہ ہی

ڇا ئي رهيو آهي! ڇا نه ڏاند سوڪ پئي ويئي
اس يا اهي ر خطا آهي!

هن جا اما اڏهين آيا، ڇڏهين پئي ورتي
به سڪ گهاٽ لڳا هو ۽ هان کان اڪار ۽ پاڻ ڇڏائڻ
لڳيون، هو گولڻ ۽ گاريون ڏيڻ لڳا، وري اس به هڪ
سندس پاتئي هئي؟ اي زال، هن جي رڙان هن جي
منز کي ۽ چرڪايو.

(۳)

عقل جي نه اڻاها اها هئي جو مسلمان اها حالت
ڏسي نه رهر جو ڏک پري ٿڌا - اه. ڪنڊو اکين مان
لڙڪ ٽمائيندو پوئتي موٽي هاءِ، بهر چئن علامه اقبال
وح فرمايو آهي ته

اڃا هي دل ڪي - اٽ رهي - اسان عقل

ليڪن ڪي ڪي اسي لپها پي چور ڏي!

يعني ڇڳر آهي ته دل تي عقل کي چوڪيدار
رکي، پر ڪڏهن ڪڏهن ڪس اڪيلو به ڇڏي
ڏيڻ گهرجي! ڇاڪاڻ ته ڪي هنڌ اهڙا به آهن جتي
عقل کان روح وڌيڪ ڪارآمدو آهي.

تن مسلمان ڏار نه ويڙهان وريان جا هن چڪتاڻ ۽
برعاً لرون لرون لرون آي ويا هئا ۽ رهڙن سڪه
ڇا! الهی مان مزدوري رهيا هئا، هو غريب بي
وسيءَ مان سهڪي ۽ لڙڪي ۽ رهڙن ۽ رهڙن
ڏيئي رهيا هئا ته هن جي نه غور ۽ حبيت بیدار

ٺٽو آهڻ ۽ شهر دل ۽ شهن جا ڪاهه ڇوڙ ڏي وڃي
 پنهنجي مالڪ جي بهال ۽ هشتي باغن ۽ سندس بهالون
 ڪالو آهڻ

(4)

روح جي بيماري به هڪ عجيب ۽ مڙس آهي، ڇو ته
انهن به هڪ شينهن جو پڙو لپڙي هوندي کان اڪر ان
سان گڏ جي اڪر ان جهڙو اڇي ويو هو، هڪ دفع
ڪنهن شينهن کيس ڏٺو ۽ هيران آي وڃي پنهنجي اڪر ان کيس
هو اڪر ان وانگر آهي ڏٺو. شينهن چيس ”ڪهه ڪهه
تون به شينهن آهين، انهن جو ڪم آهي هن
اڪر ان کي ٽاڙي ڪاٽڻ، هاڻي ڏس! ڇهن آڏون تو
ڪجهه ڪري هنن آهي ڪاٽڻ ۽ ڪن ٽاڙي ڪان،
لڏن تون به ڪر

اڪري بدل شهن هن - جي شهن کي ڪڙو
ڪندي اڪري ماريندو ڏاڍو - سندس اڙ ڏي ڪان
ستل روح نه اها آهي وٺي جو پاڻ به ڪڙو ڪري
اڪرين ئي ڪڙ ڪو نه ڏٺن جا ڏٺ چٽ!

سو اهوڻا جي فرشتن ۾ آيل خدائي شهرن جا روح
۽ جڏهن اچانڪ اهوڻا ڏٺا آهن ته سندن دليلائي
بدلجي ويندي آهي!

هفتابی روح جب بیدار ہوئی ہے جوان میں
نظر آتی ہے الکر الہی منزل آسمانوں میں

(4)

بیدار لیل روح واری مسلمان چو طرف تھاریں،

سڪ بڻهڪريءَ سان بهشتاب ڪري رهيو هو سندس
 ٺٽو (ڪراچي) بگل ۾ هئي پر ان جو هٿو پٺيون پاسي
 هو، جوان بچو والڪر سٺ ڏيئي ان کي ڇڪيو،
 سڪ جي ڪمبختي جو بگل کي وڌيڪ نه پايائين ته ٺٽو
 وڌيڪ آسايو سان اڪري آئي ۽ چران الله اڪبر جو
 اورو لڳائي سندس جو ڪٽ واري نه سڪ جي سسي
 ڏهن فوٽن تي وڃي پاهي.

هن سڪن اڃا اهي طرف ڏٺو ئي سڪن، ته جهڪو
 سڪ سندس پائتيءَ کي ڳولي رهيو هو ڪهائين اهي
 ئي وار نه وڙ ڪري وڃي پري ڪرايو، اتي سندس
 زال کي گهليدڙ سڪ. ٺٽو ڪٽي پوري جوش سان
 سندس مقابلو ڪرڻ لڳو ته پائتي وري مٿل جي ٺٽو
 ڪٽي سندس پٺ ٽان اچي پئي ۽ چيائين ”چاچا!
 هن طرف جو فڪر نه ڪج، اهي سرود کي جهن
 واصل ڪري پوءِ ساهه ٻڌج!“
 (۷)

اٽي به سڪ ٻا به وڌي آيا، ته مسلمان جي زال به
 ٺٽو ڪٽي پائتيءَ جي ٻيڙ سان پوي رهي، ڪٽي هو
 ۽ اڪاس ڪٽي هي پوءِ دشمن لڙڪ ڪوٺيون، مگر
 عورت مسلمان لڙڪ آهي جهيٽائين هو، پاڻ کي
 پاڻ کي لڙڪ ۽ پوس سمجهي ٿي، جڏهن هو به
 سمجهن والڪر نه ٿي اٿي ٿي ڏهن معاري ڪڍڻ جي
 هن اڳيان جاءِ ئي ڪانهي، سڪ هن تي وار ڪندا رهيا
 ۽ هو به ”الله اڪبر“ چيائين هٿن ڀرن مٿن وار

ڪندائون ۽ هٿيون ڪڍي زخمن کان لٽ ڪڍي.
سڪن ڪئي ۽ ڏٺائون.

انگري ۾ مسلمان ۽ سندس مقابل ٿي ”الله اڪبر“
جو زور ڏار نه ه لڳائي جو وار ڪيو ۽ اڌ ٿي ڪري
پيو ۽ هن وري وڏي سندس پيائين جي مقابل ڪئي
ڏک هوندو ۽ وڙ ڪري وٺي پيو، هٿي پڇڻ ٿي ڏنل
جو مقابل ٿي اٿي پيو.

ڊوائون ۽ ڪلهندر ٻي اعتبار لاري وٺي پيو ۽
ٻئي اڇل پڇي سڪ قتل يا اڇل قتل حالت ۾ جهنگل
جي طرف اٿن پڇا جو ڪڏهن ڪڏهن ڪڏهن جي سڪل
ڪاه پڇي نه ڪر ڪڏهن اٿن وٺو!

(۸)

نڀي مرد وڌن جا لاشا الڻي ٻيل ڇڏي، هي اٿي
۽ سڄي ڏي موٽيا، ڪهڙا ڦاٽل ۽ وڻ سان لٽيل،
هنن ۾ الوارون، سڌا آيا، ”وڃو“ ڳڙت جي لڏي
۾، صوبدار مسلمان هو، هنن جي حالت ڏسي هو
واڙو ٿي وڌو، ٻي احوال ٻڌڻ بعد اتي اعتبار ڏئي
مسلمان کي پاڪر ٻالائون ڇڏي ان کي گهر ڏي موڪليو،
جتي اٿن سندن خاطر مڊاراند ڪري ٿي ڪرائي
پهچا ڪهڙا پورايا.

۽ مرد کي صوبدار غسل ڪرائي پهچو وڃڻ ڏيئي
۽ واپس پهچي طرفان انعام طور ڪڍي ۽ وڃي
آفران چئي!

نتي جا ڏاڙهون

۽

گورنر جو حڪم

ڏيپلائي

ڌڻي جا ڏاڙهون

هينءَ سنه ۱۰۳۵ هـ جي ڳالهه آهي، شاه جهانگور جي سندس شهزاده خور عرف شاهجهان سان ڪجهه المبط لي پئي، جهڙوڪ هين ۾ شاهه لي ويو هو. ڏهون به شاه جهان جي دل حاضري ڏيڻ لڳي چاهيو، هو ڏاڪ ۾ اچي رهيو هو پر اتي جي هرا پاڻه لاءِ پيس، اهو ڪزار ڳڙو اتي جا سردار به پوري خاطر ڌاري نه ڪيون لڳا انڪري ڪجهه وقت سنڌ ۾ هئا بدلائڻ جو ارادو ڪيائون.

اهو، لاڳو، جهلسو ۽ عمر ڪوڪ مان لهندو اچي ٿو، وٽ پهتو، ٿو ۾ مغلن جو نواب شريف الملڪ هو، هن شاه جهان جي آمد پڌي سو اڪا ۽ اڪا ٿر به ٿي هزار لشڪر کڻي مقرر ڇاڙهيائون.

شهزاد و حوران تي ويو، هن لشڪر ڏي ماڻهو موڪليو ته اسين نه نواب جا مهمان ٿي آيا آهيون اسان سان جنگ، چاچي؟ پر نواب اهو ڳالھ ڪي لکي چيو اهو شاه جهان جنگ کان گھڙائي لٽار پر مقرر ڪر ٿي پيس ته مقرر اهو ٿيو جو شاه جهان جي ۵-۶ سو ماڻهن کان نواب جا به ٿي هزار ماڻهو شڪست کائي به ورتي ويا.

نواب خاڪو ڪاڻ لڳو وري وڌيڪ لشڪر موڪليو

جو خيال هئس پر لشڪر تي ڪو اهڙو رعب ويٺو جو
”هوچون نه ٿا، اندوان لڙائي ڪندا سون پر پاڻو اڪري نه.“

(۲)

اجاڻهن لڪارون پر هوا نه کيس شاه جهان جو خط
پهتو ته ”خير لاهي ڪهڙا غلط مهين سبب لوهالجي
لشڪر اسان سان اي سبب جنگ ڪئي، اسين نه اوهان
جا، بهمان هراسون، خير هاڻي شڪر ٿيو جو في الحال
جنگ ختم ٿي، اسين هتي ارسول آهون، منهنجي
طبعيت به خراب آهي ۽ بيمر صاحب به حاله آهي ان
ڪري في الحال ڪهڙاڻهن اڪري به نه ٿا ڪهون،
بيمر صاحب جو ڏاڙھن تي خيال آهي، مهرباني ڪري
اسانکي لوهالجي ته جا ڪي سٺا ڏاڙھون موڪلندا
ته شڪر گدار وهندا سون.“

نواب صاحب خط پڙهي فاصد کي زباني جواب ڏنو
ته ”شهزادي کي چو ته فاصد جي پهچڻ سان گڏ اهو
اوهان کي ته جاڏاڙھون پهچندا جي اهڙا سٺا ۽ وڏا
هوندا جو بيمر صاحب لاه هڪ ئي ڪافي ٺهندو!“

(۳)

فاصد اڃا اهر ٺاپو شهزادي کي ڏيئي مس اس
ڪيو ته شاهي ٽپو معي نواب جو چوڙيل پر ڪولو اچي
ڪرايو، ڏاڍو دست ٽڪاءُ ٿيو ۽ ٽپو جو وڏو ٽڪرو
جاني واپس بيمر تي هن اوچتي حادثو جو اهڙو اثر ٿيو

جو هن جو حمل ڪري پور ۽ پاڻ ۽ ٻوڏ لکي چڙاون
هٿن لکي.

شاه جهان وٽس آيو، هيءَ حالت ڏسي هن کي
قد وٺي طرح نه وڻج وائوس لکي گهر پو هو پر هن سوا
انالله چوڻ جي ٻيو ڪو به افسوس نه ڪيو سندس اکين
۾ لڙڪن بدوان وٽ ٿري آيو، سندس دل مان آه
اڪرن بدوان وٽ اهڙو نه جوش کائڻ لکي جو سارو
بدن لال ٿي ويو، هيءَ حقيقت آهي ته ناحق ظالم لکي
ٿي ڏالين يا ڏالين طبيعت وارن جو وٽ ٿري ٻائي ٿي
پوندو آهي جو يا نه پگهر ۽ پيشاب رستي نڪرندو آهي
يا لڙڪن جي وسيلي، اڙ مريدن يا مردان طبيعت
وارين ڏالين ٿي هن جو اهڙو اثر ٿيندو آهي جو بدن
جو سمورو ٻائي نه ٿري وٽ ٿي پوندو آهي ۽ اهو
لمعتائين جوش ڏيو نه ڪندو آهي جهڙن ڪڏهن
جو وٽ نه واهي.

(۴)

شاه جهان هي ڏاڙهو جو نه ڪو حمل سان پوي ويو
۽ نواب کي لکيائين ته ”تون منهنجي اساني جو نوڪر
آهين ۽ اسان جو امڪ ڪافي رهيو آهين، اسان ۽ ٻائي
صاحب جا پاڻ ۾ معمولي جهڙا هوا، مگر تڪ هڻي
ٻائي جدا نه ٿيندو آهي اڄ نه اسان اسان ٿيڻ وڻنداسون،
تون نه ڪو خوريءَ سبب اسان جي مهمالي نه ڪرين

ها ڏاڏو ۽ ڏاڏي اڪرم صابر جي ارشاد ”اڪرموا عزرا
 ۽ قورم ذل“ (ڪڏهن قورم جو عزت وارو ماڻهو اوهان
 وٽ اچي ۽ حالت ۾ اچي ته کيس عزت ڏيندا هڪڙو)
 موجب مولائي ڀر ڏسي موهان سمجهي عزت ڏين
 ها، ڏاڏو ۽ ڏاڏي ۾ گهٽ مولائي ڪا تصليف لاءِ
 ڏين ها.

ڀر ڏي موهان اهو ساوڪ ڪيو آهي جو مولا پاڪ
 گهرايو آهي ته اهي لٽي جا ڏاڏون جهڙو مولائي
 ڏکيا لڳا آهن ان کان ڏهون ٿو ڏکيا لڳندا، هي
 الحال ته اسان جو صبر آهي، جهڙاڻن ڪڏهن وقت
 مولا پاڪ جو ڏهر جوش ۾ اچي!

(۵)

مصيبتن جا ڪڪر ڪڏهن وڌن ٿا اسان ايندا آهن
 گهڙ ڪري اهي اسان تي گهٽبا آهن اڃا ٿورائي ڏينهن
 گذريا ته اهو ڀر ڏس ۾ حامله بيم سان ڏکيا ڪاٽيندڙ
 ۽ سور چولندڙ هندستان جي نقص اي جاريه افروز آهي
 سمرون ملڪن مان ٿڌا ۽ وفاداريءَ جا ڀڃاڻ آيا مگر
 شريف الملڪ اڃا پنهنجي غرور ۾ هو ۽ مستانهن غرور
 ۾ ئي رهيو جهڙاڻن حليم شاهه جهان جي ٿڌل جو
 ڀڄالو چاڪي هن حالت ۾ ٿورو ٿيو جو هن جي جرار
 فوج قلعن کي ڀڙي ڪري اچي نواب صاحب کي قيد
 ڪيو، لٽي جا عمدا ڏاڏون گهراڻي سندس رات ۾
 آڻي ٿڌا ڏيا جو هڪڙو ڏکيو لڳو مگر شاهه جهان

جو سردار آهن ڏاڏن کي اڃا به سندس واس ۾
 استائون ڏيئي ڏياري ۽ رهندو رهيو جهڙوڪ ته هن جون
 اکيون ڏٺي ويون ۽ ڦٽڪڻ بند ٿي ويو، سندس
 سڀي آهن ڏاڙھن سميت ماه جهان وٽ لڪي وئي
 بهتي!

(۶)

دنيا ۾ هر انسان کي مهلن اينديون آهن، مرد
 اهڙن مهلن کي هڪ ڪري مصيبت جي مارين ٿي
 احسان ڪندا آهن ۽ گالڙو آهن کي اڃا به وڌيڪ
 سڃاڻيندا آهن.

دوسترو! هي واقعو عبرت وٺڻ جي لائق آهي ۽
 دنيا جي تاريخ بلڪ انسان جي زندگي به اهڙن واقعن
 سان ڀري پئي آهي مهلن گذري وينديون آهن ۽
 ڳالههون ياد رهي وينديون آهن!

گورنر جو حڪم

هيءَ سن ۱۹۸۷ع جي ڳالهه آهي. الهی زمانہ ۾
ٿي جو قاضي حسين حڪم اسلامي دل و جگر رکندڙ
السان هو، اسلامي اصولن خاطر جان ٽپڻ کي هو عين
مراد سمجهندو هو.

سنڌ ان وقت ميان جي هڪ هڪ هئي ۽ هو
پنهنجي طرفان ڪروڙ ڪروڙ ڪري موڪليندا هئا.
ذڪر ڪيل سال ۾ مغلن جي طرفان سنڌ جو گورنر
اواب مرید خان مقرر ٿي آيو، هي اصل راجپوت
راجڪمار هو جو پوءِ مسلمان ٿيل هو، هن پاڻ سان
ڪافي راجپوت لشڪر به آندو هو.

ٿي جي اواب پنهنجي وقت کيس معلوم آيو ته
علامہ ٽي جهڪر شاهي دستور جي ٿر الهی ٿي وڌي
کوشش ڪا نه ڪان آهن، وڏو ڪوشش نه فقط راجپوتن
کي لاڳوار لڳڻ جو گمان هو پر خود سندس دل به اڃا
مڪمل مسلمان نه ٿي هئي انڪري چئن ٿر جي ڪن
مسلمانن ۾ به الهی جي نه کائڻ جو رواج آهي ٿين هو
پاڻ به اهو نه کائيندو هو الهی سبب کان هن شهر جي
قاضي (سني مڃيسٽريٽ) کي حڪم ڏياري موڪليو
ته سڀاڻي اسان لشڪر سميت شاهي دستي سان

لنگهنداسون ترهان - پني وڏي گوشت وارن کي
حڪم ڏيو ته پنهنجا دوکان بلڪل بند وڌن.

(۲)

هي حڪم پنڌي قاضي باه لي وٺو، گورار کي
جيڪڏهن اڃا به داپر ڪٿو جو ٿاڻو پٺل هو ته پاڻ
کڻي پني دستي کان اچي ها پو هن طرح مسلمانن جي
حقن سان هٿ چراند ڪرڻ جو ڪوس ڪهڙو حق هو؟ ڇا
هن نئي جي مسلمانن کي اسلامي غيرت کان اهڙو خالي
سمجهيو آهي جو هو سندس هر ڪڏهن لاجاڙو حڪم
کي به بنا چون چرا جي تسليم ڪندا؟ ڇا هو پنهنجي
گوراريءَ جي زور تي اسلامي حڪمن کي والڊيڪو
سمجهي ڪڍيندو رهندو؟

هن ”گرب ڪشٽن روز اول“ (پهرائون لي ڏينهن
پلي مارچ) کي وڏيڪ ضروري سمجهي - پني وڏي
گوشت جي ڪاسالين کي گهرائي حڪم ڏنو ته - پاڻي
اڳئين کان ڏال حڪم هلايو ته گورار صاحب کي -
الڏاڙو لڳي ته لڏي ڇا مسلمان ڪهڙو ايمالي جوش
وڌن ٿا!

(۳)

گورار صاحب وڏي شان و شوڪت ڪروڙن سان
وڌو لڏائيندو چئن لي وڏي گوشت جي دڪان
وٽان لنگهيو ٽن سندس پٽ باه لي وٺو، هن کي ڏيک
هڻي ته هو بند ٻولندا پر بند هجڻ پٺيان هنن لي ڏال

ڪم ۾ هون، جيئن ته اها خبر شهر جي مسلمانن کي به پھل
 ۾ ٿي اڪري هنن — اچوڪي خريداري انهن کي
 دڪانن کان ڪرڻ مناسب سمجهي.

نواب صاحب قاضي ۾ پهتو ته قاضي صاحب کي
 طلعي ۾ جو حڪم پهتو، هو به تيار هو، نواب جي اڳيان
 پهچي هن کيس السلام ڪم ڪيو ۽ نواب مڏهن ڦٽائي
 کيس چيو ”توهان کي معلوم هوندو ته اسلامي بادشاهه
 جي ڪرڙا ڇڏڻ جي حڪم ۾ آءُ توهان لاءِ ”اولي
 الامر“ (حڪم) آهيان؟“

قاضي جواب ڏنو ”جي ها! اسان کي معلوم
 آهي.“

نواب — ۽ توهان کي قرآن شريف جي اها آيت به
 معلوم هوندي آهي ”اطيعوا الله واطيعوا الرسول
 واولي الامر منكم“ (حڪم ڪيو الله جو ۽ حڪم
 ڪيو رسول ۽ توهان جي حڪم جو)

قاضي — جي ها معلوم آهي.

نواب — توهان کي اسان جو اهو حڪم پهتل هو ته
 ”سڀني وڏي ڪوشش جا دڪان بند رهن؟“

قاضي — جي ها، پهتل هو.

نواب — ڇو توهان اهي حڪم جي عمل ڇڏي
 ڪرائي؟

قاضي — اهي ڪري ڇڏي جنهن آيت کي توهان

هاڻي هو غصو مان ٻر جي چوڻ لڳو ”ڪجهه به هجي ،
پر توهان کي منهنجي حڪم جي احوال ضرور ڪرڻ
گهرجي“

هي ٻڌي قاضي صاحب لال اکو-ون ۽ لال چهرو
ڪري چيو ”اڃا ، توهان لتي جي غيور مسلمان مان
اڃا اميد رکڻا؟ ڇا توهان سمجهو ٿا ته هو توهان جي
گوراري وعب کان ٻڌي خدا ۽ رسول جي حڪم کي
پٺ ڏيندا؟ نه پر تڪ آزمائو ۽ دل کولي آزمائو ، ۽
آزمائي ڏسو ته هو سندس خدا ۽ رسول جي حڪمن
جي عزت خاطر پنهنجو جان ، مال ۽ اولاد قربان
ڪري سگهن ٿا يا نه !

(۵)

ڳالھ کي وڌندو ڏسي هڪ راجپوت سردار وڃان
ٻيڻ مناسب سمجهي هن ڏٺو ته حڪومت جي لشي ۽
ايمان جي لشي جي پاڻ پر چيري جنگ لڳي رهي آهي ،
ٻيڻ واري ڪا به ترڪاڻ آهي انڪري جنگ کي
حڪومت عملي سان ٺاهڻ گهرجي سو قاضي ڏي
منهن ڪري چيائين ”پر قاضي صاحب ! مسلمان لاءِ
اهو ڪو هر رازو ضرور آهي ڇا نه هو ڳڻتيون ضرور
ڪهن؟“

قاضي - جي نه .

(۱۲)

سردار۔ پوءِ توهين جو ڪٿو ڪوس ٿي ايترو دور
ڏيئي رهيا آهيو؟

قاضي۔ هٻڪري، جو جهون چوڙ جي اسان کي
مذهب اجازت ڏئي ٿو، اها ڪرڻ اسان جو مذهبي
حق آهي ۽ ڪنهن کي به اهو حق ناهي ته اسان کان
پڇڻجو، مذهبي حق اوري ڪڍڻ جي جرئت ڪري!
سردار۔ مگر اسين هندو اوهان جا ڀائر آهيون،
اسان جي دل کي اوهان کي راجائڻ نه گهرجي.

قاضي۔ توهان جي دل ڇا چاهي ڪري رائج ٿي ٿي؟
سردار۔ ڪو ڪم نه ٿو ٿيڻ چاهو آهي ان کي مناسب
مناسب نه آهي.

قاضي۔ (ٿوڪ ڏيئي) ڇا توهين سمجهو ٿا ته ماڻهو
ڪم نه ٿو ٿيڻ کي ٿي ڪنهن ٿا؟ توهان جي سمجهه،
وڃب ماڻهو اهڙا اصول آهن جي ڪم جي ڀرسان
جو نريه کي بس هٿي اها ڳڻپون وڃي ڪهندا آهن؟
سردار۔ (ٿوڪو ٿي) ائين نه، هوندو اسرائيل آهي.
اهو سمجهو آهي نه!

قاضي۔ اسل نه ڪم نه ٿيڻ ڪرڻ جو آهي ساڳيو
آهي پر توهين جو ڪم ڪرڻ ڪا به اعتراض نه
ڪندا آهيو؟

سردار۔ ڪم ڪرڻ نه ڪم ٿيڻ آهي.

قاضي۔ (مرڪي) نه ڪم آهي، هاڻي ڪم ٿيڻ
وڃي هر ٿي ٿي، چنگو، هر نه اٿن ۽ گڏهن سان به

ڪهڙا آهي، بدو ڪرهن انهن کي، اها عزت
ڏيار ٿا؟

سر دار، (ڪجهه شرمندو آهي) قاضي صاحب! اصل
۾ اها آهي اڳيون اسان جو ديوڻا آهي، اسان هن
کي پوڄيون ٿا، اهي ڪو به ڪم نه ڪندا آهن،
پوءِ اڪو ڳڻو ڪوس سان ڪو به ڪم نه ٿئي ٿو اڪو
ڏيکڻ جي، ٺهه ڪري ارهائڻ کي اسان جي ديوڻا جي
عزت رکڻ آهي!

قاضي، هينئر اوهان پوري پير آيا آهيو ۽
صاف صاف چيو ٿو، جڏاڻ! اسلام هڪ خدا پاڪ
کان سواءِ ٻئي ڪنهن کي نه پوڄڻ کان قطعي منع
ڪري ٿو، اسان جي نظر ۾ هڪ انسان جي ذات
اهي کان وڌيڪ اهم ڪا به ڪانهي نه هوندي آهي
جڏي وڃي جانورن جي پوڄا ڪري، اهي ڪري
اسان لاءِ اهو فرض آهي ته جنهن ملڪ ۾ ڪنهن جانور
کي پوڄيو وڃي مسلمان پنهنجي دهر کي اهي جانور
جي عزت ڪرڻ کان بالڪل بچائون، حضرت مومني ع
جي دهر ۾ ڪي فرد ڳڻيون کي پوڄيندا هئا جن کي
حضرت مومني ع لوڏائي ڇڏيو پر اهو به سندس
مسلمانن مان ڪن جي دليلن ۾ ڪجهه ادب جو شيءِ
هو اڪري ڪن حڪم ٿيو ته ان الله يا مرڪم ان
لديوا بقرة (پوءِ الله تعاليٰ ارهائڻ کي حڪم ٿيو
ڪري ته ڳڻيون ڪهڙو)

ساڳئي طرح جڏهن ملڪ ۾ امن و هٿيارن جا
 اها ڪهڙا فرد جڏهن ڳڻيو جهڙي جالور کي پوڄين ٿا
 انهن ملڪ خدا جي پوڄا ڪندڙن جي دامن مان
 اهي جي حرم ۾ گهٽائڻ خاطر ڪنهن هڪڙي ڪهڙي ۾ ڪاٺ
 اي عالم وڪڻڻ ۽ ضروري سمجهن ٿا !

(۶)

سردار - ٻار اهي ٿا اهو ۽ ضروري آهي ڇا ٿا
 ارهين هندن کي ڇوڙائڻ خاطر هن جي خراب اماڻش
 ڪريو؟

قاضي - استغفر الله! هرگز ٿا! اسلام جو اسان کي
 اهو هرگز حڪم نه آهي نه هندن کي ڇوڙائڻ خاطر اهو
 ڪم ڪريون بلڪه اسان کي نه اهو به لازم آهي نه
 سائنسڪن هندن کان اهي کي پري وڌائڻ.

سردار - پوءِ ڇو اوهان اسان کي ٽيڪس-اڻڻ خاطر
 دڪان کولڻ وارا؟

قاضي - اوهان کي ٿا، بلڪه اسان جي مسلمان
 سڏائيندڙ گروار صاحب کي، جڏهن پنهنجي گورنريءَ
 جي فرد ۾ اسان کي اهو حڪم ٿا ڏين جو اسان کي
 شريعتا خلاف واپار ۾ ڳڙهڻ نه ڏين ٿا، ڪهڙو هو، اسان
 دڪان کي ٿا، ڪڍا ٿا، هميشه کان اهي اهي
 آهن، هندو ٻارن کي اها خوب خبر آهي، انڪري
 هو لکي اهي ٿا، ويندا آهن لکي اسان ڪڍن
 ٿا ٻين ٿا، اهو ڪر ڪندا آهن، گروار صاحب

ڪي اوهان جي دانهن منظور هجي ٿي
 رستي کان اچي ها، پر اسان کي نه اهڙو اندو حڪم
 نه ڏئي ها!

ياي توهن ڀل پنهنجن هندو پاترن کان پنهنجو هي
 اسان سان ڀت ڀت ۾ لايو گڏيا ويٺا آهن ٿي، ڇا اسان
 ڪڏهن به انهيءَ ڀاري ۾ سندن دل ڏکيو ٿي جي
 ڪوشش ڪئي آهي؟ هنن کي اسان کان ڪا به
 شڪايت آهي؟

(۷)

راجپوت سردار نه هي معقول جواب ڏئي ڇڏي
 ڪري ويو پر گورار صاحب چيو ”مان چيو ”ڇنگرا!
 ڇنگرا ڏسي رهندو!“

قاضي صاحب چيو ”جواب ڏيو“ ٻئي ڏسو،
 اسان به ڏسندا آيون ۽ اوهان به ڏسي رهندو“
 انهن هو سلام عالمڪر چئي اونهي موٽي ويا!

شاھ اورنگزيب وقت بڻهي جون اڪاڙون ٻڌيون
 ۽ ۲۰ سال لڳو لڳ هڪ ٻين جون شڪايتون هانديون
 و هليون، تنهنجو اهو ٿيو جو گورار صاحب عرف اهو
 سندس جاء تي ٻيو گورار آيو پر ڪڏهن به کيس سڌ
 ڇڏي نه آئي ۽ رڃي ٿي آيا ۽ رڃي ٿي، هو علمي جي
 مرميت ڪرائڻ لڳو، اڃا اڌ پر آئي نه حڪم ٻڌيس ته
 بستو ڪول!

تذیپ لائی

جا

عمداً اسلامي تاريخي ڪتاب

۱-۰-۰	مسلمان عورت	۳-۰-۰	مجاهد کشمیر
۰-۱۲-۰	سنگدل شہزادی	۰-۱۲-۰	سیرت الفاطمہ
۱-۴-۰	گاستان حسن		ہندستان کان
۰-۱۲-۰	غازی صلا الدین	۱-۰-۰	پاکستان
۱-۴-۰	مجاہد مصر	۱-۰-۰	اسلامی مقدمہ

ملک جو ہند :-

ہندیچر رسالہ عبرت اسلامیم دارالاشاعت

حیدرآباد سندھ

ووٽن جي ڀيٽي

وڌن جي پيٽي

(هڪ باڪل سڄي ڳالهه)

بگهرون واري قلندر جو هڪ مريد خاص اهو
نيس صادق الامن هن اليڪشن ۾ اميد وارو آيو ۽
گاديءَ واري هڪ ازڪ جو هو ايتري قدر
معتقد هو جو مرشد جي سويست يا ساھيڙيءَ جا ٻه
ٻه ڇهندو هو ۽ مرشدن سان گڏ اگهاڙن پورن
هلندو هو.

اليڪشن جي شروع ۾ ازڪ، وقت حاضر ٿو ۽
هن اڪ ڏٺس ۽ قلندر ڏٺو ۽ وڌن جي فتح
ڪندو ۽ فقط ليڪر جي خرچ لاءِ سوا ٻه سون جو هٿو
۽ ٻه ٻه ٻه ٻه کان ٻه ڏجان ۽ ٻه ٻه ٻه ٻه ٻه
ٻه ٻه آهن!

(۲)

وڌن جي هٿي قلندر جي مدد ۽ مخالف ڏو
وارو ۽ سندس لفظ ۽ وهائي هو ان کي هٿي خدا
جي مدد ۽ وهائي ڪي ڪي ڪي ڪي ڪي ڪي ڪي
ڏات اچي لڪ ۾ گڏ ٿي، وڌن جي خوب پٽا هاري
سهي پورن جي گادي ٺهين کي لڏائي سان ما لا
مال ڪري اچي موحد جي مخالفت ۾ بهار وارو پورن

جي مرید وونون ۾ خوب پئسا هاريائون، ورڪ ڏوڙ
شور سان هليو.

قادري اهرن اڪ ڏاڍي نه دستگير راهر ڪندو
ملعالي اهرن قرب جي مدد جي اڪ ڏاڍي
اڪهرن وارن قلندر جي قرب جي خاطري ڏاڍي
۽ لشڪر ۾ ان ڪم خواجه کان ڪرائي ”از ارواح طاهره
ايشان مدد هي خواجه“ جي دٻ لڳرائي.

(۳)

اڄ ايتهن جي ڳڻپ هتي اڃا ۳-۴ ڳڙهون آهن. سچ
اهي ريو ان ڪري اتي ايتهن جي ڳڻپ سڀاهي تي
وڃي وئي ۽ وڏاري کي ڳڻتي ڪڍي وئي جو ڳڻل
اهتھن ۾ موجد صرف وهائي زور ان ڪري هن اوطاق
تي اچي سندس هڪ لوڪر کي، جو ۱۰ قلندر جو
خاص معتقد هو چيو ته ”اڙي بابا! هن کاڌي ۾ وڃ
۽ مرشد کي سڏي قلندر جي نبي ۾ وڃي کيس سوال
ڪراو ته قلندرا! هاڻي ڪر ايتهن ۾ وارو ڪراو ته ته
دشمن وهائي دلهر آي ويندو!“

وڏاري جو مٿي ۱۰ هڪ موجد ايتي ۱۰
ارستن جي ٻولي ۾ وهائي هو تنهن جو هي لفظ
ٻڌي ته هڪ لڪري ويو ۽ هن چيو ”قلندر ٻولمڪن
تي مدد ڪري اچ ڪٿي هاڻي آ-و ايتهن ۾ وارو
ڪري!“

وڏيرو هن ٻڌي باهه لي ويو ۽ منهنجي ڪي ڇوڪرو
 ”او ڇوڪرو! جوڳو مڇڙا هڻائي لڙڻ لڏن ها پر وڳو
 ايتري لاءِ تو اڙسان نه اڪن سان ڏسي ڏنل آهن نه
 ڏنل و ڪن لو واهر ڪري!“

(f)

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

وڏيرو ڏاڍو خوش ٿيو، رولس ٿاڻو، جيڪي
 وراهن جي ملائي ووهائي ويا هئا، ڪٽائڻ،

(۵)

اڏوي ٿي اچي وڌاري جي موجد عرف وهاڻيءَ
 مٿي ٿوڪ ڏاڻي ڏور سان نورا لڳايا :
 قلندر مسڪ ! دم بهار الحق
 دم دمعڪر !

جاڪاڻ لاءِ الدوان آوازن جو شور مچي ويو ته
 ”وڏي جي ڏيارت ۽ ضبط آهي!“

بہمنی گدرا

ڈیپ لائی

کي چـ وڻ لڳو، ”هه! هه!! سائون!! مڻهو تڻ
 مڻو کان اڏي وارو مڻهو وڻ لڳل مولڪان وڻي
 وارا گهرڙا ڪٿي ڳولياس!!“

هاڻي صاحب مڻهو وراو نه قصو نه ڪوڇ نه
 پر ڪاهه لڳل مرشد اهو جو هار کڻي دڻج مڻي
 ڏيکاري ۽ -- و پر جلال آواز سان چـ وڻ لڳر ”صبر
 بابا صبر! آءٌ به مراقبي رهوس نه مولڪي اهڙو اشارو ٿيو
 تون لڪي روه لڪي وڻا وڻ جي وڻن کي ڀوڙي
 تون سندس شڪايت کي ڇڏي ڪو شڪر ڪر“
 استر مڻو پئي چوڻ لڳر ”گهرڙا يا حسين! شڪر
 وري ڪهڻ ڪريان؟“

(۳)

هاڻي صاحب ساڳيءَ طرح فرمايو ”بني صبر
 بددا! ٻڌ سموري حقيقت آءٌ اوڪان مولڪي امار پڙهي
 ڏيکري ۽ فڪر به مڻو ٿيس ته علم ارواح اڪن اڳيان
 اچي وڃي ڇا ڏسان ته ملائڪن مڻوون هڪ وڏي
 مهڏان به هڪ جنازي کي کڻي اچي و کيو آهي استري
 به اوليا حضرت شيخ دائود طائي اڳ به ۽ سندس
 پٽيان سید غلام شاه ۽ سيد سرو شاه ۽ محمد پهلواني
 هٿيد مشايخ ۽ سوره مشايخ پور گوري ۽ اها ڪڏهن
 ولهه، (ولي) اچي رهيا آهن.....“

استر (ڳالهه ڪئي) سائون! الهی اوليا نه اوهان
 کان گهڻو اڳ هئا پوءِ اوهان ڪٿن سڃاڻا؟

حاجي - اڙي بابا! آءٌ نه ووزاوا حضرت جي حضور
 ۾ ويٺو آهيان مون کان ٻيلا گئي وئي - ٻڌو ان
 سڃاڻل آهي ڇا؟ تون ٻڌي نه وڃي ۽ پوءِ شيخ نه آيو دطانيءَ
 آواز نه آيو - ”مشائخو! ۽ ملائڪو اڄ هتي خدا
 جو پيارو مڃدوب آيا! شريف فرما ته آهي، ان
 جي جنازي اماڙ پڙهوا“

مڃدوب جو نالو ٻڌي موانڪان چرڪ اڪري ويا
 ۽ مسجد ۾ لاءِ اوليا ٻڌو مڃدوب وڃي پنهنجي
 محبوب کي ملو.

اماڙ پڙهي پوءِ اچي مون واريءَ مسجد اڳيان لاٿاڻو لاس
 آئي سندس مقبرو آهي موانڪي پارس ڪهائون
 انهن خدائي گل مڃدوب درويش جي پاوي آهي،
 جنهن خدمت ڪندي انهن رڳهين ۽ مسجد مان ۽ نه و نه مدين
 لاءِ وڃي وارو ۽ رهي آهي!

(۴)

بس پوءِ نه اوليا ٻڌو هليا ويا ۽ آءٌ لوڪي اطلاع
 نه ٿي لاءِ آيس هاڻي پنهنجي مرضي!

انهن غريب حوران تي چوڻ لڳو ”ماڻهن اهو ڪ
 وب ڇا وڌا وڙ آهن ويچارو مڃدوب هو به سندن
 وب سان ويٺل نه آيو نه دانا جي ڪا به خبر هوس؟
 بس! هاڻي جتي اولهائين جو حڪم آيو آهي وڃو!
 صبح آيو، مڃدوب رليءَ جو مقبرو ٺهاري ويا

ڪمپلس پڙ پتي ويا ۽ حاجي صاحب مجاهد لکين
پتي ويا.

هڪڙو چالاڪ ۽ وڏو شهر جي سڀني عورتن ۾
هڪڙو پتي هائي ڪان تي اوليا جي ڪرامتن جو
ذڪر ڪري آيو ته ”امان جهڙي جا ٻڌايان اوليا جي
مٿي مان نه نور جون لائون پھون لڪون!“
(5)

اس! عورتن ۾ ڪجهه پتي نه ڏيکار ڪرڻ
ههڙي ايمان ۽ خدا پاڪ جي ڏور ڪان اڙيل مردن کي
کهاڻ لاءِ ڪانه آهي، هو اوليا جي زيارت تي
سهريلن نه پوءِ اهڙا مرد به.
”هڪڙي ڏاڳي تي چاڻ آڻي ڪي رڪار ٻڌي“
والنگر ”واڳ ڏٺن جي وس ٻار، آءُ ڪا ٻار
رهڻي“ چولدا لکيا ايتدا.

سو مجذوب تي مهڙا ٻڌا ويا، اگرچ حاجي صاحب
جي سمجهه ڪڏهن جو پي ۽ ڏورگاهه شريف ۽ الر ڪا پٺا
وارن ۾ رهندڙن وانگر ايترو زور خيز ڪانه هئي پر ٿڌهن
۾ شھر ۾ رجوعاٽ جنگي پتي تي جمعيت العلماءِ يا
خاڪساريت جهڙو وڏو ڪارخانو نه، پر مسلم مجلس يا
احرار جهڙو وڏو ٻڙ ٻڙي هليو.

(۶)

ڪجهه وقت اها روح هلي ۽ ڪجهه وهائي مان
 کان سڌو نهو، بس جهڙا آهن ٿو ۽ ٿو ٿا آهن ۽ عطن جي
 ٿي لڳائي ٿا آهن ۽ اڙي مسلمانن! الله الا الله
 يعني هڪ الله ڪا سواءِ اهو ڪو ڪو ڪار ڪاراهي جو
 اهو به بلند ڪندڙو! اي هـ ر اءِ ۽ اءِ ڪ اءِ ڪ اءِ ڪ
 استمعون (يعني خدا يا! اچن اهو يعني ٿي بندگي
 ڪرايون ٿا ۽ ٿو ٿا ٿي مدد ڪهرون ٿا) عواقر او ڪندڙو!
 هن طرح هڪ ڏاڍو مري ۽ مري ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي
 اسالمت ۽ سلامتي ڪي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي
 مولا پاڪ کان سڀ ڪجهه ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي
 انهي جو اعلان آهي ۽ اءِ عربي استحب اڪرم مولان
 ٿي گهرو ۽ آءِ اوهان جو ۽ وال اوانان!
 الهي ڪارن حاجي صاحب جو دڪان البت ڪرد
 ڪري وڌو آهي وڌيڪ ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي!

درگاه شریف

ڈیپلائی

درگاه شریف

(اردو ۾ لکندڙ شوڪت لاوي -

مترجم ڏ. ايلائي)

مهر اچل وارا لهن - ۾ ڪا ٺهي رهيا هئا انهن جو
راڻو اسان صاحبن جي مڪان تي به پهتو ته شاه صاحب
جي آي ته ۾ شاه صاحب کي هن صدي جي جو اڏو
۾ غم ۽ اندوه هو جو سائين همدردِي ڪرڻ ۾ اسان
کي پڇيو مڪان واري ويو، هو ڏينهن رات
الٽ رهندو هو جو چڻا آ، ڪو جوان بست ساهه ۾
مري ويو اٿس!

اسان کيس گهڙائي سمجهايو آ، ” حضرت
اوهان کي مهول مهول ضرور عرضو ٿو ٻڌي “ ۾ هر چري
آ، ” اهو شخص عرضو ٿو پاڻ وڏن جي لڙائي ۾ رات
ٽيڻ جي ٽيڻ آڻڻ ۾ ڪمندو!“

مطلب ڪاٺ، جو آ، مڪان ڪوٺڻ ۾ لڄان ڪجهه
ڏينهن ڏاڍي هئي ۾ شاه صاحب نه هائي ڪن آ، انهن
ڳڻ ۾ جهڙڻ شروع ڪيو جو معام آ، اهو آ، مڪان
آ، اهي ڪوٺڻ ۾ پاڻ شرط هو به ميان ۾ ٻڌون وانگر
” هاءِ لڙائي “ ڪري اسان کي اٿا لاءِ اڙ هائي ويندو!

(۲)

دکړه! اسانکي! پوهېږي غراب شاه جر هو! -
 فرق اهو هو جو اسان وواړه؟ جهېږه پدراځ کا اند بهر
 سوچڼ چې دکړه هر هواسون جهېږه کړي رستو کړي
 ؟ مکان بهي وچي، پر شاه صاحب چري! چر! -
 رستو لکي طرح منظور! اي ديو کمر شروع لي وړو
 هاڼي وري مکڼ ټراندو؟

پر لارو اسان! - جراح وانگر! جواب پر پري طرح
 شکست کائي! چپ کړځ دارا! هواسون ؟ لاندو سون
 لي! جهېږه هون چهره آشتي دارا سيني ايلان ؟ رحم
 چي د و خراستون و د لږ بعد! قسي کان چتي مکهن
 لا! من اسانجو مکان! بهي پوي، اقبال روح جو
 هي احمد اسانکي! به ياد هر.

دومي به جد وجهه گرفتند وصل دوست
 دومي دکړه خواله! - لاندو هون کمد!

(۳)

آډي! رات جو وقت هو بلک ۲ بهي جو، اسان
 صاحب! - ۱۰ بهي کان ولسي پدکهنون ځپته وون کائي
 و هما هواسون، اوچتو..... ده لږواز مگر مهار که پر
 اهي وايي، و هوا! لږواز! هتي پر سچ اچ! لا قاد پالي

لبي واري ملائڪ حضرت ”نهي نهي“ ۽ علي-

السلام جي الهام کان - ڪو زور دارو الهام هو!

بس، تب ٽي ڪٽولي ٽان لهي سڌو وڃي شاه

صاحب جو در ڪڙڪايو سون شاه صاحب گهٻرائجي ٻاهر

ڏڪتو ٿي وڌو ساڄ پاڪر ڀانڊر سندس وٽس مبارڪ ڪي

جهي چورسون ”قبلا! مبارڪ صد بار مبارڪ!“

واپارو شاه صاحب هن اي وقتي مبارڪ کان وڌو

لي چوڻ لڳو ”ڀائي ڇا ڇي؟“

اسان چيو ”حضرت مٺائي ڪاراهي!“

”اڙي مٺائي کان ٿي چنڊ وه جو حورو ڪڙايان ۽ ٻي

آهي ڇا؟“

”بس حضرت! اهڙي لڳوڙ جو الهام ٿيو آهي جو

پڄڻي گه ۾ ۾ ۾ ڪٽاهي ۾!“

”ڇوڪر! پر اوت ٻڌاء ٿي ڪهري ڳالهه آهي؟“

”حضرت! اهڙي لڳوڙ ياد آهي جو پڄڻي

مڪان ٿي ٿي ويٺا پر مٿيون هڪري اهڙي جاڳو

هڪ اچي ويٺي جو اهي ٻڌن پڙهون پڙهون ٿي

ڪنديون!“

* چئن حضور الور صلعم ۽ -هنن ٻن وٽ وڃي

حضرت ڊيگهه آلمندو هونئن مرزا قاد پائي چوندو

هو ٻي وقتي جهڪو مٿي وڃي آو آئي اٿو ٿاڙ حضرت

”نهي نهي“ آهي.

اشاو و ډېځ سان د هو طر اټک ، حقيقت ، معرفت ، جبروت
 د لاهوت جون سب منزلون لرې باړه کړي وځن لا !
 هائي شاه جي اړوان مکان جون پتهون امان
 لي رهون ، شاه صاحب پېر ساهان پي . کان
 د ترانسفر کړي رهو هو ؟ امن د ظاهر د پېر پېر
 پېر هون جي اړ پري کي السوادع کړو ؟ کڏه
 کڏه من وړو د هر وني رهيا هراسون .
 اسان جو غمکون د هر وني د سولسپالتي وارا امان
 کړي رهيا هوا ؟ امن دل د سندن اړ وني اسان
 کلي رهيا هراسون !

(٦)

آخر کار اړ ډېځن د آرو جډهين شاه صاحب
 جي مکان لي کونډر هائي هئي . امن د اړ پري جي
 خان ويراڼي ډېځه لاه مروج لي اي پي پتهون ، شه
 صاحب آيل کړن هو ، ماڼهو چئي رهيا هوا له
 "ريچارو ضرور د که کان اړو او هولدو ! " د امن
 دل د هر کي رهيا هراسون . " لب له اړو
 د هولدس جهزو ډېځه د هر کي هولي کښو
 مالي کي سندس مړس جي مړو اړو " د که جي اړو
 جهزو هئي !

لږه لږه لږه !

اړو چو هک رو کچي وړو اسان له پالو له
 کښو چو کښو پي جي پالو د که رهيا آهن

(۸)

سو پست مټاندس کوي بهي آهي ، پر له سائون ، هو
 له پټون کهرانگ جو وځايل هو ، سو اول بهاد کـوټي
 پره اور واري لي اوهندو هو سو پست جو ٽڪو جو
 ٽڪو وڃي ٽهڪو ڪندو هو ، پر هتي له اها ڳالهه به
 ڪانه هئي ، ”هي ڇا ، هي ڇا ، ڇا آهي ، سبڙان الله“
 ڇا آواز لڳي ويا هوا ۽ ان سان گڏ عطر جي خوشبوءِ
 به اهڙي پکڙي ڇر سا و شهر به راز پداست جي بهڪا
 ٿيڻ بهڪي ويا هوا

(۷)

هاڻي اهو به حورالي مان اڳتي وڌي سون ، ٿڌو سون
 له پست جي پاڙ وٽان هڪ ڀير ظاهر ٿي چڪي آهي
 جڏهن ته ان هـ طـوـر جي هڪڙي اچي ، هـي ، پاڙ
 واهڙي شاه صاحب ا اهڙو ڪر ڪندو عطر هڪ ڪو
 هٿائون جهڙو لاهو جي لاج ڪهههه جي دوڪان
 ٿي له چار سمد من شاه جي ڪندو آباد واري دوڪان
 ٿي له ڪڏهن له آيو هوندو .
 ”هي له له سو“ ...

هڪڙي ماڻهو رڙ ڪري ان کي ٿيڪار پيو ته
 هره سگهه سو جي سو بهي ٿي ڇي جڏهن ٿي شايد
 ڀير واري اـزـر ڇـو وـالـو اـهـ لـيڪـل آهي ، ايلدار
 هڪدم مٿي واري ڪري ادا هڏي هـي ، رڙي
 ٿي له مٿس لکيل هـي .

”د لمر شاه - د ر جنگ پيړۍ کا شهيد شد

لر و ز جمع ۲۷، رمضان حد ۱۱۲۹ هـ.

پس هائي له - اكي له - هي هكي - شهيد جي
 لمر آهي ۱ مالهو اچي زيارت لي تښا، خرد ميولسپل
 اجنور له - اچي هكتب (نالي واري سر) - کي چمي
 ځاي ۱ چيف آلمسر له اچي وړو له - اريز ايت ۱ ايا
 مومر له - پر ايت کلمه کتر صاحب له اچي وړو جو
 صرفي سگرون جو - وريد صادق هو ۱ اختيار کار
 صاحب له کورن چڙي اچي بهتو چاکان له هکي
 له لمرن وارن سان اهڙي هجبت هئي جرگش کدي
 منزل له - اي همدو هو چتي کهن ولي ۱ جي لمر
 هولدي هتي ۱ سندس اوطاق هک اولياء جي چو کدي
 کي وادهي هتي له هو وپارو ماڙي اي له - سمهدو
 هو له مستان اولياء کسان هتي لي اوان ۱ ورمون لي
 کارځي لري ۱

(۸)

هائي اسان له اچي وځي چو ” اڙي هي ا-زور
 له اسانک خبر آهي له شاه صاحب جو ځهن اهڙي ه
 پر ځانځو هو ۱ - واره - شهيد لو هو، اڙي فلاڼ، وچي
 شاه صاحب کي ولي آځ ۱ چريس له سندس شجرو
 ضرور کڼي اچي جو جناب کلمه کتر صاحب ملاحظ
 کندو ۱ (کلمه کتر صاحب کوري ياله کوري پر شهر ۱
 له ضرور کوس ډيکار ټو هو -)

اس هائي شاه صاحب بهع شجرة ابي و...
 شهری بر... شاه... شاه...
 اسان وحي شاه... صاحب...
 سوري خلق... شاه...
 پو... شاه...
 گهگار... شاه...
 کان و... شاه...

ار خلق... شاه...
 ذی... شاه...
 و... شاه...
 و... شاه...
 و... شاه...

(۹)

اس سالن... شاه...
 وارو... شاه...
 اما... شاه...
 بر... شاه...
 نالک... شاه...
 اسان... شاه...
 گادي... شاه...
 خلیقا... شاه...

عهدن لاء اڪا هئي اڪا هئي اڪا هئي ضروريت، اڪا
گوراد صاحب جي منظوريءَ جي حاجت اس،
۽ رتبه ملند ملا چڪو مل ڪو

۱۵

جو پڙه ڪر هان پر لي چار وسراڻي ڪاهي!
مورسوءَ لئي ۽ رڳو رستو ڏهرائي اٿان ڪيو جهڻ
ڪري شهداد جو مشهور رستي مٿي آئي ويا ار پڙهجي
خرچ سان مٿس هڪ ڀر ۽ اڏائي ڇڏي هاڻي حضور
دلبر شاهه قدس الله سره العزیز جي درگاه ملاڪان
مشهور آهي وڃي شاه صاحب جي حالت ۾ اس هونتر
اهڙو ڦيرو آهي ويا جو چئن چارن آهي ۽ ۱۰

خدا جب حسن ڏيئا هي، ڏراحت آهي جاني هي
لڏن هتي وري ۱۰

خدا جب ڀر ڪو ٿا هي ڪرامت آهي جاني هي!
وانگر شاه صاحب جي ڏڙ هي سردار گندا ۽ مڱهه
کان ۱۰ ڏکهي آهي وڃي سندس ڪاڪل ۱۵ ۽ زلف
ڪلهن جي انهي ڀاڻ کان بهار لائي آهي ويا تسبيح
۽ لاوڙي ۽ مٿن جا ٺڪاڻا چالي وڏي ڪهڙ ٻال ڪسان ۽
ڏور آهي ويا وڃي ۽ ڪرامتن جي ۱۰ ڏم ڏيکي
وڃي ڀر سماع (ڦرالي يا گالي) ۾ شاه صاحب کي
وڃي ۱۰ اهڙو ڀيرو ۱۰ جو انا الحق ۱۰ ڪارڻ واري منصور
جي ۱۰ ساڻس ڄا ۱۰ هئي ۱۰

(۰۱)

۱- من پتی بزرگ ووزار آدی کان پوه غلوت
 خاله و وچی لاهوت لامکان جا - هر کیدا هوا-ون
 و حکمتون هنگلاجی، و مزون رامکلی بهان ک-وی
 فیض جا حصا ورهائیدا هوا-ون یعنی کنهن -ان
 کلاه له کجور -ان و واهی یار ک -و-یدن ج-ی
 هو ووفون جا دا-تان بهان حکری کلیدا هوا-ون،
 آئیده جا یارم بدائیدا -و-اون و اندرالا ورهائیدا
 هوا-ون، پروچارو شاه صاحب امرو شریف هو جو
 من بزرگ-ن والکر خلیفی کی او کلفند والکر
 ”دو به ای آنو“ یا -دا -هاکچن جی حکار خالی والکر
 ”دو به ای ای جی و جو و چار آنا استاد جا“ واری
 وراشپ له کددو هو پر حذو لصف ای و لصف لکر
 یعنی از بهر صاحب جو، از خاله هو و کلدو هو
 و -چی دل جان اعتراف کددو هو له ”فیض له
 سائن دلبر شاه جو آهی یار الهام ارهان جو به آهی!“

گورنر جو پٽ

(۱)

هيءُ انهيءَ زماني جي ڳالهه آهي جڏهن اسلام جو
بهاڊو فرزند عمر و ابن العاص مصر جهڙي دهر دست
عشرومت کي فتح ڪرڻ بعد اتي جو گورنر عمرو ثمال
هو، تن جو ڏيڏو، وعب ساري مصر تي ڇانول هو
بلڪ اسپاس جا بيا ملڪ به تن جي مدار مقرر، سبب
ڪن پيا هڻندا هئا۔

هڪ دفع سندن صاحبزادو عمر جي ڏاڍا مڙس
لنگهي رهيو هو ته هڪ رات سندن سندن
نڪرار ٿيو ۽ تن جو گورنر راضي ٿي ڏنو ته تن جي
کي ڪجهه ڇاڪ هڻي ڪن ته سندن دستخطي به وڃي
هو پو ايترو نه چو تن کي تن جي ڏاڍا مڙس لنگهين،

ڳالهه نه معدولي هئي، عمر جا رهائو گورنر ۽
بادشاهن هتان هن دن سندن سندن دستخطي به وڃي
سهرڻ جا عادي هئا ۽ هن دستخطي دور عمر اسلام جو
خليفه فاروق اعظم ڪو لهايت دل به هئا تن جي
تي سچو ڀيرو خدائي انصاف غلاميدو آهي، هو ايتري
قدر خدا جو چارو آهي جو ۽ ٿهو نه چا پو ڏوڙاهه به
سندن سندن هٿين ٿا (هي معالمت ۽ مصر جي فتح

”ڪنهن ئي نه هجي، ڏسي مون ٿو ٿي ڇو نه هجي،
مگر بدائي الصاف به سڀ لاءِ هڪ جهرا آهن، هتي
حضور ۽ عاليجاه جهڙن مغرورن جي اصطلاحن اچارڻ
جو ضرور ئي ڪونهي، تون بيد پائي سان اهو ٿڌڪ
بدائي ڏي!“

فریادیءِ ہی دل و ذی : هن صاب صاب احوال
 بیان کری ڈلو، سالتیکی خلیفی جو ہر و لال تی
 ویو هن ہکدم تیزرو سوار مسر زمانہ کیمو ا گورلر
 کی بندر امت سمیت ہکدم جاو کیمو مہجی :
 فریادیءِ کسی عزت سان غلامت جو مہمان کری
 دھابو ویو۔

[illegible]

ٿو هان المائن کي منجهن مان نالام ٺاهين سونج
ڪو آهي؟ ۽ منهن غريبن کسي سندن مائن نه آزاد
چڻير هون؟

عمر ڪنڌ جهڪائي جواب ڏنو

”حضرتا! مولڪي هن واقع جي ڪار ڪم ڪالهي
فرمادي مون وٽ غريب آڻي ها ته به يقيناً اهڙو ئي
داد پائي ها جهڙو اهو منهن کس ڏيندا“

درو ماروقي مصري جي ڪار ڪم ڪار ڪار
زاده کي پري ڪچهري ۾ سندن غريبن مان انهن
چاڪ لڳائي ڏي جيئرا هن ماروقي مان غريب ڪمائي
کي لڳايا هوا۔
الحسن المائن

چا پاڪستاني وڙيون کان مسلم ليگي ميمبر صاحب
به اهڙي داد جي جهڪ ڏيکاريندا.

ڪلامي پاڪ جي معنيٰ

هن ڪتاب ۾ ڪلام الحق جي معنيٰ بيان ڪيل آهي.
طرز تي مفصل بيان ٿيل آهي ۽ ڪلام حق جي معنيٰ
هڪ آله ۽ هڪ سوانه ۽ پنج روپه ٿيل طرح ڪلام
پتو:- ڪتب خانہ جماعت اسلامي الهداد چند

حيدرآباد سنڌ.

فهرست کتاب ذیپلائی

۰-۱۲-۰۰	گلشن عبرت	۰-۱۰-۰۰	فتح فلسطین
	شیواجی شیش	۰-۱۴-۰۰	ازبکین یورپ
۲-۰-۰۰	محل	۰-۱۰-۰۰	جنگ ترک و جرمن
۱-۰-۰۰	کفر اس		سومناک جی
	کالگو ای	۰-۱۲-۰۰	سندوی
۲-۸-۰۰	کوڑکو		سبک سنگین
	هندوستان جی	۱-۴-۰۰	جہانپال
۱-۰-۰۰	سچی تاریخ		غازی محمد ان
۰-۵-۰۰	اودو اتحاد	۲-۰-۰۰	قاسم
۰-۴-۰۰	سندی اتحاد		غازی محمود
۰-۱۱-۰۰	قرآنی انقلاب	۰-۱۲-۰۰	غزوی
۰-۸-۰۰	ارشاد الخلفاء		غازی محمد
۱-۴-۰۰	انتخاب بخاری	۱-۰-۰۰	غوری
۰-۱۰-۰۰	ارشاد القرآن	۰-۱۲-۰۰	فتح اوس
۰-۶-۰۰	قرآنی د عالم	۱-۰-۰۰	شہر ایران
۱-۸-۰۰	قرآنی شرا		شہر شاہ و ہمایون
۱-۴-۰۰	فتوحات اسلام	۰-۸-۰۰	
۰-۶-۰۰	فتح ایران		غازی اورنگزیب
۰-۶-۰۰	ایرانی سہزادی	۱-۸-۰۰	
۰-۳-۰۰	وہف جو مجاہد		وہابین و بابو
			موشربا سہزادی

ريڻا جو مڃاڻ

ڏيندڙ

رِیف جو مجاہد

باب پھر یوں

صبح جو وقت آهي ملڪ وٽ هي شهر ملڪ ۾
جڳي اچ وڃ لڳل آهي ، جيڪو شهر هندستان ۾
ڪارن ڏي وڃي رهڻ آهي .

ان وقت شهر جو صبح وقت ان وقت جو صبح
 رات کو اترالہ سان گورنٹ ڈی اترالہ رات کو
 آہی، رستی مان لنگھدی اوچتو سونے لگے
 اہم والہ ڈی چکری، اور ہر پتھر اور آہی
 طرف وچے،

هڪه اڻ پڙهي سار جهڙو هڪه غريب ڀڄي ڪي
چاڪي سان ڀريءَ طرح واري رهيو هو، هـ و سڙاڪ
داهون ڪري رهيو هو، ڏو ڪس هڪا چٽاڻ واري نهو
هڪا هئي.

عبدالڪريم جي ڏاڏي جي راءِ موجب ان
عبدالڪريم جي ڏاڏي جو هو ڏاڏو ڪري اهو ڏاڏو ڪري
عبدالڪريم جي ڏاڏي جو هو، ان ڪري انهن ٻن
خاطر هڪجي عبدالڪريم جي ڏاڏي ۽ انهن ٻن جو چمت
وٺڻ ٻهجي ڇو ”ڀائو! اوت هڪجي ٻيو ٿو ماران؟“

سار جيت ساڳي طرح چاڪ هڻندي چيو ”ٿورو
لڳا ٿو هن پنهنجي خچر منهنجي ڀر سان اهڙي اهڙو واهي
سار لنگهائو جو منهنجي اهاڻ کي رهاڙي وڃي آهي؟“
اهڙو سندس هڪ جهلي چيو ”سار! ٿورو هڪو اٺاڻ
ٿورو هوندو. او کيس ڳهڙائي مارو آهي، هاڻي ڳڻي
چڏيس!“

سار جيت غصي سان ٿوري ڇڏي چيو ”لهم ڀر
او هاهڙو ڇا؟ او هان منهنجي سون ڪڙڻ وارا ڪڍ؟“
اٺي ٻيج صاحب جي پڇيڻ تي چيو ”اسمبلي سردار!
هي شهر جو ٻيج صاحب عبدالڪريم آهي!“

سار جيت اڪي کي موڙو ڏيئي چيو ”هوندو ڳڻي،
مگر سندس ڏيس ڀاڻ هي معاملو ڀر، اسان اسمبلي
سردار جي معاملن ۾ کيس داخل ٿيڻ جي اي معافي
آهي اي عزلي!“

عبدالڪريم غصي کي روڪي ٿڌو ڪهڻو ڀر وٺ
ويو ۽ چيائين ”جدا! مهرباني ڪري توهان جو
سار جيت کي روڪيو، جو هڪ غريب ريشي کي
اي طرح ماري رهيو آهي!“

ڪمانڊر مرڪي چيو ”ڀر هڻائو ڀر هڻو، سمجهندا
اسان ۽ اوهان جي دخل ٿيڻ جي ڪا خاص ضرورت
ڪانهي!“ هي ٻڌي عبدالڪريم لکر اي جواب ڏنو
”هڪ غريب ريشي بدمرد ڏي سان ٻيو مارڻ ۽ اسان
کي دخل ٿيڻ جي ضرورت ئي ڪانهي؟“

ڪهه اندر کلي ڇڏو ”بس! ٻئي ڇاڪ ڪنهن ذلول
گستاخ وٺي ئي پڇي ويا هوندا ته اهو ڇو ڏي ڪرڻ
مار ڇڏي ويو؟ آخر اسانجي سار جهت جي عزت ۽
ڪا ڇو آهي؟ وٺي کي ڏيان سان ڇوڙ لڳهائڻ
گهر ۽ هو، اسانجي سندن حاڪم آهن!“

هي ٻڌي امير عبدالڪريم جي اکين مان پاهه جا
شعلا ڪڍڻ لڳا ۽ هن طيش سان ڪهه اندر کي ڇوڙ
”نهڪن اوهان کي هي ڇاڪ ڏيا مهاڳا هوندا“

انهن چئي هو اسان اڪثر ۽ جوش مان ٽڪڙو
ٽڪڙو سار جهت جي طرف آيو، اهو ڏس سار جهت
اچي ۽ وٺي کي ماري رهيو هو، عبدالڪريم وٽس
پڇي ڪهس گردن مان ٻڌي ٿي ته هن اچي هڻيو ۽
”سندن ڇاڪ ڪسي ڇا، اوهان س“ بد معاش ظالم! معلوم
ٿي ٿو ته اوهان جو من اڙوڪ اچي ويو آهي!“

اسانجي ڪڙڙا ڇڏي اهو ۽ طيش مان گهور ڪري
ڇو ”ذلول وٺي! اوهانجي هي مهال؟“

عبدالڪريم ۽ ڪور ڇاڪ زور سان وڃي چوس
”ذلول جا پٽ! رستو وٺ ٿا اڄ سر ملو وڃن!“

سار جهت ڇڙ سان دڙا هڻندو ڪٽي ڏي هليو،
عبدالڪريم لاءِ اهو هاڻي ڇڄي جي ڪري سڀالڻ
ڇو ڪو موقعو ڪو نه هو، هن پتو وال کي ٻڌي ڏي
وڃڻ جو حڪم ڏنو ۽ پاڻ وٺي ڇوڙ تي سوار

١٠ کان اکر اکر و او

باب پہلو
مہانگا چاہک

سار جيت جي فرياد مان اي ڪمانڊر ڪدم سموري
حقيقت وڌي ڪمانڊر ڏي لکي عبدالڪريم جي
جهڙو جي عهدي تان موقوف ڪري ڪو فتو ڪو
جي سفارش لکي موڪلي پر عبدالڪريم نه خود بخود
جهڙو ڇڏي ڏئي هتي هو سندس هڪ ڄاڻو ڳوٺ ۾
ٻوڪي ويو ۽ سمورو رستو انهي ريتي جتان کي جوش
ڏيارڻ ۽ پنهنجي عزت تي سر ڏيڻ جي سبق ڏيڻ ۾
گڏوگڏ ياتين عبدالڪريم جي خود به هڪ بهادرو هو ۽ اها
سندس هڪڙا ڏهه بهادر ۽ ڄاڻاڙو رفق به هئا، هن
انهن بهادرين کي ٺاهڻ رهڻ جو حڪم ڏنو ۽ رات جي
۲ بجي مهل هي بهادرو پنهنجي هٿيارن سان سينگار جي
آپهنجي حڪومت تي پهتا.

هي ڪئمپ لڌي هئي ۽ فقط شهر کسي سندن
قبضو هو، ماڻهو غلام ٿي چڪا هئا ان ڪري سپاهي
ان جي فڪر ٿي يا آرام سئل هئا عبدالڪريم ۽ سندس
همراهن اهليت خبرداري سان ڪئمپ ۾ داخل ٿي
اول ميگزين (باروڪ خان) تي قبضو ڪيو انهي جا

پهرين ٻن آرامي هرا ٽن جي واعدن ڪهڙو نواسي ڪن
 ٻڌو ويو ان بعد سڀ کان اول ساڳي طرح ڪمالد ۽
 ڪي ٿمد ڪور ويو ۽ سندس اڏي ڳاڙو اسٽاف ڪي ۽
 پوءِ تمام ٿوري سان هڪڙا باقي سپاهين ڄا هٿيار
 ڪٽندا ويا ۽ اها ڪمن ٿمد ڪندا ويا، چڱو حصو ان طرح
 ٿمد ڪرڻ بعد باقي سپاهين مان ڪن ڪي -ڇاڳي ٿي
 هنن جي شور ۽ چاڻڻ ٿي اها ۽ -ڇاڳي ٿي ۽ عبدالڪريم
 ٿمد ٿيل ڪمالد ۽ ڪي سپاهين ڪري ڇڏو ساهيو!
 اوهانجو ڪمالد ۽ ٿمد آهي ميگزين ٿي اسانجو قبضو
 آهي خبردار! ڪو به شور نه ڪري ۽ نه ڪو ٿي ۽ سان
 اڏاڻو ويٺو هي ۽ اوچتي آفت ٿي ٿمد مان ٻاڏيل
 سپاهين جا حوصلا خطا ٿي ويا ۽ هنن سواءِ چوڻ ڇڏي
 جي ٻاڏي ٻڌڻ ٿي ان طرح صبح ٿي ٽالين هزار ٿي
 -ڇاڳي ٻڌجي ويا.

صبح جو جڏهن انهي لشڪر ڪي پيو هو ته
 عبدالڪريم جا ماڻهو فقط ٿه هئا ٿمد هنن ڪن
 پنهنجي لائي ٿي اها ٿمد غصو ٿيو ۽ انهن ڇڏي
 ٿي هن وقت انهن اها ٿي هاڻي ٿي اها ٿي ڇڏي
 چوڏي.

عبدالڪريم ڪٽمب ڇو سهرو سامان ۳۶ ٿي
 سميت هڪ ڪور ۽ ٿيڻ سميت ڪٽي وڃي پنهنجي
 آستالي ٿي وسايائون.

باب ٽيون

مجاهدن جي فتح

هي احوال پڻ واريءَ وڏي ڪئمپ تي پهتا ته هو
غصي کان اڳ ئي ويسا ۽ عبدالڪريم ڏي چوائي
موڪلائون ته اسان جا نمودي آزاد ڪرايو ته اوھان
لاڙ چڱو نه ٿيندو.

عبدالڪريم جواب موڪليو ته ڪم ۾ ڪم چالو.
هزار ڪميون سندن ملهه آهي ۽ اهو موڪليو ته آزاد
ڪم ۾ نه آهيون ته ڪنهن کان مجاهد ڪونه ٿا ڏجن.
اسهين ڪمانڊر لاچار آهي چالو هزار ڪميون موڪلي
هنن کي آزاد ڪرايو ۽ ريشن کان بدلي وٺڻ جو خيال
ڪيو پر هاڻي ته هنن وقت نه آهيون ۽ همارو ۽ ٻاروٽ
موجود هو الڪري هنن کي حملو ڪرڻ نه ڀڄيو ته
هو ڪافي اهاڙي جي ضرورت هئي.

چناليو. مھو ڪن هنن ڪاروباري ڪم ۽ ڪافي
ٻاروٽ کڻي موڪلائون هاڻي ڪنهن حملي ڪرڻ نه ڪئي ته
چار ڏينهن هئا.

هو ڏانهن اهو عبدالڪريم به غافل ڪم ۾ هو هن
عام پوئين جو اعلان ڪري ڏنو هو ساري ملڪ
سندن هن اعلان تي لهه ڇڏي ۽ اسهين جي غلامن
کان جديد چٽاڻل جو عزم ڪيو هو ۽ علمائن کيس غازيءَ
جو خطاب ڏنو ۽ صوفين کيس ڏهائون ڪرڻ شروع

ڪهڙن ، غازي ٻاروت خالص هڪ عالمشان ٺهڻ لاءِ
 وڌو هو جڏهن جون هر طرف جون دٻاوون ، فوش ،
 ڇٽ سڀ سڀ سڀ سڀ سڀ سڀ سڀ سڀ سڀ سڀ سڀ سڀ سڀ
 هون ، اندر بجلي جو ڪار خاڻو ، هڪ سڙو سڙو
 هزار ٻڌو موٽرون جو سامان ڪاٽي هو ۔ مجاهد به پنج
 هزار کن ٻار ٿي لڳا هئا .

اڃان اسان جي حمل ڪرڻ ۾ ٻئي ڏينهن ڏاڍو
 هئي ته غازي اڳواٽ حملا لاءِ تيار ٿي ويو حملا جي
 رات غازي مجاهدن کي مخاطب ٿي اٿڻ وارو ڪئي ته :
 ” اي محبوب وطن جا پيارا فرزند ! جهڪا ڏور
 سياسي آزادي وڃائي ڇڏي ٿي سا انهن ٻولين کان به
 محروم رهجي وڃي ٿي جي فطرت هر ڪنهن انسان
 کي ڏسڻون آهن ، بهادري ۽ اولوالعزمي ، هي زلندي
 جو روح آهن سي آهسته آهسته طابع ٿي وڃن ٿيون ،
 هو منهن منهن ڪندڙ اڪراسن جي هڪ ٽولي بهي
 رهجي وڃي جا سڙا ڇون ڇوڪرا ڪرڻ جي ڌڙاڙ جي
 لٽ سان هڪلي وڃي ٿي ، خيال جي بلندي ۽ غور
 جو احساس هن سان نڪري وڃي ٿو ، ملڪ جي
 رهاڪن ٿي هڪ خزان چاندي وڃي ٿي ، ۽ ملڪ جي
 ندرتي پيدايش ۽ دولت ان جي ڪم آڻي ٿي !
 آءٌ خوش آهيان ته اوهان وطن جي لائي ٿي هڪ
 انهن لاهي آهي ، کريا اوهان کي آزاديءَ جي نعمت
 جو ڀرو ڀرو احساس آهي !

بھاد ورو! اچو ته اسين گڏجي ملڪ کي آزاد ڪرايون
 ۽ انهن شراعتن ۽ قانون کي، جي زائد ڪرايون جي
 آزادي ۽ سان ئي انسان پر اچن ٿيون ۽ ملڪ جي دولت
 کي ملڪ وارين سان سواءِ انهن کي هڪ لاهڻ نه ٿيون.
 بھاد ورو! اچو ته اسين مري انهن کي جهڙو ڪرايون
 پاڻ نه ٻارو نه جهڙن ٿا، پر شريف انسان اهو آهي جو
 پاڻ کي ملڪ واري وارو انسان موصوف کان پوءِ دائمي
 حياتي ۽ هميشه پائيداري جي بهترين ڪرنامي حاصل
 ڪري ٿو.

دوستو! اڄ رات ٿي خدا ئي مهمالي توھان لاءِ
 اٿار آهي، توهين ان لاءِ اٿار ٿي ظالم انهن کي
 ڏيما ڪريو؟

هائڻي بھاد و اٿار ٿيا ۽ انهن جي غلطي جي لٽ ۾
 هئا ته غريبي جي اوتار ٿي، ڪولا ڇرو پاڻ، هر اڇاڪ
 حمل کان ڪٽي ٽپي ويا مگر انهي هوائي ۾ اٿار ٿي اوارون
 هلائڻ لڳا ۽ غريبي جو لشڪر وڌندو ويو ۽ انسان جو
 وجود ۽ حق ڪٽي ٽپي ويا هو هن حالت ۾ ئي جو انهن جي
 هڪڙا مٿا پيا پڇي ويا تهاڻ ڪهڙو ٿيا، ان ڪرڙن جو
 جنگي سامان غريبي جي فوج کي هڪ آيو، انهن
 جو رفتار خاڪ ۾ ملي ويا!

باب چوٿون

پر بهشتي گل

هاڻي غازي محمد بن عبدالعظيم باقاعده ريڻ جو
حاکم اچي ويو، هن ملڪ جو انتظام وڙهي اصولن
تي رکيو، آخري ڪرن سوڌارن ۽ ڀٽيان جي
هڪ اعظمي ڪائونسل پڌري جاني حڪومت کي ملائق
لڳي، هي وزير ۽ ميمبر ڪي هندستاني ڌرارن ۽
ميمبرن وانگر ڌرم جي بدڪاري جو جوهر نه هئا بلڪه
سچ ۽ نور جي شريف جو عطر هئا جي اعليٰ درجي
جا خدا ترس، پاڪباز ۽ سچو ڀڳت هئا، هنن حڪومت
جو نظام اهڙي طرح سان هلايو جو خلافت راشده ۽
حضرت عمر بن عبدالعزيز، حضرت سلطان اورنگزيب
حضرت سلطان فتح علي عرف ٽپو شهيد سلطان محمد
بن احمد سوڌاني رحمۃ الله عليهم اجمعين جون ڪون
لهڻ لڳيون *

* نوٽ - خلافت راشده ۽ حضرت عمر بن عبدالعزيز
جا حالات ترتيب تي اڪابر لاريج اسلامي شايع ٿيندا
سلطان اورنگزيب سلطان ٽپو شهيد جا حالات ترتيب
ڪتابي صورت ۾ اسلامي لاريجي ناولن جي سلسلي ۾
شايع ٿيندا، سلطان سوڌاني جا حالات اڪابر لاريج
مجاهد مصر ۾ پڙهو فيص ۰-۳-۱

اسهون سان اگرچ لند يون لند يون جنگيون لند يون
 وهون پر فصل کن جنگ اها لسي لاوت وٽ ۱۶
 آڪٽوبر ۱۹۲۳ جي آهي ، اسهون وارن آهي سندن ڏاود ست
 اهادر جنرل پراڻو دي جي هٿ هٿ ڪافي لشڪر
 ۽ ڏاود ست بارود خان گڏ ڪيو ۽ جنرل ڪسي حڪم
 ڏاود جهڪي ڪوهي سو گهرائي وٽ پر اسان جي
 لڄ رک .

امير عبدالڪريم به هين ڇاڻ ڪاڻ غافل نه هو
 هن به وڏو لشڪر ٺاهڻ ڪيو ۽ ڪافي بارود ڏاڍو به
 انهي سان گڏ حضرت شيخ سندوسي به ساڻي ماڻهه به
 گهٽ ڪري مهاڏ ٺاهڻ ڪرڻ لڳو (شيخ سندوسي الڪورا
 جي جنگ به به غازي مصطفى ڪمال کي ڪافي مدد
 ڪئي هئي جي حالات اسان جي ناول مصطفى ڪمال
 ۾ پڙهو) ۽ غازي عبدالڪريم وقت لڳڻ کان مٿي مهاڏ
 موجود ئي ويا.

مگر ايتري هوندي ۽ اڄهن شيطاني ٻارولي خاندان
اڳيان مجاهدن جي گهڻي حصي جي لپاءُ لٽ ۽ ورڏو
۽ امڪان هو ۽ غازيءَ کي هر مجاهد جي جان ۽ نالا جي
هر چور کان وڌيڪ مٿي هڻي هن اهن جي چالن کي
انڌا ڏند برباد ڪرڻ ڪڏهن به صورت نٿي ڇاهيو ان
ڪري مجاهدن کي گڏ ڪري نظريو ڪيائون ۽ چيائون
تہ مونکي پنج - و هزار بهادر ۽ دانشمند مجاهد گهرجن
جي يقيناً ۽ سورهن جا ويڙهه آيا ۽ ڪن سان شهيد ٿي

ويندا ۽ ٻار هنن جي شهادت ٻين پنهنجي هزارن جو بچاءُ
ڪندي اڪري صرف اهي مجاهد پنهنجا نالا پوڻ
ڪن جن کي واپس موٽڻ سي پائي نه ايند رڪڻي آهي
جيئي !

ڪهترائي مجاهد اهي لاه امار لاه مگر غازي آهن
مان پديج سر چو ادي ڪندا آيا .

هاڻي امان جي لاهول ۾ ويٺ جي هڪ شهر دل
دختر اسلام جو ذڪر ٿو اچي جنهن جهڙيون ٻيون
تي اسلام جي رڻ جرن ماڙون آهن .

هن بهادر و هروقت جو مالر اسان وقت موجود ڪو اهي
مگر سندس ٿڌ ڪور موجود آهي آهي نه اسلام هره
باط ۽ شهيد لاه امار آهي ۽ پنهنجا ۱۳ سال هڪڙو

۱۳ سالن جو ٻيو پنهنجن سالن جو ۽ هڪ لاهي ۱۳
شهادت عظميٰ لاه امار هڪ سالن سندس لاهي ۱۳

ساري ماضي ۾ آڳاٽو مڙ ٿي ۱۳ سال هڪڙو مجاهد
اهي هڪڙي رهي مگر سندس ٻئي ۱۳ سال هن پنهنجي سر

جانن ۾ داخل لاه وڏو ۱۳ سال ۱۳ سال ۱۳ سال
۱۳ ورهين جو مجاهد غازي عبدالڪريم اهي ۱۳ سال

ڪن وڏو ۱۳ سال هڪڙي ۱۳ سال اهي ۱۳ سال اهي ۱۳ سال
۱۳ سال هڪڙي ۱۳ سال اهي ۱۳ سال اهي ۱۳ سال

۱۳ سال هڪڙي ۱۳ سال اهي ۱۳ سال اهي ۱۳ سال
۱۳ سال هڪڙي ۱۳ سال اهي ۱۳ سال اهي ۱۳ سال

۱۳ سال هڪڙي ۱۳ سال اهي ۱۳ سال اهي ۱۳ سال

آءِ اهو ڪم ڪري ٿا ڪار بدمس جو ٻيا وڏا ڪم ڪري
ڪري اٿا سگهن!

خود ماءُ پيءُ جي هن منڙي کي قربان ڪرڻ باهه
غزِيءَ کي اهڙا ٻار زور ڏاڍل ٿا جو غزِيءَ به هن
جي قرباني ضروري سمجهي!

هي ٽن ورهين جو جوان پنهون جي وقت گاه
جي ٻاري مٿي تي ڪٽي انهن فوج ۾ وڃي ۽ هر ڪنهن
سان به پنهون تي نه لهندو رهيو ان جو سچ لشي مهل
هن ٻاري وڪڻي، پشاور تي وري به اتي ستن ڪندو
رهيو ان جو رات ٻار بعد ڪئمپ مان اڪيڙو ۽ سهرو
ڪئمپ مان اوائف تي ويو نه ٻارو نه ڏاڍو نه اندازو
لڳائي ورتائون.

هر ڏانهن نهو جوان به شرم جو پندڙ سو بهادري ٽار
نهو، انهي فوج جي لڙا ڪهه ڪهه ڪمستان هون
انهي ڪري هنن نه جوازا ٺاهيا ۽ ڪلاڪ ڏيڊ جي
وچرائي ٿي اهي ڏهن ڪرڻ خاطر مقام وٺا انهيون
هنن جون روڻهار ڪهون صدر انهن ڏانهن ۽ منجهن
ڪو به شڪ ڪونه ڪيائون.

هو ٽن ڪوٽهن ڏاڏن ڪرڻ جو ٿاڻو ڪندا
رهيا ٿا جو رات پنهون وڃي ۽ هي مٿين ڪڍون ۽
بندوئون ٽار ڪري پٺا.

هاڻي ٽن ورهين جو اوچوان به بهر پڌارن ڪسان

پاڻ لڪائي ٻاروت خادوت ويو ۽ دٻوار ڀڄندڙ مشين سان اهايت جلدئي سان سوراخ ڪري ٿيڻا هر اهه رڳي زور سان آواز ڪيائون ته ”الله اڪبر! منهنجي ماءُ کي اطلاع ڏجو ته مولائي الله پاڪ ڪامياب ڪيو ۽ ڪلهوڙو ڪڍندو بهشت ڏي وڃان ٿو!“

انهن چئي هن ٻاروت خاد کي ڪٿي بهه ڏانءِ هڪ فوجي جهڙو ڏيکاءُ ٿيو ۽ ٻاروت خاد ويران مجاهد سميت اڏامي ويو غازين ۾ خوشيءَ جا اهرا لڳي ويا!
هاڻي قبرستان مان مشين ڪڍڻ ۾ بندوبست ڪيا ڏيکاءُ ٿيا، اسٽورين سندن ترخانن جو رخ اڏانهن ڦيرايو ۽ ان طرف ڪا وڏي فوج منجهي اٿا ڏانءِ ٺار ڪرڻ لڳا ۽ استعائن ٻاروت ضايع ڪندا رهيا جهيٽائون هڻو ۽ پڇڻ ڪرڻ ڪرڻ لڳا ۽ اچي ويا!

اسٽورين جو تمام گهڻو ٻاروت انهن پڇڻ ڪرڻ ڪرڻ لڳا ۽ اچي ويو ته ٻئي طرف کان غازيءَ جي فوج به جڳو ٿوڙو حملو ڪري ڏنو اسٽورين جو ڪمٽرو ٿي ٻاروت قبرستان وارن مهاڏن تي ڪهي رهيو هو هاڻي هنن سمجهيو ته ٻئي طرف کان ٿوري فوج هي حملو ٿي ڪري ان ڪري ڪجهه اوائون الهی طرف به ڪمائو ٿا سندن اصل اوج قبرستان جي طرف ٿي هئي الهی طرف اهڙي ته اٿا ڏانءِ ٺار ٺاري ڪمائون جو ورهين جا مرڻا به قبرن مان نڪري آيا!

لڏو ۽ اهو گهر جو نور سڄا ۽ پنج سؤاڻي مجاهد
 شهيد ٿي ويا پر خود اصل فوج مان گمار گورڙا سواهي
 ضايع ٿيا ۽ اها وڃي اسهمن مٿي ڪڙ ڪيا ۽ هزارين
 اسهمن ٿي ويا ۽ ڪروڙن جو سڌو سامان ۽ ٻوٽل
 ٻاڙون ۽ ٽوٽون ۽ هوائي جهاز مجاهدن کي هٿ آيا هن
 جنگ کان پوءِ اسهمن جا ڇهه ٽي ڇڏي ويا ۽ هو ”ڪيٽڪٽ
 ويف“ (ويف خالي ڪرا) جا نعره ٻاڻ کان ٻاڻهين
 هڻندا ويف کي خالي ڪندا ويا !

ڏيپڻ لائڻي

جا

عمدا اسلامي تاريخي ڪتاب

۱-۰-۰ مسلمان عورتن	۳-۰-۰ مجاهد ڪشمير
۰-۱۲-۰ سنگدل شهبازي	۰-۱۲-۰ سهرت الفاطم
۱-۳-۰ گسغان حسن	۰-۱۲-۰ هندستان کان
۰-۱۲-۰ غزي صلاح الدين	۱-۰-۰ پاڪستان
۱-۴-۰ مجاهد مصر	۱-۰-۰ اسلام ٿي ملندو

ملڪ جو هٿڙو

مٿيچر رسالو عبرت اسلامي دارالاشاعت
 حيدرآباد سنڌ

هر هڪ قسم جي ڇپائيءَ جو
ڪم سهڻو ۽ سٺو پوري وقت
تي ڪري ڏيڻ ۾ اچيٿو.

اسلاميه پرنٽنگ ۽ پريس
نزد زفاله اسپتال، حيدرآباد سنڌ.

اونگزيب جو افصاف

اورنگزيب جو انصاف

(۱۱)

صبح جو وقت هو، هندستان جو اعظم الشان
بادشاهه هي الدين محمد اورنگزيب و جوت الله ساله
قرآن پاڪ جي نور مان فارغ ٿيو ته چوڻيوار عرض ڪيو
ته ”هڪ پنڌ تي فرمايو ته اهو ڪو نه منظر آهي“
جواب مليس ته ان کي مقدم ۽ زنت سان ٻڌس
مڪمل وڃي.

توريءَ ڏاڍو ڀر هڪ اڌ ٻار جو پنڌ تي ايندو ته
هه آيو، بادشاهه کي سامهون آيو ته هيءَ سچي
هه ڪو نه آهي.

شاهه اورنگزيب هيءَ ڏسڻي ٿي مقدم وڌي
ڪم ڪري چيو ”پنڌ تي آهي اهو ڏيئي ڏيک کان
سواءِ ٻئي ڪنهن به انسان اڳيان نه جهڪائڻ نه گهرجي
انهن سڀني گناهه آهي ۽ اسان جو ڏيئي آهي تان سڀني
ارض ٿي ٿو!“

پنڌ تي ڏاڏو ڏيئي چيو ”معاف ڪيو حضور!
اسان جي راجائن جو اهو راج آهي“

شاهه جواب ڏنو ”مهرج، هن به معافي گهرڻ جي
ڳالهه ٿي ڪانهي، اهو نه هڪ انسان آهي ۽ اهو
به انسان آهي هڪ انسان جو عرض آهي ته هيءَ

اسان کي ڪها غلطي ڪندو ٿي. تنهن کي اهي ڪا به
پيار رکي.

ارهاڻ جي راجائن کي اهي خدائي مان هزو اچي
ٿو جو ڪي سندن جهڙا اسان هنن اڳيان مٿا جهڪائين
۽ اهڪ ڪمائين، اهي ڪري هنن ارهاڻ کي انهن سان
ٿي همرائي ڇڏي ورتي.

مگر اسان جو ٿي هاڪ پيهجي ٿي ڪٿم ۽ فرمائي
ٿو ته ان المساجد لاءِ فلا نلد عوام الله الها واحدا به ڪو
سجڻ ڪرڻ جو لائق هڪ الله ٿي آهي. اوهان ان
رسان ڪڏ ڪنهن به شيءِ کي ٿي نه سڏيو جهڙو
اسان پيهجي هڪ ٿي ڪي ڇڏي هن اڳيان
سر جهڪائي ٿو، هن کي ان دالو (وزاق) سڏين
ٿو، هن کي اهدون ۽ وريون ڪندڙ سڏين
سوال ڪري ٿو، هن کان پڇي ٿو، ٿي جي
قارن جي اهڙو هلندڙ هن جي قانون کي ٿي
اهو پيهجي ٿي ڪي اهڙو لارض ڪري ٿو جو هر
ڪس آئنده دالو ۽ ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي
ٿي ٿي.

[۲]

پند ٿا هس ٿي جو ”ڪهڙي ٿي اهڪ آهي
ارهاڻ جي هاڪ ڪتاب جي تعليم ۽ ڪاش ۽ جهڪڻ
سڀ اسان اهي ڪي قبول ڪري مفس عمل ڪن ۽

مگر حضور! اوهان جي پاڪ ڪتاب ۾ انصاف ڇا آهي
ڪهڙا حڪم آهن؟

شاهه جواب ڏنو اسان جي پاڪ ڪتاب ۾ فرمايل
آهي: اِذَا حُكِمَ بَيْنَ النَّاسِ فَامْكُم بِالْعَدْلِ [جڏهن
تون ماڻهن ۾ فيصلو ڪر ان آڌهن انصاف سان فيصلو
ڪر] ڪوتلوا قوامين للهِ شهاده بالسقيط [اوهين الله
ڪارو انصاف جي شاهدي ڏيڻ لاءِ ڏڙا ٿيو] ان الله
يهب المقسطون (يهه ڪ الله تعاليٰ انصاف ڪندڙن کي
پسند ڪري ٿو)

پند ۱۰. پوءِ حضور جهڪڻ هن انصاف ڪهڙو ڏنو
مسلم ۽ جوايدار مسلمان هجي نه؟

شاهه نه ٻه ٻي ڳالهه آهي: اِلهِ الْعَالِي فرمائي ٿو
نه ولا يحر مديكم شتان قوم علي ان لا تعدلوا، اعدلوا هو
اقراب العقول (يعني اوهان کي ڪڏهن قوم جي نه شڪي
انهي ڳالهه ڏي هرگز مائل نه ڪري نه اوهين انصاف
نه ڪريو، بلڪ انصاف ئي ڪريو، اهو ئي نه پندار
بدعت لاءِ ٿيو ڪري ٿو)

پند ۱۱. ۱۲ جهڪڻ هن اهو جوايدار اوهان جو مشرب
هجي نه؟

شاهه نه ٻه الله تعاليٰ ٿو فرمائي نه يا يها الذين امنوا
فولوا قوامين بالسقيط شهداء الله ولو علي انفسكم
اولئ الذين والاهم ومن ان ليكن غيبا او قهرا فسال الله

اولي ٻيڻها فلا تعبدوا الهوي ان تعبدوا اوان لداوا اولعر
 صوا امان الله مكان بما تعملون خبرا (اي صمدو !
 اوصاف اي قائم رهي الله صا رط شاهدي ڏيندڙ آهو
 آهو بل کڻي اوهان پاڻ تي مڃي يا عز زن تي مڃي
 آهو (اي ڏڙ) کڻي شاهو صا رط مڃي يا غريب، پر الله
 تعاليٰ هنن تي وڌيڪ آهي، ۽ اوصاف ڪرڻ ۾ ٻيڻجي
 نفس جي چڻي تي لاءِ لکيو، ۽ جيڪڏهن وڌو وڪڙ
 سان ڳالهائيندو يا مڃي موڙيندو، تڏهن رکو ته الله تعاليٰ
 اوهان جي ڪمن کان خوب واقف آهي (۴ - ۲۰)

ٻيڻ - آهو وڪڙو مثال آهي جو مسلمان حاڪم
 ٻيڻجي ڪنهن عزت کي سزا ڏئي مڃي ؟

شاھ - اي سزا ته آهو ٻيڻجي ر حضرت عمر رضی اللہ عنہ
 ٻيڻجي آهي تي سزا کان چاڪه هڻي مارائي ڇڏيو،
 مگر اهي نه کڻي وڌا پاڪ از انسان هئا، اهو ان
 جهڙن گنهگارن مان نه آهي عرصه جي ڳاڙهي آهي نه
 اسانجي سرحد و مقرر ڏاڏي شاه جهانگير سندس
 رائيءَ جو پالڻو ۽ ٻيڻجي پالڻو آهي سيف الله کورلو
 ٻيڻجي، هڪ غريب ڪڙميءَ جي ٻيڻجي خون جي
 مڃي ٻيڻجي سزا مارائي ڇڏيو !

* پڙهو اسانجو لاول شهرت عرف اور جهان جو

(۳)

پندت - نه پس حضور! هائي آء به پندهور عرض
ڪريان ٿو ۽ اميد ٿر نه الصاف ڪي پوهندس .
شاه - پندورڪ پندهور درياد پيش ڪري چاهي اهو
منهنجي ڪنهن به وڏي مقرب ٿي چو نه هجي .

پندت - حضور! اوهانجي چواڻي جي عامل
(ڪلامڪٽر) مون غريب ٿي نه ٿاڻ آهي نه پندهور
لياڻي ڪوس پر ٿاڻان اڌ نه هو زبردستي سائس شادي
ڪندو . آء اوهان وقت دريادي آهر آهيان ، خبر ٿاهي
پر ٿي چا اهو هوندو!

هي ٻڌي شاه عالمگير جو منهن ڳڙهو ٿي ويو ،
هن بي اختيار چيو ” پندت صاحب! آء هائي ٿي
نه پندجي الصاف لاهه ملان ٿو ، ۽ تون خاطري ڪر نه
منهنجي ڪلامڪٽر سان اهو الصاف ٿيندو چو نه ٿيا
ٿيندي . هن الهی ٿي وقت به اٽ ٿيا ڪرايا ۽ سوا
ڪنهن به لشڪر ٽپل جي باڪل سادي پوشاڪ
۽ خاموشي سان هڪ اٽ ٿي پياڻ سوار ٿيو پئي ٿي
پندت کي سوار ڪرائي جواهر وڏي و والو ٿيو وڏيون
منزلون ڪندو اچي چواڻي ۽ پوهيو .

پندت نهايت حيران هو نه .- مون هڪڙي غريب
جي الصاف خاطر ڪنهن هيڏو بادشاهه اڪلهن سهندو
ٿو نه پوهين جي ڪوشش ڪري ٿو . ۽ الهی سفر ۾

۽ هن ٿورو ڪنهن هو هو وقت الله پاڪ کي ياد وڌي
 ٿو ۽ سندس ڪوٽري بند ٿي ڪري ٿو.

(۴)

جو اهو جو ڪلهوڪٽر شاه جي ارچتي اشراف ان
 حيران ٿي ويو مگر پنهنجي ساٿس گڏ هڻڻ لڳي هن
 سمجهي ورتو ته اها پاڻ هن باوڙيل آهي.
 هن شڪر ڪيو ته چڱو ٿيو هو پنهنجي جي ڏي-
 شڪستلا ٿي وڃي ته ڪشي اٿس ته اڄ سر به ڇڪت
 ٿي ها.

پر ٿڌهن به اها پاڪ هئي ته ڪا خدمت سزا ضرور
 ملندي ان ڪري پوءِ لاءِ هن ٿورو مڃڻ کان انڪار
 ڪيو، مگر هن جو انڪار ڪو شاه جي الصاف کي
 روڪي ڪنهن ڪهڙو شاه پنهنجي ۽ سندس لڙائيءَ
 شڪستلا ۽ سندن شاهدين جون ڪٿي ڏور ٿاڙ ۽ زبانون
 ڏولن ٿا، ٿورو ٿاڀس ٿيو ۽ ڪاهڪٽر کي ٻڪڙ
 مولف ڪري سندس سهرڙي ملڪهت خواجه جاگه
 ۽ ضبط ڪئي ويئي.

ان بعد شڪستلا جي مٿي ٿي هڪ وڏي شاه چيو
 ”ڏي-ا-سان کي معاف ڪڍ“ جو اسانجي حڪومت
 ۾ ٿو کي ٿڪيل هجي!

شڪستلا حيران ٿي چيو ”ان دالا! معافي چاهي ۽
 اوهان نه ٻيو ٿڪيل وٺي ٿا ان سان ٿي اٿڙو وڏو

احسان ڪيو آهي جو اسين ڪنهن به طرح اوهان جو
شڪريه ادا ڪري نٿا سگهون .”

شاھ چيو ” ڏي. انهن لاهي ، ڪڏهن آءُ بادشاهي
ڪوتان لو لڏهن منهنجو فرض آهي اهڙو انتظام رکڻ
جو و عيب ڪن ڪڏهن به اهڙي اڪاريف نه
پهچي سگهي .”

۽ ڏي. ! او جهڪو لفظ ” ان دان ” ڪم آندو سو
اڳتي ڪڏهن به ڪنهن انسان لاءِ ڪم نه آندو
ڇ ” ان دالا ” جي معنيٰ آهي ” رزق ڏيندڙ ” ۽
رزق ڏيندڙ سواءِ هڪ ڌڻي جي ٻيو ڪوبه ئي نٿو
سگهي ، رزق انهي کان ئي گهرڻ گهرجي ۽ ان کان
ئي مليل منجهڻ گهرجي ، قرآن شريف ۾ ڌڻي تعاليٰ
فرمائي تون ان الله هو الرزاق ذوالقوت المومن (اوشڪ هڪ
الله ئي رزق ڏيندڙ آهي هو وڏي سگهه وڏو ڪروڙ
آهي) فابعدوا عند الله الرزاق (رزق خدا وٽ ئي ڳولهو)
وما من دابة في الارض الا على الله رزقها (زمين جي
هر ڪنهن چوندڙ جو رزق الله ئي آهي !)

هاڻي بادشاهه اٽڪل ٽنهن هزارن جا رٽورو ڏانهس
وڌائين چيو ” ڏي. ! هي اسانجي طرفان تحفو
قبول ڪج .”

شڪستلا حيراليءَ مان اهي ورتا ۽ بهت گهڻو
شڪريه ادا ڪيائين .

بادشاه وري ويه هزار روپه پندت کي ڏيئي
 چيو ”هي اسانجي ڏيءَ جي شاديءَ جي خوج لاءِ
 آهي، سو هيئن پنهنجي ۽ هن جي پسنديءَ موافق
 گهرت چواندي ڏام ڏور سان هنجي شادي ڪهڻا
 پندت وارو بادشاهه کي دعائون ڪرڻ لڳو!...

(۵)

هي انهي ساطان جو ڪار نامو آهي جنهن ۽ ايت
 ٿيا ڪون اسانجي هندو ڀائرن جي دل تي انهي ٿي
 اتر وهار يا آهن :-

ڪر عالمگهر هندو ڪش ٿا ظالم ٿا ستمگر ٿا !

ڏيپپالائسي

جا ڪتاب

هر مسلمان لاءِ

مفيد آهن

فهرست کتاب ذیپلائی

۰-۱۲-۰	گلشن عمرت	۰-۱۰-۰	فتح فلسطين
	شواجی شمش	۰-۱۴-۰	ازلمن یورپ
۲-۰-۰	محل	۰-۱۰-۰	جنگ ترک و جرمن
۱-۰-۰	کفر اس		مومنان جی
	کالکرا-۱-۰-۰	۰-۱۲-۰	هندوی
۲-۸-۰	کوزکو		مکتون ۲
	هندوستان جی	۱-۴-۰	ج-۴-۰ ال
۱-۰-۰	سچی تاریخ		غازی محمد ابن
۰-۵-۰	اودو استاد	۲-۰-۰	نام
۰-۴-۰	سندی استاد		غازی محمود
۰-۱۱-۰	قرآنی القلاب	۰-۱۲-۰	غزوي
۰-۸-۰	ارشاد الخلفاء		غازی محمد
۱-۴-۰	الغضاب بخاری	۱-۰-۰	غوری
۰-۱۰-۰	ارشاد القرآن	۰-۱۲-۰	فتح ا-۱۰-۰
۰-۶-۰	قرآنی د عالون	۱-۰-۰	شمر ایران
۱-۸-۰	قرآنی خزانه		شورشاه ۴ هه یون
۱-۴-۰	نحو حاتم اسلام	۰-۸-۰	
۰-۶-۰	فتح ایران		غازی اورنگزیب
۰-۶-۰	ایرانی شهزادی	۱-۸-۰	
۰-۳-۰	وفا جو مجاهد		وهابن جو بابو
			موشرا شهزادی

گیز جو سیر

ڈیپلائی

گیز جو سپر

(1)

[illegible]

(r)

پرو سميت صاحب هن عرض ئى ااه ئى چهر "هل زى
هل ، ا-هن ئايل كرايون جو كڙهين اوو ڪئي ئى
ڪانه الثون "

ہاری۔ لہا لہو لی چہو " ہر سائنہ ، کڑھی مو جود
لہو آہی نووی کٹی ڈہو "

سٺڪ صاحب فرمايو ” ها ها ويدا آهون والد
لڳو وري ويدا ٿو ويندا سون“

هاري چيو ” پر سٺڪ صاحب ! هيءَ هو مهر
کٽي ٿو - و آءُ ڪٿان ٻورو ڪريان ؟“

سٺڪ لکولي چيس ” تنهن ۾ اسانجو ڇا ڪندجو
ڪم هو ان وقت ٻورو ٿورو ڪرائڻ“

هاريءَ چيو ” سٺڪ صاحب ! اڪا چوڻا ٿيون، آءُ
غريب پنهنجو حق ٿر ڪهران“

حق جي لفظ تان سٺڪ اڳ ٿي چيو ” اڪر هتان
جڪ جا پٽ ! وڏو حق وڻڻ وارو آهيو، کٽي ڳڙ اڪر
ٻاهر نه ڏيان ٿو موچڙا !“

هاري اهرس ۾ پئجي هن ٿي ڏٺو ۽ چيائون
” - سو به منهنجو وڃي ۽ موچڙا به آءُ ڪان ؟“

سٺڪ چڙمان کڙ کي کٽي ڏڪان ڪان ٻاهر
اڇلايو ۽ سانءُ سندس لوهڪو گڏجي کيس لڳاها ڏيئي
ڏوڪان تان لاڻو هن هاريءَ ڳڙ چولدي کٽي پٺن تي
وڪيو ۽ سٺڪ ٿي ڏسي چيائون ” سٺڪ صاحب !
اعزو ظالم ٿڪيو ٿيندو !“

سٺڪ اکيون ڪڍي چيس ” نه وڃي پڙهون ڪي
ڊالهن ٿي“

هاري هلندي هلندي چيس ” ٻارو مهر مان لڪرڻ
۽ ڊالر ڪندو منهنجا چوڻا سوڻي اميد نه ڪار ڊالر نه
ڪندا“

سونهون ٺهڪ ٿيندا رهيا ۽ هاري هليو ويو

(۳)

ٻورو هٿو به لنگهه به آڏي وات جو سوٺ صاحب
هي دوڪان مان شعلا ڪڍڻ لڳا سوٺ صاحب گهران
دوڙي آيو پر اهه قبضي کان ٻاهر هٿي ڇاڪاڻ ته جو
معلوم ٿي اهو ته خود گاهليت جي ڏان کان ٿي شروع
ٿي هٿي!

ڪلاڪ ٿيندڙ سندس سڀ ڪجهه پر باد ٿي ويو
هن وري وري ٻي ڇو ”هه ههه! ههه ههه!“
الائي ڪٿان لڳي!

هل ٻين ٿي اهو هاري ۽ سندس بهادر ۽ چالاڪ
و فوج اهو شعلا ٽپي خوش ٿي رهيا هئا ۽ گويائين
جواب ٿي رهيا هئا!

”ٲڙ جي سهو مان!“

اي جنگ بند ٿيڻ کان پوءِ به بلڪل مارڪيت جي
دب لڳ ٿيندڙ!

پهڪ ڪوٺ ڪوٺ جا رهائشي ڪامورا اوهان جا
بشت پناه آهن ۽ اهان کي ٲڪڙڻ بعد ڪا به ڏاڍ
ٿيندڙ آهون جي پستن جا مڌا وڌي رهيان آهن پر
بي راه غريب شايد ڪو به ڏاڍ ٿيڻ جي حطوف
جمال الدين انصاف جي هن قول تي عمل ڪرڻ شروع
ڪن يا شايد ڪري ۽ ڇڪا آهن!-

”انصاف ملندڙ نه آهي پر ظالمن سان ويٺو آهي!“

فجومي نازڪ

ذبيلائي

نجومی نازک

پردو پھریون

امام الدین راول نجومی پھریون گھر ویشو نجوم جا
کتاب ۵ دیارا ڈسی رھو آھی اوچترھک ستین سالن
جو چوکرو اندر اچي لو

چوکرو۔ ماما جی سلام!

مام الدین۔ (چرکی) اڑی! کریم الدین؟
کریم الدین۔ (دوڑی پھریون لی کری) ھاو چاچا
آی لہوچو کھبخت پالہجو کریم الدین آھان!

امام الدین۔ (کھس پیا کر پائی پھمائی) لی چھی
ڈیٹی (بد معاش، اون کاڈی پچھ واپو ھین، اڑی
پورا بہ وروہ، لھا، جو لہوچو پتو اکو پتو، کولی کولی
کک لی پھاسون!) پاکر پالو وقت کریم الدین
سندس کوسی سان ھک وڈالی کجھ، کڈی لو
(وٹی)

کریم الدین (تھک ڈیٹی) چاچا جی! کولی جو
کھڑو ضرور پتو ھر، لوھان نہ اچھی، جولہی، مال
ھک ڈسڈر، چار، حامل، وغیرہ وغیرہ سب کجھ
آھو، لوھان کی نہ زہن آھان جون خیرون آھون
پون ماٹھن جا واپل سامان وراو ڈیو، پگل پورن جا ڈس

نہ یو ہر یگل ماٹھن جا بہ پتا کہی یو ڈیو، ڈوہ، ڈوہ۔
 بہ مون کی چوہ ڈوہی لڈوہ؟

امام الدان۔ (ہمارے ہاں سندس کمال کی ہفت ہٹی)
 تون سچ بچ وڈو لہو بدھی آہو آہون ! (وڈو نہک
 ڈیٹی) اڑی ہت ، مدھجو عالم نہ سور و پورن کی
 قریط خاطر آہی ، ہو کو سچو اور وٹی آہی !

ڪريم الدين - (فرخى سلام ڪري) وه او حضرت
من بهاي هي مسجد گيا لها ! سو ماما ! عاقي مولكي
به اهو علم سويڪار نه بار ! ڏاڍي دل لي نشير !

امام الدين - (کلی) دل لی لٹی ، بد معاش ! تون
اهو علم سکھین تـ۔۔۔ مون کدان بے غر ماٹھن کی پوک
بمائیعدین !

ڪريم الدين - (هڪ ٻڌي ڪٿي) اس ٿي ٿو ڪهتا
هون ته ماما جي ، سمجهان ته آءٌ به ڇوڪرو ٿو ، زبون
آسمان جون ٿيڻون آهي ڇا هٿن ڏاڍا ، جن جا پاڻي ڪم
ٿو وڃن ته به پتو نه پوان ، پر ٻڌو ٿي ٻوڪن جو ، جي
ٻوڪن تي اچن ته ڳئون کي به خدا بدبو ڇڏين ، وري
جي بکڙن ته خدا جي پٽ کي به ڦاسي تي چڙهايو
ڇڏين ، پر حضرت ماما ، هر ڪنهن ڪم لاءِ استاد جي
ضرورت آهي ، منهنجو دوست جوڪو مولڪي هتان
ڪٿي وارو هو - سرور حرره به وڏو ٿيڻو هو ، مگر چوڌو هو
نه اچا !

هر آن ڪاري ڪم به استاد باشد

يئين دانش ڪم به استاد باشد

(يعني جوڪو ڪم به استاد و هوندو سو اڪ سان
 به استاد هوندو) اڪري ماما جي ! مرنگي هن علم
 جا راز ۽ رزون وڳو هڪ ۽ ٽيهن سڪاريو پوءِ آءُ به
 استاد جي دعا سان خرد ترهان ڪي به ٿي ٿي وڃان
 ته ٽيهن مهديجو استاد به لائق ” ٽيپ ٽيپ “ جو لقب
 رکندو هو !

امام الدين - (ڪلي) اڙي ، اڙي ! ٽيهن لون رهو
 ۽ ڪنهن ٽيڳو وٽ هٿين ؟ (هڪ ٻڌي) آديس ! استاد
 جي ! اوسان اسان جي هٿ جوڙ آهي !

ڪرام الدين - (ڪلي سندس ٻڻن تي هڪ هٿي)
 سڪي رهو پوٽا ، توهين سالون اپڻا علم ڏاڍو نه آهي
 (وري سالون اپڻا لاهور دا علم ڏيرون !

امام الدين - (ڪلي) چنگو پلا اڄ آرام ڪر ، آڻ رات
 جو استغفارا ڪري خدا تعاليٰ کان اجازت وٺان ته صبح
 جو سوارو هلنداسون ،

ڪرام الدين - (مرڪي) چنگو پلا هي ٿڌ راتو نه وڻو
 (وڙهه ڏٺوس ٿو)

امام الدين - (حيران ٿي) اڙي هي ” راتو “ جو راتو
 نه ڪيئن آندو ؟

ڪرام الدين - (ڪلي اشارو ڪري) استاد ! اڄوهي
 سالين جن جي ڪهي مان -

امام الدين - و هراي راه ! شاگرد ز ڪو سئو هفت
آيو آءِ !

پر دو ٻيو - ڦليليءَ جو ڪپ

(صبح جو سويلو وقت - امام الدين ۽ ڪو - امام الدين
و ستي لي ويلو آهن - پتي ڪتاب ۽ ڏارا اڳيان
و ڪما آهن - هفت جو وڏو نشان اچي وانگو
۽ پهل آهي)

ڪوٺر الدين - ماما! پلا همتو سويل چو آيا - وڻ ؟
امام الدين - اڃا همتو سويل واپس درياه شريف لي
سدان ڪرڻ وٺندا آهن انهن جي ڦرڻ جو وقت سندن
هون ٿي آهي ، ٽس ٽس هو پانوجي آيو اچي ، هاڻي
هو واپس ايندو ۽ ضرور هفت ٽيڪار ايندو .

ڪوٺر الدين - ڇو پلا ؟ ضرور چو ٽيڪار ايندو ؟

امام الدين - (کلي) هن قسم جا ماهر جهڙي
اوڪر ان ۾ هوندا آهن سي ٽي آدمس اهم لي مس الندا
آهن ، باقي جهڙي لي روزگار هوندا آهن - سي سويل
الندا آهن ۽ وڌيڪا ۽ - هر ڏينهن آهن ٽي اوڪري ٽي
يا درياه شاه کي واپس هون ڪندا آهن .

هاڻي هي ماهر هفت جو نشان پاڻ وڪو آهي اهو
ٽي ضرور هفت اچي ٽيڪار ايندو

ڪوٺر الدين - (کلي) ڇاها هي ٽي جهڙو پوئو !
امام الدين - هاڻو اچا، جيڪو شخص مالڪ کي ڇڏي

وڃي ماڻهن کي عالم الغيوب ڄاڻي سوال ڪري، اٿئي
 ٻولندو ته سامهون هوندو ته ٻوڙ ڇا هوندو! هڪ ته ٻولندو ته
 ته هڪ ته ٻولندو ته اچا، سمجهون سڀ ڳال، پر ٻي هڪ ته
 به ٻڌڻو آهي، مگر هاڻي اهي ٻچا ٿيون بد ڪري، - اهو
 اجهو آيو.

(ٻار اچي ٿو ٻولدي جو امان ڏسي سون وهڻو
 ۽ هڪ ڪڍي چري ٿو)

ٻارو، ٻاٻا جي، مڏهڙ هڪ ٿي سڙ!

امام الدين هڪ ڏسي، چون ٻر ڪجهه ٻڌ ٻڌ ڪرڻ
 بعد) - ٻارو جي هڪ ٻارو ٿي ڪيو (ٻارو ڏانهس آيو،
 هر اچلائي ٿو) امام الدين ٻارو ڏسي آڱريون ٿي
 ڪجهه، ڳڻي ٿو)

امام الدين، جي ها، سوال ٿو ڪري ته ٻاٻا آهي ا
 ٻارو جي - (ڪهڙن ٿي) واه ماڻهن ٻاٻا لڏهڙو علم!
 به ڪهڙو آهي، ٻاٻا ٻوڙ ؟

امام الدين، (ڪجهه ٻڌ ٻڌ ڪري آمان ڏي
 ڏسي) مگر اچا ! مهڻا اوهان جو ستارو ڪهڙو آهي،
 ڇاڪاڻ ته اوهين ماڻهن کي لاواض ڪريو ٿا.

ٻارو جي (وڏي ڪهڙن ٿي) ڪمال آهي ا ٻاٻا
 ڪمال ! ٻاٻا ٻوڙ ٻاٻا ؟

امام الدين، (ٻڌ ٻڌ ڪري اٿئون ٻوڙي ٻوڙي ٿو ٿي
 ٻن مهڻن بعد ستاري جي اڏوس لهندي، اوهان کي

پريشان حالت مسلمان ايندڙ ڏيک ۾ اچي ٿو

امام الدين - (هر ڪي) - وڏس اڃا، هن جي
 شڪل مان ئي ظاهر آهي ته هو - چور اچو، شاعر آهي
 (ڪي) - چور اچو شاعر، عدلي مهبت جو ماريل ۽ ان
 سان گڏ معشوق جي ابي لوجهي جو ڌراڻي، ٿوڪ
 ڏيئي | چاهي معشوق ڪٿي سائس حد ۾ حد مهبت
 ظاهر ڪري نه ٿو هي سڌائون - هو ماريون وڪندو ۽
 رهيون جا ڏورا پاڻ ڏيندو | [شاعر اچي ٿو]
 شاعر - اڄوڻي صاحب ! آئندهه جا حال ٻڌائڻ جي
 ئي گهڻي ؟

امام الدين - هڪ آڏو دل جي اڙڙ ٻڌائڻ جو ۽ هڪ
 آڏو آئندهه جي حالت جو !
 شاعر - [هر ڪي] اڃا ! دل جو حال ۽ چالون ٿو ؟
 امام الدين - (سجھند ڪي سان) جناب ! مڪها،
 جي اڃا ڏاڍو اڃا ٿو دل جي خبر ڏجي، - هو
 هڪ ڏيکارڻو نه آئندهه جي خبر !
 [شاعر ڏاڍو اڃا ٿي ٿو] اڄوڻي انگ ڏي ڪهو،
 ٻي ٻي ڪري ٿو

اڄوڻي - جناب اوهان ڪي مڪهن شخص سان
 مهبت آهي، | [هر ڪي] جناب اوهان کي خبر هجي
 يا نه هجي، پر هن کي به اوهان سان ڪافي مهبت
 آهي - اوهان کان گهٽ، مگر [اڇريءَ سان
 رعب مان] ڏرا هڪ ڏيکارڻو [شاعر - هي اختيار هڪ

استاد ۽ ڪارا ڪٿا ڪيو هو ڳوليندو اسان جي لولي
 پٽ آهي وٽ هي به ايت آءُ، لون ئي ڪارائي ڇڏج
 پر جي منهن جي منهن ئي لي، نه هي ڏاڙهي آهي
 جي سڙو ۽ پيو لڌرال، نه ڏيئي وڃاءُ!

اڃو هي - (اهاڻو ئي) بابا وٽ ڏٺو، آي، مون
 غريب بهت جي ڪٿي جي هٿ ۾ ڇا آهي!

جٺ - (پهرين پٽي) نه سائين بابا نه، الدين نه ڇو،
 اڃا ڪي آهين جي اڪا پٽن لڙڪو ۽ هائو پڻ شاه
 بهر! ڏن سڻائي ڪج، پولي شڪ اسان جو به
 پڪو اتر طرف هو پر هن ڪوڙ جو ڪارو منهن ٿي
 هر وڃو ڪٿي هو ڏانهن پٽڪاڻاڻن ۽ هائو وڃان ٿو
 کون ڏانهن!

[وڃي ٿو]

ڪرام الدين - [کلي] استاد ڪمال ڪري ڇڏيو،
 چوڻ هن آءُ ڪمائي ورتو، اهاڻو!
 امام الدين - اهاڻو! اهاڻو! ڏرون هئي، هائي ڏس
 هلي پوري.

ڪرام الدين - اها ڪٿي؟

امام - اها شهر ۾، ڏار هن به، مهل سڀ ڪامورا
 آفوسن ۾ ۽ سندن دڪانن تي ۽ ڏالن کي ڦرڻ جو
 وٽ هي آهي اهاڻو!
 ڪريم - [ٽوڪ ڏيئي] مگر استاد جي! [وري به

ڏيکاري [هي ڏسو ٿا؟

امام - [حيدون ٿي] اهو ڪٿان آيو؟
ڪريم - کلي [چٽ ڪڍڻ اوهان کي پهرين ٿي
پيو ٿڌ هون ڪهسي مان ڪڍي ورتو مانس .
امام - واه ڙي واه ، تون نه ڪوالت آهون ! مذهجو
به امتداد !

(ٻئي وڃن ٿا)

پر دو ٿيون - سو ٺارن جي گهٽي

(امام الدين ۽ ڪريم الدين وڃن پيا ، پنهني کي
مٿن تي گورو مال پٽڪا آهن ۽ نمونون ۽ گرنديون)
امام - بچا ! هنن ڪپڙن ۾ اها پروي نه ڪانه پوندي
آهي نه هندو آهون يا مسلمان ، هاڻي هو ڪو امداد
(هو ڪو نه ٿي ٿو) اچي ويو ، لڳو ۽ مالي ، جوشي
سام ڏونڪي (هڪ ٿي ٿي) چٽار ۽ ٿوري ٿيڻ ڏانهن
دارو آهي ڪو احتيا جهند !
(هڪ ٿيڻ واري وائڻي ڏريءَ مان منهن

ڪڍي چوي ٿي)

وائڻي - [آهسته] بابا جي !

لڳو ۽ جي ڏي !

وائڻي - بابا جي ، آءٌ هڪ اچي هڪ ڏيکاري

ڪانه سگهندس

لڳو ۽ - [ٿو ڪڍي ٿي] تون ٿو ڪر نه ڪر

استاد جن دعا سان اسان ستارا ڏسي سگهڻ.
 چئي سگهون ٿا، [مٿي لهاري ۽ پٺا پٺا ڪري] لوڪي
 هڪ ڏک آهي جو اندر ئي اندر پوءِ ڪانهي، تنهنجو
 هڪ لوڻو آهي، جنهن جو پلو چاهين - وڌيڪ دشمن پنهنجي
 ئي، مگر وڏو دشمن گهر ۾ آهي، جو هر وقت بد
 خواهي ڪري ٿو، ڪئن اما سچ آهي نه؟
 والهاڻي - [اکهن ۾ ٻاڻي آهي] - ڪئن جي سڀ
 - سچ! وڏس جي خدمت ڪونهي ڪريان ٿي پر ڏاڏا
 سڀ لي ٻاڻي ٿوري ڏئي ٿي، ساڻا جي
 ڪو علاج؟

بهرمي - ڏي. فڪر نه ڪر، اولي منگل ۽ چنڊ
 جي گرهن جو اثر آهي انهن جي لائڻ لاءِ هڪ ڪارو
 اڪر وڪهي خوراڪ ڪر ستن ڪتن کي مالهون جي
 اٿي جون مالهون ڪاراه ۽ تنهنجي سڀ - وڌيڪ
 مان پٺ ٺهرائي درياه ۾ لٽوڙهي ڇڏ نه سگهجي ٿو
 لي ويندو.

والهاڻي - بابا جي! اهو ڏس مون کي اڳ - اهو
 هڪڙي ساڙو ڏاڍو ٻوڙو اسوس جو مون لاءِ اهو
 ڪرڻ مشڪل آهي. [ٻوڙو ڏيئي] بابا جي! آءٌ
 تنهنجي ٻاڻي آهيان، تون تنهنجي ٻاڻي آه - وڪر
 وڃي ڪر!

لجومي - (لماڻو ئي) ڏي ها ٿي ٿڪلوف ٿي
 ڏين، پر لاچار آه ڪم ڪيو، پر اٽ، ڏي ۷ روپيا
 اڪري جا، ۲ روپيا مالين جا، ٿورو ٻيو چالدي جي
 بس جا، سڙا روپيا مهندجو اندراڻي پائي پار هين آه وٺ،
 والماڻي - آه سائين آه، اهي آه مون لوڪي
 بخش ڪندا.

لجومي - نه ڏي نه، اتحاد جو حڪم آهي ۽ اڃا
 ٻيو عمل جو اثر وڃائي ٿو ڇڏي ۽ سوا روپيا ڪسان
 مٿي اسان کي اصل حڪم ڪونهي! (آنا ڪوسي سان
 ڪڍي هڪ مٿي ڪري) هي وٺ پنهجا پڇا،
 والماڻي - ڇڏو اهو ڏيان ئي ٿڌو مٿي جو ڪر ڪي،
 لجومي - مهندجو ڇو ڪر مٿي ها ۽ آه اصل نه وٺان
 ها، جو اهو ۲ گهر مهندجو، اهو مهندجو ٻاڪو آهي
 تون هڪ سان ڏيس نه ٿڌو مٿي مرضي،

والماڻي - (ڇر مٿي) ڇو سڙا جلد ڪڍ مهندجي مس
 ٿاڳن مٿي آهي، ارهين لڪڙو هلايو ڇو نه نه مڙس
 کان مارالهيدي!

(آنا ڪڍي لڪڙو پڻ ڪهڙي ڏي وڃن ٿا)

ڇوڪرو - (ڪاٺي) واه استاد، پارهن آه به ڦهلا،
 ون کي جهانڻ ڪوب، پر ٻلا لوڪي خبر ڪٿن پوئي؟
 لجومي - ٻاٻا! جهڪا گهر کان ٻاهر نه اڪري اها
 ضرور مس جي ستايل: هوندي ۽ ان ئي وري انهن

سڀني [مرڪي اڪي ڪي سوڙو ٿي] هنر نه
 آهي، سو نه مڃيو سون، ٻار ٻار کان اڪي ٻار ڳوليا
 اڪي درياڻي ڏي واپس آيا، ڏاڍا آهن جا آهي ۽ سوا
 واپس، اڪيڻ جو، بس وٽ هي سوا ڇهه، واپس،
 اڄوڻي اٺ آله اڄوڻي ڇا ڇڏي ٿي پندس ڇا؟
 مائي صاحب! اهي سڀ کان اول، اڪيڻ نه وٺن نه
 نه وٽ، ڇا وٺن جو اڪيڻ ڏي وڃي ٻار ڪر ٻار اسان
 کي استاد جي حڪم ۾. وڃب اٺ آله ضرور وٺڻ
 ڪرڻا آهن!

مائي. ماري ٿو نه ڪو مڃڻ آهي، وٽ پيا هي
 اٺ آله.

[ٿور سان مائي هڻي اندر هلي وڃي ٿي]
 ڪلهڙا وڃن ٿا ٻڌو ڪري ٿو!

ٻڌو ڇو ٿوڻ - ٺڪو هيءَ جو گهر

[اڄوڻي وٽ ٻاڪرو ڏاڍا ڪوڙي واپس آهي]

اڄوڻي. ڪلهڙا ٿي ٻڌو ڪري، اڄ آهي ڪلهڙا،
 اڄوڻي ٻاڪري ٻاڪري سڀ ٻاڪري ٻڌاڻا،
 ٻاڪرو - فرمايو استاد!

اڄوڻي. ڇا ٿو ٻڌو ٻڌو ٻڌو ٻڌو ٻڌو ٻڌو
 آهي، ڪلهڙا ٻڌو ٻڌو ٻڌو ٻڌو ٻڌو آهي
 ٻڌو ٻڌو ٻڌو، مگر ڪلهڙا ٻڌو ٻڌو ٻڌو آهي نه
 نه اڪيڻ ٻڌو ٻڌو ٻڌو ٻڌو ٻڌو آهي.

ٻالڪو - پر استاد، جي ڇاو پنج گڏو گڏ، اچن
 ۽ اوه ضرور هڪڙي کي شڪست جو، ڇڏيو.
 اهوئي - هڪ لهري کي، اون ۽ ڪو لاک لڳو
 اهو آهن، چنگو ٻڌ، ڇڏيو اها، اڪول جي دروازي
 تي وجهي، چرڪرن کي ملندي موڪل، ڪنهن آهن
 ئي ڇڏيو ۽ اوهان جا اهو شڪست آهن پر اوهن پاس
 ضرور ايندا؟

ٻالڪو - اڪ آهي، اهو اهر هوندا ۽ به چورا
 آهن کي شڪست مهيندا هوندا!

لجومي - چپ ڪر گستاخ، اها آيا ۽ چورا ۽ نون
 لهن وڏو جران! (مرڪي) اڏو قابل ٿو اچن ۽
 پلا ٿو سو منهنجو هڪ،

چوڪرو - پر اوهان کي ڇا مهيني هڪ ٿيڻ؟
 لجومي - (اڪڙ مان) جهٽلن!

چوڪرو - اها جهٽلن صاحب! (کلي) اها ۽
 اڪ آهي ۽ اوهان اها ڪهڙا ڪيسا خالي هوندا، پر
 جي اوهان کي ملڪ جو والي ۽ سڏيو ۽ خرچي ڪاه
 ملندي، چنگو صاحب ٻڌو،

”صاحب بهادرو! اوهان آهو مڙي، ارڙو هڪ
 ٽنگر رهيو ٿو، جنهن ڪري دل ڪولي خرچ ڪري
 ٿي سگهي، اوهان جي منهن تي ڪر جرات ڪري اهو
 سگهي پر اڀر ۽ دشمن گهڻائي، اهو، مگر هڪ خيال ۽

ڪريو اوهين لڳي ڪندا رهو؛ دشمن پل پيا ڄاڻي
 پائين، اوهان جي آڱوٺي کي ڀرواھ، اوهان کي هن
 کان اڳ ۾ شخص ڀمارو-ون ٿيل آهن مگر عمر وڏي
 آهي، مگر سڀالهي، ڪم مٿان هجي هرگز نه ڪانهي،
 سڀ وڙهي جي عمر ۾ جوڪا-ضعت ۾-هاري
 ٿيندڙ ان جو علاج دل لائي ڪڍڻ پوراھي نه ڪندو،
 پوءِ اميد نه عمر اسي پڄاڻي.....

استاد- هٿ لڙي ڪي، بد معاش نون سڀ
 اڳيئي سڪل آهن، (ان آھ ڪڍي) وٺ هي،
 ايترو ڪهڙو ٿيو،

جوڪو-رو- نه صاحب ! اسان جي-سي هڪ
 روا، آهي،

لجومي- (کلي) اجهان اها خامي آهي، اڙي
 جوڪرا، انهن هٿ ڏيکاريندڙ جيتلن جي ڪسي
 ۾ هوندو-هي روا، جو رڳو آهي، سو-ڀرو روا،
 توکي ڪٿان ڏيندا ! انهن کان چار آھ ملڻي نه به
 لک ڪٿي !

(اهي ڪن ٿا، پر ڏوڪري ٿو)

گـذارش

لجومي ۽ پوئين، نعوتون ۽ ڦالن وارن اسان جي نور
کي آگاه ڪيو آهي، سندن ايمان ۽ دولت تي جهڪي
ڏاڏا هدايتن تي ڪنهن کان هٽي نه آهن ضرورت
آهي نه نور کي موٽر پهرائڻ ۾ هنن جي صحيح حقيقت
کان واقف ڪجي ٿو.

انهي مراد سان هي ننڍو ڊرامو ليکڻ وڃي ٿو
جيڪڏهن ڪولن، ڪيو ويندو ته ڏ سندن جي
دلن تي چڱو اثر وجهندو.

ڏيپلائي

نوٽ :- هي ڏانڊو ڪولن ۾ ڪوٺڻ لاءِ لکيل آهي
جنهن ڪولن ۾ ڪو به وڃي اهو اطلاع ضرور ڏيو
وڃي ۽ ڪي به ڪم ڪيل خاموش هجن ته انهن کان
ڊ وائف ڪجي.

(۲) مصنف جا ٻيا دهليان ڏانڊو ڪولن ۾ ڪوٺڻ
لائي آهن :-

سجاني موڙي - ۰-۳-۰ نور جهان جو پٽ - ۰-۴-۰
شاهدي - ۰-۲-۰ ڪالگريس ڏانڊو - ۰-۸-۰

هٽينيجر عبرت حيد رآباد سنڌ

قلندر جو هندو رو

ڏيپلائي

قلندر جو هندورو

(1)

اڄ ڪاهه جي لاءِ ٻار چوڏهن سالن جي سڄي ڳالهه آهي، ڪنهن ٻارن ۾ هڪ ٻيو صاحب ٿي گذري آهي، جا لک ڪهڙي ۽ ولهائي هئي، ڪن سڄي ڪري هن جي شادي ٿي لاءِ ٿي سگهي هئي انڪري ڪوس ”ڦلندو سائون“ ڪري ٿو ٻڌا هئا، هن جي وفات بعد ٻار صاحبن کي خيال آيو ته مردن جو ايمان نه آهن ٻاهر ٻاٽن وار ڪرايون، پر هڪ لاءِ انهن مان پيدائش ڪوت ٿي ٿي، ٻو لاءِ اهي وري وجهو ڪڏهن ڪڏهن وهابوڙن جي روڙ ڇڙهن،

انگري جهڪڙن الهن جي عورتن کي ڦاسائي ڇو
ڪو مضبوط چار هجي ته چنگڙ، ڇو هڪ نه پيدائش گهٽي
آپندي، پر نه الهن جي وسيلي مردن کي به ڦاسو
وڪي سگهيو، ٽهون نه سندن حسن جي بهار ۽ سندن
بلبل جهڙي گفتار مان به قلب کي قرار ملندو رهندو.
انگري اهوئي صاحب، رحمه الله عليه جي هندوي
کي ننگي لاش مٿان وارو ڏوڇو ڏٺائون، مشهور
ڪيائون ته، حضرت ملندو سالهن جو روح روزالمر
هتي اچي رولي اروز ٿيندو آهي سو اولهائين جا
سڏ سڏيندو آهي، سندن مرادون پورا ٿين ڪيندو آهي

۽ ٻين گھرب وارن کي بهت ٿيندو آهي، جنهن مراد ولد کي - سوال ڪرڻو هجي سا هندووي ۾ لڌراڻو وڃي - حضرت فلندڙ مائٽن کي حاضر - ناظر ڄاڻائي کيس - سوال ڪندي ٿي پڙائي ٿي.

هندووي جي ٻار ۾ حضرت فلندڙ مائٽن جي ڪاڏي وڃائي ان تي وري ٻيءَ آهيءَ کي مراد او لاو ٿيئي حق بخشائي و هاري ڇڏيائون، (ان جي وفات بعد هاڻي وري ٽهنءَ آهيءَ کي شادي کان مھرو ۾ ڪري حق بخشائي فلندڙ - مائٽن امير ٿيون بڻارن ان)

(۲)

هاڻ - سو ڳالھ ٿي ڪئي - مون نه ٻارھون جو مڙو هو، مرادن مريد مائٽن جا آئو آهي گڏ ٿيا، مراد اوطاقن ۾ ۽ مريد - ٿيون اندر، حضرت فلندڙ مائٽن امير ٻيو ڪاڏي ٿي ويٺل هو، سڄا مراد ولد هندووي ٿي ٻيو سوال ڪري ۽ ٽيڪس (لڌراڻو) ٻيئي ادا ڪري ٿي هڪ مائٽي اوچنگار ٿيئي هندووي کي جهڙي چوڻ لڳي ” جنهن ٻيڙ ٿي ٿي آئو، تن مان هڪڙو موناڻي ٿي آي“

هن مائٽي جا ٻه ڇڙا بهت چاڙھيا، جي ٻئي هڪ ٻئي پٺيان وفات ڪري ويا هئا، مائٽي جي چوڻ جو مطلب هو ته اهي مرادن جا روح سڀ وجهو ٿا ٻئي

جهان ۾ ٻيو صاحب جا ڏاڏا سائين قلندرو وقت گذرڻ
هڻي منهنجا پٽي پٽ جي ڏاڏا سائين قلندرو ڪٿي ڪٿي
۾ ۾ ڪها آهن، تن مان هڪڙو چو ٿو، ڪٿي مون ڪي
واپس ٿي آ!

مائي آهڙي نه درد مان اوچڪارون ٿي وئي
لڳي جو منهنجي مريد سائين جا هالو ڦسي پيا، ۽ وقت
ڏاڏا سائين قلندرو لمبر ٻوڏو مائو لڳو ”مائي خاطري
ڪر، منهنجا پٽي توکي ملندا! تون ڪا به چيڏا نه ڪر!
نه خليفو سائين مان هڪڙي چو ”مائي! ڪشادي دل
مان اندر وڌ نه ٿو ٿو منهنجا پٽي لال الله سائين
کان زوري وٺي توکي واپس ٿي آڻندو!“

مائي جهٽ ڪٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي ٿي
نه خليفو مائو لمبر ٻوڏو ”مائي! جهٽي ٿي آڻندو
اڳيان نه وڌ نه!“

مائي ڪي بهسي جي نه پرواهه ڪئي ڪا، ان وقت
ڪڇ مان هو بنا ڪسٽر ٽڪس ٻوڏو جي خوب چالدي
آڻيندا ۽ وڏي دفع مان وڪڻيندا هئا، ۽ جهٽ ٿي
ٿي ڪٿي حضرت ڏاڏا سائين قلندرو لمبر ٻوڏو جي
لدن ٿي وڪها آهن نه ڏاڏا سائين خاطري ٿي آڻندو
هو سامهون هندو ٿي نه ڏاڏا سائين جو روح مهاوڪ
۾ ڪي به ٿي نه مائي بهت سان آهي، سا
”منهنجي پٽ ڇڏيندي نه تن سالن بعد ٻوڏو نه پر اڃان
سائين جي درگاه ٿي نه اندر وڌي!“

(۳)

هي ڏسي اهي مائيءَ جي ان عزيز ڀائيءَ ۾ هندو ري
 مبارڪي کي پاڪر ٻائي چوڻ لڳي ”جوشن ٻاهر! هڪڙو
 ٻيڪ مولاڪي ۾ ڏي، آءٌ ۾ ٺههڪي ڇلڪش جي ڏي،
 آهڪان، مهنهڪا مائت ههڪڙو ۾، مولاڪي ڇو ههڪڙو لڙا مائت
 ئي ڪار ۾ جي ڏم ٻڌو ويٺا آهن، ڇو اوهاڪان ولڪن جي
 ارڪلاف ٿو لڪي“ اهي چئي اهي لوڪن جي هندو ري
 ئي وڪهائون، اهي اهي فلندڙ سائون نمبر ۲ جي ڏيڪن
 ئي، اهي اهي هڪڙي هڪڙي کي شاهد هڪڙي ڏاڏا
 هڪڙي جي ڏوڪهه لاءِ هڪڙي کي ٺههڪي ٺههڪي
 ۾ وڪهائون.

هڪڙي جو راه راه ٻڌي ويٺي ۾ چيائون ”ڏسو
 ڏسو ڏيڪائي هڪڙي ۾، حلال جي هڪڙي هڪڙي
 ئي هڪڙي!“

اها هڪڙي حامد ڀائي چوڻ لڳي ”هاڻو! حلال
 جي هڪڙي اهي ڏي، هڪڙي کي لاءِ ۾ هڪڙي،
 اها ئي حلال!“

ڏيڪائي هڪڙي مان هڪڙي چوڻ ”ڇو ڏي حلال
 آهي، حضرت ٻڌو هڪڙي چيائون هڪڙي هڪڙي
 هڪڙي حلال آهي، اهو اسان جا راجا ڏيڪائي
 وارا هڪڙي، شاهه ڏيڪائي، هڪڙي ڏيڪائي،
 واهڪڙي ڏيڪائي، اهي سر جا چاڻڊ ۾، هڪڙي جا هڪڙي

۽ ٻيا ڪڏهن مريندڙ ستگر جي سڏ ڪري خوب چرواڻن
ڪندا آهن ۽ ڏاڍا هٿندا آهن پر يا پوءِ جو چالهو ڪڍڻ
بعد اهي سڀ حلال نه ٿي ويندا آهن؟

پيءُ اچي ۽ چيو ”بھڪ، بھڪ! اچو هي واٽا ٺهون
ڏسو، هن جا مڙس گهڻيون ٿي ڪپڙيون ڪندا آهن،
پر يا پوءِ هر ايترو ويسا اٿن چالهو جي ڳوٺي ٿي
ڏاڍو ڪندا آهن، پواسن به يا پوءِ ڪان پئي سندن
پنهون ٿوري ڇڏيندا آهن ۽ نه ويرا وڃن هوندا
آهن!“ (۽ سندن ڪڏاڻي مسلمان ڏانهن ڏانهن
ڏاڍائي ۾)

(۴)

اٿي مريندڙائي لهر آهن پر مڙي آواز سان وڏي
چيو ”جهڙن پوءِ! سڀ ٻيٽ ورهائي نه ڇڏجانءِ، هڪڙو
هن بنديءَ لاءِ نه رکجانءِ، آءٌ به پوڙهي جي زال آهيان
سو ڪهه ٻيٽ مون سان هوندي ٿي پوءِ پوءِ هڪري، سو
هولڪي به اڌ شريڪ ضرور ايندڙ، منهنجو پٽڙو منهنجو
چالهو نه، پر واهو اچي ڏيندو!“

گادي لهن ساڻهه چيو ”آهه! آهه! مائي!
تو کي به گهڻن ورهين کان وٺي حمل به ڪونه ٿيو
ٿي نه؟“

مائي اکين ۾ لڙڪ آئي چيو ”هائو جوڄا!“
ڏاڏا ساڻهن چيو ”نه اس، پنهون ڪر نه لاندو ساڻهن
تو کي اوت ٻيٽ ڏيندو.“

اٿي هڪڙيءَ مائيءَ جهڙو ” سائمن ، اوهان جي
 فلاڻي خليفي جو جوڌو پٽ سڪرات پر ٻيو آهي ،
 واهون ڪهون اٿس ته دستگير ڪسان ٿي اهو
 اڃائي ڏيو ”

فلندو سائمن ته ڪڏهين جهڙو ” هوهان! مائي تون
 هينئر ئي اها پوڏين! اسان وقت نه ڪلهه شام جو ٿا
 به اچي ويٺي ، نه ٿا پر آهيان ڪا واهر ڪريو! ”

ماهون چوڪي جوڻ لڳهون ” سائمن ڀرو؟ ”
 حضرت جواب ڏنو ” ڀرو وري ڇا ، مرشد کان هڪ
 ڪڇو ٿي وئي ، جو ٿا پر ليڪر جي خرچ لاءِ سو
 روپيه مٺي آرڻو نه ڪمائين ، بابا! اڄ سبت سان ،
 وڃ فيض سان ، سڪڻي دعا پٽ پوار! ”

مائي وڏ ڪري جهڙو ” سائمن! اهو نه مريد وڏو
 واسه وارو آهي ، اوهان چرڏن رکندو ڪو نه! ”

ٻيو صاحب جواب ڏنو ” ها بابا ، سو اها نه اسان
 کي به هڪ آهي ، پر ڇا ٿو جي اڳ ڀرو ڏيئي روپيه
 وڌيڪ خرچ ڪري ٿا؟ مٺي آرڻو به ڪري ها ، پر
 هور ، اسان نه ساري رات فلندو دستگير ڪي واهون
 ڪهون آهن ، اسر جو اولهائون هڪ ڏيئي نه مڙس هون
 عزرائيل جي حواله ، پر اسين ڏويءَ روح ڪسي آياسون
 هاڻي بابا! مريد پائون! ڳوٺ وڃي ڏسجن ته خليفي
 جو پٽ سرڻ کان ڀرو وري جهڙو ٿو يا نه! ”

”هتي چو ”صدق! صدق! صدق! ايشڪ
 ۽ ستڪر اڙ رتي، ٿس آهي! لڏهين نه مريند، ڀڪارو ٻڌندا
 آهن نه! :-

لهڊ لئون ٺهندڻي اهي ورتي مرن دامن نه ستڪر!
 آڏ ٻيس ٻاٽال ۾ موانڪي اڪارج منجهه سورا!
 اهي آمد هڪڙي مائي ۽ پٽ جو سوال ڪهرو آهي!
 ڏن جو، ٻن اولاد جو ۽ اچرڪي ڪجهه ري ختم، نه!
 باقي درخواستون شام جي اجلاس ۾ پيش ٿينديون!
 (۶)

ههڙو ٿيو، سانگ لڏيو، مريد پالڻن هتي جا هتي
 رات ڳجهه هليا، نه ”اسين ورياسون جهولون ٻري
 اسان جو فلندو سڀ ڪم ٻو ڪري!“
 ٻي ڳرڻ ٻوڙ ٿي پهرين مڇارڪي ٻڌائون ته
 نه ستڪر ۽ فلندو جهن ڇلڻي جي جوان پٽ جو روح
 حضرت عزرائيل کان ڪسي آيا هئا، سو نه وري نه ملڪ
 عزرائيل ڪسي ويا، ۽ جوڌو جوان پٽ جي واهن
 ڪندي وڃان ڪوس ڇڏائي، جو داغ ڏيئي هليو ويو،
 اهو هڪڙو سوڻ نه سٺو ٿيو، نه ان موهين بعد مائي
 لهر پهران ۽ آهي جا ٻار ڄاوا، فلندو جي دعا سان
 پٽن جي ڀڪه هئي سولن ساڙين انهن لاءِ وڳا ۽
 سڃاڻي ڇڏيا هئا پر خبر سان ڇاڻون پنهني کي ڏياريون!
 مريد پٽي لهر ٿي، ۽ لهرن مريد پالڻن لهر ۴ ۽
 ه جو پٽ سان ٿي نه اچاء خرد ٻو مورو ڪو سندن

کند اس ، کڈھن اے اہن کی لہجہ خزانہ جو
 اے مالک اے - مجھند اس ، کڈھن اے اہن کی ہف ۽ کہو
 افسوسندڑ اے - مجھند اس ، اکا ساوہن کند اس ،
 لکی ختما ، اکا چالہا کڈھند اس ، لکی وٹون
 وڑھائند اس ! لکی لو کان سواہ کنہن کی ہکل
 حامی مجھند اس !

ٲون ٲولعي ٲنٲو ٲلف ڪر ۽ ٲولڪي ٲنٲو ٲي
ٲاٲو ٲر ٲول ڪري ٲوٲي ڪوڙن ٲنٲن ڪان ٲي
ٲماز ٲنام ٲولڪي ٲاٲي ٲرو ٲوٲي ٲنٲي ڪان
ٲي ٲوٲي ٲنام

يا الله، مہدیو ہائی اہوئی عقیدو آہی تہ
ہک کور اون ئی دشمن او، ہئی کدھن کی کا،
طاقت آہی، اون مولکی ہدی فضل مان کو
جمن جاگن جو ہک دشمن! آمین!

(A)

او مهيا ڪڍو يا نه مائو ۽ ڄاڻو ٿا ته ٿالو رکندڙين
 ”الله ڏاڏو“ پير صاحب جي علم ۽ ايمان ۽ ڪم ۽
 آئي، جي ”امان! هي رڳو ڪهڙو آهي ڏهه ڪرين؟ الله
 ڏي ها نه اهو ڏي ڏهن آهي، ڏي ها ٿالو رکندڙين“ پير ڏاڏو يا
 ”ڦلندو ۽ اڻڻ“ | مائو ٿي ڪڍي ڏي ڇو ”پير ۽ ڦلندو
 ڏين ها نه فلاڻن فلاڻن ڪي ڏان ها، هر ڪي نه ڏاڏو
 به آهي هڪ الله ۽ ٿالو به رکندڙين ان جو ڏاڏو، ڇو ڏاڏو
 به ڪندڙين ان جي نالي تي |“

خلیفه عالمي آرور سمجهي وٺي، اوجھت ٺهڪ ٿيئي
چوڻ لڳي، ”ڇڱو ڄڻ وٺي ٿي سمجه، پر فلندڙ
جا پٽ، روٽو ٿي ٿي!“

موحد مائي مهن لال ڪري چوس ”اهي آهي انهن
کان وڃي وٺ، جيڪي فلندڙ ٿا وٺي، مون کي نه
الله پاڪ ٿا وٺي، مون ان جي لاءِ ئي آڇ ٿي
صندس پاڪ ڪور جي اڏاوت لاءِ موڪلي ڇڏيا آهن“
خليفه عالمي چوس ”اهو مسجد شريف ۾ ٿيئي - و نه
ڇڱو ڪم ڪئي، پر فلندڙ ڇڏي ڪو نه ٿي پندو
ڪڍ ان جا پٽ، هن لال سان ڪهڙي ڪٿي اسان
کي ٿي ٿي!“

مائي چوس ”اهي ڪهڙا ٿي پٽ ڪڍا - مر ٿا -
قراي، عالمي اهو ٿيڪس مون وٽان آهي پٽ ٿي
سمجهو، ڄڻ گالڙي جي حڪومت ۾ اهو -
ٿيڪس!“

الي خليفه عالمي مهن لال ڪري چوس ”آءٌ کلي
ٻيئي مات ڪرايان نه ٿو وٺي ٻيئي وڃي؟ ڪڍ
فلندڙ جا پٽ، اهو فلندڙ اهو ڪم ڪندو جو پاڻ
رڪندون | خبر آهي نه، فلندڙ کان جهڪي ٿي،
سي ٿي يا!“ مائي لال ٿي چوس نه فلندڙ کي ڪهڙي
طاقت آهي ڪهه ڪهه ٿي؟ سڀ طاقت
الله پاڪ کي آهي، اسان اهو لکيان آهن، جهڪي

اهو ڪندو سونو ٿيندو ٻئي ڪنهن کي سندس
ڪارخاني ۾ دست اندازي ڪرڻ جي طاقت ناهي
ڪانهي !

خلوڻيائون ڏڙو هڻي اتي ۽ ڇوڻ لڳي ” ٽڙهين
تون ڪهن ڏيندئين ؟ ”

ماليءَ جواب ڏنو ” بلڪل نه ، هڙ ڏاڏو !
خاموشائي ڇو ” ٽڙهين ٻار رک . ! ڦلندو انهيءَ
ماليائي مان اٿل (اشل صحت) ڪرڻ کان اڳ . ناهي
اهو چورويل ڪارائي ماري ڏيکاريندو ! ”

اهون ماڻهو ٻڪڙ ڇوڻ لڳيون ” هان ، هان ،
اڏي هي ڇاڻي چوڻ ، پري ٿڪ پٽ ناهي اچل ، هان
وٽ هي پنج روپيا آهن تون ڏيرون ، ” خاموشائي
ڪندڙي لوڏو ڏيئي ڇوڻ لڳي ” بس هاڻي جوڪي
ٿي ويو سو ٿي ويو ، فلم جي ليڪ ڪري ويئي سا
ڪري ويئي ! ”

مر ٻڌائون ٻين تي ڪري ڇوڻ لڳيون ” اڏي
آئون نه ڪر ، لاندرو ۽ دستڪر ۽ لوح ، محفوظ جو لڪل
۽ آسمان تي ڇاڻي ڏاهي لاسڪون هي ڪهڙي وڏي
ڳالهه آهي ، ها ، هي ٻيا پيدا ۽ ٻيا گناهڪاريءَ جا ٻه
وٽ ، ڪڪي تي هٿ ٿوري کوس ڏهڪا ڪري
وڃا ! ”

ڏهڪا ٻيا ڏسي خاموشائي ۾ ڪجهه ٻري ٿي ۽

چوڻ لڳي ” اس ، جا ڪريان ، پر اوھين ٿيڻ چڱو
 انھين لاجار ٿي قبول ڪريان ، پر اوھان جي ھٿن
 ڪار وٺندڙس ، چوڪري پاڻ ھٿ سان ڏئي ا اوھ
 ڪري نه پر ڪٿي قبول ڪندڙس “

موجود ماڻھو طيش مان چيو ” آءُ اھي اڱوڻو
 ڏيندڙس ، ڇڻ پر توھن ڪندو مھڻو نه ٿو ، مولڪي
 لھڻي پٽن پاران جي ڪار پر واه ڪاھي ، لھڻي ٿي
 ڪڏھن پوڙيائون پل پھڻون ڪن ، مولڪي ڏاڍو اللہ
 سان آھي ڪڏھن پھڻي پھڻي به اھو ڏيندو ، فلندڙ کي
 ڪھڙي طاقت آھي سندس وار وانگي ڪرڻ جي ،
 ھي پھڻي ماڻھون پل پھڻون توکي مھڻون ڪن ،
 پر آءُ نه ڏوڃا ڪا ڪا مھڻي ٿي وھان ، پراڻي لھڻي
 پھڻي پٽ ، توکي ا مولڪل آھي نه لھڻي سر ڪڍڻ
 کي ا سندس پاڻ سمجھ ڪوڪل آھي ، وٽن سا
 ڪندڙي اھڻ ، مھڻي ڪلاب جي ڪل ٿي آھي
 لھڻي جا ھٿ آھن مھڻي ابراهيم کي آڙاھ مان اھڻو
 جھڻي اوج کي طوفان ۾ اھڻو ، جھڻي مٿي مصطفيٰ کي
 غار ۾ پناه ڏئي لاء مھڻي جي ڪھڻن کي انڌو ڪيو
 مھڻو لڏو انڌو ھي الھي - و کڻي وڃي پھڻ جي
 ڳوٺري ۾ وھڻ ، انھن چئي جو ڪھڻي پاد ۾ اھڻي
 نه سڌو ڪھڻي جي مھڻي ٿي !

(۹)

۱۰ خليفه مائي پتھندي اوارالا ڏيندي هلي ويئي ،
 مريد مائون کي پاڪ ٿي ڏس ، مائي آڪھ سميت
 چٽ ، پو مائي جو پٽ خوش خورم آهي ، اها به ڪيترا
 ئي پو اس .

۱۱ مريد مائي لمبر پهر ٿي جي ابي به ڏي ڇڏي
 پوءِ اولاد به ختم !

۱۲ مريد مائي لمبر ابي جون لڳو و لڳو ڇڏي پٽون
 ڄاڻون پوءِ ڇر ٿي اس !

۱۳ مريد مائي امير ٿي وري جبل جو منهن به ڏٺو !
 مريد مائي امير ڇو ٿي جو مڙس ٿورن ورهين اندر
 بنا اولاد جي مري ويو ۽ لمبر پنجن جو مڙس هيمس .
 لاه ڪڍڻو بهجي ويو !

۱۴ مريد مائي لمبر ستن استائين آسودي به ٿي
 جهڙائون مريد مائي جي صحت به اچي بهن ڪڍڻ
 ڏٺن کان منهن مڙي هڪ سڄي سالن الله پاڪ جي
 نياڻو مدد نه ٿي .

۱۵ مريد مائي امير آهن ۽ آلهن مڙس سميت بنا اولاد
 اوداع ڪري ويون آهن !

۱۶ ٿوري پوءِ گهر ڏڙ خاڻي جو اهو پٽ نه چٽ ٿيو
 پر ابي شادي سان به اولاد ڪو نه ٿيس ۽ جوڻيس گهر
 جا ٿيڻ به ڪٿي هلي ويئي !

الله سائين ڳوٺ تي اوجھيد جي اها ٻاڙ ڪڍي
 جو ٻاڙ ان وقت ٻاڙهين واري ٻاڙائي بدبطن ڄاڻا
 سو سو اٽ ويٺا هئا يا اڄ هڪ ٻه ڪوٽ ٿو وڃي !
 پر اڃا به ڪي ٿورا ٿورا اهي شخص ڄڻ ڪنهن
 دلين شرڪ سان ٽٽار آهن يا جن جون ڏاڙون ٻهون
 ڳوٺن جون خاڪون ۽ چاڪون ڇڙ ڇڙ آهن .
 يا جهڪي چالهن لڏرائن جي وسيلي ٻاڙا ٻهون
 لا ۽ ٻهون ٽي وعب ڄمايهندا آهن سو ٻاڙهين کانسواءِ
 ٻين وقتن تي وڃي ٿو ڪم پئي ايندا آهن . پر خدا
 پاڪ جي فضل سان اولاد آهن جو به سڌو ٿو وڃي
 ٻهون .

ڏيپپلائي

ڄا ڪتاب

هر مسلمان لاءِ

مفيد آهن

دستگير جي يارهين

ڏيپلائي

دستگیر جي ڀارهيڻ

(هي سنه ۱۷۷۵ع جو باڪل - چو واهو آهي)

تاريخ سلطنت خداداد نان ورتل آهي)

دکن جي صوبو ڪراول تي اواب مورو خان جا
واج هو، هو حضرت پير مڪن شاه بادشاه قادوي
لاوئي جو پويو هو، پيو سڏس هو مشڪل
۾ حامي هوندو هو، ڪا اڪلف بهت، نه هڪدم
پويو - ڪوري کي سڏائيندو هو، جو هڪدم نه تڪو
بادشاه ۽ پير وٺي کي پڪاويندو هو، پيو هڪل ۾
حامي ٿيندا هئا ۽ مشڪل معاف ڪرائيندا هئا پير
صاحب اندوان مان مالا مال ٿي ويندو هو.

پير اچو ڪو مشڪل سڀ مشڪلن کان زور هو
چاڪاڻ نه اچ اواب صاحب کي سلطان حيدر علي کان
نوٽس بهت چڪو هو نه آسپاس جي صوبن اسلامي
اطاعت بهت آهي ارمان کي نه لازم آهي نه سلطنت
خداداد جي شاهه راجي اسلامي اخوت کي ڏاڍو ڪريو
نه پر لکين ۽ موهن جا پير هن اسلامي ملڪ کان
پري وڌون اواب صاحب جهڙهن هن اسلامي
سنڌي اولائي ها نه سلطان کانئس امام معولي ڏن
وئي ها ۽ سندس بادشاهي نه فقط واهو هي ها
پير هو جهاد اسلامي ۾ به شامل وهي ها پير اواب کي

اهو ڏکڻ ٿيو آءُ ڇو ٻڌي جو مالهه وٺان اهو
د ڪمال ٿئي ڪيائون ٿي.

فرد قائم واپس هي اولهه ڪڇي لهن
موج هي دونهن اور پرون دونهن ڪڇي لهن
(السن ٿي جماعت سان قائم ٿو وهي هڪ اڪيلو
ڪڇي لهن، جئن موج جي طبع آهي دونهن سان،
دونهن کان ٻاهر اچي ويئي ٿي پوءِ ڪڇي لهن) (هاڻي)
هن هڪدم مرشد سڳوري کي ماڻهو موڪليو.

(۲)

مرشد سڳوري اچڻ سان پوءِ جلال آواز ۾ چيو
”اواب ڪهڙي پورهه آهي، اولهائين جي پرڪش ۽
توجہ سان لهنديا هر مشڪل معاف، مدعي دور
دشمن مڙهون!“

مدعي آهون چيو

هاڻي مرشد زبان فوض لهن مان اوشاد فرمايو ٿي
”بابا! هي مصيبت وڏو ان ڪري ٿي اچي جو تون
ٽورن سال هڪ دفعه حضرت دسٻار بادشاهه جي يارهن
ڪوٽ ۾ ڏاڍو ڪمي هئي ازو ڪن جي ڏيک ڏيهر سان
لهندي آهي، ان ڪري مون کي رات ٿي حضرت
سڳوري ارشد ڪيو هر ٿي اواب صاحب کي ڇڏ ڪو
ٿي اسان جي وٽل يارهن ٿورن ڌار سان ڪري ٿي
مصيبت اچي ويندي.“

ان ڪري ٽون ڪوڙا ڏڪر نه ڪر فقط حضرت
بادشاهه پير جي يارهين اهايت ڏور ڌار سان ڪر نه
نهنگا بهڙا پار آهن ٽوڪي بابا خبر لاهي نه دستگير
اهو وڙس آهي جنهن هڪ مائيءَ جي پٽ جي چچي
جو ٻڌل بهڙو ويهن ورهين کان پوءِ اهڙي حالت ۾
ٿاڀو جو منگڙهار ڏرڻ لڳي ۽ ۾ وجهي شراڻن سميت
حضرت پير جا مٽاها ڳانڍا جهڙا ٿيا!

۽ بادشاهه پير جي هڪ مرشد کي مدڪر اڪبر
عذاب ڪرڻ آيا ته بادشاهه پير ۾ اچي کين ڏسي
وڌائين ڳرڙ به ڪي ورتائين ۽ استعائن کين نه ڇڏيائين
جوسعائن کائڻ دستاويز نه لکائي ورتائين ته منهنجي
ڪنهن به مرشد کي عذاب نه ڪندا ۽ (چئن فرمايو
آهي ۾ لوي محمد عثمان ڪورواهي مرحوم) ته هڪ
سوداگر کي يا پير جي يارهين ڪرڻي هئي پر ڪالهن
هڪ نه آيس ته ڏهن سندس سموري راندي ڪهڙو
ڀاري يارهين جي ڊيگ وڌي لاهي ورتائين اها قاتل
داون کي ڪارائي ڪور ڏياري صبح جو اتي ڏسي ته
ڊيگ سڄي سر سان ڀري پئي آهي سون ٽون به اڄ
دستگير جي اهڙي يارهين ڪر جهڙي شادي ڪري
جي هڪ هنڌر جي زميندار ڪٿي جو گهر آي هڙا
ڇڙهائين (۽ پوءِ سندس منزل وڃي ڪورن آف
واڻس ٿي پئي) بابا! جهڙي سٺي يارهين ڪندڙ

اهڙي ماڙ مرشد ڪندو هو ته ڏکڻ جي ڏاهن ٻڌي
ٿو اعداد ۾!

(۳)

اواب صاحب به گهر ٻاري ڪڍي ڏياري ۽ اهڙي
نه ٻارھين ڪمائين جو شهر جا سڀ ماڻهو سٺ طعامي
سان ڏاڍي ٻيا اڃا ختمو مس پورو ٿيو ته هيدري
فوجون به اواب کان جواب نه پوڄڻ ٿي اچي وارو
ٿيون ۽ قلعي جو گهر و ڪري وينديون. اواب گهٻرائي
مرشد سڳوري کي اطلاع ڏنو جنهن ڇو ته ٻي ڏکڻ
و هو آڏو بادشاهه پهر ٿي هڪل ٿو ڪريان ته هو ٽنهنجي
قلعي کي چواڪي ڏيندو ۽ هيدري فوج مڪروم ٿي
موني ويندي.

مرشد سڳورو ”يا شيخ عبدالقادر جيلاني شهنشاهه
چئي اٿي ڪڙو ٿو ٿو اندر اندر سندس گهر پهچايو ويو ۽ ٽن
ڏينهن کي ٿري هر هنڌ اتي ”يا شيخ عبدالقادر جيلاني
شهنشاهه“ جو نالو هڻندو“ ٿو جو ڪوٽ وڪا جو
دروازو“ چوندو ويو ويو دروازو کي سامهون اچي
ٻار ٻار الله نعره جي ڏم ٻڌندو رهيو ۽ وڏي آواز
سان هي آلاپ ڪندو رهيو

ٽهڻ ٿيون ٽنهنجي اچي ڏري ٿي ڏامن دستگير
آڏو ٻس پالال ۾ موٽي اڪارج مٽس سيرا
پهر صاحب اڙوڪن کي هڪٻارون ڪندو رهيو

هندو علي دروازه کي ڏک ۾ ٻڌو رهيو ۽ ٻڙ ۾ نه
 ڪا واهر ڪانه ڪئي اڪا پار ۾ آڏي آئي اڪو
 ڪٽو، پر هندو علي دروازه ٻڌي اندر اچي ويو
 مسڪين شاه ولي جو ڀڳو سو سڌو سندس ڏاڏي جي
 لڳ ۾ وڃي اڪو.

۽ ادواب مندر خان وٽ ڇاري پئج-اه لک، روپو
 ڏيئي جند ڇڏائي ۽ وري ڪڏهن به الله کان سواءِ
 ٻئي ڪنهن کي نه ڀڪار ٻائين !
 ٻلا :-

پن جن جا پٽ ۽ ڀوڻا
 سي ڪئن ٿاڻن پئي ٿاڻ ٿوڻا ؟
 ڪارو جي ٿون ڪڍم اڪوڻا
 سڀ خيال ڇڏا ڀري ڪوڻا
 سڀهي ويڏين سڄي صبح
 ڪٿي ڏٺي ڏي ڪا ڏرگاه
 لا اله ولا الهه !

(هي ۽ ٻيا دلچسپ ڏڪر ٻڙ ۾ اسانجي اساول
 هندو علي ۾ ٿيندا آهن ۱۲۰۰-۰۰)

علماء حق جو شان

علماء حق جو شان

(مھتر • چھتر • مھر جي اردو مضمون)

لان ٽور ٽار سان وڙال

اڙڙھن مھديءَ جي ڀڙڙيءَ ۾ ٽراڪي مھل
لکڙو جي مولانا ظهور الحق جي فضل و کمال جي
شھرت ساري مھدستان ۾ هئي ، سڄي عالم جا
طالب پري پري کان چڪڙي وٺس ايندا هئا ۽
مھدس عالم و فضل جي درياءَ مان سھراب
ٿيندا هئا .

پر هي ديهي علمن جو امانور عالم سڄي اڪل
ئي ڪار بند هوندو هو ، ڪڏھن ڪنھن اھڙو وٽ
لڏو ته وصول ڪرڻ يا دعوت ڪرائڻ لاءِ اھڙو ويندو
هو ، ھڪ زال ۽ پنج ڇوڪرا ، اھڙو سھرور وٽ
لھام ڏين ۾ مشغول ، ڪنھن جي محتاجيءَ لاءِ خدا
تعالٰي جو ڪي موڪلندو سو تيار ٿيندو هو ، ڪڏھن
ڪجهه اھڙو ھو ته سھت لڳوئي ” موجب سھتي
لاءِ ماھ هوندو هو يا لکڙو مھارو موجب ” الله جي
رسول جي دعوت ” ھوندي هئي !

(۲)

لکڙي اھڙو ھوندي هئي ته وائڙي کان ڪڏو ھلندو
ھو ، ھڪ دفعي وائڙي جا اھڙا ٻاھڙا اچي ٿيا ۽

هن وڌيڪ فرض ڏيڻ کان انڪار ڪيو، سارو ڏينهن
 ڏاڍا ڀڃڻا ٿيا ۽ ٻيڙا ٻيڙا ٻڌا ۽ ڳالههون رڻي سڀي
 رهيا، اهو ڏينهن به الطرح ڪڍيو، رات جو سڄي
 جي سامهه جي سڌ وڪندڙ اچي ۽ ڏيکڙي ۽ پاڻي
 وجهي ڇڏي، ٿي ڇاڙهيو ۽ استعانه منجهس ڏوٽي
 هلائيندي ۽ پاڙن کي ارهون ڏيندي رهي، جهستانهن
 هنن کي لڏي اچي ويئي!

اوڻهن ڏينهن صبح جو ماٿا جي ماريل ماءُ
 ۽ معتاب ٿي ويئي ۽ جهڻن تي مولا لا اشراف کان واندو
 آيو هن وٽس پوڄي ڇڏي ”اڄ ٻيڙن جي سامهه ڪي
 ٽهون ڏينهن آهي، بندوبست ڪر!“

(۳)

”ڏاڍا جو حال معلوم اٿم، ٻيڙي الهي کان سواءِ
 ٻيو ڪو ڙو بندوبست ڪريان ٿي، مولا پاڪ کان
 ڏاڍا ڪهران؟“

”اهي جواب ڏنو“ ٿيڻ به انسان لاءِ شرط
 آهي ٿي؟“

”ٿيڻ ٿي ٻڌاء ڪهڙي ٿيڻ ڪريان؟“
 ”اواب آغا مهر عالمن جي گهڻي عزت ڪندو
 آهي، اهي وٽ وڃ، هر ضرورت انسان جي مدد
 ڪندو!“

چنگڙ ۽ ٻي مولا لا اولڙاهن وٽان ٿي.

علائقہ اوتڙ جي وڙيل اعظم نواب آغا مهر جو پٽو
 ۾ اڄ پهرائون آهي ۽ مولا نا ظهور الحق جهڙو عالم
 وائي سندس حريائي ۽ شريف فرما ئي رهيو آهي
 سو اڳهاڙن پهرين سندس پيشوا ئي لاءِ نڪتو ۽ وڏي
 عزت سان اندر بسند آي وهاري ادب جا هڪ ٻڏي
 شريف آوري ۽ جو مقصد اڇهائون !
 (۴)

حق جا عالم اڪي ورور ڪڙ ڄاڻندا آهن اڪي
 قيد ۽ قريب ۽ مولا نا سڏتون سڏو سادن اکيون ۾
 ٻڌايو ته ” ڪهر ۾ تڻ ڏينهن کان فاقو آهي ، واڻي جا
 ٻارهن روپيا آهي ۽ ٻيا آهن انهن ڏاڍا ٻڌا هئا هوندي
 ڪمڏو نٿو ڏئي ، ان ڪري بهي موٽي ٿو ڏانهن
 موڪلو آهي ! “

نواب هن ٻڌو ته ٻار جي پنج لکاهيون هزار
 جي اچي عدمن ۾ رکيائون .
 ڏينهن ۾ روايت جو ڏسي اڪي هن عالم وائي
 جون اکيون جهڪيون ، اڪي دل خروشيءَ مان ڏڙ ڏڙ
 ڪئي ، ۽ اهو هڪ ئي خاطريءَ لاءِ هڪ اڃا ليا ، هڪ
 سادگيءَ سان فرمائائون ” وائي ، بهترين پسن ڪي آهي
 ڪمڏانهن سندس ؟ مون کي ڪن واڻي کي ڏاڍا لاءِ
 ٻارهن روپيا ، سي مهرباني ڪري ڏي ۽ آهي ته
 اڏاڙا ڏي ! “

آء عرض ڪندس ” اجهو ۽ ڏهن ۽ توهان کي ڪو
وڏو ڪتاب ڇپائڻو هجي ته اول صرف ۱۶ صفحا
ڇپائي پوءِ ڪم ڪندو. سندس مڪمل ٽيمپٽ
اڳواٽ موڪلڻ جو اعلان ڪريو ۽ پوءِ ٿي ته ڪم
وڌي توهان وٽ ايترا پئسا اچن ٿا يا نه، جو اوهين
اهو ۽ اهرا ٻيا ڪتاب لکڻ ڇپائي سگهرا
اجهو هن غريب اڳواٽ ڪم جو مثال موجود
آهي، جنهن پنهنجي غريبيءَ جي حال سان اسلامي تاريخي
ٺارل جو ڪم شروع ڪيو هو ۽ ڪڏهن به ڪم جي
سور وڌهين امداد کان سواءِ اڄ خدا جي فضل سان
نه ماضي و سالي مان وڃي هفت روپيا ٿيڻ وارا آهن ۽ سواءِ
پهرين ان سالن جي ڪڏهن به نقصان نه ٿيو آهي
پهرين ان سالن ۾ به نقصان صرف ۱۰ روپيا ٿيڻ
کان بهو جو ماڻهن کي گهڻي انداز ۾ ڪاهيون وڪڻڻ
لاه ٿيڻ واهون جن سان ڪن ٿيون ڪالوڻ ٻيا
سڀ اهڙا ڪافي ويا، جي انهن اوڏو چون اچون ته
ڏجن ها ته ڪو خدا جي فضل سان انهن ان سالن
۾ به نقصان هڪڙو نه ٿيو ها!

ان بعد مدرسن ۽ مسجدن جو ڪم آهي، توهين
پنهنجي حال سارو ڪم شروع ڪري ٿيو، ڪم ڪري
ٿي ٻيا اڳواٽ امداد و انهن امداد جو اوهين پهرين
ٿيڻ وڌا!

لوهان کي ڪا اخبار چاري ڪرڻي آهي ، صرف
هڪ پرچو چيڙهي پٺاڪ ڏي موڪلو پوء ڏسو ته
پوسا اچن ٿا يا نه !

پر پوسا به ايندا آهن ڏي ، جن جي اوست
خاص خدا ڪارڻ خدمت اسلام جي هوندي ، ته
خدا ڪڏ ڪري انهن کي ڏسي دل ٽارڻ جي يا
پنهنجي نالي جي پوڄا ڪرائڻ هوندي !

۽ انهن وٽان به انهن ۽ ٻين ۽ ڏهن وٽان به اچڻ
پر اها برڪت هوندي آهي جا سون ۽ هزارن جي
لعداد ۾ ايندڙن ۾ بلڪل نه هوندي آهي !

ڪنهن ! مولانا صاحب ! منهنجو لسٽر وٺو ؟ قرآن
شريف ۾ آهي ته ” اَلْهٰكُمُ التَّكْوِيْنُ حَتّٰى زُوْلُمُ الْمُنَاقِبِ “
يعني اوهان کي اهو ٽڪڙ (ڪهڙو ڪڏ ڪرڻ) جي
مرض مولانا کان غافل ڪري ڇڏيندو تان جو وڃي
غير داخل ٿيندو !

سو سائين ، ڇوڪڙهن اوهان ٽڪڙ جي مرض
۾ مبتلا نه هوندؤ ته اوهان کي اهو لسٽر ڏاڍو وڻندو
پر جي ٽڪڙ جي مرض اوهان جي وڳو وڳو ٿي
ٺهڻو ڪري وڃو ته وڻندو به نه هوندو ۽
لکن ڪڏ ڪرڻ جي سڌاءِ ۾ به هوندو خدمت
اسلام جو صحيح ڪم اوهان کان ڪڏهن به ڪن
ٿيندو ، اوهان جي تعليم ڪڏهن به اوهان جي
مضامين کي ” خدا وارو “ بنائي نه سگهندي ڇاڪاڻ
ته اوهان پاڻ دو ايمان ۾ خدا ڪندؤ هوندؤ !
ان خوبين ڪم اسٽ ڪرا رهڻي ڪندؤ ؟

خاص مضمون

کنج

چون

گوپیون

-۳-

ایڈیٹر

محمد عثمان ڈیپلائی

هن رسالہ جا رول

(۱) هي رسالو هر هفتہ شايع ٿئي ٿو.
(۲) سندس چندو سالانه ۶-۰-۰۰ رپيا آهي.
۳-۰-۰۰ رپيا ماهي ۱-۰-۰۰ رپيا چورس ماهي آهي.
ڪو به گهرجي. وي. اي. وسطي گهرائي سان
چار آڊو ٽيڪ خرچ ايندا.

(۳) ٽيال ۾ رسالو جي چوري امام گهڻي
ٿئي ٿي ڪري جهڙڪڻ ڪنهن به صاحب
کي هفتہ اندر رسالو ملي. مهيني اندر خط لکي
مفت گهرائي سگهي ٿو. مهينن کان ۱-۰-۰۰ رپيا
مڪمل کان سواءِ ٿي ٿو ويندو.

(۴) غورين سان همنمون رهنديون ڪنهن به
(الف) هو چار خرچيدار ايندا ڪندو ۽ ڪم
رسالو مفت ٿي ٿو.

(ب) هو رسالو ٽي-هڪ مهيني احتياط سان رکندو ۽
پوءِ واپس ڪندو ۽ ٽيال ۾ ٽي خرچ ڪندو.
سال گذريل خواهه ايندڙ جي حساب سان
سان وري ٿي ٿو ۽ وقت ڪم رسالو موڪلايو ايندا
ان کان وڌيڪ ڪابه رعایت ڪنهن به سان
ڪري ٿي سگهي.

Printed by Mahomedkhan (Ghani) S'o Kazi
Mahomed Daud at the Hashmi (Electric)
Printing Press Hyderabad (Sind)
& Published by Mahomed Usman Habibullah
Diplai Station Road Hyderabad Sind

نیا گپی مریدیا ٹپی

نڀاڳي مريد ڀاڻي

(هي واقعو ڪو خيالي واقعو نه آهي بلڪل سچو
 سچو آهي اوهان ڪي اعتبار نه اچي حمد و آءِ
 روارو اچي سندس راوي هر لوي ... سان
 هلي سگهو ٿا)

[۱]

ڳاڙهو ۽ ڊگهي ٿڙهي سان هڪ اوراني بزرگ
 انهن مسجد جي ڪوٽ ۾ ويٺل ٿي سون ٿيا جو
 جهنڊ ۾ پيو خدا تعاليٰ جي ٿڪ ۾ مشغول آهي
 وٽس ڪنهن عرضدار ويٺل آهي ، جن مان هڪڙو
 هوڙي جي طرف جو هڪ اندر وڌيڪو
 به آهي .

واري اچڻ تي وڏيري عرض ڪيو ته حضرت !
 غلام راشاد موجب اتي شادي به ڪئي پري اچا هئا
 ٻوڙي جي عيادت تمام اچي آهي ٿي اهو اول کان
 دعا ڪرڻ ۽ مندر ۾ پيو ۽ دعا ڪري ، اتي
 موٽي پائون ۽ پاڪي وقت دعا ڪرڻ لاءِ آيل آهن .

[۲]

بزرگ هڪ ڪنڊا اهاڻا ٻوڙو منهن ڪري
 بلڪل عاجزيءَ سان دعا ڪري . اهو الهي وقت
 هڪ مولوي صاحب به مسجد ۾ داخل ٿيو .

هي ماري صاحب به هون بهگار دار به زروڪه
جي دعا گهرڻ جو امر ٿيو ۽ اڳي ٿيڻو هئائون به راج
وري نزي ياد گهري بهس سو پريان ويڻل به هلائي
قاضين کان سر بهو ڪري ٻچڻ لڳو ته ادا حضور
صاحب جن دعا گهرڻ وقت مڏهن بهار ڪي ٻڌو
چو ٿا ڪن ؟

هڪ هلائي قاضي جواب ٿو ” مولا ابا هيء
واڙ جي ڳالهه آهي ! “

” پر سائين مولائي به وٺف نه ڪريو ! “

” ڇڱو ٻڌ به ڪڏهن بهن ڪڇ لاء مولي
صاحب ! ڇڏهين اسانجو به زوڪه قاضي جي دعا
لاء هڪ آيو ڪٿي به خود رسول مقبول صلعم جن
به وٺس اچي چون ٿا به اسان لاء به دعا گهر ! “
هي ٻڌي ماري صاحب به حيران ٿيو بهو بهي
هلائي صاحب هڪدم چيو ” سبحان الله ! اوليائن
جا وڏا شان آهن ! “

اوليائي اطفال حفيد آهن

در حضور و غيب آڳ باخبر ! “

[۳]

رست جي ۳ بهو بهو لحوالي بهار ڪ به هڪ
شرو بهي ويو به بعد وارا به هن شرو لسي گهراڻي
وٺا به هي چا آهي به ٻيڙي بهن ٺال وارو وڏو به

دانهون ڪندي آيو ” ٿورڙا، مڙهو مڙهو ڪارو
ڪريو، ٿورڙا، مڙهي ڪهراهيءَ تي!“
” اهي وڏا وڏا صاحب! ڇا آهي؟ ڇا ٿوري؟“

”پر مولاري صاحب، پچ ٿي نه، لڏي ڇو نه
 دانهون ڪندي حواليءَ جي در ٿي اچي آهي،
 موند سڳورو اصل ڏرو ٻڌي بهي رهيو آهي ته
 هل ڇوري پر نه پست اضمياع، ڇو اهو پست ڪان
 به نه وڃي ڪري نه ڪان ٻاهر اڪرڻ ٿي چاهي،
 پر ڪمپٽ ڏران چوي ته هينئر بهڪاءُ وقت ڪو
 حرم شريف ڇو نه ڏورازو ڪرلو ڇا؟ ٻارو هاڻي
 ڪاڏي وڃان؟“

[illegible]

پوءِ اوهان جي آلهن اهو ٿي وئي. جي اڪرن تي ڪو
اولياء صاحب بدنام ڪرڻ لهندو، سون ٿي ڪس ٿي
ڪاهي، ماڻهن کي خبر آهي ته مرشد پگورو پاڪ
آهي ۽ پاڪ ٿي رهندو.

الان اولياء الله لا خوف عليهم ولا هم يحزنون
پر انهي جهان کان خارج ٿيا اوهان ٻئي اهاڙي زال
مڙس، هاڻو قسم پلا بد بختن لاءِ نهض آيو ڪيئن؟
اهي دستان قسم وڃا ڇو سون از رهبر ڪامل
ڪه حضرات آب حوران اشد مي آون ڪنڊر را!
(۴)

ماڻهي جي گهڻن رڙين ڪرڻ، وڏاري جو شور
جهان ۽ خالق ڪڏهن ئي ڏروارو نه ڪيو ۽ وڏاري نه
ٿو ٻڌا پر حرم جون ابا لههون ۽ خاص مرید باهيون ۽
خاص مريد چئي رهيا هئا ته اهاڙي آهي اهاڙي،
مرشد پگوري کي آهي هوڙين ٻوڙين جي ڪاڻ،
اڙي هو نه واصل با الله آهي، هن ڏانهن ڪنهن پري
خيال گمان ڪرڻ نه ڏوڙخ جي پاهه ۾ چلڻ آهي،
درياهه کي چوب ٿي ڪاهي، مرشد پگورو سدائين
پاڪ رهندو پر هي اهاڙي هاڻي اڪا اڪا چئي اڪا
ٿيندڙ سبب رهي اولياء صاحب جو غضب ۽ جلال پنهني
کي ساڙي ڇڏيندو.

وڏي ڀرو ۽ وڏاري سبب لفظ ٻڌندا اهي واپس
لڏڻ هئا، ڪن اڪا پنهاني هئي اڪو ٻي، ڇو

نانگي شاه جو ڪنڊو

ڏيپلائي

نانگي شاه جو ڪنڊو

ميان الهر بخش حاجي عبدالقادر صاحب ،
قل جو بيان ڪيل سچو واقعو

(۱)

اوشوري کان وري دي ويٺو رستي تي هڪ
نور نانگي شاه جي آهي ، نانگو شاه هڪو هڪو هڪو
جو هو ان سان اسانجو مطالب ڪيو هو ، پر سندس
مقامي کي سجاده ۾ به صاحب جون زماني جي بهتون
وانگو ڪمائيءَ جو عاليشان دوستي بڻائي ڇڏيو آهي ،
دروازه تي ڏٺو ڪو ڇڙا ٻڌل آهن خدا پاڻ جي در
کان اڙيل اسان اتي اچي ڪوٺين کي رجائي جتوڻ وڪڻ
واري هندستان ڏور نڀي مڏهن تي پالهندا آهن ،
نانگي شاه کان برادون گهرندا آهن ، مقامي ڪمي
ويجهو هڪ ڪنڊر آهي اڃا ڇڙڏا ڪهي بهاريان لوڻ
لا ٻڌندا آهن پر جهڙوڪ ڏهن برادون نور واريون
بهاريون ٿيون ، نانگي شاه جو نضل ، جي لاشڪامي
تي نه ڏوهه خدا جو ، چمن مولانا حاجي احمد ملاح
برمايو آهي :-

باغ بدجي او ، ايه ڪوئي خدا جي آءِ ادا
شاه ٿئي چاڪو ، ايه ڪوئي خدا جي آءِ ادا
سست آءِ الله ڏي انڪش عقيددا عام جا

راست هو وقت، چاڪاڻ نه ڏيئون ۽ و کيس شرمڪ
وارن جي دٻاءُ جو خطرو هو، ان ڪري واپار و لاچار
ٿي واپس موٽيو.

هي خبر ڪنڊي جي پوڄاريان ۽ ٻين جي ڏانهن
جا شاد مالا ڏيئي ويا، هو ڪو ڪنڊالي آڪڙ جي چوڻ
لڳو ڏلو ڪنڊي جو ارڻاب | اهو منڪ و ڪو آڻي اڃا
اها ٻهراڻي لڏي، آيس، توهان ڏٺا نه ٿيو نه و وقت
آي ٻولندا

هڪ ٻيو هو پوڄاريءَ نه خوشي مان غزل لکندو
جنهن ۾ غريب موجد کي غريب ڪاريون ڏانهن ۽ هن
سٺ ٿي خاص طرح ڏور وڪيائين نه ۽

نالنگا اڏار ٿي هاڻي، ڏيکارڇ ڪا ڪرامت ٿي
پتان ملڻ وري ڪاهي اهو امڪان ٿي ٻيو آه
واهي خان جي ڪن ٿي اهو اڙ لاه ٻيو نه هن چوڻ
طرح ڇاڻي موڪلين نه ۽ ٻيو ۴ ۵ موجد هڪ و آهي
ڏيئون ڏي جو ٿا ٿاڻي ٿي ڪم و ڪي ڪنڊي ٿي
ڪاه ڪراون اوهان پوڄاري وچ ۾ ٿيڻ نه اڙ لاهو
اسان ڪنڊي ڏي ٿي ڪي ڪاررواڻن جي هڪ ڪا
مڪمل آهي.

[۴]

پوڄاريان جي دل ۾ به ڪا هاديءَ هجي وڏي
جو ڪجهه نه آهي سبب ڪجهه هن خيال سان نه اڳ
نالنگي شاه ٻهراڻي آيس هاڻي لاهي ٿا وڌ ڪنڊن آهي

ڪري هن دستبازي ڪانه ڪئي ۽ قاد ر جا پوڄاري
 اچن ڪنڊي تي ايٿا ”لا الاله الا الله“ جو نعرو لڳائي
 وٺي جو ڪرنت رهايا اولس نه اوري ڏار ۾ اچي زمين
 تي ڦهڪو ڪمالين مجاهدن هاڻي ڪوشيءَ سان الله
 اڪبر جو نعرو لڳايو کيس پاڙون کوٽي ڪانهون ڪٽي
 وڃي خوف ڀاريون ۽ پوڄارين کي اڪه هڻي لاءِ اجهو
 آيون مجاهدن تي مصيبتون ڪڙڪن ۽ پڙ مجاهد ڏانهن
 ڏانهن زور آهن مصيبت ۽ ان آسائي تي ڪڙڪي جو
 مخالف سمجھت جو رستو ٺهي ويو آهي ۽ موٽر لاريون
 ڦرڻ لڳ ڪنڊيون هلي رهيون آهن .
 (۵)

ڏانهن جي ڪن مجاهدن ۽ ڪي سال اڳ آسمان
 جي آسمانن تي لوح محمد پکيڙي ماڻهن کي شرڪ ڇڏائڻ
 شروع ڪيا هئا ۽ نهايت ڪاميابي حاصل ڪئي هئائون
 پر انسوس جو پوءِ الحمد آهي ۽ رفع الدين جي چڪر
 ۾ اچي اهو ڪم وساري ويهي رهيا
 انا لله وانا اليه راجعون

ڏاڍي ضرورت آهي سچي سچي روحان جي
 منظر ڪم ڪرڻ جي ۽ او روحان کي مقلد شر مقلد
 جي ڀڃڻ کان ترڪيب ڪالهي ۽ ڪهر ٿيڻ سمجهائي نه
 شرڪ جي مقلد ۾ اهي نماز جا مسئلا حقيقيت ۾
 ڏاڙهن !

جل رها هي دل ڪه ڪهون سوئي پري هي انهن ۽
 ڪيا دلون ڪو ڪري اوچو ڪر ما ٿي ٺهون !

گذہم جو پيٽ

ديپلومي

گذه جو پي

(مشوري مولانا روم خان وصال)

[۱]

گهلي زمانه جي ڳالهه آهي ، همدرد آباد ۾ هڪ
عالم خان درگاه هئي جنهن جا هزارين مرید ۽ معتقد هئا
۽ درگاه کي لکين روپيا بهتالين هئي ، روضي واري
بزرگ جو نالو ” ڪارو شاه “ سڏيو ويندو هو ، هي
بزرگ ڪهر هو ، ڪافي چو هو ، سا خبر ڪنهن کي
ڪانه هئي ، ۽ حضرت ڪاري شاه چوون ڪرامتون
ملڪان مشهور هو ۽ ولدون هون ۽ عام اعتقاد هو ته
سجاده انهن بزرگ ڪندڙ شاه وقت وڃر ٻاڙڻ جي
دار آهي ته هڙ روضي واري بزرگ کان مدد پوري
ڪرائي پوءِ ٿو شاه پئي ا

[۲]

ڪڙ جي واريءَ وارن ڏڙن وقت ٻڌي غلامو ڪمبو
بمقابلي واهي ، هيو اڃ هو مرشد کان ڪٿاڙ جي
والو راس سندس گذر چوڙي ان تي چڙهي وڌائو ته
هو ، آخر هو ڪيترن وقت سندس ابي واهي ڪٿاڙ
سهي ؟ مرشد پڇري جي هر طرح خدمت ڪري ،
سندس زال روح ۾ سالدي ، سندس سڀ ڪم سو

راه کلي لطف لاهوتی با حق حکمت هیکلاچی ا لاهوت
جاگندو هو.

نهدکری چو زبندی بر شد چسب اصطبل مان
سندس پمارو گدازد، وای چو کوس ازی هدیائون له چن
له وای واری ویل چتی و اچا سیم لی کهن ابر او له
کلاه جو نبر متی وایو.

مزلون مزلون کری های ها له هفتی کان اچ
محمد خان جی نندی وچی و سی ها پر خلعتی جا
خیال هوا ایکی منزل پاره من مزل کری و چن
چا و له سالون آخر عراب گدازد جی پخت کان پاره
هو، سواتهون کوطهتی سنان له و پچ کان اکتی و کتا
کهن کوطهتیان پر لوت واری و جی دژن وک بیان
کری اهو، خلعتی صاحب له چیلو، وارا چابک کوطهتی
و هاس پر جگه من سندس پخت وک متی له و چن بند
لی و او لگه من خلعتی کی ایکی لی وای له و اچاو
سچ جو سالی لاهوت و چرو وک اکر و چن لاهوت
کی و سهر!

(۴)

خلعتی کی و اچاری من جی لاهوت جو لاهوت
و چن و لاندو له و لاهوت و کت کری شرقت جی
شهید ای واری وراک لکرا و آخر هن خور جی کم
کان فارغ لی متس پالی چا چندا هدیائون پاره

ڪٿي ڪس ڪٿون ٻڌڪا (ختم و بخش) لڳو ته
انهان وڙ ٻڌائون

” ڇٽن ٻارن جون ڇوڙي ڪي جي واري ٻڌڪي
(بخش) ڏي ته ٻڌڪن واريون جي ڪڍي اچي
هڻي ڪڍي اس ! “

خلفي ڪڍي ٿوري ڏٺو، چار ٻڌڪا مٿس هڪ ڇوڙن
کي جهوليءَ ۾ ڀڙي مٿي، وٺي، وڃاري ماءُ ٿوري ڪي
ڏسي اهي ڪوڪاٽ پئي ڪيا.

” واه مولا ! لڳائي ڏي ڪي اسر ۾ آزارون !
بادشاهه بغدادِي، ڪر ڪا ماڙ واري لسي، هڙا
پوڪ ته هيران ڏاڏا ڏاڏاري ! “ اهو چئي خلفي
هڪل ڪئي ” سڀ ڪم سڀ ڪم سڀ ڪم سڀ ڪم
جهڙو ڪلاٽ جهڙو گل، مائي ڏاڏي هيءَ ڪاڪ جهڙي
ڪٿو وڃهان ! “

[۵]

مائي اولڏاهن وري ته ٻيا همراه به ساهي ڪٿي
لاه وريا، ڪٿي جي چالو الڳ ڇڏي هئي، تنهن ۾
اهمار کي رکي پاڻ به ويٺا خلفي واريءَ ڏرو ڪٿي
جوان ڏي اچي چيو ” اي ابي مٿي جي وڪرا، هن
ڏاڏا جي ڏرو تي ٽهڪا سڀ ڏرو ڏيڻ ! “
بس واريءَ جو اهو ڪٿي ! جوان جون اکيون ڪٿي يا نه
اهوش هون يا ” جهٽ ڇهائون امان پائي ! “

” ماءِ اوتان صدفی، لهنجي شل لک - - وروهم
 چمار لئي، شل پتن پاڙا وڃن وڙا لهنجي، اچي هي
 صحت جو مالو ابي ۱“

چوان پائي پيغمبر سندس ڏيکڻ بند ٿيو، هائي
 ڪڍڻ وارن خيال ڪيو - - هليون اڳتي - - خلافي
 هڪل ڪري چيو ”بابا ۱ هي“ داخترن جو داختر“
 موجود اٿو جو اٿا پتن داخترن ڏي پٽڪو ۱ اولياء
 صاحب اوهان جا ڪم ٺاهيندو، اڄ هن ڪي - -
 آزمائي ڏسو ۱“

هائي جواب ڏنو ”قربان سائين جي ٺاهي ٿان،
 بيمڪ مدهجي ٻڙي جو اهو ئي ڊاڪٽر آهي. ڪهس
 هينئر ئي ٿاندو آهي، بس! انهن لڌ سندس ئي ڏو
 جهلي وينا آهن ۱“

[۶]

هائي هي سڀ الڳ اوسي پيا رهنجي جو پاسو هو،
 ڪي پيا - - آسائيا الڳ اچي ڏو سما، رات جو
 خلاف کان پڇا ڪئي رهي لڌ ”هي مرشد آهي ڪو
 ڪٿي جو آهي؟“

جواب ڏنائين لڌ ”اڏا، سان لڌ خود آباد جو
 رهائڪو آهيان ستي ڪي خواب ۾ ئي ڏانهن اشارو ٿيو
 لڌ الڳ اسان جو ظهور ڪرا“ الڳ ئي اچي سندن
 ڏسڻ هينئر ئي ٿيو الڳ الڳ وڌيڪ خبر سان ڪي
 لڌ ڪاهي ۱“

اچي وڃو ” ادا | سائون چر نالو چا آهي ؟“
 خليد ڪجهه گهٻرايو ۽ رڳو لڪڙ ۾ جواب ڏنائون
 ” سائون همير شاه | “ [همير جي معنيٰ عرب آهي]
 گذر آهي]

اس صبح جو بيمار نه هو ڇنگو ڀلو هو آهي ٿي
 سائون همير شاه بادشاهه جي مشهوري نه مطلب ڳالهه
 جو هڏا مڇي ويا ، وڃيائون جون ار سائون ٿي ويا هون
 سائون همير شاه جو روضو به آهي وڃي .

(۷)

سال ڏيڏ گذريو نه هن مشهوريءَ سائون ڪاري شاه
 جي پندائين کي گهٽايو ، سجاده نشين ۽ ڏوڪر ۾
 پئجي ويو نه هي ڪهڙو اولياءَ ساء سائو جو اسان جي
 پندائين کي ٿو ڏک هلي ، سو هڪ ڏينهن سموري
 لڪير اولياءَ ۽ سندس مهارو کي مارا .

پر مهارو به هائي ٿري سجاده نشين پئجي ويو
 هو ۽ وڏي لڪ سان گاديءَ تي ويٺو هو ، تنهن کي
 مرشد سڃاڻو ٿي ڪونه ٿي هي ڪو مون وارو خلدو
 همير آهي پر پوءِ همير شاه جو ٻيو ڏک ڪي ايترو
 ڏاڍو سو آپ ڏاڍي وڃي سندس ايتون ٿي ڪريو ؟
 ” مرشد سڳورا ، مرشد سڳورا “ ڪري وڃي ڪونه
 جهون ڏين لڳو .

اٿي مرشد به اٿي نه ” اٿي ، نهض نه هتي نه
 حضرت ڪاري شاه جو پيو پئجي ، آڻ ٿا هن ڏڪر ۾

پوس، لهن کوس هڪ کان وٺي ڪٿي هلي ڪيو ۽
کوس ٿي هتي جو ران آهي جهانن ”اڙي، خليفو“
خمسو ڪئن؟“

”هاڻو حضرت! اهو اوهان جو غلام خمسو! هتي
خلق ڪٿي هن غريب کي ”خمسو شاه“ پٺاڻو آهي ۽
اها سڀ سائنن حيدر شاه جي ارڪن آهي نه نه آهي
ڪيڪار ڪوڙو ڪهڙي شي آهيان!“

انهن چئي کوس گاديءَ تي وهاري پاڻ ٻيرو وٺان
ويهي چوڻ لڳو ”مریدو آهي بزرگ اچاڻو مرشد آهي
۽ اسين سندس شاگرد!“

مرشد سڃاڻو صدق صدق چئي مرشد کي ٻيرون
اچڻ لڳا.

(۸)

اڏيءَ رات بعد هليون مرشد ۽ خليفو جون
خارجت جون ڳالهيون ۽ طريقيات، حقيقت ۽ معرفت
جون رازون.

مرشد اچيئون ڪيرون، مرشد پٺاڻو سائنن حيدر شاه
جو داستان، هوري خبر ٻڌي وٺي ٿي لالين ٿيو ۽
جهانن ”اچا، اڏهن اڙوڪن پٺي جو خاندان آهي
ساڳو آهي!“

خلفي حوران آي اچو ”حضرت! اڏهن سائنن
ڪارو شاه ڪير هو؟“

مرشد ٿيو ٿي ڪن وڃي ”اچا، اهو آهي
هو آهي گذره جو پيءُ!“

حق جو رعب

ڈ پلائی

حق جو رعب

(سورۃ ان شام کان ورتال سچو رالعو)

”فریاد ! فریاد !! ای فریبور ! مہن جو داد
کراوا !“

فریبور جو مجمع کعبہ، اللہ جی حرور وینو
هو، هو رهاڻ جی مرج پر هـوا هن اوڏاھن مروجـ
لی ڏاؤ هڪ ٻاهرڙي وارو ٺھڻ ٻـريشان ۽ ڏمڪن
هن ڏي اچي رهيو هو.

”چا آهي، ڙي ڇٽ ؟“

”حضورا ابي المحکم عمر بن شام مولکان کي ان
ورڻا آهن، پر عمر لڳو ڏئي، آءُ عرب ٻوڏ ٻسي ڪئن
ڪريان ڪاڏي وڃان، هو وڏو ماڻهو، ڪئن هن سان
ٻڃان، اوهان کي انجا ٿو ڪريان نه مولڪي مھڻو
حق ڏاڍاڍا !“

فریبور کي مسخري سمجهي آهي، اورو ٻار ٻورو
هڪ سندن نظر پر فریب انسان پنھنجي ڏٺي جـي
بدگي ڪري رهيو هو، اھو ڏي اشارو ڪري
چيائون ”اھو ٻار ٻار اسانجو وٽس ٻڌو آھي، اھو کي
چئو نه بس اھي جوائيج لوڪي ٻـر کان وٺي وٺي ڏيندو آھي“
اھو ٻڌل شخص ڪھو هو؟ سرور ڏو جهان مھڻو
مصطفیٰ صلی اللہ علیہ وسلم

۽ عمر بن هشام ڪهڙو؟ مستر ابو جهل صاحب !
 امانجي سنڌ جي هندن جو وڏو دوست !
 اهو ابو جهل، جنهن وڏو ماڻهو جي ضرور ۾ هڪ
 خدا جي سڃي وڃي ڪي سڃاڻ ۾ ڪا به ڪونهي
 باقي نه ڇڏي !

۽ اهو و اعرابي حضور جن ڏي وڏو ۽ قريشي آهسته
 آهسته، ٽهڪ ڏيئي رهيا هئا پر.....

اعرابي عرض ڪيو ”حضور ! منهنجو داد ڪراو ۽
 عمر بن هشام مولڪان اٿس ورتا آهن، پسا پيو ڏيئي،
 ماڻهو چون ٿا ته اوهين ئي ڪائنس وٺي سگهندا، خدا
 اوهان کي خرش رکي واهين ڪلف وٺي مولڪي هلي
 حق وڏائي ڏيو !

قريشي وري ٿه ٿه، چالي چاليون ٿي ٿي هي
 امان جو ستايل ٽهڪس ضرور چرندس ”اها اها ! مان
 ڇا ڪريان، اهي“ وڏي سردار سان ٻلا آءُ غريب ڇا
 اچي سگهندس !“ پر سندن طاق لڳي ويا جڏهن
 ڏٺائون ته حضور جن باڪل سڃي ڪريءَ سان چوس
 ”هاڻو ڏاڙو !“

۽ پاڻ اڪدم ساڻس ڪڍ هلي لڳا، قريشي
 ڏوڪر نه حيران ٿيا پر وري ٽهڪ ڏيئي لڳا ۽ چرڻ
 لڳا، ”اس هائي اچو ته حق مٿس، رڳو سندس
 ساڻي جي چرڻ جي ڏار آهي !“

الھن چئي ۽ ڪو پنهنجو ماڻهو به پنھيان موڪليائون
 نه وڃي لاشو ڏسي اڃ نه اڻو جهل ڪٿن ٿو (حضر مع)
 محمد [صلعم] جي [اهوڻ باالله] بهيڙي ڪوي
 ۽ پوءِ اچي اسان کي ٻڌائي ته ڪو ڪلي ڪلي نه ٿو
 ڪريون ا

اڪه اڪه اڪه ا

در وازي تي آواز ٿيو ته اڻو جهل الدوان هڪل
 ڪئي ”ڪو آهي؟“

”آءٌ محمد (صلعم) آهيان ڏوڙا ٻاهر نه اچ ا“

اڻو جهل بي اختيار چرڪ ٻري اهو، ۽ در تي آيو
 اعرابيءَ ڏٺو ته سندس منهن لعل هو هن ڪي
 اميد آي ۽ ڏٺائين ته منهنجي حمايتي منهن جو
 ڪم ڪيو ا

حضور حسن کيس ڏسي سمجهند ڪي ۽ وصف
 مان چيو ”اين همارا هن ڪي سندس وصف ۽-و
 ٿيو ڏين؟“

اڻو جهل چڻ نه ڏيکي ويو ۽ هينئر منهن تي ٻاهر
 ٿي ويو، اتي اختيار ڇڏائين ”حاضر ا اهوڻ ڏاسان
 ٿو، ٿورو ٿورو نه آيس،“

منهن تي به گذريا ته سڀ رڻم اچي حاضر ڪيائين
 ۽ ساڳيءَ طرح ڏيکندو چوڻ لڳو ”بس، بس اهو به
 ڪو حڪم ا“

”ا، اس!“ بر مائي حضور جن پرتي مونجا،
اعرابي ۽ خارش ايندو ورتو.

پريشي هن چرچي ٻڌڻ جي نظام ۾ هئا سندن
ماڻهه کي ايندو ٿاڻن ۾ سڀ ايترا ئي چڙڻ لڳا
”هالو! ٻڌاء ٿاڻي جي خبر!“

جواب ٿاڻن ”صاحبو! سچ ٻڌڻ ٿاڻي گذر ٿي
آهي، (حضرت) محمد (صلم) کي ٿاڻي تي
هو جو اس سڀ ڇڏي وڃي ٿاڻي تي هن
رعب آڻڻ ۾ مدد ٿي ٿاڻي سچ ٻڌڻ ٿاڻي تي
لڳي ويا آهن!“

پريشي وارا ٿي ويا ٿاڻي آخر هي ٿو ڄا
اڄو ٿاڻي اڄو ٿاڻي ٿاڻي ٿاڻي
سڀ ٿاڻي ٿاڻي ٿاڻي ”ا، اس هي ڄا
ڪهڙي؟ اس محمد [صلم] جي چوڻ تي ڪم
پيش آڻڻ؟“

اڄو ٿاڻي جواب ٿاڻي ”اڄو ڄا ڄاڻي ٿاڻي
دل اڃان به ٿاڻي ٿاڻي ڪري، ٿاڻي ٿاڻي
ٿاڻي ٿاڻي ٿاڻي ٿاڻي ٿاڻي ٿاڻي ٿاڻي
ٿاڻي ٿاڻي ٿاڻي ٿاڻي ٿاڻي ٿاڻي ٿاڻي
[صلم] ڪم ٿاڻي ٿاڻي ٿاڻي ٿاڻي ٿاڻي
ٿاڻي ٿاڻي ٿاڻي ٿاڻي ٿاڻي ٿاڻي ٿاڻي
ٿاڻي ٿاڻي ٿاڻي ٿاڻي ٿاڻي ٿاڻي ٿاڻي“

نه هن جي حقي رقم هئي پر آءُ نه سمجھي ٿو
 نه ٻئي پنهنجي جند چڙاڻ کان نه مڙان ها !

اهو آهي حق جي آواز جو اثر.....

اڄ به جو ڪڏهن اسان اهو سمجهي ورتل
 جي پوريءَ تي مدد ڪر هلي لا افسوس الا الله [خدا کان
 سواءِ ڪنهن ٻئي ڌنڪ کان به نه ڊڄو] تي عمل
 ڪنداسون ! اهو پوري ايمان جو فطرتي اسان جي ڌار
 موجود هوندو به اڄ به هروڙا پاڪ اسان کي فرمائي
 رهيو آهي ته :

ڪي مدد ۽ وفا ڏيڻ ٿو هر ڏينهن
 به جهان ۽ زمين ۽ ڪا ارح و قلم ٿو ۽ هن !
 اڄ به هو جو ابراهيم ڪا ايمان ٿو !
 آءُ ڪر ڪري ۽ ادا ڪر ڪر ٿو !

شریف کمانڈر

ڈیپلائی

شريف ڪمانڊر

(۱)

جون ۱۹۱۵ع جي ڳالهه آهي. گهلي ٻولي ۾ اهاڻا ٻن
کي ڪمالي فوجن شڪست ڏيئي هٽائي ڇڏيو وري
حملو ڪرڻ ۾ ضروري هر چاڪاڻ ۾ سامان لڳو پھچڻ
سبب روس جو قدم اڇو ڪي بهگل جي حالت ڏي
رڌي رهيو هو.

اهاڻا ٻن هاڻي هن کالواھ ۾ چارو ۾ ڏنو ۾ پنجاه
هزارن اهاڻن جي فوج مضبوط جهازن ۾ وهاري،
ڪافي سامان سندن حوالي ڪري وارا ڪمائون، پر
سندن بچاءُ هي بنايائون جو مٿن اسپتال ڄا جهندا
لڳائي ڇڏيائون.

هي ڪم اهڙيءَ ۾ راز ڌاريءَ سان ڪمائون جو ڳوٺا
هوا کي ۾ اها خبر نه پئجي سگهي ۽ مصطفيٰ ڪمال
جو العظام اهڙي ڪمال کي پهتل هو جو کيس سندس
جاسوسن اها خبر پھچائي ڇڏي.

[۲]

اهاڻا ٻي جهاز اسپتالي جهندا اڏائيندا پئي ڏسڻ
هيندا آيا، هو اچي ڏره ڏاڍال کي ويجهو پھتا، پر ڪي
لوڙخاڻ ڪئي خاطري هئي ۾ اجهو اسان وقت ڳوٺ ٻاري
جو حڪم ڄاڻ پورو پر جهاز وڌائيندا رهيا ۽ حڪم جو

ڪو پتو نه هون، توبخاله وارن سمجهيو ته شايد اچيو ۽
 بلڪل اوچتو حڪم ٿيندو ته هڪڙي لوهه ٺاهڻ لڙي
 طرح ٺاهڻ وڌيڪن جو بس وڌيڪ اشاري جي ڏار هئي،
 ۽ ڇهه ٺاهڻ وڃي آهي اچي اچي اچي حڪم جو پتو ڪونه
 هو توبخاله جا آهسته آهسته ٺاهڻ آخر هي ٿي چا پيو؟
 هو ٺاهڻ ڇهه ٺاهڻ وارا جي ڏهن ٺاهڻ آهسته ۽ ٺهڻ جي
 وڃي ٺاهڻ ٺاهڻ ان جا ڇهه ٺاهڻ سرها ٺاهڻ ٺاهڻ ٺاهڻ
 بس ٺاهڻ ٺاهڻ ٺاهڻ ٺاهڻ ٺاهڻ ٺاهڻ ٺاهڻ ٺاهڻ
 وڌيڪ ٺاهڻ

[۳]

ٺاهڻ ٺاهڻ ؟

ٺاهڻ جي ٺاهڻ جو ٺاهڻ ٺاهڻ ٺاهڻ ٺاهڻ ٺاهڻ
 ٺاهڻ جي [ٺاهڻ ٺاهڻ] ٺاهڻ ٺاهڻ ٺاهڻ ...
 ٺاهڻ ٺاهڻ ٺاهڻ

ٺاهڻ ٺاهڻ ... ٺاهڻ ٺاهڻ ٺاهڻ ٺاهڻ ٺاهڻ ٺاهڻ
 ٺاهڻ ٺاهڻ ٺاهڻ ٺاهڻ ٺاهڻ ٺاهڻ ٺاهڻ ٺاهڻ
 ٺاهڻ ٺاهڻ ٺاهڻ ٺاهڻ ٺاهڻ ٺاهڻ ٺاهڻ ٺاهڻ
 ٺاهڻ ٺاهڻ ٺاهڻ ٺاهڻ ٺاهڻ ٺاهڻ ٺاهڻ ٺاهڻ
 ٺاهڻ ٺاهڻ ٺاهڻ ٺاهڻ ٺاهڻ ٺاهڻ ٺاهڻ ٺاهڻ

ٺاهڻ ٺاهڻ ٺاهڻ ٺاهڻ ٺاهڻ ٺاهڻ ٺاهڻ ٺاهڻ

ٺاهڻ ٺاهڻ ٺاهڻ ٺاهڻ ٺاهڻ ٺاهڻ ٺاهڻ ٺاهڻ
 ٺاهڻ ٺاهڻ ٺاهڻ ٺاهڻ ٺاهڻ ٺاهڻ ٺاهڻ ٺاهڻ

”جراول ! لهندي اعلان جي هيءَ شراعت
آهي جو اڙاڪو فوجي جهازن تي اسعالي جهنڊو لڳائي
دغا ۽ ترپ جي انتها ڪئي اٿو !“

[۴]

پڻ جراول !“

جراول وري ڪن ڏٺو. ها ڪا اڃا جي اڀر
پيدا ٿي آهي ؟ ڇا ڪم اڙ ڪم اڀر و کان اڀر اسان
کي جهنڊان ڏيئي صرف لهندي پيارو ويندو .

پڻ جراول واڙو ٿي وار ڇڏي اهو ڪم ٻڌائين
جو مصطفى ڪمال جي زبان مان اڪتو. ”ڇا هن
سچ اچ ڪمال جو ڪم آهي يا منهنجا ڪن ڏوڪر
لا ڪاٺون ؟“

”جراول ، اسان هڪ منٽ ر اوهان کي ٻڌا
ڪري سگهون ٿا مگر ... اسان اسلام جي دامن تي
هي داغ لڳائڻ لاءِ باڪل اٿار اڀر آهون مٿان ڪو
ٻه اٺن چري اڀر مسلمان ڪن اسعالي جهازن تي
گولا وڙائي ، اڀر اڀارن جي رست سان پهنجا
هڪ ر گما !“

وڃو ، اوهان کي باڪل معافي آهي ، پهنجن آمون
ڪن منهنجو پڙاڻو پڙاڻو شريف اڀار ٿي اڙو ... ڏاڍو
دغاوار ٿي اڙو !“

(۵)

اهو ڇو وائو ڪرڻ لاءِ آيو آهي پر ڪٿي اهو آهي اهو
 آهي ۽ هو ۹۲۱ ع ۾ هائوس آف ڪامنس ۾ اهو
 وائو ڏيکاري وڌيڪ ايمان ڪري ٿو ته ”مون
 مصطفيٰ ڪمال پاشا کي پنهنجي اکين سان هڪ
 ساهي وانگر ڪم ڪندي ڏٺو آهي، هو پنهنجي
 بلند اخلاق جي باعث هڪ وڏي معلوم ٿي آهي، هو
 پنهنجي زخمن ساهين جي مٿي پاڻ ڪندو هو،
 ڪن ڏينهن ۽ پاڻ غل ڏيندو هو ۽ پاڻ ئي ڇو
 کولڻ جي مڪتب ۾ شامل ٿيندو هو، هو ڏينهن جو
 پنهنجي جان نئون جو سالار هو ته رات جو سندن
 خادم ۽ اهو هيءَ چوويهه ڪلاڪ ڏاڍوئي به سندن
 جسم کي لکائيندي رهي، هن بهادر جي لغت ۾
 لکارت جو چڱو لفظ آهي ڪو نه هو!

فهرست کتاب ذیپلائی

۰-۱۲۰۰	گلشن عبرت	۰-۱۰۰۰	فتح فلسطين
	شواجی شمش	۰-۱۴۰۰	نازلین یزوب
۲-۰۰۰	محل	۰-۱۰۰۰	جنگ ترک و جرمن
۱-۰۰۰	کفر ناس		سومناک جي
	کالکری	۰-۱۲۰۰	سندوی
۲-۸۰۰	کوڑکو		سوککون ۹
	هندوستان جي	۱-۴۰۰	ج. م. مال
۱-۰۰۰	سچی تاریخ		غازی محمد بن
۰-۵۰۰	اودو استاد	۲-۰۰۰	ناصر
۰-۴۰۰	سندی استاد		غازی محمود
۰-۱۱۰۰	قرآنی القلاب	۰-۱۲۰۰	غراوی
۰-۸۰۰	ارشاد الخلفاء		غازی محمد
۱-۴۰۰	التخاطب بخاری	۱-۰۰۰	غوری
۰-۱۰۰۰	ارشاد القرآن	۰-۱۲۰۰	فتح اوهون
۰-۶۰۰	قرآنی د عالون	۱-۰۰۰	شمر ایران
۱-۸۰۰	قرآنی خزانه		شمر شاه ۹
۱-۴۰۰	فتوحات اسلام	۰-۸۰۰	
۰-۶۰۰	فتح ایران		غازی اورنگزیب
۰-۶۰۰	ایرانی شهزادی	۱-۸۰۰	
۰-۳۰۰	ریف جو مجاهد	۱-۰۰۰	وهاون جو باو
		۱-۰۰۰	وشرها شهزادی

غريب جي آزادي

ذيلاني

غريب جي آزادي !

(ميان محمد حسن يار محمد : فرشتي ” سوو - تالي “

جو ٻڌايل - چور واقعو)

عام اڃ مون ڪيو آهي غريبي لالواري تي
ملڪ مام ڪري هر دم غريبن جي جواني تي

(۱)

آه ! هو غريب فقير هو ، جو هر روز الهي حالت
۾ شهر جي شاهي - ڙڪن ۽ ڏڪان جي لکتن تي ستل
ٿيڻ ۾ ايندو هو ، اڃا به بهيندڙ ڪاڏين ۽ موٽرن
جي اڳيان اچي ان ۾ ويڙهائڻ مائون ڪان ڪجهه ڪري
وڃندو هو ، جن مان ڪي رحمدل انسان هجي حالت
تي رحم ڪائي هن کي ٿيڻدا هئا ۽ ڪي چٽ ٿيڻ
ڪندا هئس پر ڇا ڪري الهي ۽ پٺ کان سراءِ هن لاءِ
اهو ڪو به چارو نه هو .

سڄي ٿيڻ جي معاشڪت کان پر ۽ مور چار پٺج
آه ملندا هئس ۽ وياڄ ۾ ڪاربان ۽ ٿيڻ لعنت کان سراءِ
اهو ڪي به نه هئس ، پر نه پوئو هئس ، الهي ۽ مان ڪجهه
مائي ڪجهه چاهو ، اهڙيون وڏي وقت گذاريندو هو .

[۲]

هو هڪ شادوڪار شاهي گهراڻي مان هو ، اتي جي
درت آهڻ کان پوءِ سڌس هڪ ۾ هزارن جي ملڪيت

اچي وائي، جو هيءُ هڪ ئي پٽ الھي ماڻھو جو
 وارث هو، الھي ڪري سندس شان شريڪت ڏينھن
 ۾ ڏينھن وڌندي وڃي، شهر جا ڪيئي انسان سندس
 دوستي ۾ هي ھام غلط لڳا، خود مطابق انسان سندس
 ڪلهي سان ڪلهو لائي هڪي ڏليا جي ڏور ڏانھن
 ڇڪندا رھيا، هي به پنھنجي مايا ۾ شان شريڪت
 کي ڏسي پنھنجي آبيءَ جي ڪمائي مان غريب هڪ
 لڏا ڪرڻ لڳو، خود مطابق دوست هٿ ۾ سولھري
 وجهي ڏسي پنھنجي خرشاند سان پنھنجي هٿ ۾ ڪي
 گرم گرم ڪرڻ لڳا، مطلب ته الھي ڪشادي
 خدا ڪري سندس شان شريڪت ڏليا ۾ سڀ کان
 بلنديءَ جي ڏاڪي ئي رواق اندر رھي، ڪماليت
 کي زواليت آھي. ”ڪڏھن ڳڙھو ڪھوت ڪڏھن ٻڙھ
 مقام ۾“ ڪاڏي ڪو ڪٿو وڃي، مايا پنھنجي چار کي
 پڪ ڪري آسمان ڏانھن اڏامندي رھي، خرشاند جي
 ٽٽڻ جي ڪالهه ڪالھو ڪوھن جي ٻارن اڳيان اها
 طرف ڪندا هئا سڄي پنھنجا پور اھڙو لڳا، ڪجهه
 عرصي بعد اها حالت اچي پئي چٽو اھي دوست
 راجھن غريب ٿيڻ وٺي وقت پٺڻ ڏسندا هئا ته اھو
 انھن کي غريب اچندي هئي، جتان اھو غريب ايندو
 ڏسندا هئا ته پاڻ پور رستو وٺي هليا ويندا هئا،
 عجب شان دوست جو آھي جو هن غريب ٿيڻ جي

سميت لي ڪمال ڏوڃي جي ذوالهبت آهي ڪهو و
 ڪهو، هن نوڪري و غيرة جي لاءِ گھڻو پتو مارو ۽
 ”سميت کي ڪم اچي ۽ ڏن پري آڻي لکي،
 جس ڪوئي بهرون ۽ غريب وڌي ٿو ڪرين ڪهائين لکي“
 هن ۱-۵-۵۰ و ڄارو ۱-۵-۵۰ و ڪلهڪ پنهجي
 سر تي رکي لاچار پنڃ ۽ ر پيشو اختيار ڪيو، جنهن
 پيشي سندس عمر ۾ ۵۰-۷۵ و ڪالهه اهڙي طرح ڪيو جو
 ۲۲-۳۳ و ۵۰-۷۵ و جي عمر مان ٿري هڪي ۷۵-۷۰ و ۵۰ و
 جي عمر ۾ شمار ڪيو ۽ ۱-۵-۵۰ و ٿوري آهي.

[۳]

ڏ-۵-۵۰ و ۵۰-۷۵ و پنهجي ڄرائي ۾ و ڪيو، حصر
 ختم ڪرڻ بعد ۱-۵-۵۰ و ڄرائي تي مسٽ لي،
 مسٽ ات وانگر ٽڦ ڏڙي غريب ان انسان کي ۱-۵-۵۰
 ڇا پر ڪاڏين ۽ موٽرن کي ۱-۵-۵۰ ڪهڙا ٻارائي ستر ڪرائي
 رهيو هو، غريب ۱-۵-۵۰ و ڏو ڪڏو ۱-۵-۵۰ و خوش نصيب انسان
 ۱-۵-۵۰ و ڇا ڏند ملائي ۱-۵-۵۰ و جي آمد جي خوشي
 ملهائي رهيا هئا، ڇاڪاڻ ته ۱-۵-۵۰ و شراب خان ۾ اها ڪري
 لڳي پنهجي هئي ۱-۵-۵۰ و غريب نوڪر ۱-۵-۵۰ و مسٽ واهي
 آمالڻ ڪري ٿي ۱-۵-۵۰ و ۱-۵-۵۰ و اچ اهو ساڳيو ڏراسر
 ۱-۵-۵۰ و جنهن کي سواءِ ٽائل ٻرائي اورو ڪوت، ۱-۵-۵۰ و
 ۱-۵-۵۰ و کان سواءِ، ۱-۵-۵۰ و ۱-۵-۵۰ و ۱-۵-۵۰ و ۱-۵-۵۰ و
 ڏ ڪندو آهي رستن ۽ ڏ ڪالن جي چوڪو ڏ ۱-۵-۵۰ و ڏ ۱-۵-۵۰ و

ایندو و ہندو لی ڈنرو۔ ہر کدھن وقت ہی ایندو لی
 نہ ہندھی رات مان از خدہ ہی لفظ لکھا لی: ”آہ!
 الہی ہی جا!! اچ کدھن بہ کدھن نامی جو پتھر نہ
 ملو آہی؟ جا!! ہی تھون والو ایک ہر کڈو لڈو؟“
 ڈیہن ہندھی منزل کی طی کری رات جی
 نارپکی کی آمد لاء پدگار پھچائی وھو وھو، ہوڈاھن
 سردی بہ رات جی لارپکی مان ملی اعلان جنگ
 چوٹی وھی ہئی، ہی غریب فقیر ایک۔ ہر ماہوس
 حالت ہر چہو، ”یا خدا! جا اچ رات بہ الہی کڈری
 ویدی!!“ اسوس دکان بہ ہند لہندا وچن،
 کڈاھن وچن، کدھن کی چران!“ اہی لفظ وھی
 ہی کدھن خیال ہر بہ چار منٹ اہی لکڑو لکڑو
 شاہی تزار ڈاھن مان لکڑو۔ تزار چا دکان سردی
 سبب جلد بید لہندا ڈہندو ماہوس بہ لہندو وھو
 ہر ہر جلد جلد کھنڈو ہلندو وھو، تاجور تزار جی
 چوڑی ہر شاہی ہر اول وقت کدھن۔ وائر ہن کی
 بریل ڈہن ہر آہی ہن غریب فقیر کی (چن بہ
 کدھن پڈاڈا سان کی ککالو لارڈو ڈہن ہر ایندو
 آہی نہ ہو ان کی واپس لاء پھچو سہارو۔ سچھندو
 آہی (چن ہن کی ہر کدھن۔ ہارو ڈہن ہر آہو ہن
 جی مہن مان لکھو

”ای دھا مان عرض کو عرش الہی تھام کے ہ

ای خدا اب پھردے رخ گردش امار کے ہ

(۴)

اها صدا چونڊو جلد جلد اچي الهيءَ موٽر وٺ
 پوءِ موٽر کي خالي ٿي هتي هن محسوس ڪيو ته
 موٽر جو مالڪ اندر هوٽل ۾ ويل آهي، ڪرڻ تي
 صدا ڪندو هئس، الهيءَ انتظار ۾ بيٺو هو ته اڃان
 رستي تي هڪ اهو فقير راهه وٺي وڃي رهيو هو،
 جڏهن کي هن ٿي موٽر جي آس پاس ۾ لڪي هئي
 پڻ ڪرڻ لڳو، ”اچو هن ڪمبخت کي ٻه ٻه ڙي
 سڙي ۾ آوار ڪون آهي جو مون کان ڪيو ۽ سندس
 ٻار ٻچا به ڪمايو ڪيس اچو ٿين ته به اڃان به
 ٽڪا کائي، مون وانگر ٿي ويلن جو بکيو آورو آهي؟“
 الهيءَ فقير جي وچ کان پوءِ دل تي دل ۾ خيال
 ڪرڻ لڳو، ”جيڪر هي شخص خوش اوس ۽
 لڙم دل هوندو ته به آنا ضرور ٿيندو، جيڪر ڪو
 ٻرو ڪندوس هوندو ته به لاچار هڪ ٻيو ٻالڪو ٻارڻو
 به ڪا نازاين خوش اندام هوندي ته عرض ڪرڻ
 تي ڇا آنا به ٿي ويندي پر پرڳڙ اوڻهن اهڙا جرڙ
 اڪيو، اوه پنهنجو احوال ٻڌائي سندس ٻاري جوڙي
 کي عرض ڪندس ڇا ضرور آنا وٺي ٿيندي اوه
 ته پٽن ٻارهن - پنجن ۽ آئي جي ماني سالڙڪائيندس
 هڪ ٻيڙو ڇاهه ٻيندس آئي اهڙا وٺي وٺي
 پاس ڪندس.

(۵)

اهي خيال اچائي رهيو هو ته مون جو مالڪ هونئ
 مان اڪثر جهن کي ڏسي سندس آنهڻدي جا خيال
 ٿي پيا ه ه وڏي اچي عرض ڪيو ته ” حضور!
 ڪجهه خدا جي راهه ۾ ڏيو پڪ ٿو مان.“
 هڪ اوجوان - (مون ۾ وهندي) معاف ڪر بابا
 مهل ڪونه آهي!

فقير - حضور! اڄ تون واپس اچو آهين. رحيم
 ڪرايو، اڄ ڪٿان به پئسو نه ملو ٿو.
 اوجوان - (هن کي غور سان ڏسي) اڙي بابا!
 مان ڇا ٿو ڪري سگهان؟

فقير - حضور! راهه خدا ۾ نه آهي ڪارائو، پڪ ٿو
 مان ه آخرين اِي راهه نه ڏسي توهان جي العظا ۾ بدو
 ڪلاڪ ٻيڙو رهيو آهين رحيم ڪرايو!
 اوجوان هن کي اهو غور سان ڏسي کيسي ۾ هٿ
 وڌائي ان مان ڪجهه ڪڍي ”هان، اچي فقير!“

فقير هٿ وڌائي ورائو هٿ کي ڏسي اڪدم
 کٽي بند ڪيائين ته مون سندس اڳيان قرآن ڪندي
 ويٺي رهي، فقير به ڪڇ مهل ان کي ڏسندو رهيو
 فقير کي اها اوهڻي ڪانه هئي ته اوجوان ڪر هـ
 کي هڪ رات ڏيندو، پر هيءُ ويٺي کي ڏسي
 ڏاڍو سرهو ٿيو ۽ پڇي هڪ پاسي هوشيارِي سان
 ڪري شهر ڏانهن هلڻ لڳو، اهي خيال سان

نه ڪنهن وڃهڙي هرنل ۾ وڃي پست پوڄا ڪريان.

(۶)

هي هڪ هرنل ۾ گهري پيو، هرنل ۾ اڃا به گودي
لڳي پاهي هئي، هن خيال ڪيو ته وڃي وڇواريون
ڪر سون مان هڪ ئي وهان پو پهنجا اڏڻا پرا حال
ٿي هڪ ڪنڊ ۾ وڃي واهي وهيو، اهي خالص
هوادي به هي هينئر غريب فقير نه هو، هن شاهائي
لوح ۾ چيو، ”ڙي اولي!“

اولي فقير مان هن فقير کي ٿي چيو، ”ڇا ڪوئي؟“
فقير - ڇا تيار آهي؟

اولي - سڀ ڪجهه تيار آهي!

فقير - اڙي نالا نه رک ڇا ڇا آهي؟

اولي - روش، منڊي، -الدا، ڪڪاب، مرغی،

پراڻي، مرماش وغيره وغيره ڇا ڪوي؟

فقير - پراڻي، ڪڪاب ۽ مرماش کڻي اچ.

اولي ابترا پتسا اٿي جو گهرائون ٿو؟

فقير - (پهنجي من کولي) ٿس!

اولي ٿوري دير اندر سڀ آڻي وٺس، وڃڻ ڪيو.

جنهن کي هن کڻي ڏي ڪيو، مان چاهه جو به مالو

هي، اتي داخل وٺ آيو، اولي آواز ٿيو، ”ڇوڏاهن“

آءُ ”فقير روپو اچي ٿو، داخل واري روپو شيشي“

جي ٻر ڇي ٿي رچائيندي فقير کي چيو، ”ڏاڏو ڪڍڻو

آهي پوءِ ٿي.“

فقير جي چاهه ڏوڪي ويئي، هن رڙ ڪري چيو،
 ”حضور! اهو روپو نه مون وٽ ڪونه آهي!“
 داخل وارو - (گهٽي وڃي) ڪهڙو! روز هرو
 آهين ڇڙو روپو ڏاڍو مال ڪاٻو وڃي، بد معاش!
 گهٽي وڃڻ بعد اوڪراچي حاضر ٿيو ”جي حضور!“
 داخل وارو - ٻاهران پوليس کي سڏ ڪر، بد معاش
 ٿاڻي سميت هڪ آيو آهي،

(۷)

گوري ڏاڍو بعد نوڪر هڪ پوليس جمعدار کي وٺي
 آيو جنهن کي داخل واري هڪ هڪ ۾ ملائي ڏوڪر
 کي چاهه جي آڻڻ جو چئي ڇڏيو، ”جمعدار
 صاحب! خدا ولد ڪرير جا هزار شڪرا ڇو وڃاڏي
 اهو بد معاش هڪ اچي وارو“
 جمعدار - (چاهه جو ڏيکاري) ڪهڙو بد معاش
 سميت صاحب!

سميت - جمعدار صاحب! اهو ڇڙو روپو ڏاڍو!

جمعدار - هڪ آهي

سميت - اهو هو ڇڙو روپو آهي!

جمعدار - هيءُ هن حالت ۾؟

سميت - اوهان هتيرو وقت هڪ آهي پوليس ڪمائي

آهي، اڪثر هن ڏاڍي وارا اهڙي راس ۾ نه هليدا

ڏهن ڪڏهن ئي هليدا ڇا؟

جمعدار - (ٺٺو ڏانهن مڏهن ڪري) اڙي هي ڪم
ڪٿي سڪو هوندي؟ ههڙو ڪٿي اهو ڪم ڪندو
آهي؟

ٺٺو - حضور! مولڪي ڪا به خبر ڪا به آهي، مون
کي نه هي رويو هڪ لو چران موٽر واري خهراست
ڏاڻو هو جو آءُ ٽن ڏينهن کان اڪو هوس ۽ سٺ
صاحب جي هوٽل تي اچي ماني کڏي آيم، اي مون
کي ڪا به خبر نه آهي.

جمعدار - اڙي جنهن رويو ڏيکيو ائين ڇاٽين؟
ٺٺو - حضور نه!

سٺ - جمعدار صاحب! هي باڳ ۾ گهڻا ٿا ڏسڻ
۾ اچن، هڪ ڇاٽو به آهي به آس پاس ضرور هوندا،
جمعدار - اڙي - سچ ٻڌاءِ اوه لوڪي ڇڏي ڏينداسون،
ٺٺو - حضور! مون کي ڄا خبر هئي سائين!

جمعدار - ٻلا ان موٽر واري کي ڇاٽيندي؟

ٺٺو - حضور! مولڪي هڪڙي خبر نه هو ڪو هرا
سٺ - جمعدار صاحب! اهو هن بد مٿس ڪڍڻ
ڪون سٺي ڪندو جهڙن هڪن سٺ نه ڏيندا،

(۸)

جمعدار ڪو سڀ به ٿاڻ تي هن ٺٺو کي اهو مان
جهڙي هن جو جهڙو ورتو جو سواءِ اڌ اڌان ۽ ردي
ٿاڻ جي بهو ڪي ڪن اڪثر اهو هن هڪي به ڄا

له تون هڻي ٿا ٿي لي وٺي ويس جتي ويڙهي غريب
 فقير کي سارو وٺو، جو دود جون داهون ڪندو
 آخر هي لفظ سندس مٿن مان اڪتا.

اي ستمگو ظلم کي لکڙي ۽ ستمگاري نه ڪر
 پر ڇڪا هون هن مگر تون مري نه ڪري.

اهي لفظ چئي هو غريب فقير بهوش ٿي وٺو.
 سترين حڪم موجب هن کي ڪٿي اوائلاهيءَ ڪوٺي
 ۾ بند ڪيو. صبح جو ڇان ڪرڻ لاءِ جڏهن جمعدار
 ۽ ستري غريب فقير کڻي ڪوٺي ۾ مان ڪڍڻ
 آيا ته ڇا ٿي هن غريب فقير هن دنيا کان آزاد ٿي
 ڇڪو هو.

هر هڪ قسم جي چپاڻيءَ جو

ڪم سهڻو سنو پوري وقت

تي ڪري ڏيڻ ۾ اچيٿو.

اسلاميه پرنٽنگ پريس

نزد زلفه اسپتال، حيدرآباد سنڌ.

ذبيـپـلائي

جا

عمدا اسلامي تاريخي ڪتاب

مسلمان عورتن ۱-۰-۰	مجاهد ڪشمور ۳-۰-۰
سنگدل شهزادي ۰-۱۲-۰	سهرت الفاطم ۰-۱۲-۰
گلستان حسن ۱-۴-۰	هندستان کان
غازي صلاح الدين ۰-۱۲-۰	پاڪستان ۱-۰-۰
مجاهد مصر ۱-۴-۰	اسلام تي مقدمو ۱-۰-۰

ملڪ جو هنڌ:-

مئنيجر رسالہ عبرت اسلاميہ دارالاشاعت
حيدرآباد سنڌ.

اسپيني شوزادو

اسپيني شـوزادو

اڄ اسهون جو آخري لاجدار ابو عبداللہ غلام
(گرمادا) ۾ شاه فرديند ۽ والي ازالہ جي درجن کان
شڪست کائي سندس سردارون ۽ شهزادن ۽ شهزادن
سميت روهي سميت جي الهی ساڳئي هنڌ ئي پهتو
آهي جتي اڪ سو ووهه اڳ اسلام جو بهادر نواز
حضرت طارق رحمہ اللہ حاجت چنڊ هزار مجاهد وڙهي
اچي لڙيو هو..... هو آيو هو ۽ مڙدن وانگر ڪڇڪوڙ ڪري
سڄو ملڪ فتح ڪري ورتو هئائون..... هي واپس
۽ هن ملڪ تي آخري نظر وجهي وٺڻ وانگر اوچنگارون
ڏيئي وهر هو ۽ سائون کي ۽ ٽاڙي وهر هو
اوچتر هن کي محسوس ٿيو ته ڪو شخص هنکي
سڏي وهر آهي، اول هن سمجهو هو ته آواز
آسمان مان ٿو اچي پر ڀر ڏٺائون ته جبل جي هڪ
واجهي ۽ ڌار وٽ هڪ سمنڊ ريش ٿي وڃي اڪ ٿو ڪي
کيس سڏي وهر آهي، بادشاه کي ڏسي جهلڪڻ ۽
”اي بادشاه اي شڪست کائڻ سردار وڃا ۽
پڻ ڪري ورتي وٽ اهو بهي سميت ۽ ورتن وانگر
رواڻ ٿي لڪل آهي، جو نه ٿون ورتن وانگر پهچي
ملڪ جي حفاظت ڪانه ڪئي، ٿون ڪالهه ٺاهڻ خوب
ڪندو رهن ۽ اڄ انهي ئي حساب سان ٿي وها ۽

خوشي هماليء جو ڏينهن آهي ۽ انهي کانهره غم جي
راست آهي.

قسمت کي ڏوهه ڏيڻ اجاير آهي، هيءُ اٽالي
حاد ٿو ڪو نه ٿيو آهي جو ملڪ پنهنجي قسم سان
انڪري رار آهي ملڪ او - جهندي جهندي هڪي
پئي جي هالي ڪو آهي هالي لون اهي ڪان سواءِ
پو ڪري ٿي ڇا ٿو سگهه جو پشهه ماريءَ پيريل
ٿو ڪو هالن!

الله تعاليٰ پنهنجي ڪنهن بندي تي ظلم نه ڪندو
آهي، هو ڪنهن جي خراب، خرابه يا لائي يا اوائلي نه
گهرندو آهي، انسان تي آهن جي گهرائيءَ جي اولهه
غار جي ڪناري انهن اوائلي لڙيءَ سان وڪون پوهندا
ويندا آهن ۽ انهن کي هن رهنه ٿو ڪر ٿو ٿي ٿو
آهي، اهي مصيبت جا جبل ٿو پنهنجي مان پاڻ تي
ڪهرايا آهن!

تون هر ٿي ۽ ملڪ جو حراص هئين، پنهون جي
چاهي سان ٿو بادشاهيءَ جي واسطي جهڳڙو ڪو
هن جي ۽ پنهنجي پنهون جي دشمن جو ساٿ ڏيڻ
اهي ڪڏهن دشمن ارهائون جي مٿن کي پاڻ و
انرا دمع انڪراو جو پئي رست جي سمنڊ ۽ غرق ٿي ويا

(۲)

اي بادشاهه جا هزاره ۽ سردارو اي احمدو! آءُ

هن غار پر ستن وروهن کان وهان لو، آيو له الهی ڏينهن
 کي اڳ، پر اتي ڏسي وهور هوس ڇڏهن او هان جو
 بادشاه هن ڪناري تان اهڙو ڪوچ ڪندو جو واپسي
 نصيب نه لهنديس، ڇر نه مون چالو لي نه جنهن ملڪ
 لي جاهل ۽ ڪمند ڏهن حاڪم هواندو نه هجر حشر
 اهڙو لي لهندو آهي!

اوهان پاڻ پر دشمني ڪئي، مسلمانن کي اوهان
 جنگي ميدان ڏي ڪاهو همن جي رت جي هولي
 ڪمڙي وٺي، دشمن موقع مان ٽانڊو وٺي اوهان
 جي پٺ پر خنجر ٽپي ڇڏيو.

اي اسلام جا بادشاهو! اوهان کي سڀاڻي خداه تهاڙ
 اڳيان حاضري ڏيڻي پوندي، اوهان کان سوال ڪيو
 ويندو ته، اوهان ڪئن اسلام کي ضعف ڪيو
 کيس عزت ۽ شرف جي اعاليٰ مر ته، کان ڪهڙائي وڌو؟
 انهن مسلمانن جي باري ۾ اوهان کان سوال ڪيو
 ويندو هن کي اوهان پنهنجي ڪمزوريءَ سبب دشمن
 جي واسطي سڳورو لڳو بدلي ڇڏي اڳا.

انهن شهرن بابت اوهان کان پڇاڻو وٺو جن کي
 اوهان جي وڏن پنهنجي رت سان وڃ ڏنو هو، اوهان
 انهن جي حفاظت ڪانه ڪئي بلڪه انهن پنهنجي
 ڪمزور سان اوهان وڏو عيش عمارت ڪيو ۽ اس
 ٻڌو ٻڌو ان ڪوڏ ٻيا وڃن جهان ڪڏهن اذان
 جا آواز ايندا هئا... ۽ وڃي ڏسو، انهن مسجدن ۾ جتي

مسلمانن جون ايماندارن لپار منجهان خدا پاڪ جي بارگاه
۾ سجدو ٿيندا ۽ ٻيو ڪونه، اتي هاڻي مسلمان ڪونه
جا ايمان نظر ايندا ۽ مسلمان پنهنجي دين جي حفاظت
جي واسطي هڪڙي هنڌ کان ٻئي هنڌ پناهه جي جاء
ڳولهندو ٿو ۽ رهي ٿو.

هو غدارن ۽ جهنگلن ۾ لڪي رهيو آهي ۽ ٻين
جي دٻي ۾ ڪن کي لاءِ سواءِ اهڙين غدارن جي جن ۾
هڪڙي رهيو آهي، اتي ڪنهن به هنڌ ادا ڪري
نٿو سگهي!

جيڪڏهن مسلمان بنا بادشاهه ۽ انتظام جي آهن
هيائي گذارين ها جنهن هينئر پوري اها گذارين اهن
لاءِ اهو الهي کان چڱو هو جو اوهان جهڙا حرصي ۽
ظالم بادشاهه جن جي هڪڙي سوار رهيا ۽ لاهي ۽
ذلت جي کڏن طرف سندن وهندڙي ڪندا رهيا ۽
هاڻي لڏڪڻي حالت ۾ ايندا آهن، ڇا الهي ظالم ۽
انڌار سبب هنن کي چڙ چڙ جهڙن کان وڌيڪ نقصان
نه پهچايو آهي؟

(۳)

اي ٻي احمد راءِ خدا تعاليٰ اوهان کان منهنجي انهن
دٻن جي لاءِ ۽ سول ٻيندو چئڪي اوهان جنگ جي
معدان ٿي ڪاهين، هر پاڻ ۾ مسلمان جا ٽي ڪٽڻ
اهڙي ذلت جي آڙي آڙن ۾ عزت جي اڀاري

آهي، هائي مون اڳيان هين کان پوءِ هڪو ۱۔ عزرا ۽
غير خوار آيا، منهنجي پوريءَ جي ٽوڪه اوڻان و
ڏسي ورتي،

هڪڙو ۲. چنگو آهي ها جهڪڻ مون اوهين هينڪي
جهاد هم سبيل الله ۳. اڏاڻو ها ۴. ان وقت مونکي اها
سڪهين اچي ها ۵. هين جو وقت حق جي هڪم آيو.
هائي آءُ هن وقت هين اوڏائي ۶. خوار ۷. جهنگلي
حالت جا ڏينهن گذاري رهيو آهيان خدا تعاليٰ شل
جلد ۸. مونکي مهدي اچن سان ملائي ۹.

انهي تقرير بعد، پوڙهو ۱۰. خوب اوچنگارون ڏيئي
ڏاڍو ۱۱. پڪ ڦهلائي پڪ ٽوڪه ڏنو وڏي انهي غار ڏي
ويو جتان آيو هو،

پوڙهي جي هن تقرير اهر جي دل تي اهڙي نه
هڪاري ضرب لڳائي جو ماڻه هڪ مان اڪري وڃن
تي ۱۲. هينڪي اهر و اوڻان هڪرا ٿيو هو، هر اي اختيار
چوڻ لڳو ”هي ماڻهو نه هو، هي ”عدل خدائي“ جو
آواز هو هو مونکي ايندڙ وقت جي اوهين هو لمان هين
کان ڊاڇاري رهيو هو جي گذريل وقت کان رڌ ۱۳.
خونداڪ آهن، خدا تعاليٰ کي اختيار آهي ۱۴. مون سان
جهنگا و ٿيس ۱۵. هين هڪ هڪري، اهو چوڪو ٻڌار ڏيندو
هو اصلي تي هوندو“

هائي بي اهر ۱۶. اهر ۱۷. غراطا يا اهرين هو آخري

والی ڪناري سان لڳل اهڙي ٿي ٻنهي اهل و
 ڪمال ۽ امرون ۽ ڪامرون جي - راز اي وٺو، اهڙي
 هلمدي سهند جي پاڻي ۽ ڪي چا ٿي چوري رهي هئي
 ۽ مٿس هن لاراضي واقع ٿي چا ٿي لڪندي ٿي ويئي
 ٿي ”اسپين مان اڄ عراق جي جلاوطنيءَ جي انگمیل
 ٿي اٿس - - - مال هو - اسپين ۾ رهڻي اڄ واپس
 ٿي ٿا!“

(۲)

هن واقع ڪي ۲۴ ورهه گذري ويا، انهيءَ ۾
 ٻئي اهو لکيل جو فقط هڪڙو يادگار ٿاڻي طور باقي
 رهي رهيو هن جو نالو ”سهند“ هو جو وٺو-هارو کن
 ورهه هيس، هو ٻنهي ٿڙو کن ڪٿان ”غراساٽ“
 ”قصرالهدراءَ“ ”شويل ادي“ ”عين الدمع“ ۽
 ”جبل الملج“ جا نالا ٻڌاڻو هو، انهن جي يادگيري
 ۽ ڪن ٿڌن جي لکڻا هن کي ٿڌڪالهيدي رهندي
 هئي، هو ڪنهن ڏع ٻنهي قوم جي مورثن جي
 انهن ”الدلسي (اسپيني) ڪنهن“ ٿي ڪن ٿڌو
 جي هو سندس ابن ٿاڻن ۽ انهن جي شان و شرف
 بابت ڳالهائون هون.

اهي مورثا ۽ هن ٻڌاڻا جي اسپين جي شاعرن
 ”الدلس (اسپيني)“ ۾ حورم بابت چيا هئا، ڪن
 دفعا انهن ڪنهن ۽ مورثن سان سندس اکيون لڳ ڪن

سان ٻر ٻيون هون ۽ هڪڙي لڏي آه سندس گهٽيل
 سيد مان اڪو لڏي هئي، هـ پڻ هڪڙي سيد ۽ فط
 هڪ ٿي پاليندو آهي ۽ هـ ۽ خدا لاءِ اٽل کان د عـ
 ڪو لڏو آهي ۽ هـ ۽ ” هڪ دفع ” غر لاط ” جو د ٻڌار
 ڪر مان ”

هر دفع جڏهن هو غر لاط جي واسطي سفر جو
 سامان ٻڌڻ جو ارادو ڪندو هو اڏهن سندس خالداڻن
 جي هڪ ٻيو اڏي سندس رستو روڪي ڇڏيندي
 هئي ” جنهن جو هو اڪو لڏي سار سوار ٺهندڙ هـ ۽
 ٿان جو جڏهن الهه وٽ هڪڙي لڏهن هو هڪدم
 هڪ اچھي چيلن ۽ ٻين ٻين ٻين ٻين ٻين ٻين ٻين
 ڪري وڃي آهي ۽ هـ

(۵)

جبل الملج جي هڪ چوٽيءَ ٿان هن صاف شفاف
 اهرن جو د ٻڌار ڪيو ۽ پوءِ شهر غر لاط لڏي وڌاـ ۽
 پوي کان کيس سرخ عقيق جا اڇا اٽل هئي هن
 جا عالشان مڃل ۽ سڃڻن جي اٽل ڪمپل سندس
 نظرن جي اڳيان هئا ۽ هو واڙون والڪر ڪندڙ هڪڙي
 پٿر جي اٽل اڳيان اٿو ۽ عظيم ۽ اڪرام
 جي جڏهن کان متاثر آهي هن پڻ هڪڙي لڏي هڪ
 رکيو ۽ هڪڙي هڪڙي آهستي آهستي چو لڏو
 ر هـ

هي ۽ پنهني اي ڏاڏي جي ۵۵- رات آهي ۽ آءُ
انهي مان فقط ايتري قدر فائدو وٺي سگهون ۽ سو جو
انهي جي ڀڳتان ۾ رهاڻ ۽ انهي غمگين ماءُ والڪر
جنهن جو ار ڪونه سڄي ۽ مري ويو هجي ديوانگيءَ
پريل اکين سان ڏٺو رهائڻ !

هي انهن جا محل آهن ۽ هاڻي سندس دشمن انهن
۾ آرام ڪري رهيا آهن اسان جو اهو حال جو اها اسان
جي واري ۽ جهنگ جا ڏڙا اسان جا لڪيل آهن !

هي محل اڪاري اڪاري پنهني آباد ڪندڙن
کي روي موٽڻ جي دعوت ڏيئي رهيا آهن مگر
شايد انهن کي معامور ناهي ۽ هو وڃڻ کي ويا !

هي ايوان ۽ شهر پنهني اويان اويان جا هڪ
کڻي شايد خدا تعاليٰ کان دعا ڪري رهيا آهن ته
سندن پناه وڃهندڙ ۽ لنگهون مرن اچن مگر سڄي
دعا قبول نٿي ٿئي .

هي باغ ۽ جن ۾ هو عيش و عشرت ڪندا هئا ۽
هي گهالا چارواڪا ۽ جن ميدان هو اوهاري جو آرام
ڪندا هئا ۽ سندن هي چشما ويران ٻيل پها ڏيکاري
ڏين ۽ سندن ڪو اچا ڪندڙ ۽ ڪر نهي .

سعيد آسمان ڏي نگاهه ڪئي ۽ ڏٺا انهن ۵۵- سڄي
الهيدي ڏي مائل آهي ۽ واس جون دريون ڪرڻ
واريون آهن ۽ ڏينهن جا لڪيل ڪن رستو ڏيئي رهيا

آهن، لڏڻ هو ههڻن چوادي آئي ويهي رهيو :-
 اهڙي طرح فرجن کي شڪست ايندي آهي،
 اهڙيءَ طرح اونداهون لرون جون ڄاڻون هڪ
 ڪنڊن آهن، ۽ اهڙيءَ ئي طرح موه ڄاڻ ڪر
 حياڻيءَ جي شڪل کي ڏيکي ڇڏيندا آهن !

(۶)

هو ٻانهن ئي مٿو رکي آئي ٿي لڙي رهيو ۽ لڏاپي
 ويس، صبح جو سويل ڇڏي آئي ويهي رهيو ٿي وڏو
 وضو ڪري ٺهڙ نماز ادا ڪيائون، ان کان پوءِ شهر
 منجهه ڪنهن سراه (هوٽل) جي الماش ۾ اڪري رهيو
 ڪنهن به ڪم سان پڌاڻ، ٿان جو هو وڃي ” شينل ندي “
 تي پهتو ۽ هن جي ڪمپ آئي آهن هليو لڳو ڇا ته اڻهون
 ڳولي رهيو آهي، هو انتظار ڪري رهيو هو ته شهر
 پوري ڇڏي وڃي،

اوچتر..... سامهون مهل جو ڏور ڏٺو ڪلهو، هڪ
 اسوهي نازاڻن ٻاهر اڻڪتي، سندس چوري آئي ڪاري
 رانگ جو ٻار هڪ ڳاٺ هو، سوهي آئي هڪ لڏاپي سوهي
 صليب هئي، سندس پٺيان هڪ چوڪرو پاتڪ ڪتاب
 (بالبل) ٽپي هلي رهيو هو.....

نازائون هن اڻ وائف ڏي نظر ڦيرائي، سندس
 ويجهو آئي، پڇهڻي لڳا ڪي ٽائي مڇهي
 [ڏور ڇڏي] ڏيک سان سوهي ۽ ڪاليس ڇڏيائون

”نوجوان“ ڇا تون مسافر آهين؟“

سعد حوراي جي نگاه هن اسپيني حورو ڏي ڏسي
چير ”جي ها، آءُ هن شهر ۾ ڪجهه وقت اڳ آيس،
آءُ ڪنهن هوٽل جي مالش ۾ آهيان پر ڪنهن به ڪم
جي رنجري ڪانه ڪئي!“

چوڪري سعد جي آواز ۾ شرافت جي گرايج ڏئي،
هو مقدس ڊاڪٽر مان سمجهي ويئي ته هو معمولي
نوجوان ناهي.

ڪنڊو پتا رهيو هن عمارت جي شان ڪو!
هن کيس پوئتي اچڻ جو اشارو ڪيو. هوٽل جو
پورو پتو ڏيڻ بعد، ڪنڊي چيائينس ”مسافر!
جڏهن به ڪا ڪليف رستي ٿي ته هن مون کي اچڻ
کي معان واريان“ ۽ گوجا (ڊيول) ڏي هلي ويئي.
هي فلورنڊا هئي، ان سالن کان زمان جي گردش
جو شڪار، مقدس پيءُ الهی ”مقدس پائي“ جو
اڳواڻ هو ۽ ڪيترن سالن کان حڪومت کان دور جي
مذھبي ۽ شخصي آزادي جي طالب ڪري رهي هئي
۽ ايت حڪومت لڳ ڀڳ ڏوڪي مان مقدس اڳواڻ
جو خالو ڪري ڇڏيو هو، هن چوڪري ۽ زال کي
هن واقع جو حد کان وڌيڪ اثر نه هو، زال لڳ ڀڳ جي
گهڻائي کان گذر ڪري ويئي مگر ارڙهن سالن جي
”فلورنڊا“ مقدس آخري پادگار طور ڊيول جي

خڏ مٽگار ۽ راجپر (زاهد) ڇو، جهڙوڪ ۾ گذاري
وڃي هئي، سائس ڪڏ فقط هڪ ڏينھن جو ڪرو اوڪر
طرح هو، ماڻهن کيس يا نه گرجا ۾ ئي ڏٺو يا گذريل
باد شاهن جي قبرن تي غور ۽ فڪر ۾. سندن ۾ غرق
يا ڪنهن مول غلام جي باغن ۾ - رجهه ڪئي سو
ڪندي، اڪري غلامن ۾ ”سهڻي راجپر“ جي نالي
سائس ٻڪار اي هئي.

(۷)

سعيد جي اوالدهي زندگي ۾ ڄڻ ته اورو اورو
پيدا ٿيو، هن ڏٺو ته غلام، پنهنجو روپ بدلائي
وهيو هو، هو ورزا، شميل جي مٿس لي ويندو هو،
سندس نظرون تي اختيار سامهون مهل ۾ ڪنهن کي
ڳرليندائون هيون مگر هيون نه ڪافي ڏيڻ ۾ اينديون
هيون پر هروڙ ... غمگين تي وري وڃي شهر کان
ٻاهر پنهنجن وڏن جي قبرن تي لڙڪ وهاوندا هو،
آخر هڪ ڏينهن ... هوائي تي شعل ۾ مشعل هو
نه مٿي آواز ۾ ”نوجوان!“ جي لفظ هن کي چڙڪايو
۽ هن ڏٺو ته سندس شعاع زندگي سامهون اچي آهي!
”روڙ! اي جوان! هنن قبرن کي آڻو ڪڍ، ڇاڪاڻ
ته عرصه کان مٿس ڪو درٿندڙ نه هئڻ ڪري هئي
هڪي ويهون آهن!“
”خاتون، هٿر مڙيا آهن ان کي هنن سان همدردي آهي!“

جو نه، هي اهي ئي نه هئا جن جي جهنگلن
 کي اچي - گذارو، جن کي اعليٰ السيف سان رانف
 ڪيو، ڇا تو هنن جا يادگار مهلات ڏا آهن؟
 ”نه جدا! مون ڪنهن نه ڪو ارادو ڪيو، مگر
 بهر پدارت مولڪي روڪي ڇڏيو، (هي اختيار ئي) آه!
 • هنن کي ڇا معلوم نه اچي، مون کان وڌيڪ هن کي ڏسڻ
 جو حقدار ئي ناهي.....

”ڇا تون پئي اهو چو ڪو عزيز آهن؟“
 ”جي نه، آءٌ نه سندن هڪ ادلي غلام ۽ اوازشن
 هٿ نه ٻيل آهن!“

ملور ٻڌا هاڻي وريانه کيس انهن مهلن جو سهر
 ڪرائڻ لڳي ماڻهن کي اعتراض ڪيو هو ڇو نه، هنن
 کي انهن ئي ٻڌارو ويٺو هو نه ”سهڻي راجهه“ هن
 ”اوچوان کي عيسائي بدائت جي ڪوشش ڪري
 رهي آهي!“

ان طرح مهٻت وڌندي ويئي مگر ڪنهن کي نه
 اهي مهٻت جو اظهار ڪرڻ جي جرأت ڪانه ٿي ٿي!
 اڄ شهزادو سهر ڪمترين تي مهلائين بعد ”قصرالاهراءِ“
 وٽ اچي پهتو آهي، هو هن جي آسمان سان ڳالهون
 ڪندڙ انهن ڪنڊن جي بلندن کي ڏسي رهيو آهي
 جن سان ڪڪر ٽڪري رهيا هئا ۽ ڏسڻ واريون
 لڪاهون لڪي واپس اچي رهيون هيون، جنهن جي

چونکا، صیبت اچڻ جو ڏپ اٿم، اها ڪهڙي طرح
 پر ڏاشڻ ڪري سگهندس؟
 ”خدا! ڪري! اها ڪهڙي؟“
 ”تو کان جدائي!“

ڏاڍو اڻڀار ڄوڻ اڪهڻ ڇهڪي اٿهون هنن ۾ لڙڪو
 ڀريل هئا مگر اڏهن ڊ. سولن لڄن ۾ ڪندي جواب
 ڏنو ”ڀروند لڏل روحن کي زمانا جي ڪار، طاف
 حقيقي طرح هرگز جدا نٿي ڪري سگهي!“
 (۹)

مگر زمانا ۾ ڀڄنديا زرو لڳڻ کان نه ڪڍهن باز
 اٿو رهي، هو هڪڙي ڀڄڻ ”هن اڏم“ جي ڪپ
 تي ملڙان ڳالهه ۾ مهور هئا ڊ. حاکم شهر جو ڀڄڻ
 ”راڻو“ اچي لنگهيو هن ڏهن ڏاڍو ۽ ڏاڍو ڏاڍو
 جي سائس شادي کان الڪار ڇو-ڇو ڇو ڇو ڇو
 ڀروڙي روڻ آهن، جنهن کي هنن اهو-هي اهو-
 جي ڀوڏي ۾ ڀڄي لڪارو نه ”ڀڄندي ڀوڏي ڀڄي
 جي ڦاٽل جي ڀڄڻ سان آءُ هرگز شادي ڪري نٿي
 سگهان!“

”و غصه ڇڏي موٽو ۽

نوبت آي شهزادو سعيد يوسف ابن ابو عبداللہ
 ڀڄي اهو جي آخري نشاني سندس آبي وڌڻ جي
 ابراهيل عدالتی عمارتن ۾ مهور تي ڪورڊ نه، بلڪه

”چاچ ڪوروت“ ۾ ڏهاون جي ڏيکاري ۾ ڪم ڪندڙ
ڏيکاري ۾ آيو.

”جوابدار! توکي اهو ڏوهه قبول آهي ته تون ڪو
ميهي چرڪري کي ڏين کان ڦرائڻ جي ڪوشش
ڪئي؟“

”هڪڙو!“

”ڇڱو، اسين اهي جي سچائي ڏهن سمجهندا
سون ڏهن نون اسلام ڇڏي ميهي ٺاهين ٿا.....“
ميهي جي بدن ۾ هي لفظ ٻڌي آڱر لڳو، ويٺي
هن غضبناڪ آواز ۾ ڇڪوڙ ڪري چيو:-

”چاچ ڪوروت! چاهو ته آهي چاچ ڪوروت؟
جا انصاف لاءِ اهي هينڌ ٿي نالار ڪيل آهي جي
ڪنهن وٽس ميهي ڇڏي چاچ ٺاهندي هئي؟ ٻڌايو،
اوهان جي ڪهڙي ڪتاب ۾ لکيل آهي ته اوهان
جالورن وانگر ماڻهن کي زرويءَ ڪاهي اوهان جي
وٽيل اوهان جي واڙي ۾ بند ڪريو؟

ڪهڙي لاءِ اوهان کان اهو عهد وٺايو ته ماڻهن
کي زرويءَ ٻڌندي شريعت قبول ڪرڻ لاءِ
مجبور ڪريو؟

ڪهڙي وڏي اوهان کي اها اجازت ڏني آهي ته
اوهن اوهان سان اوهان جو ”چاچ ڪالو“ ڏهن ڏهن هزارن
السان جا خون وهائي ۽ لکن کي زروي ڪاهي

بنائي ؟

ڪاڏي ويا ارمان جا اهي وعدا ؟ عهد ناما ، جي
اوهان هن ملڪ ۾ داخل ٿيڻ وقت ٻيڪي طرح فرمايا
هئا ته هر شخص کي ڪافي مذهبي آزادي ڏني
ويندي ؟ ...

” خاموش ! ڪيئن ! ... ” چچ ڪڙڪر ڪري چيو
” خاموش ؟ ... تون ڪرائي سگهنداين هڪ شينهن
کي خاموش ؟ ... تون هن کي موت کان سواءِ خاموش
بدر ڪرائي سگهين ...

(اوچتو سڄي ڏٺي) هان ... مگر تون جواب ڏيو
ٿو ڏين ؟ ... اڻوڻ جواب آهي ؟ داخل ٿيو ؟ مدلل
جواب ... تون مون کي انهي مدلل ۽ باڪل حقي جواب
سان باڪل چپ ڪرائي سگهين ٿو ...

(۱۰)

جا لوڪي جواب ڏيو اڪلي ؟ ... ٻڌ آءِ ٻڌاياءِ ته
مون کي ته هٿن ٻڌاءِ ، ٻه ورڇن کان پوءِ پوءِ هٿڪار ٿاڻي
ٿي ان کي به انهن ئي ٻڌائي چپ ڪرايڻ ! (ڪمڪار
ڪري) هان ! تون چو ته اهو هڪ هي صورت هجي
بيچي انصاف لاءِ بنائي ويئي هئي ... مگر چيائون هن
صورت جي تبديلين ڇڏڻ ڇارج ٿي ڇڏي انهن
هو پاڻ انصاف ڪندا هئا ؟ ...

پهڪ هڪ ڏارالهيڪومت انهن اڏيا هئا جي هر

شخص جي مذهب جا حفاظ هئا، پر ڇا سندن چارج
چڏيندڙ خود سندن مذهب جي اڌ مطلب ڪندا هئا؟
پوءِ ڪهڙن هٿن هيلائڻ جا پٺاڻيندڙ عهد نامن جا پڪا پاليندڙ
هئا، پر ڇا کين اڻڌڻ ڪندڙ خود خدا پاڪ سان ڪم
الست وارن عهد نامن جي پابندي ڪندڙ هئا؟ اڄ هو
ڪيئن ٿا چڙهن؟ چون ٿا ته ملڪ جون موجوده
واڳون وٺندڙ پڻههجا عهد و انعام پڙهن؟

مگر هڪڙن طاغوت جي بهروي ڪندڙن جا به
طاغوت جي بهروي ڪندڙن سان ڪهڙا عهد انعام؟
ڪمزورن سان ڏاڍن جا ڪهڙا عهد انعام؟ عهد انعام
۽ طاغوت جي تلوار آهن جي ڪمزور جي مٿن آهي هن
لاه و کي آهي ته هو هميشه ڏڪندو رهي!

عهد انعام پوري ڪرائڻ لاه به طاقت گهرجي،
نمداد هر ڪوبه سوال ڪرائي، شهيدن کان شهيدن آهي
انعام پورا ڪرائي ڪهڙا آهن ڪرائڻ جو گهر ڪو
شهيدن کان عهد انعام جي پوري ڪرڻ جي طاقت
لهو رکي.

طاغوتون کي هميشه جي آهي ته ڪمزورن جي
”جرم شهيدن“ جي سزا ۾ روزگار جا رستا ٽنگ ڪن
۽ سندن شعائر ۽ دين کي انهن بدلائڻ جو هو مجبور
آهي سندن رستي تي هلي پون!

پوءِ ڪهڙن هٿن هيلائڻ جا پٺاڻي هر شخص کي مذهب

سان خريد ڪندڙ هرا ٻر جا ، سندن لاءِ لاءِ ڪرد
 ٻڌڻن ڏيئي پاڙن ، اٽڪ ٻڌڻن هزارن سان ۽ مڃڻ
 ۽ اهو ڪو ٻر لاءِ ڪندا هئا ۽ غورن کي سندن ڏيئي
 سندن غورن مان هڪ نه و گهڻا هئا ؟

جي هاڻ ، فر مان خدا وادي اٽڪل صحيح آهي نه ،
 ان الله لا يهوى ما يقرر حتى يهوى واما يانهى

خدا اعاليٰ ڪڏهن کان ائين هرگز هڪا لاهيت اهو
 ڪسي جو ستائون هو خود اهو لاهيت ڪسي اهو ڪرون
 اهو هتي !

چند هزارن جي اعداد ۾ الله جي اٽڪل سندن پاهرن
 اچي هن شاداب لاهيت لاهيت ڪيو هو ، ڪو-س
 ڪو-س الله سان معور بنايو هو ، ڪو-س الله لاهيت
 جا اٽڪل ڏيئي رائج ڪري سندن رهاڪن ڪسي
 جوق ڏو جوق خدائي طريقي تي ڏيئي ڏيئي گذاري
 تي آماده ڪيو هو .

مگر جڏهن پويان ۽ سندن سالي غور ڏاڍون خدائي
 کي جڏهن پويان طريقي تي ڏيئي ڏيئي ڏيئي سالي
 بنايائون ڏيئي ڪن اهي لاهيت جڏهن اهو .

اولداهين ۾ ڪو-س ”طريق“ پاهرن اچي ڪو-س
 ڪئي ... ۽ ... اسلامي روشني جي ”لار“ کي جلا وطن
 تي وڃڻو پيو !

جي هان!... خدائي قانون اي هيندي هڪڙي
 ”دادوڪ“ کي اسان جي وڏو ميدان جنگ ۾ ماري
 سندس زال سان شادي ڪئي، اڄ خدائي قانون کان
 دور رهڻ ڪري اهو ”دادوڪ“ ڏوڪي جي ميدان
 ۾ فعل ڪرائي مهندي زال کڻڻ جو ٿاڻو هلائي رهيو
 آهي..... طاغوتي قانون جا محافظ سندس وڌيڪ لفظ
 ٻڌي نه سگهيا ۽ مڻهن ۾ ڪهڙو لوڻسي کيس آهي ”
 موت جي ميدان“ ۾ رلي ويا جتي هن کان اڳ نه هزار
 مسلمان فعل ڪما يا جلايا ويا هئا!

(۱۱)

بني احمد جي ٽن وٽان لنگهندڙ اڄ به اتي هڪڙي
 خواصروٽ ٿيروڙي رليڪ جي ٿر ڪري ڏسي سگهي
 ٿو جنهن هتي هڪڙي ننڍڙي اهڙي ڪڏ به بدل آهي
 جنهن ۾ ڇڏڻ مڻهن جو پاڻي اچي ڪڏ ٿئي ٿو ڏهن
 ٻڪي پهندي اڄ اجهائون ٿا.
 سندس هڪ طرف لنگيل آهي :-

”هي ٿر بني احمد جي آخري شهرادو جي
 آهي.....“

حيالي ”ٿاڻن سندس وفادار داور ٿيندڙ ٿيندڙ جي
 طرف کان!.....“

مجاهد ايران

ذیپلائی

مجاهد ايران

اسلامي فتنن جو مطالب حضور جديهي آهي ۽ اها به شروع ٿي چڪو هو، سندس وفات بعد حضرت صدر اعظم رض جهاڊ جو سلسلو پوري طاقت سان جاري رکيو ۽ هڪ طرف روم ۽ اُٻي طرف ايران ۾ ملڪن جا ملڪ فتح ٿيندا هئا ويا!

ايران جي ٽڙا ٽڙا فتنن جي خبر سندس پادشاهه کي ڳاري ماري ڇڏيو، مگر اسلامي لشڪر فخر حاشا جي جوش ۾ طرفان وانگر وڌي رهيو هو. هي ٽي هڪ دفع وري به ايران جي اڪابر کي هن پيغام ۾ گهرو ٽڙاڙن ختم ڪري هڪ رائيءَ ”پوران دخت“ جي اڳواڻي ٿي اتفاق ڪيو ۽ مسلمانن جي مقابلي جي پوري زور شور سان گهاري ڪئي.

دستور لائي هڪ اهاڙو نه فقط هيٺ سالو اعظم مقرر ٿيو پر کيس حڪومت جو حصو ڏنو ۽ مقرر ڪيو ويو.

(۲)

دستور وڌي ڪروڙن سان مقابلو لاءِ وڌايو، اسلامي هيٺ سالو حضرت ابو عبده جو نائب هيٺ سالو حضرت مشاوي به فوجون وٺي مقابلو لاءِ وڌيو ۽ ”جوره“ شهر وٽ ڪفر ۽ اسلام جي فوجن جو مقابلو ٿيو ۽ دستور

جی طرفان ” پاران ” هڪ هڪ وڏي فوج آيل هئي .
 جنگ اهايت زبردست لڳي ، ٻنهي طرفن لاشن جا
 ٻار لڳي ويا ، پر آخر ڪائون جا قدم اڙيا ، فوج جو
 سردار ” جاران ” به گرفتار ٿيو ، مگر جنهن ساهي هن
 کي گرفتار ڪيو هو تنهن کيس سڃاڻو ڪرايو ۽ ڪافي
 روپيا معاوضو وٺي ڇڏي ڏنائون ۽ ان ڏانهن ۽ مگر
 ان مسلمانن کي خبر پئجي وئي ، هنن وري به کيس
 گرفتار ڪري ورتو ۽ کيس سالار اعظم حضرت
 ابو عبده وقت ڪفر ڪرڻ تي ڀڄڻ لاءِ هميش ڪيو
 ويو ، مسلمانن جي لڙا کيس مارڻ لاءِ هئي مگر حضرت
 ابو عبده چيو ته اي مسلمانو! اسين سڀ مسلمان هئو
 جسر آهون ، ۽ سڀ الهی جسر جا جزا آهون ، انعام
 خاطر نه اسان ۾ لڏيا وڌا آهن پر در حقيقت سڀ
 مسلمان هڪ ئي هوندا ، خليفه آهون ، ان ڪري هڪ
 مسلمان ساهي کان ڇڏهون هوندا ان حامل ڪري
 چڪو ، پر چاهي ڏوڪي سان ئي هئي ڏانهن ، پر
 پر حال هائي اسان جي مسلمانن تي الهی وعدي
 جي پورا ئي ضروري آهي ان ڪري هڪ ئي آزاد
 ڪرايو هئو اسلامي اخلاق ، جنهن ڏانهن ئي
 نتيج ڪيون !

(۳)

پرستش کي سدس فوج جي شڪست جي خبر

مهره نه بدلی جي باه کان بيمتاب آي ۽ ڇرار لشڪر اماره
ڪري اهو جي هڪ هڪ موڪلي نه لائين، منجهس
ڪافي هالي به هرا.

پوءِ مسلمانن کي لاڪار ۾ لاءِ اُٿل ڏياري ۽ اهو
اڪري اسان ڏي اچو يا اسين اڪري اچون، مسلمان
هن لاڪار جي جواب ۾ ڪڍي ڏي اڪري آيا،
جبل جهڙن هالن کي ڏسي گهڙا ٽوڙ لڳا نه حضرت
ابو عبده گهڙن کان لاهي ڏي هالن آي حملي ڪرڻ جو
حڪم ڏنو، مسلمان هالن لاهي حملا ڪري سندن
پشت ڏاڙڻ لڳا خود حضرت ابو عبده به هڪ هالي
جو پشت ڏاڙي وڌو ۽ جنهن جي جواب ۾ هالي به
مر لڏي وئي ۽ ڏي کيس سواند ۾ جهلي کڻي ڏي
آي هيو ۽ هو شهيد ٿي ويو هن اڙائي ۾ اگرچ ايرالن
جي ڪا خاص فتح ڪانه ٿي پر مسلمانن کي به ڪافي
لڙڪا ڏنيون.

حضرت عمر رضه هي خبر ٻڌي سندن مدد لاءِ
ڏاڙي فوج رواني ڪئي ۽ اسلامي فوج وري حضرت
شاهي جي هڪ هڪ زبردست هالن واري ايراني
فوج تي اڏو ۽ چڪر ٽوڙ ڪيو ۽ و ايراني پڇڙا
هڪ لک ساهي مارائي آي پڳا.

(۴)

هن شڪست ايرالن جا وڻ وڃائي ڇڏيا هئا.

بغاوتی اعدا ايجائی وائی کی اخف ان لاهی شهرادی
 یزد گرد کی دینی بادشاه بدایو و زبوردست حمای
 جی تماری مکئی، هونذالهن حضرت ع-مر و ض-ه
 حضرت سعد ان ای و ق-اص و انت هزار مجاهد و والدا
 کما، جومین ان هائی هک دهسا، کمن چنگ لوی
 دینی الکری یزد گرد سان هک دله وری ان، حضرت
 یوزی مکری لاه کشتگو جو حکم ژان،

حضرت سعد حضرت امان، بد-ره، ع-اص-مر و
 عمروان اله-اص کی ایلای کری و وال کمو، یزد گرد
 جی د ربار و یوزی حضرت امان تشرار مکئی :-
 ای بادشاه ! اسین بهدجی یزد گرد گار کی چدی
 انسان جی حکم و حق لگا دواسون و

الله تعالی اسان کی رحم فرمائی بهدجی و رسول
 امارت مومکلو، جدهن اسان کی شر و اوائی کان
 و وکرو، و ایکی جو حکم ژان، هک الله کان
 سواه بقی مکدهن جی بدایل ق-اصون کان و وکرو و
 بقی مکدهن کی ان سحر و چور کار ساز بهدجی و الهی
 بددی مکری کان بار و حق جو حکم ژان و الهی
 عرض اسان سان دله خواجه آخرت و کامه-ای و
 فلاح و عیدی زندگی جو وعدو فرمایو، عرب جا ست
 قیلا هن بهدجی و حق ای معلق ل-ه-ا و ی-وه اسان کی
 عرب جی قرانی ماٹهن کی الهی خدائی د-ین اسلام

جی دعوت دینا جو حکم ملیو ؟ ہو بہ اسان سان
شامل کیا ؟

ان کان پوء اسان کی حکم آہ لے کر جی
وہجہوں کو من کی ہن دین جی دعوت دینوں ؟
انصاف جی طرف سناؤں ، جو کدھیں اوسان اہا
دعوت قبول کریو ؟ اللہ جی پناہ ہمک اچو نہ اسون
توہان پر اللہ جو عذاب چڈی ، اوسان ؟ اوسان
شہرت کی اوسان ہی حوالہ کری واپس دلیا ویندا
سون ، جہر آئن نہ ، نہ پوء اوسان اسانکی جزا (پل)
پری اسانکی حفاظت ہمک اچو ، ہی صورت پر اسان
پر تلوار بھدا کھدی !

ایران جو با جہر ویت شہشاہ ہی ہڈی بڑاہ لی
حفاظت مان چوٹ لیکو " چا ، ہی اولو کوہ ؟ کورہ
ڈالہدہمک جہر ویت عربن کی ۔ اچ اوسانکی غضب
حاصل کرو جی سڈ ہی آہی ؟ فاصدن کی ماوانا
روا ہی ہا نہ اچ اوسانکا نکرا نکرا کری چڈیان
ہا ، مکر ہائی اوسان پر جو کوسب کان موزا ہی
اوسانکی طاقت کی ، حضرت عمر و بن العاص وڈی
واچہر آہو ، یزد گرد سندس معنی ہی مٹی " جو
توکرو وکائی چہو " ہی اوسان جواب ؟ ہائی خود
رستم لو فوج واپس اچہو " حضرت سوسو وکلندو
حضرت سعد ویت آہو ؟ چمالہن " ہمارے ہتھو ، شام

ایران پهنه‌ی جنگ سان پهنه‌ی زمین (بسی) اساطیر
 حواله‌ی کوی ذاتی !

(۵)

هائی و ستر یی شمار د-و چون و نی اچی پهنه،
 قاد سه جی میدان نی پهن لشکرون جی کوهستان
 لایه‌ی هلی لگی، حضرت سعد کی جنگ و نذا و خمر
 و سول هرا جی اچی ایا و هو جنگ و شامل نی ا سکهور
 الکوی چت نی و پهن جنگ کی ذ-ط لگو.

جنگ و رزانه هلی و هی هلی و امار ز-و د سب
 جنگ، هکزی ذ-پهن اوچتر حضرت سعد ذ-و
 د هک کهرزی سوار ایا کهرزی کی د وژالمد و اچی
 ایرانی فوج و اهو و اهزی اهزی سان ا-لوار کی
 هلائ لگو جو خمر کاله نی پهنی ل- مائهن کی نو
 کهن ا-ا پهن و لایار و ا-و و-ه ا سندس
 هان سان جهکی انسان ذ-ا ذ-ا لکرون، سی ا هان
 پهن و اکهن وارا ساعوارا یا ایمان سنگ !

حضرت سعد حوران هو، هو بار ا-ار " ایران " ای
 مجاهد ایران " جا لرا بلند کوی و هو و-و چتی
 و هو و-و " کهرزو ل- جهزو و-و جهزو و-و ...
 سوار جو وار کهرزو د جهزو او جهزون جو هلی، ا-و
 هو ل- شراب ایل جی لوه و مده‌ی لود و
 زاکهرون سان جهکزار پهن آهی هی شاید کور

ساڳيءَ صورت حضرت عمر فاروق جهڙي شخص گهر
حاکم کان شراب پيئڻ تي سزا ملي هئي پر هتي نه
پرڻا هئو اور ذوق گند پاڻ سزا کي بعد!

وارو قصو هئو، لوت حضرت ع-م-ر کيس ڪڍڻ
الديان جهڙي استر ۾ قيد ڪرڻ لاءِ رٿاو ڪيو، پر
هو بهادر جوان ڪاري پائي پڙهڻ کان اڳ ئي رستي
جو درشتو آهي جو الله تعاليٰ مسلمانن جي مدد لاءِ
مرڪزو آهي!

هن مجاهد جي شمع زنجير واهي ميدان جنگ کي
ڀلتو ته پڻي چڱو ايراني آهي ” طرح شڪست کائي پڳا
بعد هن مجاهد کي نوشهري چوڻ لڳا ته او پر مهالئس
ابو، ڇهڻ جو شڪ دور نه آهي، انڪري جنگ ختم
اهڙي روي ۾ قيد حال ڏي نظر ڪري اتي ابو، ڇهڻ
کي زنجيرن ۾ ڇڪڙيل ڏي-ڻ جي خاطري ڪري پوءِ
سندس بي بي سان ملاو،

گھڻو ڀار اڃا اهي غلامي سوار جو ذڪر ڪندي
بي چيائين ” هو ته جهڙو ابو، ڇهڻ شرابي پر هر نه
قيد ۾ ٿيو آهي!

آخر پڻي ” کان نه رڳو آهي ۽ چيائين ” خطا معاف
ٿئي هو واقعي اهو ئي شرابي مجاهد هو، ڇهڻ
کي مون“

(۶)

جي ها، هو ابو، ڇهڻ ڏي هو، سيف ڏنڊ کيس

پاڻ اچي رمار ۽ وڃي قاد سر، وارنن فوجن سان مامو.
 حضرت فاروق جي حڪم ۽ چونڊ تي حضرت سعد
 کي گرفتار ڪري خاص پهندي آندو. وقت زانچو
 ۾ ڇڪڙي وڳو ۽ سندس لنگهائي جي ذم داري به
 ڏهندي اچي. اتي رڪنائين.

قاد سر جي جنگ جا پويان ئي ڏانهن هي مجاهد
 ميدان جنگ کي ڏسي ڏاڍو عتاب ٿيندو ۽ غور جهاد
 ۾ اي پاڻي ۽ ڇي. وانگر ٿڪي بار بار ٻوڙ چوندو
 ۽ ٻوڙ ٿي.

ڪافي حزالا ان طرف الذيل بالندا وائر ڪو سعدوا علي
 ۽ ٿاڻا.

(هن کان وڌيڪ مٿس لاءِ ٻيو ڪهڙو ڏک هوندو
 جو اها ماڻهو آهن. ميدان جنگ ۾ گهڙا اوز ڪن ۽ آ
 زانچو ۾ قيد ٿيو پيو آهيان)

آخر اولهن ڏانهن هي حد کان وڌيڪ عتاب ٿي
 ۽ ڪي وڙهون ڪري چور لڳو ” ٻوڙ ! خدا جي
 واسطي اڄ مون کي آزاد ڪر، آءُ خدا جو دسر ڪٿي
 پيو ان ٿر ۾ جي جهڙو اچيس ته حضرت سعد جي اچڻ
 کان اڳ ئي اچي زانچو ۾ ڇڪڙ جي واهن ۽ هندس،
 ۽ جي شهيد ٿي وئس ته حضرت سعد ۽ فاروق لوڪي
 ڪجهه نه چولدا، چاڪاڻ ته قتل ٿيڻ بعد کان وڌيڪ

سزا آهي، اڪي اڻو مڃڻ هوندو اڪي هـر شراب
پيئندو! »

اهي صاحب کيس آواز ڪري حضرت سعد جو
گهوڙو ۽ هٿيار سندس حوالو ڪيا ۽ هو ميدان جهاد ۾
لاش جا ڏيڍ لکائي پڇاڙي ۾ کسڪي اچي پوند ۾
وڃي رهيو!

(۷)

حضرت سعد اچي کان هي خبر پئڙي او
ڏيئي اڻو مڃڻ کي پاڪو پائي اچي ملو ۽ چيائون
”او جهڙي مجاهد کي قيد ۾ رکڻ مون کان لڏو پئي
خدا توکي شراب ڇڏڻ جي لوفتي ڏي ۽ باقي توکي
سزا ڏيڻ جي طاقت ڏيندي جهاد اسلامي هـن ۾
باقي ڇڏي آهي!“

وليعدين کليل شرط حضرت اڻو مڃڻ اـ ڏيڻ لاءِ
ڪجهه ڏي ڪري چيو ”اي سعد! ڏهين اون اـ ڏي
اـ جڏهن گناه کان موڪلي فاروق جهري تهاڙ جي چاڪ
۾ ٻاڙ اـ وڪرو ۽ ان کان آڏو محض الله جي خوف کان
اوبـه لو ڪرو اـ ان اـ ڏي سزا کاڌل شرابي هائي
محض خوف خدا سبب اڄ کان پوءِ شراب جو بطور
به نه چڪندو!“

(۸)

قادسي جي جنگ حڪومت ايران جي گلي اـ

جری قوری چڙي هئي، هائي فقط هنجي لاش جا
 ۱. ٿي ٿڌڪا پائي هوائ هوءَ هر ٿڌڪي سان مسلمان
 ابي مال عيومت جي پرسان و سائي و هئي هئي، ۴
 چند سال ٿڌڪا کائي هن جو دم اڪري وار ۴ مڪمل
 اسلامي حڪومت قائم ٿي ويئي، حضرت سعد قاد سر
 جي هجي صوبه (هڪو) جو گروار هئو ۴ اهو!

جو ڪم قانوني سزا نه ڪري سگهي سو
 خوف خدا هڪدم ڪري ڏيکاريو!

جنهن حڪومت جو بنياد ”خوف خدا“ هوندو
 انجا ڏوهاري اڪيلائي ۴ ڏوهه ڪندا هئا ته ۱۔
 محض پنهنجي اصلي حاڪم خدا پاڪ ۴ جي ڳڙي
 سزا کان بچڻ خاطر ”قانون جي ... هاڪي سزا ...
 ٿوڍ ۴ چاڻڪ خوشي سان ۴ اصرار سان اچي اوڻاڻ
 ڪندا هئا ...

مگر جنهن حڪومت جو بنياد ”خوف خدا“ آهي
 اهو ٿوڍو اهر و شوق ۴ ظلم ۴ ارا ڪم ۴ عام هوندا پر
 سندس و عيبي ”روس“ وانگو ماڻ ۴ اهو ۴ ڏي جو
 ناچائڻ هون ۴ ايس ... بلڪ اوڻدي اڙي خلاف ۴ ...
 بدش جو ڪو سبب ڏسي آي ۴ سگهندا!

ٻڌايو!

اوهانکي ڪهڙي حڪومت پسند آهي!

خدائی: قانون ... جي
یا

انسانی خدائو ... جي
یاد رکو

تو هائجي حڪومت ”پاڪستان“ جو قانون ٻڌجي
و هور آهي، توهين جهڙي همت ڪندو، هو اهڙو
ٻڌو، ...؟ جي ڪڏهن اوهين هڪڙو نه ٿيا ته وري
هڪڙو سالن تائين اهو قانون نه بدليو! ...؟ اوهين
حسرت جا هڪ ملي ملي ٻيا چونڊو نه؟
يڪ لحظي غافل ٻوڏ ۾ ...
صد سال راهر دور شد!

ڏيپپلائي

جا ڪتاب

هر مسلمان لاءِ

مفيد آهن

مصطفیٰ ص جو قیدی

ذیپلائی

مصطفيٰ ص جو قبدي

مسجد نبويء جي شروعائي اڌاريت هيء هئي :-
ڪجهه سرن جون ديوارون ، ڪجهه جي ٻنن مي چٽ
ڪهيء جا ٿيڻا ، صفائي ڪڪرايون کڻي ايندا هئا ۽
وڃاڻيندا هئا ، حضور جن جي زائچه حرمين جا مڪان
مسجد نبويء سان ايتري دور ڳنڍيل هئا جو پاڻ
مسجد اندر اعتصاف ۾ رهندا هئا . مسجد مان ٿيو
مبارڪ ٻاهر ڪڍندا هئا ۽ اهو دور سڳوروڙن گهر ۾
وڃي ويٺي ئي سندن راز ڏوٽي ڇڏيندا هئا هون
انهي ئي مسجد ۾ ويٺي ، پاڻ انساني دنيا جي تقدير
جا فيصلو ڪيائون ، ۽ اجرت جي ٻن چيرون ڪي
منڙيون جهنڊيون اهي حڪم صادر ڪري واپس جن
جي عظمت تي اڄ تائين نظام دنيا جو ڪنڌ جهڪيل
آهي دو ٻار اڳل آهي ، ڪهيء جي ٿڌي آهي
حضور جن اشرف مرما آهن ، چوڌاري صفائي ڪڪرو
ٻڌي ويندا آهن ، هي اڻڪرو وض آهي هي عمر وض
هو عثمان وض ويندو آهي ۽ هو ڏسو حضرت علي ۽
حاضر آهي .

هڏا آهن هو ڏا آهن جهڏا آهن اظرفري ئي ، خدا جي
ايلهيء جي سڃاڻا ڏوڏاري نظرون جهڪائي ، رسالي
چون مان هڏيس ۽ وڃي حاصل ڪري رهيا آهن .

اٿري ۾ هڪ ٺهڊي کي آندو ويو، هڪ ٺهڊي
جڪڙيل ٺهڊي اٿار هوس اٿين سامهه!! ڏوڏ جي
ڍورڪ ۾ اٿس ڪٿي وٺي، الزام هو، هن ميدان جنگ
۾ ڪيڏهن مسلمانن کي قتل ڪيو، حضور جن جي شان
۾ بدزباني ڪيو، مرڪ آهي، ۽ هاڻي ڪٿي جنگي
ٺهڊي ۾ طور هتي آندو ويو آهي،

خود ان سامهه ڄاڻندو هو ته هن باب ۾ ڇوڪري نه
ڇهه وڃي ٿو، ڏوڏ ۾ آهي، هنکي اهو به معلوم هو
ته اهي جن سا ڪهڙي ٿي سگهي ٿي، هن بدھن جي
پيشاني تي حقايق جا ور وڌا ۽ انهن کڙو ٿي اٿندو
جو چڱو نه سندس ڇهڙي مان خوف بلڪل اٿڪري
ڇڪو آهي!

حضور جن فرمايو ”ڇا، اوهي قتل ڪيا آهن؟“
اٿين سامهه جواب ڏنو ”هڪڪ!“
حضور جن پڇيو ”سا؟“

ڇوڪر لڳو ”هڪڪا قاتل جي ٿي سگهي ٿي!“
ياڻ پڇيائون ”هڪڪڙي ڳالهه، اٿي نه اٿاه، تنهن
جي منهنجي ڏاڍن باب ڪهڙي راه آهي؟“
اٿن لکائي مان جواب ڏنائون ”نه اها جي منهنجي ڏاڍن
۾ کان بدلو!“

حضور جن پڇيو ”۽ منهنجي ناري ۾ تنهنجو ڪهڙو
خيال آهي؟“ هوڏانهن ڏانءِ مان اٿي اڏي ۾ جو

لفظ اڪٽو هو ڏانهن صحابن تلوارون مٿان مان چڪرون
 ۾ حضور جن جي نظر ڏٺائون ته هڪدم تلوارون مٿان
 ۾ هون !

حڪم مليو ”اڄ هن کي وٺي وڃو سڀائي آڻيو س“
 ڪنهن پڇيو ”هن جي کاڌي بابت ڪهڙو حڪم آهي؟“
 فرمايائون ”جهڙي اڄ محمد ص جي سڀائي فاطمه رض
 جي گهر ۾ ڇڏي!“

اٿي ڏينهن وڏي پيش ڪيو ويو، ان سماءُ الهی
 ڏينهن به ڏينهن جي ڪفر آي عالم هر، حڪم ٿيو ته
 سڀائي پيش ڪرايو س، تنهن ڏينهن حاضر ڪيو ويو،
 ان سماءُ لکي جهڪو لکي هڪ کان هڪ، حضور
 جن پڇيو ٻڌاءُ، هاڻي ڪهڙي سزا ڏجي؟ چيائين
 ”وٺل!“ حڪم ٿيو ”الهی کان سواءِ؟“ ان سماءُ
 سوچ ۾ پئجي ويو - چيائين ”آءُ منهن ڳو به ڏيئي
 سگهان ٿو!“ حضور جن اٿن ۾ رکيا جن چل لـ
 الهی آڇ کي اڏي رهيا آهن ۽ چولدا هجن - ”چا ڏينهن
 جي خلق کي زباني ڇڏو الهی؟“

ان سماءُ ذرا هڪي چيو ”هان، اوهن ڏينهن
 خدا جي لالي به ڇڏي سگهو!“

هاڻ فرمايائون ”ان سماءُ جون ذليهنون کولي
 ڇڏيو هاڻي هي آزاد آهي!“

هوڏانهن اوه جون اڏيون ڪونهون راءون هوڏانهن
 قدوت جي لڪل زاهون سندس پير چڪڙي ڇڏيا
 وڃي ڪهڙا آهن آڏو واري مان ٻاهر نڪتو.... واپس آيو
 ۽ چيائين ”اشهد ان لا اله الا الله محمد رسول
 الله صلعم!“

آسمان حضور جن جي قدم اڏي ڪندي چيو
 ”اين سماء وڃي ڪهڙا آهن، هڪ روح نه اوهان جي
 لطف جي نگاهه هڪ ڪري ورتو، ۽ هن جو گذر وقت
 اوهان جي پاتڪ لپائي جي رڌل کڏي کان صاف ٿي
 چڪو آهي!“

هر هڪ قسم جي ڇپائيءَ جو
 ڪم سهڻو سلو پوري وقت
 تي ڪري ڏيڻ ۾ اچيٿو.
 اسلاميه پرنٽنگ پريس
 نرد رٿانه اسپتال، حيدرآباد سنڌ.

فهرست کتاب ذیپلاکي

۰۰۱۲۰۰	گلشن عبرت	۰۰۱۰۰۰	فتح فلسطين
	شهر واجي شوش	۰۰۱۳۰۰	از لادن يورپ
۲۰۰۰۰	محل	۰۰۱۰۰۰	عسكر لوكو جرمن
۱۰۰۰۰	كشور اس		سوم نامد جي
	مقاله گراي	۰۰۱۲۰۰	سندري
۲۰۸۰۰	كوژ كور		سپهنگين
	هندوستان جي	۱-۳۰۰	ج. پ. ال
۱۰۰۰۰	سهي لاريج		غازي محمد ابن
۰۰۵۰۰	اردو استاد	۲۰۰۰۰	قاسم
۰۰۴۰۰	سندى استاد		غازي محمود
۰۰۱۱۰۰	قرآلي انقلاب	۰۰۱۲۰۰	غازي
۰۰۸۰۰	ارشاد الفضلاء		غازي محمد
۱-۴۰۰	الغضاب غازي	۱۰۰۰۰	غوري
۰۰۱۰۰۰	ارشاد القرآن	۰۰۱۲۰۰	فتح اسلم
۰۰۶۰۰	قرآني د هائون	۱۰۰۰۰	شهر ايران
۱-۸۰۰	قرآلي خزانه		شهر شاه و شاهون
۱-۴۰۰	فتوحات اسلام	۰۰۸۰۰	
۰۰۶۰۰	فتح ايران		غازي اورنگزيب
۰۰۶۰۰	ايراني شهزادي	۱-۸۰۰	
۰۰۳۰۰	ريگ جو مجاهد		وهانن جو بابو
		۱۰۰۰۰	دوشربا شهزادي

اكيلو منارو

اڪيلو مدارو

(۱)

امام اوانجو، سفيد مدارو اڪيلو بهي هجڻ ڀريل
خاڪو شي ساڻ ظلم و ستم ۽ وحشي ڀڳڙن جهڙن حالتن
جي الهی سبب کي ڏسي رهيو هو جهڙن ڄڻ لوڙن
هريلڪ جا عصمت دوران ۽ معصوم ٻارن کي پنهنجو
لڏون ٻڌائي رهڻ هون ۱

هي شهر جي جامع مسجد جو مدارو هو ۽ خبر ناهي
ڪنهن سالن کان اها شاهدي ڏيندو رهي آهي ۽ خدا
۽ فقط هڪ خدائي ڏند کي ۽ قرب ۽ امن جو بنيادي
چهرو آهي ۽ اڄ به اها شاهدي رهي ڏالهن ۽ سو
انسوس ۱ ڪنهن الهی آواز کي ٻڌو ۽ سمجهو...؟

(۲)

جهڙن مهن کان لڳو لڳ سندن شهر ۽ آسپاس ۾
خوارن ۽ بعد انگرڙين جو سلسلو شروع ٿيو هو ۽ اڄ
اوجھو اهو پنهنجي عروج تي آهي ڪار ڪڏاريون ڪرڻ
لڳو شرافت ڪوڙائي وئي ۽ امن پسدي ڏم ڏيڻ
لڳي ۽ السالمت ميدان ڇڏڻ لڳي...

نالون ڪڍڻ جي ڪمن ۾ بند ٿي ويا ڪو به
آئين جي ڪنڊن ۾ اچي ويئي ۽ انصاف ۽ سچائي

ڏينهن آهي جو امار جي وقت مسجد خالي آهي ...

(۳)

مدار و هڪدم ڏيکي ويا ... مسلمان مڏار آهي حملو
 ٿي رهيو هو، ام ٿاڻو، اريان ڏن جو ڏاڏو ٿيو، هڪ مڪان
 مان ڇهڙن بلند آڏون ۽ ٻاه جا شعلا ۽ ” ڪرو ڪوبند
 سنگهه جي ! “ چواندا مڪه - درما پديج اسوچوان مسلم
 جو ڪرين کي ڳولهندا آيا ۽ ڇوري ۾ بند ڪري ڇوڙ
 لڳا، ” ٻوٽي نه سٺي ٿي آهي ڏه ڪرو جي اسان جي
 مدد ۾ آهن ! “

هاڻي سڀني مڏارن ۾ ساڳي حالت هئي ايتري ۾
 آهسته آهسته ٿي ڪڍي ۽ آڻي بهادرون جي هڪ رجمنٽ
 معس حملو ڪيو ... ڪرو ٿون ۽ ٻار لالڪا ويا ...
 سورن اول نه سڀني اڃان کي اڃا اڃا اڃا ڇوڙن هڻي
 سندن ڇوڙن جو مڙو وڙو، ان بعد اڃا ٿون ۽ ماڻهن
 جي روڊو ڪروڙن جا ڪهڙا ڳاڙيا ويا سندن عضون
 کي ڇڪائي سڌو مال اڇوان جي حوالو ڪيو ويا ۽
 ٻاڏن کي اڃان ڳاڙي ڳاڙي ڪري ٻان ۽ ٻان جو مڙو
 وڌو ...

جوان يا عزت ڇو ڪرين مان ڇن ۽ غندن جو مڏار
 آهي ڪهڙن جون ڳالهيون ٿي ڪهڙون واهون نه آهن
 ٿي نه هفت پري ... ٻڙه هڪڙا مسلمان مردن کي
 دوان مان اڇلائيندا ويا اڃا اڃا کي ماريندا ويا ...

گاڏي ۾ واپل غور مسلم آباد وڙهون ڪري رهيا هئا. رات ۾ ڏهه صبح کان سوهڪي وهون هون پرمرد خوش هئا ته واه جو مٽيچن کان بدلو ورتو اٿئون ... البت مڪي شريف هندو هن نظاري کي منجهس نا پسند ڪري رهيا هئا پر سندن شرافت به ٻڌائي کان بهل هئي ... چار مڪلاڪ هي حالت هلي ۽ گاڏي سڀني هٿي روانه ٿي!

هاڻي رات جو اهو شروع هو ته سڄو ما سڄو ڏي موٽيا، منجهس ئي مڪاني شراب جون بوتلون جمع هيون، ”واهگرو جي مدح“ جي نعرن سان شراب پيئڻ وارو هو ته اڳيان وٺي ۾ چڪڙيل وٺندڙ اکين وارون شريف مسلم جو ڪرايون وراهي وڪيون واپس ...

رات جي اولهه جي ٿي چالي ٿي، سڄو ڏور جو ڪهڙو اظهار ڪيو ويو ... ويچارو مدارو ڏم ڪهڻي بدلو هو ...

صبح آيو ته ڪوئي کين سڏايو ويو ته ڪهڙن ڪهڙن سان مسجد کي گور واري بنائڻ جي اسڪيم عمل ۾ آئي ... ”واهگرو جي“ ”واهگرو جي“ جو ارادو ٿيندڙي رهيو هو، ويچارو مدارو ڏک ۾ اڀريو هئو هو!

(۳)

مدارو ڏسي رهيو آهي، اڄ اڀرڻس مڪاني ساهي

وٺي مسلمانن جي ڪورن جون ٿاڻيون وٺي رهيو هو. هڪجي زبان اهو ئي چيو ته مسلمان وقت هڪٻار اڪيل آهن ۽ اهو مان نڪرڻ وڌندو، مگر دل ٻڌائي رهي هئي ته اوهان هڪٻار سڳو ٻڌو، اهو ئي چيو ته چار هٿيون ۽ مٿاڻا، چار ئي هڪٻار، چار ئي سواءِ چار جي پنهنجون زالون، پنهنجون ڌيئرون، ڀائرن، معصوم ۽ پنهنجو پاڻ هنن ڏيڻ جي حوالو هڪٻار.

آخر ۾ چار بند وڌون، هڪ ٻيڙي، ڏهه ٻيڙيون ۽ ٽي ٿاڻيون مختلف ڪورن مان ضبط هڪٻار واپس ۽ مسلمانن کي ملڻ لفظن ۾ پڙهڻ ٿيڻ واپس. سرڪار اوهان کي ڪو به حفاظت ڪندي مگر مسلمان ٻي اهو حفاظت جي معنيٰ سمجهي پئي آ.

واپس چار هڪٻار بند سڳو ٻڌو ٿاڻن ٿاڻن شهر ڏي آيون، ماري ڏاڍو هڪ ئي ”ٻڌال“ چو لفظ لکيل هو، ملڪي شهر جي ٻاهران حفاظت لاءِ هئي، ٻوڙين شهر ڏي حفاظت ڪئي ۽ سورن ڪورن ۾ ئي ان لاءِ هڪٻار.

ڪورن ۽ چارن جو شور بلند ٿيو، ٻاڻ جا مدارا هڪٻار هڪٻار ويا، ان ۾ ڪورن جي اڪيل ٿوڪي اچي ۽ ساڙي واپس هڪٻار وڃي. ڪورن اوجھان مارڻ سان ٻيڙي چارن جو لٽوڻ آيا! ڪورن مان هڪجي ڪورن جي ٻيڙي ۾ آيون، هڪجي اچڻ ۾ هڪٻار ڪورن ڪن

هاڻي پناهگهرن جي ڪئمپ جي خدمت ڪرڻ
 ضروري هئي ملٽري جو ٻورو هو، جو پٽن جون خراب
 همون الصكري الهڪي پاه ٿي ويئي، جهڙي سمجندڙ
 ۽ چالاڪ هئا سڀي ٻاهر اڪيلا پيا آهن ۽ ان جي چاچي
 ٻاهر اڪيلن کي انهن ئي ڪهرو ٻو جهڙن گذريل ٿي پيون رات
 (۶)

هاڻي اجر ڪي ٿي پيون هي رهيل ڪار گذاري ناري
 ڪرڻي هئي، هڪ ٽولي سڀي عربن کي صاف
 اگهارو ڪري شهر جي ٻاهر ڪرائي لڳي، اهي اهي
 وڃي مسجد جي ڪنهن مان ٿي رهيا هڪڙي ٿي
 ۽ چلائڻ لڳي، اها سڀ مدارو ڪرڻ وٽن مان اچي ڇڏيا
 ويا باقي ويچارو هڪڙو مدارو هڪڙو ڇڏيائون ته ان ئي
 ٿي جو جهنڊو بلند رکيو وڃي ...

هاڻي عربن جي فوج نه ٿيڻ کان وٺي ڪري
 مسجد يا شد اهل ڪرد واري ۽ اندي واري، اهل
 مداري اڳيان ڪن به جهڪائڻ سلاهي ڪرائي ويئي
 ۽ ٻار ٻار ڪرائي ويئي ... اهي ۽ رات اچي ...
 عربن کي اندر داخل ڪيو ويو ۽ ويچارو "اڪيلو مدارو"
 اهو جهڪيو ٿي ته کان لائي رهيو هو، اهو اي
 جان پٿر جا لائي سگهي ا ... آخر هو سوچ ۽ پڇي وارا
 (۷)

هو اهاڻي سوچ ڪرڻ لڳو ته هي اوهو ۽ اها

اوه ڪنهن تي ڏاڍو... اسهون جي ورهون ۾ ٿيندڙ
 ٿيائين... هتي ڪج ڏانهن آندو ڪنهن ٻي ڳالهي واري...
 هتي ائين اڳيان اهو مڙوڻ (پاڻگر) ڏاڍو اڳو
 جهنگا و کڻيل وارو، ان ڪنهن ڏاڍي ۾ مٿو لباس
 هو... هو هر روز ڏور سان الاهي آواز پڪاريندو ته هو
 اڀرڪي انهي معنيٰ سمجهندو هو ته ان سان هجڻو ڪو
 واسطو هو... هڪي ته پنج وڏا ماڻهو ۽ مائي ۽ ميان
 واسطو هو...
 هڪي اهو خطيب به پڪ ٿيو، جو ته عالم پير

پسندس خطبي ۾ ڪلا ٿيندڙ آکاڻيون ۽ لطيفتا هوندا هئا
 يا ته ڪنهن دل کي وٺندڙ مٿي سڙ وارا ٿيندا...
 هو ڪنهن جي دعوائن ۽ مناظرن جو نه قابل هو پر
 قوم کي مذهبي وسعي مطابق سراندي ڪرڻ جي
 ڪار ڪم ڪندو هئي... اها ماڻهو ڪهڙي قوم ٿي
 ڪري سگهيا... مڃاري جي تصور ۾ اهي اها
 جن جون ان سمجهڻ ٿيڻ، اي حضور سجداءَ تي
 ڏاڍو وڌو ۽ اهي ڪم ڏهائون... هو مسجد
 ۾ لاله لاله هئي هزارن سرون الاهي جي لاهاري
 ڪندا هئا...

مسجد ۾ اهو ان مذهب و سول الله جي پوري
 الاهي جي ٿي ڪندا هئا جن کان ڪم ڪندا هئا
 راضي هئا اهي!

مسجد ۾ قرآن پڙهي ٻاهر وڌو ۽ ٻڌا هئا ۽ سڄا ماڻهو
ڏسندا هئا |

قرآن ۾ وياج نه ڪان ۽ چو نه ڪون ۽ شراب نه
پيئن جنهن آيتون پڙهي ٻاهر وڃي لائري ۽ مٿا ۽ وياهي،
وياج ۽ شراب جو اهو سڀ ڪاروبار ڪندا هئا جو
ڪنهن جو سر ڪه هئا

هو مسلمان هئا پر سندن ڪم ۾ اهي ئي ساڳيا هئا
جيڪي سندن اڳي پوري ڪافر ڪندا هئا ... پر ان سان
گڏ هنن کي نه جهڙي سمجهندا هئا پاڻ کي ۽ ٻين
خدا جي اسم هجڻ ڪري پڇا پڇي!

هنن جي نظر ۾ اهو ڪي به ڏهه ۽ ... پر اهو اسلام
۽ ٻين ڌرم ورهه اڳ آيل آهي ۽ جو رسو ۽ ڌرم نه
هو ۽ هنن لاءِ ٻين ۽ آمريڪا جي اهو ڏي وڌيڪ
سٺي هئي ...

پر اهي ڌرم جي اها حالت ڪها اهو ڏي خلاف
ڏيئي ... خدا جي قانون مطابق اهو ئي ڌرم ۽ اهي
جو لاڙي ٻيو هئا

(۸)

مگر امڪاري مڙهي جي نظر هائو وڌيڪ ٿي اسلام
کي هن ڪم ۾ سڃاڻ ڪري ڇڏي هئي اسلام جي
سرواڻي ۽ ڪنهن ڏي نظر شروع ڪئي ۽ هن ٺاهڻ
نه اها ٿي ڌرم جا افراد جيڪي اهي ۽ ڌرم آزادي

جو ساه ڪٽي وهيا آهن آزاد پاڪستان ۾ آزاد اسلامي
حڪومت قائم ڪرڻ جا خواب سڃا ڪرڻ لڳا آهن.
هي ڪهڙا ئي قانون ملائين ڪهڙي لا وڃن اختيار ڪن.
مگر هن اوچنگار ڏي ڇڏهين ڏانهن نه اٿي ۽
نه لا سا نه ڪهڙي بهي آهن پر اسلامي قانون جو بدو ڪونهي ۽
هو عربن مصرين جو ڏاڏو چڪڻ بعد نه ٿورو ۽ جو ڏاڏو
اڃان اهو ساڳو ئي آهي جڏهن ڪشورستان ۾ عيس
نماهي آندي ... هو اولده ۽ اڀرائي ۽ پوڄي ڏيو ۽
حڪوم الامت اقبال جو هي شعر زبان حال مان امت
کي ٻڌائڻ لڳو نه :-

نه سهجور ڪي او اب نه جاڙ ڪي ٿم اي مسلمانو
نه هاري ياد ڪي باقي نه هون ڪي داستانن مون

سید جو اُٹ

سيد جو اٺ

(۱)

ملي لعل ۾ هڪ ڳوٺ ”پوٺي“ ۾ اتي اهي اٺ
هڪ سيد درویش ”محمود شاه“ وٽ الله جل
جائي رهندو هو، هن جو خدا پاڪ جي نضل ۾ وڏو
ويجا هو ۽ ان سان گڏ سڄي ۽ ديدار ۾ هو،

هڪ دفع هو سندس هڪ ايلي اٺ تي چڙهي
اسلام مڪوت ويو هو ۽ ڪم ڪار لاهي واپس موٽڻ
۾ اڌ رات ۾ هڪ ٽن چئن سون موڙن جي لڏ
ڏٺائين.

موڙا ڪالهاواڙ طرف رهندا آهن، اهو ماڻهو مڏو
ٿي آهي ۽ ڏڪارن ٻوڙ تي هٿ ڪري ۽ سڌ ۾ آهي
پڙهو ڪري گذران ڪندا آهن.

(هيءَ کان اهو قصر هلندو آيو ٿي ٻي هٿ
هندستان ۽ پاڪستان جي جدا ٿيڻ تي اهو سلسلو بند
ٿي وڃي آهي)

موڙن جي هيءَ لڏ ٻيڪ کان پوءِ هئي، سندن
وڙاڻ ٿي شاه صاحب اٺ جو هڪڙو ۽ ڪاٺن اڇاڻائين
۽ وڙاڻن جا چورن آهن.

جواب ۾ اهو ٻيڪ کان بلڪل پوءِ آهن.

(۲)

شاه صاحب کي من ٿياس آيو، ڪجهه وقت هن

لوڪر وري چيو ” مگر حضور! ٻيو ۱-۱۰ اڃا ڪوٺ
ڪٿڻ وسنداسين!“

شاه صاحب جواب ڏنو ته ” جنهن لاءِ هنن کي
کاڌو ۽ پيارو، سو پاڻ کي ڪوٺ ۽ سائيندو!“

(۳)

ان ڪجهي ڀاڱي کي ملو، هنن ان ڏينهن جي
پڪايلن هڪڙو نه ڏوڪرو، باقي شاه صاحب کي هڪڙو
ٿي وڃ هينڪ هڪڙو وڃائي سڀني وٽس،

وڃاڻو لوڪر اڀهان وٺي هڻي شاه صاحب چيس
” ڏينهن نٿو آهي سڀني لاءِ؟“

لوڪر چيو ” حضور! مون کي نه ڏوڪڻ جي ڳڻتي
آهي؟ هيءَ ڳڻتي اهو نه آهي ته ان ڪري اتي
پيادا پيدا ٿيندا پر سامان جي سوال لاءِ نه مون کي هٿ
ڏيڻو پوندو!“

شاه کڻي چيس ” ڇو يا! تون سڀني لاءِ جنهن
جي دانهه ۾ ان ڏاڍو سوچو مون کي پيادا ڏيڻو موڪليندو
بيوقوف!“

ٻي ڏينهن ان سڀني هن جي خدمت ۾ پيش ٿي
نه اسين ان مان ڪٿي ڪٿي ۱-۱۰ ان ۽ پاڙي ڏيڻ لاءِ
ڏاڍو ڀلو ٿيندو!“

(۴)

شاه صاحب نه ٻي ڏينهن کي سڀني وٽس، پير
ڪمزور اڀهان واري لوڪر کي ٺٽو آڻي نه، آخر

..... گھٹی دیر بعد هن کی لند والی ویلی، د-ا-و
سان ستر هو، اڪري لند به گھري آيس، مگر اڃان
ڪڏهن لند به هو، خواب ڏسي رهيو هو ته شاه صاحب
مون کي اهو چوي ته هاڻي هي ڀاڱو ۽ سامان مون
ڪاهي آي ڪٿا ۽ آڻ جواب ڏيان سائين مولڪان اڪرو
سامان نه ڪڍندو،

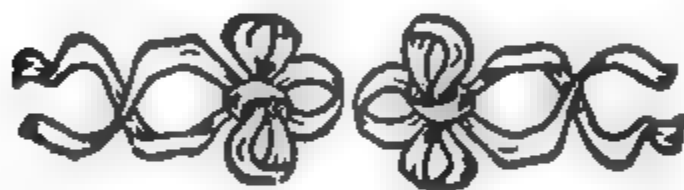
۱. اوچتو شاه صاحب جي مڪل ٻڌائون ”اڙي اند آ
چر يا! الي اند لي ٻانڙو وجهي غاصبو ڪرا“

نو کر چرک کائی جاگی باہو من جون اکھون لائی
 واپون جڈھن لی لائیں نہ سامھون اند ویلو ہو ہو
 باہو اکھون ملی اند کی لسی رہو ہو شاہ کلی چوس
 نہ نہ من چالو رہہ پاگڑو نہ ؟

مگر هن کي يقين لي ته اهو اچي سندس جمال ۾
 نه هو خراب ٿي ويو هو بهر شاه وري چوس
 ”اهو قوت! خراب ناهي سچ آهي، اسان ان الله تعاليٰ
 جي راھ ۾ خرافت ڪيو آھن سامهون ايندڙ خطن
 کي به الله تعاليٰ من ۾ وٺو ته ان اسان کي خرافت
 ڪري، هي ته ان وٽي اسان جي ڳوٺ تي آيو بهر
 اسان کيس وسعي ۾ ئي ملي ويا هون، هو به پنڌ
 کان چٽي آيو، ان غاصور ڪر ۽ سدائين مولا پاڪ
 ۾ ڀروسو رکندو ره ۽ جوکي کيس باد ڪن لا سي
 هن کي به باد آهي!

(۵)

هي هڪ بزرگس اولياء هو ۽ اڄ اڄ سندس
 پٽان الهيء پيرويءَ تي هلڻ ٻڌوان سندس
 درگاهه کي هڪ شريڪ جو دوڪان بڻائي ويٺا توهين
 کي ٽن وار ڪن ا ... جاهل ۽ ابرجه ٿرهن کي الله
 تعاليٰ ٻڌوان اولياء کان مرادون گهرڻ ۽ وري حق ٿاڻي
 جوب ٻيا ڪمائين ا
 افسوس !

ڌيپيلائي

جا ڪتاب

هر مسلمان لاءِ

مفهد آهن

پنج گزليون

پنج گديون

(۱)

هيءَ مھتر، لسر آڙا اير - اي جي آب ستي پھتي
پاڻ لڏي گڏيل سڄي ڳاڙھ آھي، جو اوڏو وصال
”الھدات“ ۾ لکي آي ٿو -

ھڪ دفع، اسين اڙھاري جون موڪلون گڏاڻا
لاھ پھتي وطن - مالڪوت ويا - دن، اتي ويھدي
تي منھن جي لھدي پٺاڻ ڪي مدي جي اڏاڻ آھي
جھلور، سندس مھر ۽ ورھو جي ھئي اڙھاري آھي.
آھي، اھڙي خطرناڪ صورت آھي وڙھي جو اڏاڻ جي
ھڪار اھيڊ ڪارو آھي -

مھدي لائي وڏي اير پور سھ ھئي، منھن ھڪري
امان ۽ مامي ۽ لھندي، ڏاڳن ۽ ٽڙن لھڻ جي ھامي
اڻ ويھي ھئي، جڏھن لھڙي جي اڙھاري ڪوٺو
وڏي ويھي ۽ ڏاڪڻن ھڪھن جي لھڻ - اسان
فائدو لھڻ ۽ آيو اڏھن منھن لھڙي جي
پلنگ جي ڇڙڙي وھي پاس پاس ۾ جڏھن اسان
جو چرڪرو چنگر ٺوڻو ٿو آھي ”حاجي عبدالنبي صاحب“
اڻ مٽي پٽ جي ڏيک لاءِ ھنداسون،
حاجي عبدالنبي صاحب ھڪ بزرگ ۽ مھدي

لور ؟ لور شهر جي اعلان هو ، * " عورت الفقير " جي سوال ڪرڻي صفحہ ۾ اها خاطري ڏنل هئي ته حاجي عبدالنبيءَ کي ملو ۽ ٻي جي لالچ ڏيئي نه هو پر مراد زوري ڪندو ،

لڏڙي جو اعلاج علي و هو هو ان مهين بعد هو لوڪ ڇڏي ڀلو ٿيو ته ٺاڻي صاحب الاهي کي حاجي عبدالنبيءَ صاحب جي ئي ڪرامت سمجهي ۽ هاڻي سندس درگاهه مبارڪ تي رڃڻ جون ٿاڙيون شروع ٿيون

(۲)

منجهڙو مامون هڪ مٿي ۽ ڏيندار انسان هو ، انهنجي والده سان ڪوٺڙي ۾ ڪهائيندو هو ته هن کيس جون شڪ جون ڳالهون الله تعاليٰ کي ڏهرائون ٿيون ،

پر ٺاڻي بچاءُ سمجهڻ جي اندر کيس ڪارو اي امان وهاڻي سڏيندي هئي ،

امان ؟ مامي اسان جي سمجهائڻ سان ان ٻول نه سمجهي ويندائون هون ۽ توبه ڪندائون هون پر ڪو ٻار ٻيو ٿو يا ڪا اي ڪارڻ آئي نه ڪندو

* لورن جون مڃتاون ، آرٽا ٽوٽا ، وڏي مسئلا اهي سڀ اڪثر جاھل مورتن جون ايجادون آهن الاهي ڪرڻ اهڙي دسر جي سڀني ڳالهون کي چرچي طور " عورت الفقير " سڏيو آهي

سندس ايمان لـرزي ويدرو هو ؟ ان مهل لـلاني چو
جهت لڳندو هو ؟ هو ڪالهن ڪر لـ ڪو مشر ڪالو
ڪم ضرور ڪرائي ڇڏيندي هئي

هن وقت به امان الله لـرزي آهي ويئي ، ڪس
پڪ تي نه ڏوان مان ڪجهه به نه ٿو آهي ٿڪي الله
امالي تي صحت ڏئي آهي صحت نه حاجي صاحب
تي ڏئي آهي سو ننڍڙو هليا لائق ٿيو نه لائي هڪ
وڏي ڊيگهه ملي پٽ جي وڌائي لالڪي لـي چڙهي
هلياسون حاجي صاحب جي درگاهه تي .

(۳)

الي اڃا هنن خبر کي ٿورا ڏنا ؟ چيو ؟ وري
وري چيو ” يا حضرت ! جن هن الله تي هن ڏنم
پاڇو ڪري لکن ڪالهن مٿس مهر جي نظر ڪڍڻ ، لون
الله ڪري جون مرادون ڏرواڻ ڪران لڙجي لور
ڏرو ڀلن وري لڙي سوال ڪن لاءِ ” ۽ پوءِ هن ملهه
جا گيت ڳالائون ۽

اڳا لـي سگها ٿيا جي ڏا الهه جي ڀار
ٿي پاڇو سمن لـرسل لـون ٿاو
ڪابل آهن جي ڪار اصل آهي اهڙي
سي لـا لائق ٿوان ٿولا جي غريب
ضالنه غريب جي لکن آهن لوڏيا
مون اسرائلي ڪڇري هل نه هارن ڪالڻ

۱-ري گڏريءَ بسالڌ جهان اچي سوڪو
 راهو سوڪو ڏري ۱-ور مڏون چا ماڻها
 اسان لوري لاه ڪا ڳڻها ڏيڏر ڳري
 دستڪور ڏري ايت ڪا اعطان مڏون
 سڀد پور مڏون ۱- ايت ڏي ڳڻي ڪوڙ
 ماڻڪ ڀاري مڏون ڳڻي ڪوڙ ڪري
 مڏون ڪر مڏون جي ڳڻي ڪوڙ ڪري
 مڏون مڏون مڏون مڏون مڏون لال
 جي مڏون ڳڻي مال لال مڏون مڏون
 مڏون مڏون جو مڏون لال مڏون مڏون
 مڏون مڏون مڏون مڏون مڏون مڏون
 مڏون مڏون مڏون مڏون مڏون مڏون
 مڏون مڏون مڏون مڏون مڏون مڏون
 مڏون مڏون مڏون مڏون مڏون مڏون
 مڏون مڏون مڏون مڏون مڏون مڏون
 مڏون مڏون مڏون مڏون مڏون مڏون
 مڏون مڏون مڏون مڏون مڏون مڏون

آءُ اڃا پري پري مڏون مڏون مڏون مڏون
 مڏون مڏون مڏون مڏون مڏون مڏون
 مڏون مڏون مڏون مڏون مڏون مڏون
 مڏون مڏون مڏون مڏون مڏون مڏون
 مڏون مڏون مڏون مڏون مڏون مڏون
 مڏون مڏون مڏون مڏون مڏون مڏون

جوخ لکس " حاجي عبدالحي صاحب! لاون لمار وڏو
پير آهين سوني جوڻ مراد وڻ اورا-ون هڪراڻ آسوءَ
مدهمڻي به هي مراد وڙي هڪراڻ چڱو گهو وڃان لاس
هڪراڻ هڪراڻ " پنج گزاون سڏيون گڏيون
وڪيل هڪراڻ!

اها اها زال به دها ڪري ڏاڍا سان هڪراڻ آهين
مون به هڪراڻ آهين، بس اچڪ وڃان گهو وڃان لاس
پنج گزاون ضرور ايل هڪراڻ!

[۴]

هاڻي زال ڏيک ڏي ڏان هڪراڻ ڏيک ڏيک جوڻ
هڪراڻ کي ڏاڍو وڻ جي اولها کي امان اي واضع ڪا
هڪراڻ هڪراڻ اڌ سان امان هڪراڻ وڙي سان ڏاڍو
پير اها مراد وڻ کي وڙي ڏاڍو وڻ
اها وڙي کي ڏاڍو ڪڏي جي هڪراڻ هڪراڻ
هڪراڻ هڪراڻ ڏاڍي هڪراڻ هڪراڻ هڪراڻ هڪراڻ
هڪراڻ هڪراڻ هڪراڻ هڪراڻ هڪراڻ هڪراڻ
هڪراڻ هڪراڻ هڪراڻ هڪراڻ هڪراڻ هڪراڻ

اها لاهي صاحب فرمايو ڏاڍي ڏاڍا هڪراڻ هڪراڻ
هڪراڻ اصل لاهي ڏاڍو هڪراڻ هڪراڻ هڪراڻ هڪراڻ
اها وڻ ڏاڍو هڪراڻ هڪراڻ هڪراڻ هڪراڻ هڪراڻ
هڪراڻ هڪراڻ هڪراڻ هڪراڻ هڪراڻ هڪراڻ
هڪراڻ هڪراڻ هڪراڻ هڪراڻ هڪراڻ هڪراڻ

کائی پئی اسین مولیا سون، مولیدی وری اسے
 لائی صاحب، پھر اسی خوب عاجزی، سان دعا سون
 گھوڑون ۴ اولیاء صاحب کی لاکھیدی اسان گھری
 گزاری اسے مولیدی لی، پھر جی اسطر واکٹ کی اسے
 وساری،

(۵)

گھر اچھ من اکدم دور پائی ۴ سڈی گھت
 ڈی ولس جو من کی ایک مٹی اسے حاجی صاحب
 مہن جی واسطی پنج لون گزین ضرور آئی وکھون
 اسے، اسون، اسوس جو الماری کرلور اسے مہوس
 گڈی پڈی جو نالو بہ گور اسے
 آئے حیران اسے، حاجی صاحب مہن جی مراد جو
 اسے پڑی مگنی اسے، ولس واپی سرچچ بعد مال
 گھر اسے لائی صاحب کان وجی اچان اسے حاجی صاحب
 مہن جو گھر چور، گھر،

اسے الی جو وچان اسے، گھر مغل ڈام، لڈی
 کی پست کان اچھی سرور شروع لور ہو ۴ اچھ اسے
 واپو ورس، ہزارو سان واپون گھری واپو ہو
 لائی حاجی صاحب کی سڈی واپی مٹی اسے لڈی
 جون واپون وڈی واپون مہن

بابا جھت دوری وچھی داکتر کی ولسی آوے
 داکتر گزین غلط چور، ارہان من کی گھر گھوڑو

سندس مرضي ۾ ائين ڪيون ٿي ته اصل ۾ ٻڪار بندون
آهن

(۷)

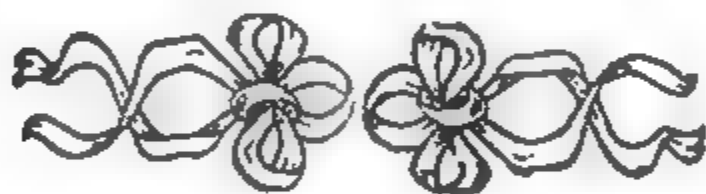
اها سڳي حالت ملهائي ٻي جي هڪ ٻي ٻي سان
۾ ٿي، سندس چوڪري کي بخار آهي رهيو هو ۽
ڪن خيال ٿيو ته امان غوث کي جهنڊ ۾ نه آهي انڪري
ٿو بخار آهي سر ويا ملهائڻ

د سڌو موجب اول ”پاڻ مائي جو ڪوٺ“ آهي
وهڻ ويا هڪ اهڙي ڪندي ڪوٺ مان اهڙن ڪندن
اوڻ ۾ پاڻي آهي ڪڍڻ ۾ ڪوٺ مان ڪوٺ مان ڪي
الهيون آهي وهڻ وهڻ وهڻ وهڻ آهي ڪوٺ جا آهي
ڇڙهي ويا هئا چوڪري کي اول اهو مان پاڻي وڌو
وڌو آهي حوض ٺهڻ هو ان ۾ وڌو وڌو

حوض باب ۾ هڻڻ هو ته چاهي ڇڙ ۾ ماڻهو هجي
چاهي نه ڳوڙ ۾ ڪس پاڻي جهڙو آهي ٿورو مٿي اصل
۾ ٿورو آهي اڻ هڪ ٻي ڇوڪريءَ کي ٻي ڇوڪري
آهي ڪٿي حوض ۾ وڌو ۾ پاڻي ڇوڪري ڪوٺي
کان مٿي ڇڙ هو ته هن پاڻي کي ٻڌو ٿو آهي اهو
جهڙو ڪٿي ڇوڪري ۾ ڪڍڻ وڌو ٻي ڇوڪري ۾
بخار آهي وار

۽ اهو بخار اڪي غوث بهارالدين جي زيارت مان
 لغواڪي شاه رڪن جي قبر کي - جڏو هڪري ميٽوڪسان
 سان ڏوڏو ٿيو ته اوليا شمس تبريز جي دعا کان ،
 سڄا سارا ٿي هئا اهو بخار هارو ۽ اوت ڏوان
 سان لغو .

مگر اها حالت ڏيڻ بعد به اهي پوئد ڪي اها
 سمجهه نه آئي جو غوثن ۽ کوٽن جي پوڄا کان پري
 ٿي ڪٿي هڪ الله جو پوڄاري اچي !

ڌيپيپلائي

جا ڪتاب

هر مسلمان لاءِ

مفيد آهن

سید ۽ کنڀار

سید ۛ کنیار

(1)

سڌ جي ڪنهن شهر ۾ هڪ مجاهدانه دل و دماغ
وڪندڙ ڪنوار رهي ٿو جنهن کي سدائين مسلمانن جي
سڌاري جي لاءِ رهي ٿي ؟ ۽ وڏاڙو ٿوري ۵-۶
ڏاڍو آهي مگر هر ڪنهن جنگي انداز ۾ جو ساف
ٿي پيو رهي ٿو.

جڏهن خامڪسار اهرائڪ جو غلامو بلند آيو هو
تڏهن هو به خامڪسار اهرائڪ ۾ دل و جان سان شامل
ٿيو هو ؟ سندس مڪوشش سان ڪه عترائي اها جوان به
اهرائڪ ۾ شامل ٿي ويو هئا ؟ آسواس چگو سڌاوو
آندو هئائون ؟ مرحوم خامڪسار اهرائڪ اوائلي سني
اهول سان شروع ٿي ؟ جنگي ادب لکي ورتي ، اگرچہ
سندس اڳواڻ جي لڳو لڳ غلامي کيس خدمت مڪري
چڏايو ؟ مگر انهي ۾ ڪو شڪ ڪونهي تہ اهرائڪ تمام
مٿا جهاندي پيو هئا مڪري ٽپڪاڙيا ؟ هنن ڪافي
اوجھوالن ۾ زبردستي به ڏاڍي مددگار
وڃن اعلان سان اها همڪاري لاءِ جي جوت پيدا
ڪئي ۔

(r)

ذکر مکتوب محمد باقر، صاحب دارالعلوم دیوبند، دہلی

صحيح اسلامي تعليمات تي انگريز ڪندڙن جي راءِ ۽
 شرار انسان ۽ پنهنجي فتنيدار مطالبن کيس ڪامياب
 ٿيڻ جو پڻ وڌيڪ ڏانهن ڏيکاري ٿو.

هڪ دفع اهو شرار مان ڪيئن کيس ڇڏيو ته
 مسلمانن ۾ سڀ کان پلاري ڪهڙي ذات آهي ؟
 مجاهد جواب ڏنو ته الله تعاليٰ فرمائي ٿو ته ان
 ڪو به ڪم عبداللہ التاڪم (پوءِ ڪ الله تعاليٰ جي نظر
 ۾ اوهان مان سڀ کان پلارو اهو آهي جو سڀ کان
 اڳڪاڻ آهي)

شرار ڇڏيو ته ” ٿڌ هون ته سود سڀ کان پلارو ڇڏيا ؟“
 مجاهد جواب ڏنو ته ” قرآن شريف جي آيت مدين
 توکي ٻڌائي وڃي ٿي ته اهو پاڻي سمجهو.“
 شرار ڇڏيو اهو جو مطالب ته اهو ٿورو ته مدين
 سان به سنگ جي ڏي وٺ ڪري سگهجي ٿي ؟
 مجاهد جواب ڏنو ته مدين کي سنگ ڏاڍو نه هجي
 به عام چاري آهي پاڻي وٺڻ جو رواج هجي ڪونهي.
 هندستان خرابه آهن ماڻهن ۾ ڪجهه ڪجهه آهي.
 شرار ڇڏيو ته ” اهو اهو مدين کان سنگ وٺڻ ۾ ڪو
 گناهه ڪونهي ؟“

مجاهد جواب ڏنو ته ” گناهه ڪهڙو ؟ مسلمان سڀ
 پاڻ آهيون.“

اهي شرار پنهنجي شرار وٽ کسي ڪامياب ٿيندو

نہی و از کعبی " لذت من هائی ارن الهی منزل کبی
 نہ وجہی اہم و آہون جو سہدن مان شادی کون کبی
 جو طرح جائز او بدائون "

مجاہد جواب دہ " آہ جائز بدائون وارو حکمو ؟
 اہڑی شاید نہ خدا بہ جائز کعبی آہی ، رسول بہ جائز
 کعبی آہی ، نہ قانونی طرح بہ جائز آہی ، مائوہو کرب
 بہ رہما آہی ، آہی بہ بگڑن جو حضور سہب آہی ! "

(۳)

مجلس شہر آہی دہلی ، شرار کی شرارت سان حکم
 ہو ، ہو الهی کالہ کی یکہڑ بندہ رہو ، فلاطو لو چوی
 نہ سہدن مان سہنگ ، ورنہ ہو طرح جائز آہی کعبون
 بہ ادب کون جو ضرور کواہی ،

ہو کالہ ، ورنہ کی وجہی ارنہ کی جہی ، سہک سہد
 نہ سہدن جو کعبی جو اہاب زہر دست و ہمار ہو
 ہو باہ آہی شہر بہ آہی شرارن کی جو اہی لن کوس
 ملی ورنہ سہک سہرا لہی ، ہر شرارن جی لہک
 سہان کعبہ بندون سہک بہ کعبی دڑا کعبہ و مجاہد
 ورنہ اہو ،

انہون کعبہ ارنہ کرب چہر " کعبی زی کعبہ
 جا ہت ! ہون کی سہک لہ نہ کعبہ آہان ؟
 شاہ اچ اہڑی خوفناک حالت بہ ہو جو معمولی
 طرح نہ مجاہد چہر و غریب کعبی وجہی سہا مگر

و با دعا بر حق پند چو رزق کسانمدا این معار
و حق را

سعدن نای سگوری (رسول مشهور صومر) در ماه
آهی در الفار سراد الراجہ فی الدارین (پند پستی
جهان جی مہون حکایتی آہی) مگر ہو چو نہ لالہ اہا
حدیف اعمین لاء آہی ، اسان رسول جی اولاد لاء نہ
آہی ، اسان چو نہ پند لی ذہو آہی "

(۴)

حق جا کفلا ، جو کفلا حق کفلا حق کفلا
کان نہ جی ادا کفلا نہ ، خلف جی بہ دل و وجہ
نہن لالہ ، شاہ کی بہ حق جی کفلا مہرک ہمالی
چلو ، مگر شریز اسکندر مچو " ازی ہمالی شاہ
صاحب جی و دیو را اہو کافلا نہ لالہ رسول
مان شادی مکرک کی چار لو مہوہن ا "

مجاہد چراب لالہ " آلا چالان لو نہ لون لی شاہ
صاحب کی اہو کفلا ہمالی حکایتی آہو اعمین ، مگر
آلا در شاہ صاحب کان چان لالہ " چا اوہان کی
اہی مخص لی مخص مقار اہی لی " چو چری لو
نہ سعدن مان شادی مکرک چار آہی ؟ "

شاہ صاحب چراب لالہ " اہو کفلا اسان کی اہی
امتیہ لی مخص راج لی لو چو اسان اہل اہم جی
بہزای مکرک اہی لالہ چری ،

مجاهد به هی ای دی حق جو رعبد ممان اکوون
 "آز آهون کړي ډېر" ؟ اوسه چې ډېر اچي اړي
 شادي کړي ډېر کاري ان لاء او ممان وک کړي
 -زا آهي ؟

شاه صاحب پناه لاسي بددوق منون کړي
 ډېر "آخ الهي کی مکدم کړي یو مکدس !"
 مجاهد کلي ډېر "حضر ! اژ ممان ډېر اړل -مک
 اړلک هارون ؟ مکدس یو -مک -مک هارون اچي
 -مک ممان شادي من مکدس ان"

اچا مجاهد اهو لفظ وچي بس ئي مس کړو له شاه
 صاحب چي مک ممان بددوق ئي کړي پوهي ، من
 بي اختصار ئي مجاهد کی پاکو پناه او ، مکدس اکوون
 به حق شادي - کان ډېر اچي ویا ؟ دل ډېر اړل
 به ممان :-

"ادا ! ان منچ کړ پوهان ، امان چي کارو ډېر
 خراج ئي ئي مای مکهدی آهي ، ايدا وډا مالهو
 -مک ممان شادي من مکدس کړ اچي کړن اف به چي له
 مکهدا آهون ؟ پاهي او بارو مکدس غراب ډېر اړي
 لیل شادي کی جائز وړندو آهي له بددوق مکدم
 لاه کيدا آهون ؟

اچ منچ ممان اکوون کړلوهون ؟ مولي مکهد
 رستو ډېر اچي اچ کان ډېر مکهدو -مکدس

آمین و آج انھن معاندان من نہند و ہر اہل...
 معاندان ذلی ہست جا شکر ال ادا خوری شہاء
 صاحب ما ہف کالی چہا، بر شرار ہدس ہکتی
 فکرم ککری و با و چہا ادا و با "بی بی! آج شہاء
 صاحب ہ و ہای لی و با!"

ذیپ لائی

جا

عمدا اعلامی تاریخی کتب

۱-۰۰۰ مسلمان عورت	۳-۰۰۰ مجاہد کشمیر
۰-۱۲۰۰ سنگدل شہزادی	۰-۱۲۰۰ سیرت الشاطبہ
۱-۴۰۰ گسٹان حسن	ہندستان کان
۰-۱۲۰۰ غازی صلا الدان	ہاکستان
۱-۲۰۰ مجاہد مصر	اسلام لی مقدمہ

ملک جو ہندو۔

مندیچر رسالہ عبرت اسلام دارالاشاعت
 حیدر آباد سندھ

مجاهد جي اک

ڏيپلائي

مجاهد جي اک

(۱)

هي اهو زمانو هو جڏهن الگوان ۽ ڪن مٿي
بدن جي مدد سان سرحد جي اسلامي طاقت کي
داغ ۽ ڪڪاڻاب ٿي ويا هئا. مولانا شاه اسماعيل
شهيد ۽ مولانا سيد احمد شهيد جن جي شهادت بعد
ظاهر ۽ اندر ڪو جهاد جو خاتمو ٿيڻ ۽ آيو مگر
مجاهد اڃا به خاموش ٿي ويٺا. هن وري هڪ
ڳجهي ۽ مجاهدانه انداز ڪو بنياد وڌو. جنهن جي
سرڪر ۾ ”پالٽيا“ (بهار) هو پر شاخون ڳوٺن شهرن
۽ ڀٽن ۽ سندن اثر ڇوڙ ٿيڻ وڃي رهيو هو.
جوهڪي شخص هن اندر ڪو به شامل ٿي نٿو سگهي
۽ عمل ۾ سندن ڀڃڻ ڪونهن لاهندا هئا. اسلامي
حڪمن ۽ حوالن جا ڀورا پالٽي ۽ اهڙا ٻيا خدا
مذڪر، اهڙا اهڙا ۽ ڏهن ۽ مڊر هئا.
ضرورت جي وقت سندن دماغ ۽ دل، سندن روح کور
جواب نه ڏيندا هئا ۽ هو پنهنجي جان جي آڙي لڳي
اندر ڪو به رازن جي ملامت ڪندا هئا.

(۲)

انهن مجاهدن مان هڪ مجاهد اياڻي پنهجي سرحد
مان پالٽيا ڏي وڃي رهيو هو. سي آه ٻي هن جي

هڪ ڪوٺاري ۾ ... هڪ شخص سان هڪجهڙو نشان مليا
 ٿي ٿو ... ٿو هاري ان ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو
 ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو
 هڪٻئي ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو
 ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو
 ضرور هڪجهڙو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو
 آپ ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو
 ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو

ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو
 ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو
 ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو
 ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو

ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو

ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو

ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو

ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو

ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو

ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو

ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو

ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو

ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو

ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو ٿو

۽ ڪهرو نه جالوار مجاهد !

بنا ڪر ڏنل خزش رسمي اطاعت و خزن غلامدن
خدا رحمت ڪند ائين عاشقان پاڪ طوبت را

• • • • •

سبق وقت انهي رات مان ، اي اسلام جا خدا ڪار
سڏائيندڙ مسلمان ، اهوئي آهي جهاد ، اهوئي آهي
سهر اسلام ۽ اهائي آهي مولاناڪ جي سڄي عبادت

نه مسجد ۾ نه بيت الله ڪي ڏيارون ڪي ساه ۾

اهم معنيٰ ادا هون هي ڏيارون ڪي ساه ۾

لوڪي شڪايت آهي نه ڪافرون ڪي جو غلام آهي

لوڪي شڪايت آهي نه اسلام ڪي جو لادو عروج آهي

مڪر اڏن آهي پناه نه تو اسلام لاءِ قرباني ڪوڙي

ڪهڙي آهي ؟ سرحد جا مجاهد جهڙو لڙڪو ڏيڍري ۽

نظر سان مضاميات آهي نه سگهيا ، پر پنهجي ماحڪ ڪي

خاصي ڪري پنهجي جان ۽ مال مقدس اڳيان ڏوڏ

وڪي ڏوڏ ڪرائڻ ، پاڻ لاءِ اوصيت جدا اعليٰ سرانجا

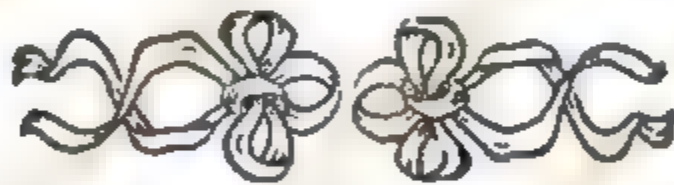
ماظرو ڪرائڻ ۾ ضرور مضاميات آهي ڇوڪا ، ڇوڪون ...

تون ڇا ڪري ڪهرو آهن ؟ تون نه راهه جي

پر هڪڙو به سوي آڱو سگهين ۽ ڀر ۾ ڇوڪن ٿو نه آڱ

مرتا ڏاڪو جو - چور بندو آسمان !

سڀاڻا ڪوٺار عشق ۾ خسرو جي - ڪوٺو هڪڙو
 ناري اکر ۾ لي ل سڪا سر آسرو ڪو سڪا !
 ڪس من جي ائين آب ڪر ڪهڙا هي عملدار
 اي لاکار اهو سي لو - ان لاءِ هو سڪا !
 (موت :- مجاهدن جي هن ڪارنامي جو مضمحل
 ڏهڪراو آهي آسمان جي نول ”الديان جي ارهڻي“
 ۾ شاخ لهندو)

هر هڪ قسم جي ڇپائي ۾ جو
 ڪم سهڻو سٺو ڏوري وقت
 تي ڪري ڏيڻ ۾ اچيڻو.
 اسلاميه پرنٽنگ پريس
 نر د زلف اسپتال، حيدرآباد سنڌ.

ڪاوڙيل مريد يا ڀڙڪي

ڪاوڙيل مريد ڀاڻي

(هڪ سچو افسانو)

(۱)

هڪ اندي ڳوٺ جي ٺاهراڻ ڏالن ۽ مردن جو وڏو ميڙ ڏسڻ ۾ اچي ٿو جن سان گڏ ڪي ڇيلا ۽ قنڊرون (ڳئون) به آهن ويجهو وڃڻ تي معلوم ٿئي ٿو ته هڪ ٻئي هيٺان هڪ عمدي سٺي ڪٽ پيل آهي جنهن مٿي پڙ (ڪپڙا) وڌل آهن مٿس سايون ۽ پٽا پيل آهن انهن ماڻهن جي مرشد اتي منزل ڪٿي هئي تڏهن وڏيري ڪمس انهيءَ ڪٽ تي وهاريو ۽ منزل ڪڇڻ بعد وڏيري عزت ۽ احترام طور ڪٽ کي لوڙهو ڏئي مٿاڻس پڪو وجهي ڇڏيو ڇاڪاڻ ته جنهن ڪٽ تي پير صاعق ويٺو هو انهيءَ ڪٽ تي وڏي پيو ڪير واهي سگهندو .

مردن ۽ ڏالن مان هڪ هڪ وڌندو ڪٽ وٺي اچي چوندو وڃي ٿو : جنهن پير ! منهنجي هي مراد پوري ڪر ، يا منهنجو هي مشڪل لاه ! ” ۽ پوءِ منائي ، پٽا يا اڙ ۾ جهڪو آندو اٿس سو اتي ڊڪندو وڃي ٿو ۽ ڪٽ اڳيان سر جهڪائي ٿو .

جڏجا اڳ اهڙيءَ طرح مقصد پورا ٿيل آهن سي وڏي ڇيلا يا قنڊرون اتي ڪنهن ٿا نه پيا مريد به کائون .

هڪ مجاهد مسلمان ٻريان بيهي هسي حالت ڏسڻ
 ڏهيو آهي ۽ سندس اکين ۾ دٻ ٻري ڏهيو آهي ته
 مسلمان، هڪ خدا جا پوڄاري، مسلمان، اڄ سلامت
 جي حد کان اڪري هڪ ٻيڄان ڪٽ ڪي پوڄي ۽ ڪاٺس
 مرادون گهٽي ڏهيا آهن! ۽ وڏيرو صاحب انهيءَ
 پيدائش جو مالڪ بي ڪٽ جو مجاهد ٻڌجي ويٺو آهي
 ۽ هو اڻوهه مسلمان جي ايمان جي دولت کي خوب
 ڏاڙو هڻي ڏهيو آهي.

(۲)

اڄ ٻار صاحب جي مريدن يا ڪٽ سڳوريءَ جي
 پوڄارين ۾ غلغلو ڏهي ويٺو آهي، ۽ يا حسن لڳي
 ويٺي آهي، جتي امان اڳئين ڏينهن ڪٽ سڳوري جو
 ميلو ڏٺو هو اتي، ملو آهي ته هيئن ٻه ٻه اوچنگادون
 ۽ هاءِ هاءِ جا آواز اچڻ لڳا آهن ويجهو ويٺو لي ڏسون
 ته هاءِ افسوس ويڄاري ڪٽ سڳوري، ٻڪي ۽ اوڙهي
 سميت جلي مٽي تي پئي آهي ۽ پوڄارين کي ڏٺا
 حال سان چئي ڏهي آهي ته مون کي ڄاڻمندڙ کان وٺي
 ضرور وٺو

ويڄارا مريد يا پوڄاري انهيءَ ڪمبخت جو ٻار
 ڪٽي ڏهيا آهن جنهن هي ظلم ڪيو آهي پر ٻار نه
 ڏٺائي جتيءَ جو آهي هو ٻارو ڪٽي هلن ٿا، پر اڳتي
 هلي هڪ خليڻو چوي ٿو يادو! جتي ڏٺائي آهي پر وڌيڪ
 مرداني آهي!

ٻيا چون ٿا بيمشڪ! اهو ڪم ڪنهن مرد جو هوندو
 ٻيو ڪنهن زال جو جيڪو آهي جو اهو ڪم ڪري
 سگهي!

انهيءَ ئي هڪ نيز فهم مريد چيو: ”واه خدا، چنگي
 لڳائي انهيءَ ڪالهه هتي هو ڪم مڪمل ڪام ۾ بيٺل
 هو! اڙي اهو ڪو وهائي اٿس، ضرور هي ڪم
 انهيءَ ڪم هوندو“ هي ٻڌي ٻين به سيني چيو:—
 ”ٻيڙ ٻار ڪام جي گهر ڏي وڃن ٿا“

(۳)

ٻي هاڻي - زال اهو نه ڪام ڪي سگهي ٿي، هو نه
 لڏ ڏڪو ڪنهن هون، ٻي سندس گهر پهچڻ ٿي به هن
 کان راجوڻي طور ڪنهن حساب چڪڻ جو آڻو ڪو
 هو اڪري وڏيري وڃي هڪدم اختيار ڪار وٺ
 فر باد ڪيو، اختيار ڪار به هو ڏيوار جي الهيءَ
 اختيار ڪار وانگر ٻيو ٻيڙ ٻيڙ جو گشت ڪرڻ
 وقت منزلون اٿي ڪندو هو جتي ڪو مقام يا مشهور
 ويجهو هوندو هو، سندس ارطاق جي ٻيڙ به هڪ
 مقبرو هو، نه هو صاحب ماڙي ٿي ڪو به مهيندو هو
 جي اوليا صاحب کان مٿي ٿو ٿي ٻيڙ!

خير مختار ڪار صاحب نه ڪڍيا ڪام ٿي وادلت
 هو نه بلڪل نه گهرايو، الهيءَ وقت ضامن ڏيئي جند
 چٽاڻين، شوائي ٿي بنا ڪنهن خوف و خطر جي اچي
 حاضر ٿيو.

(۴)

حسن آئين - ان ڪيس هلي وٺو ۽ چيو ته ڪهڙو ڪم ڪندو؟
 آيو سو ڪندو ۽ هو مڙوڪو يا ٻيون ۽ وريدياڻي جي نالي ۽ ۽
 ”وهائي“ هاڻي ٿو هلي آهي ۽ وهائي مڙوڪو ۽ ڪم ڪندو
 وهائي جوابدار ٿي ڪيس ۽-

اڙي جوابدار ٿو ڪي ڏي رهو قبول آهي؟
 ”نه جناب! آڻ نه ۽ نه آهيان ٻيون موجب نه آهي
 ڪم ڪنهن ڌال جو ڪم آهي!“
 ”پلا ٽون ٻڌائي سگهندين ته اهو ڪم ڪنهن جو
 ڪم آهي؟“

”جي ها جناب!“

”پلا ڪنهن جو؟“

”حضور! هن وڏيري صاحب جي ننڍي ۽ اڳم
 جو!“

حاضرين ڪردت وائڙا ٿي لهاري لڳا، وڏيرو صاحب
 ڪارڙيل جي شوڪڙي هن ڏي ڏي ڏي لڳو ته مجاهد
 ۽ ۽ شوڪڙي جو ٿو لهارين؟ ها اهو سچ نه آهي
 نه ۽ مهيا ٿيا جو ٺهڻي وڏي وڏيري ڪي بهت ۽ ٿو
 آهي؟“ وڏيري وڏي به ٿو مان ٿو ”ها ٻيو
 ٺهڻ ڪري؟“

الهي ۽ ٺي مجاهد ڪردت ڏي منهن ڪري چيو
 ”جناب مڙوڪو صاحب ۽ حاضر ٿيو!
 ڄاڻو هي آهي ته هن وڏيري ڪي اولاد ڪوڙو

پمدو ۲۰۰ هر شد سگودي لي کيس حبه داور فلاح
 ه دار و ري امان عي مريداني ۲۰۰ مان شادي داور ه
 اني مريد چي ز سول چوگري ۲۰۰ سان لي شادي
 کي ۲۰۰ اشا چوگري چمن کان و لي بلک داور
 هودي لي مائين ايراني گري چي دي هئي احکري
 هور اندي هودي کان و لي مريد چي خدمت کندي
 دهمدي هئي پر همدر به مائين ۲۰۰ چي استاي چي سب
 شيوا هور کندي هئي ۲۰۰ هنن چي شادي کي باره
 مها تما آهن ۲۰۰ اندي ۲۰۰ و دي ۲۰۰ کي ۲۰۰ هئي ۲۰۰ سائين
 اجهو نو مولي ۲۰۰ پت ۲۰۰ ۲۰۰ ۲۰۰ پت ۲۰۰ پت ۲۰۰ پت ۲۰۰
 ۲۰۰ سائين و دي اهو لماشو کهو چو لندي ۲۰۰ و دي ۲۰۰
 ۲۰۰ پت سان لي ۲۰۰ ۲۰۰ ۲۰۰ و دي ۲۰۰ چو چو کي
 اولاد لي کور ۲۰۰ نمدو ۲۰۰ سا اوچو پت سان به لي
 ۲۰۰ ۲۰۰ پت ۲۰۰ و دي ۲۰۰ اندي ۲۰۰ و دي ۲۰۰
 ۲۰۰ چو سائين چي ۲۰۰ الصافي ۲۰۰ لي ۲۰۰ باه ۲۰۰ سا انهي
 ۲۰۰ و چان و چي سائين ۲۰۰ چي استاي کي ۲۰۰ لي ۲۰۰
 ۲۰۰ لي ۲۰۰

هائي و دي ۲۰۰ سب اهي ۲۰۰ سان به ۲۰۰ ۲۰۰
 ۲۰۰ مريد ۲۰۰ لي کي ۲۰۰ مريد دامل کهو ايس
 ۲۰۰ سائين چي مائي ۲۰۰ آهن و دي ۲۰۰ مائو آهي
 ۲۰۰ کي ۲۰۰ شادي ۲۰۰ مولي چاچ کي ۲۰۰ و هار ايمندو
 ۲۰۰ و هار ۲۰۰

مدينه جو پڇاڻ پاڻهي ٿيندي وڌيري آهي ٿي پندي ،
اوهان وڃاڏي وڌي اهڙي اشارا آهي جو مرشد جو
قسم ٿي بس ڏرو ڪوڙ ڪوٺ ڳالهائيندي ۽ ٿيندي
هوادي کان وٺي اڄ تائين جون سڀ سچيون ڪري
ٿي پندي رڳو آڏي ۽ پڇا جي دير آهي ! ”

(5)

مجاهد نه ڪساهي ۽ ايڏو وڏو پيمان ڏيئي ويو،
مگر وڏو ڀرو صاحب جيئن پيشاب جو ٻاڙو ڪري ڪورٽ
مان اڪتو ٿين وڌي اڄ ٽائين مضعاڊ ڪاڊ جا ماڻهو
ڪيس ڳوليندا رهن پر هو لهي چوڻو!

ٻڌجي ٿو ته وڏيرو معتذر هو ته مختيار ڪار نه ٿي
ڪري ويو هاڻي مرشد سائين باڻهي مجاهد کي ڪڍڻ
ڇڏيو پر افسوس ته سائينءَ به ڪا پوڻواري ڪانه
ڪئي انهي ئي هاڻي اهو به آهسته آهسته ”وهايڙو“
ٻن جي رهيو آهي پوءِ وڌيڪ خبر خدا کي ۽

پڙهو نڀپلائي

جا

اسلامي تاريخي بينظير ڇو ڪتاب

(۱) احمد شاه ابدالي

(۲) مينا هزار

(۳) رنگارنگي دنيا

(۴) مجاهدان اسلام

(۵) مسلمان بادشاهه

(۶) شرڪ ڏوڙ

هال جو هلدو :-

اسلامي ڊار الاشاعت

نزد زانه اسپتال حيدرآباد سنڌ.

نالو : صاحب خان ميراني

ولد : بهادر علي

ادبي نالو : سوره ميراني

جنم : 08.04.1975

جنم هنڌ : ڳوٺ ڪپرو، تعلقو

رتوديرو، ضلعو لاڙڪاڻو.

حال اندرسي : غريب آباد محلہ

نئون ديرو، تعلقو رتوديرو،

تعليم : M.A سنڌي

ڪرت : اسٽنٽ سب انسپيڪٽر آف سنڌ پوليس

ان ڇپيل ڪتاب

ڌرتيء جا رڪوالا (ٻارن لاء ناول) 1990 ع

سائر سلس ڪجن (شاعري) 2021 ع

بره منجهارا بوند (شاعري) 2022 ع

صاحب ديوان سنڌي شاعر (تحقيق) ان مڪمل

موبائيل نمبر : 3919786 - 0344

0300 - 3404488

اي ميل : sahibkhanmirani0@gmail.com

سوره سنڌي ادب

صاحب خان سوره ميرائي

Cell No: 0344 3919786

0300 3404488